Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2025/2370

16.12.2025

SKLEP KOMISIJE (EU) 2025/2370

z dne 21. februarja 2025

o ukrepu državne pomoči SA.106107 (2024/N), ki ga Belgija namerava izvesti za podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev (Doel 4 in Tihange 3)

(notificirano pod dokumentarno številko C(2025) 1070)

(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prvega pododstavka člena 108(2),

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1), točka (a), Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi določbami ([1]), in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

(1) Belgija je z dopisom z dne 21. junija 2024 Komisiji priglasila ukrep za podporo podaljšanju življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev v Belgiji (Doel 4 (v nadaljnjem besedilu: D4) in Tihange 3 (v nadaljnjem besedilu: T3), v nadaljnjem besedilu skupaj: enoti z dolgotrajnim obratovanjem). Po zahtevi Komisije po informacijah z dne 4. julija 2024 je Komisiji z dopisoma z dne 9. in 10. julija 2024 predložila dodatne informacije.

(2) Komisija je z dopisom z dne 22. julija 2024 Belgijo obvestila o svoji odločitvi, da bo v zvezi z ukrepom začela postopek iz člena 108(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) (v nadaljnjem besedilu: sklep o začetku postopka).

(3) Belgija je pripombe k sklepu o začetku postopka predložila 22. avgusta 2024.

(4) Sklep Komisije o začetku postopka je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* ([2]). Komisija je vse zainteresirane strani pozvala, naj predložijo pripombe.

(5) Komisija je prejela pripombe zainteresiranih strani. Posredovala jih je Belgiji in ji dala možnost, da nanje odgovori. Njene pripombe je prejela z dopisom z dne 30. oktobra 2024.

(6) Belgija je dodatne informacije predložila 2. septembra 2024, 23., 27. in 30. oktobra 2024, 8., 14., 18., 22., 25., 27. in 30. novembra 2024, 2., 4., 5., 12., 13., 17. in 20. decembra 2024, 7., 9., 17., 18., 20., 27., 29., 30. in 31. januarja 2025 ter 1. februarja 2025 ([3]).

(7) Belgija se je v dopisu z dne 24. oktobra 2024 strinjala, da se izjemoma odpove pravicam iz člena 342 PDEU v povezavi s členom 3 Uredbe št. 1/1958 ([4]) ter da se ta sklep sprejme in priglasi v angleškem jeziku.

([1]) Državna pomoč – Belgija – Državna pomoč SA.106107 (2024/N) – Podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev (Doel 4 in Tihange 3) – Poziv k predložitvi pripomb na podlagi člena 108(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C, C/2024/4921, 8.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4921/oj).
([2]) Glej opombo 1.
([3]) Nekateri tehnični, finančni, ekonomski ali operativni podatki so bili pripravljeni na podlagi informacij, ki jih je predložila družba Electrabel.
([4]) Uredba št. 1 o določitvi jezikov, ki se uporabljajo v Evropski gospodarski skupnosti (UL 17, 6.10.1958, str. 385, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj).

2. PODROBEN OPIS OKOLIŠČIN

2.1 Jedrska flota v Belgiji

(8) Belgija je imela do leta 2022 sedem jedrskih reaktorjev, od tega štiri v Flandriji (Doel) in tri v Valoniji (Tihange). Vsi reaktorji so začeli obratovati med letoma 1975 in 1985 ([5]), zgradile pa so jih gospodarske javne službe (Ebes, Intercom in Unerg), ki so se leta 1990 združile v družbo Electrabel SA, katere večinski lastnik je bila družba Tractebel (v nadaljnjem besedilu: družba Electrabel). Leta 1996 je večinski delničar družbe Tractebel postala družba Société Générale de Belgique (v nadaljevanju: družba SGB), ta pa je od leta 1999 v skoraj 100-odstotni lasti družbe Suez. Po združitvi družb Suez in Gaz de France (v nadaljnjem besedilu: družba GDF) leta 2008 je končna lastnica družbe Electrabel postala skupina Engie S.A. (v nadaljnjem besedilu: skupina Engie).

(9) Electrabel, ki je hčerinska družba v popolni lasti skupine Engie, je od začetka obratovanja sedmih belgijskih jedrskih reaktorjev upravljavec jedrskih elektrarn in večinski lastnik teh reaktorjev. Danes je lastništvo belgijskih jedrskih reaktorjev naslednje:

— družba Electrabel ima v lasti 100 % reaktorjev Doel 1 in Doel 2, 89,807 % reaktorjev Doel 3, Doel 4, Tihange 2 in Tihange 3 ter 50 % reaktorja Tihange 1;

— družba Luminus, ki je hčerinska družba EDF Belgium, ima v lasti 10,193 % reaktorjev Tihange 2, Tihange 3, Doel 3 in Doel 4;

— družba EDF Belgium ([6]) pa je lastnik preostalih 50 % reaktorja Tihange 1.

(10) Kar zadeva zmogljivosti enot z dolgotrajnim obratovanjem (glej preglednico 2),

— trenutna nazivna zmogljivost reaktorja Doel 4 znaša 1 038 MW v letu 2022 (1 026 MW v letu 2023), ta reaktor pa je leta 2022 proizvedel 8 940 TWh električne energije ([7]), kar predstavlja približno 11 % celotnega povpraševanja po električni energiji v Belgiji leta 2022 (82,9 TWh ([8]));

— trenutna nazivna zmogljivost reaktorja Tihange 3 znaša 1 038 MW v letu 2022 (1 030 MW v letu 2023), ta reaktor pa je leta 2022 proizvedel 7 366 TWh električne energije ([9]), kar predstavlja približno 9 % celotnega povpraševanja po električni energiji v Belgiji leta 2022 (82,9 TWh ([10]));

(11) Belgija je pojasnila, da so bili vsi belgijski jedrski reaktorji, vključno z enotama z dolgotrajnim obratovanjem, zasnovani in se uporabljajo kot bazne enote, ki temeljijo na tehnologiji tlačnovodnih reaktorjev. Zasnova izvira iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja in je značilna za bazne enote, kot so starejši jedrski reaktorji po vsem svetu. Te enote običajno obratujejo z največjo nazivno zmogljivostjo, kadar so v omrežju, v nasprotju z novejšimi tehnologijami (tretja generacija), ki omogočajo prilagodljivo delovanje, vključno s spreminjanjem izhodne moči skozi čas (v nadaljnjem besedilu: spreminjanje moči ali sledenje bremenu) ter zagotavljanjem regulacije frekvence in operativnih rezerv ([11]). Pri pokrivanju osnovne obremenitve se moč običajno zmanjša ali izklopi le, če je to potrebno zaradi načrtovane oskrbe z gorivom in/ali rednega vzdrževanja, nenačrtovanega nujnega vzdrževanja za odpravo težav z opremo obrata ali nepričakovanih konstrukcijskih in/ali varnostnih omejitev. Zato je zmanjšanje izhodne moči bolj posledica potreb upravljavca jedrskih elektrarn ali operaterja prenosnega sistema kot tržnih signalov.

([5]) Doel 1, Doel 2 in Tihange 1 leta 1975; Doel 3 in Tihange 2 leta 1982 oziroma 1983; Doel 4 in Tihange 3 leta 1985.
([6]) Družbi EDF Belgium in Luminus sta ločena pravna subjekta. Oba sta del skupine EDF Group. Družba EDF Belgium je 68,6-odstotna delničarka družbe Luminus. Drugi delničarji družbe Luminus so družbe Ethias, Publilec, Socofe in Nethys.
([7]) Vir: Svetovna jedrska zveza (World Nuclear Association, https://www.world-nuclear.org/country/default.aspx/Belgium).
([8]) Vir: *Adequacy & flexibility study for Belgium (2024–2034)* (Študija o zadostnosti in prilagodljivosti za Belgijo (2024–2034)), ki jo je izvedla skupina Elia Group – Issuu (str. 42).
([9]) Vir: Svetovna jedrska zveza (World Nuclear Association, https://www.world-nuclear.org/country/default.aspx/Belgium).
([10]) Vir: *Adequacy & flexibility study for Belgium (2024–2034)* (Študija o zadostnosti in prilagodljivosti za Belgijo (2024–2034)), ki jo je izvedla skupina Elia Group – Issuu (str. 42).
([11]) Vir: Jenkins, J. D., Zhou, Z., Ponciroli, R., Vilim, R. B., Ganda, F., de Sisternes, F. in Botterud, A., „The benefits of nuclear flexibility in power system operations with renewable energy“ (Koristi jedrske prilagodljivosti pri obratovanju elektroenergetskega sistema z energijo iz obnovljivih virov), *Applied Energy*, zvezek 222, 2018, str. 872–884.

(12) Belgija je pojasnila, da so belgijski jedrski reaktorji tehnično omejeni zaradi svoje zasnove, ki močno omejuje možnosti modulacije proizvodnje, ki je bila dolgo časa omejena na regulacijo omrežja. Belgijski jedrski reaktorji so namreč opremljeni izključno s črnimi regulacijskimi palicami reaktorjev, ki v nasprotju s sivimi močno omejujejo sposobnost modulacije ([12]). Nasprotno so na primer nekateri najnovejši francoski jedrski reaktorji opremljeni s črnimi in sivimi regulacijskimi palicami, tako da so zasnovani in zgrajeni za izvajanje modulacij in sledenje bremenu. Belgijska agencija za jedrsko varnost (AFCN/FANC) ([13]) je zaradi zasnove na podlagi črnih regulacijskih palic v belgijskih jedrskih reaktorjih do nedavnega prepovedovala modulacijo iz ekonomskih razlogov. Modulacija je bila sprejemljiva le iz tehničnih razlogov ali na zahtevo belgijskega operaterja prenosnega sistema (Elia), da bi se preprečil izpad električne energije ([14]).

(13) Vendar Belgija trdi, da so bile v odziv na splošni razvoj trgov električne energije in potrebo po uvedbi prilagodljivosti v njihovo delovanje izvedene študije v zvezi z omogočanjem nekaterih primerov modulacije iz ekonomskih razlogov (v nadaljnjem besedilu: ekonomska modulacija). Skupina Engie, družba Electrabel in belgijski regulativni organi so leta 2015 začeli izvajati varnostne študije ([15]), da bi analizirali, katere pogoje bi bilo treba izpolniti, da bi bile iz ekonomskih razlogov dovoljene nekatere modulacije, pri čemer so med drugim proučili učinek takih modulacij na jedrsko gorivo. V študiji je bilo ugotovljeno, da bi bilo lahko za Tihange 3 in Doel 4 sprejemljivih največ 30 ekonomskih modulacij na jedrski gorivni cikel, če se upošteva več tehničnih pogojev, povezanih predvsem z ogrevanjem in ohlajanjem gorivnega elementa:

— hitrost zmanjševanja in povečevanja je omejena na 1 %/min;

— najmanjša moč je pri 50 % nazivne moči ([16]);

— najmanj 2 uri (3 ure, če se modulacija izvede znotraj dneva) in največ 72 ur za eno modulacijo ter

— najmanj 72 ur med dvema modulacijama na istem reaktorju za stabilizacijo.

(14) Poleg tega modulacije ne bi bile mogoče v nekaterih obdobjih ([17]), kot so:

(a) ob koncu gorivnega cikla v zadnjih dveh mesecih, ko je koncentracija bora v primarnem krogu nizka (koncentracija borove kisline je manjša od 200 ppm), in

(b) kadar upravljavec reaktorja zahteva, da se modulacija ne izvede, da v določeni situaciji (pri npr. mesečnih preizkusih nevtronskega toka, morebitnem puščanju ventilov, pregledu reaktorske zgradbe) ali zaradi tehničnih težav ne bi prišlo do predhodnega pojava.

([12]) „Črne“ regulacijske palice reaktorjev (izdelane iz borovega karbida) absorbirajo vse vpadne nevtrone. Zasnovane so tako, da zaustavijo reaktor in lahko zato med modulacijo ustvarijo močan temperaturni gradient in napetost v gorivnih elementih. „Sive“ regulacijske palice (izdelane iz srebra, indija in kadmija) absorbirajo le del vpadnih nevtronov in so zasnovane tako, da zagotavljajo prilagodljivo izhodno moč reaktorja, saj povzročajo veliko manjše upade toka nevtronov in porazdelitve moči v bližini palic, zato ne povzročajo enakih težav s pregrevanjem goriva.

([13]) Agence Fédérale de Contrôle Nucléaire (AFCN) / Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC).

([14]) Take zahteve družbe Elia glede modulacije se lahko razdelijo v dve kategoriji, odvisno od kritičnosti situacije: „faza pripravljenosti“: modulacija, ki jo zahteva družba Elia z opozorilom en teden vnaprej, ker pričakuje kritične razmere na omrežju; „faza izrednih razmer“: modulacija, ki jo družba Elia zahteva neposredno od kontrolne sobe jedrskih enot, da se omrežje takoj razbremeni.

([15]) Vir: Flachet, F., Zhang, J., Van Parys, R., Vantroyen, D. in Schneidesch, C., „Core and fuel feasibility study for improved flexibility on the Belgian Nuclear Power Plants“ (Študija izvedljivosti glede jedra in goriva za večjo prilagodljivost belgijskih jedrskih elektrarn), v *Proceedings of WRFPM*, 2014, dokument št. 100136, Sendai, Japonska, 14.–17. september.

([16]) V praksi se za ekonomske modulacije na zahtevo upravljavcev elektrarn običajno ponudi zmogljivost do 400 MW, ne pa 500 MW (50 % nazivne moči), pri kateri je potrebnega več ročnega upravljanja, zaradi česar se poveča tveganje za samodejno zaustavitev.

([17]) Glej *Operational procedure, Fleet procedure nuclear modulation* (Operativni postopek, Postopek jedrske modulacije pri floti jedrskih elektrarn), ZST.10010883175.000_06, Priloga Q1, oddelka 3.1 in 3.2, str. 4, 5 in 6.

(15) Po teh študijah je agencija AFNC/FANC upravljavcu dovolila, da izvede do 30 modulacij na cikel ([18]), kar ustreza največjemu številu modulacij, ki se lahko izvedejo v mejah veljavnega obratovalnega dovoljenja. Glede na te omejitve je skupina Engie poudarila, da upravljavec skrbno prouči vsako odločitev o modulaciji, saj ta prinaša več tveganj (npr. proizvodnja tekočih izpustov zaradi modulacije, hitrejše staranje naprav, tveganje za samodejno zaustavitev, morebitna škoda, ki bi onemogočila ponovni zagon reaktorja), ki so obsežno dokumentirana v akademski literaturi ([19]).

(16) Po navedbah Belgije (na podlagi podatkov družbe Electrabel) glede na trenutno razpoložljiva znanja ni tehnoloških rešitev, ki bi omogočale povečanje prilagodljivosti po razumnih stroških in v razumnem časovnem okviru. Za tehnično nadgradnjo, s katero bi se bazni reaktor spremenil v obrat za sledenje bremenu in omogočila večja prilagodljivost, bi bilo treba popolnoma spremeniti zasnovo, zlasti pa zamenjati glavo reaktorske posode, kar je zelo dolgotrajen in zapleten postopek. Poleg tega bi bilo treba opraviti nove študije za varnostno poročilo in bistveno spremeniti obratovalno dovoljenje reaktorja, ki bi ga morali izdati belgijski organi za jedrsko varnost.

(17) Belgija je (na podlagi podatkov družbe Electrabel) pojasnila tudi, da je prilagodljivost reaktorjev omejena tudi zaradi posebnosti njihovega goriva in upravljanja remontov:

(a) gorivo je prilagojeno za določeno trajanje cikla in določeno število možnih modulacij. Za povečanje prilagodljivosti reaktorjev bi bilo treba spremeniti obogatitev goriva, kar ni mogoče, saj je bilo gorivo že naročeno za celotno trajanje projekta. Če bi se enoti z dolgotrajnim obratovanjem „nadgradili“, da bi se povečalo število razpoložljivih modulacij, bi bilo treba ponovno naročiti gorivo, kar bi bilo nerazumno drago;

(b) upravljavec jedrskih elektrarn ima zaradi tehničnih in pravnih omejitev, ki jih nalaga agencija AFNC/FANC ([20]), le zelo omejen manevrski prostor za načrtovanje remontov zaradi vzdrževanja, del in oskrbe z gorivom. Načrtovani remonti so zelo zapleteni za izvedbo in jih je treba pripraviti mesece ali celo leta vnaprej. V skladu z uredbo REMIT ([21]) mora udeleženec na trgu pravočasno objaviti datume remontov, na primer prek platforme NordPool za nujna tržna sporočila ([22]), pri čemer je v praksi to običajno tri leta vnaprej. Poleg tega je datume remontov po objavi zelo težko spremeniti (zaradi operativnih omejitev, kot je razpoložljivost delov in izvajalcev), te spremembe pa lahko izpodbija operater prenosnega sistema, ki lahko, če meni, da odstopanje povzroča motnje v omrežju, od upravljavca jedrskih elektrarn zahteva nadomestilo. V nobenem primeru brez predhodne odobritve operaterja prenosnega sistema datumov remontov ni mogoče spremeniti od sredine julija prejšnjega leta;

(c) na operativni strani bosta enoti z dolgotrajnim obratovanjem delovali v okviru 12-mesečnih gorivnih ciklov (namesto sedanjih 18-mesečnih gorivnih ciklov). Ta odločitev je bila sprejeta zaradi ekonomskega ravnovesja:

— prvič, da se čim bolj izkoristi obdobje proizvodnje enot z dolgotrajnim obratovanjem v naslednjih zimah, ko je povpraševanje po električni energiji največje in so cene najvišje, proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov pa je manjša. Zato je bilo dogovorjeno, da bosta enoti z dolgotrajnim obratovanjem obratovali v 12-mesečnem gorivnem ciklu, tako da bo mogoče sinhronizirati remonte zaradi menjave goriva in se bodo izvedli vsako leto poleti;

([18]) Belgija je predložila pooblastila generalnega direktorja družbe BelV, ki je pomožna organizacija agencije AFNC/FANC, za ekonomske modulacije do 30-krat na cikel:
za Doel 4 glej BelV, 3078/2739/POI.851, „Kerncentrale Doel – Eenheid Doel 4 – Gedeeltelijke keuring voor ontvangst van wijziging aan de vergunde installaties“, 26. julij 2017.
Za Tihange 3 glej BelV, 2018-0330, „Approbation MNI O3/14/03, Modulations de puissance étendues“, 28. avgust 2018.

([19]) Glej na primer (i) SFEN/RGN, „9. Parc nucléaire: la manoeuvrabilité au détriment de la performance?“, 25. julij 2023; (ii) Cany, C., Mansilla, C., Mathonnière, G. in da Costa, P., „Nuclear power supply: Going against the misconceptions. Evidence of nuclear flexibility from the French experience“ (Oskrba z jedrsko energijo: boj proti napačnim prepostavkam. Dokazi o jedrski prilagodljivosti iz francoskih izkušenj), *Energy*, zvezek 151, 2018, str. 289–296; (iii) Aleksej Lokhov, „Suivi de charge dans les centrales nucléaires“, *AEN Infos*, 2011, št. 29.2.

([20]) Glej opombo 18.

([21]) Uredba (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (UL L 326, 8.12.2011, str. 1) člen 2, točka 1(b).

([22]) Na naslednji povezavi so navedena vsa prihodnja nujna tržna sporočila za reaktorja Tihange 3 in Doel 4: https://umm.nordpoolgroup.com/#/messages?publicationDate=all&eventDate=custom&eventDateStart=2024-01-01&eventDateStop=2124-08-01&units=22WTIHANG000242R&units=22WDOELX40000793.

— drugič, da bi se upoštevali srednje- in dolgoročni tržni signali, je v jedrski industriji običajna praksa, da se remonti načrtujejo v mesecih z nižjimi cenami. Zato je bilo splošno načrtovanje remontov reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 že od začetka optimizirano, da bi se čim bolj omejil učinek na tržno ceno, in sicer zaradi prehoda z 18-mesečnega na 12-mesečni gorivni cikel (kot je pojasnjeno v prvi alinei).

2.2 Postopno opuščanje jedrske energije v Belgiji

(18) Kot je opisano v oddelku 2.1 sklepa o začetku postopka, je belgijski zvezni parlament leta 2003 sprejel zakon, s katerim se je prepovedala gradnja novih jedrskih enot, namenjenih industrijski proizvodnji električne energije z jedrsko cepitvijo v Belgiji, in omejilo delovanje že obstoječih reaktorjev na 40 let, s čimer se je uvedlo postopno opuščanje jedrske energije med letoma 2015 in 2025 (v nadaljnjem besedilu: zakon iz leta 2003 ali zakon o postopnem opuščanju jedrske energije) ([23]). Kot je bilo prvotno predvideno v zakonu o postopnem opuščanju jedrske energije, sta bila reaktorja Doel 3 in Tihange 2 iz omrežja trajno izključena 23. septembra 2022 oziroma 31. januarja 2023. Z zakonoma z dne 18. decembra 2013 in 28. junija 2015 ([24]) je bil zakon o postopnem opuščanju jedrske energije spremenjen, življenjska doba treh najstarejših reaktorjev, tj. reaktorjev Tihange 1, Doel 1 in Doel 2, pa je bila podaljšana za deset let, in sicer do 30. septembra 2025, 14. februarja 2025 oziroma 30. novembra 2025 (desetletno podaljšanje življenjske dobe) ([25]).

(19) V skladu z zakonom o postopnem opuščanju jedrske energije naj bi se reaktorja Doel 4 in Tihange 3 zaprla do leta 2025. Zato sta bila strateška cilja skupine Engie v zvezi z jedrskimi dejavnostmi od leta 2020 (i) umik iz dejavnosti proizvodnje jedrske energije v Belgiji, da bi se zmanjšala izpostavljenost skupine Engie kot upravljavca jedrskih elektrarn nestanovitnosti cen na trgu, in (ii) prenehanje umeščanja proizvodnje jedrske energije med glavne dejavnosti skupine Engie. Od leta 2020 so se zaradi tega umika ustavile vse študije v zvezi s podaljšanjem obratovanja njenih jedrskih elektrarn (vse so v Belgiji). Finančno komuniciranje skupine Engie od leta 2020 je v skladu s tem strateškim ciljem umika in se je upoštevalo v računovodskih predpostavkah, uporabljenih za pripravo konsolidiranih računovodskih izkazov, zlasti pri preizkusih oslabitve ([26]).

(20) Preglednica 1 vsebuje pregled sedmih belgijskih jedrskih reaktorjev, vključno z njihovim lastniškim statusom, neto zmogljivostjo in začetnimi datumi deaktivacije v skladu z zakonom o postopnem opuščanju jedrske energije in poznejšimi popravki.

Preglednica 1

Pregled jedrskih elektrarn v Belgiji

Jedrski reaktor	Lastništvo	Neto zmogljivost leta 2023 (v MWe)	Datum deaktivacije (zakon o postopnem opuščanju jedrske energije)	Datum deaktivacije (popravljen)
Doel 1	Electrabel (100 %)	445	15. februar 2015	14. februar 2025
Doel 2	Electrabel (100 %)	433	1. december 2015	30. november 2025

([23]) Glej 31. januar 2003, Wet houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie/Loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité. V skladu z zakonom o postopnem opuščanju jedrske energije bi bili datumi zaprtja jedrskih elektrarn v Belgiji 15. februar 2015 (Doel 1), 1. december 2015 (Doel 2), 1. oktober 2022 (Doel 3), 1. julij 2025 (Doel 4), 1. oktober 2015 (Tihange 1), 1. februar 2023 (Tihange 2) in 1. september 2025 (Tihange 3).

([24]) Ustavno sodišče (zadeva 34/2020) je 5. marca 2020 na podlagi predhodne odločbe Sodišča Evropske unije (zadeva C 411/17) razveljavilo zakon z dne 28. junija 2015, ker niso bile spoštovane obveznosti v zvezi s presojo vplivov na okolje, učinki zakona pa so se ohranili do 31. decembra 2022. 11. oktobra 2022 je bil po presoji vplivov na okolje sprejet „zakon o popravku“, s katerim so se spremenili datumi deaktivacije. Z zakonom o popravku je bila deaktivacija reaktorjev Doel 1, Doel 2 in Tihange 1 preložena na leto 2025.

([25]) Glej Sklep Komisije z dne 17. marca 2017, SA.39487 (2016/NN), Belgija, Podaljšanje življenjske dobe jedrskih elektrarn Tihange 1, Doel 1 in Doel 2 (UL C 142, 5.5.2017, str. 1).

([26]) Glej dokaze v sprotnih opombah 7 in 8 sklepa o začetku postopka.

Jedrski reaktor	Lastništvo	Neto zmogljivost leta 2023 (v MWe)	Datum deaktivacije (zakon o postopnem opuščanju jedrske energije)	Datum deaktivacije (popravljen)
Doel 3	Electrabel (89,807 %) Luminus (10,193 %)	1 006	1. oktober 2022	*Deaktivacija 23. septembra 2022*
Doel 4	Electrabel (89,807 %) Luminus (10,193 %)	1 026	1. julij 2025	31. oktober 2035 (*)
Tihange 1	Electrabel (50 %) EDF Belgium (50 %)	962	1. oktober 2015	30. september 2025
Tihange 2	Electrabel (89,807 %) Luminus (10,193 %)	1 008	1. februar 2023	*Deaktivacija 31. januarja 2023*
Tihange 3	Electrabel (89,807 %) Luminus (10,193 %)	1 030	1. september 2025	31. oktober 2035 (*)

Vir: *belgijski organi – sklic na spletišče stran zvezne javne službe za gospodarstvo o proizvodnji jedrske energije v Belgiji, nazadnje obiskano 18. junija 2024:* Parc de production de centrales nucléaires en Belgique |SPF Economie. Kot je navedeno, sta bila reaktorja Doel 3 in Tihange 2 deaktivirana. Naslednje poročilo vključuje njuno prejšnjo neto zmogljivost: Mednarodna agencija za atomsko energijo, Operating Experience with Nuclear Power Stations in Member States (Izkušnje z upravljanjem jedrskih elektrarn v državah članicah), IAEA, Dunaj (2022) (dostopno na spletišču zvezne javne službe za gospodarstvo).

(*) Popravljen datum deaktivacije, ko bodo jedrski reaktorji obratovali 1. novembra 2025; zadnji možni datum za deaktivacijo je 31. december 2037.

2.3 Odločitev Belgije, da še naprej uporablja jedrsko energijo

(21) Belgijska zvezna vlada (v nadaljnjem besedilu tudi: belgijska vlada) se je 18. marca 2022 odločila, da bo ponovno ocenila postopno opuščanje jedrske energije in dovolila podaljšanje obratovalne življenjske dobe (dolgotrajno obratovanje) dveh najmlajših jedrskih reaktorjev, Doel 4 in Tihange 3, za obdobje 10 let (v nadaljnjem besedilu: projekt dolgotrajnega obratovanja). Odločitev Belgije je bila sprejeta v okviru evropskega odziva na rusko vojno proti Ukrajini (vključno s potrebo, da države članice EU zmanjšajo svojo porabo plina in odvisnost od plina) in posledično plinsko krizo ter že obstoječih pomislekov glede zanesljivosti oskrbe v Belgiji (glej tudi oddelek 2.4 v nadaljevanju) zaradi povečanih potreb po elektrifikaciji (da se omogoči energetski prehod) in nizke razpoložljivosti francoske jedrske flote v obdobju 2021–2022 (zaradi nepredvidenih težav s korozijo in obsežnega vzdrževanja za podaljšanje njihove življenjske dobe) ([27]).

(22) Belgijska vlada je nato leta 2022 začela pogajanja z belgijskim upravljavcem jedrskih elektrarn Electrabel glede izvedbe podaljšanja življenjske dobe. Razlogi za neizvedbo javnega razpisa, ki jih je predložila Belgija in o katerih Komisija v sklepu o začetku postopka ni izrazila pomislekov, so navedeni v uvodni izjavi 38 sklepa o začetku postopka in vključujejo:

(a) posedovanje potrebnega znanja in izkušenj ter dovoljenj: za dostop do zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije so potrebni posebno znanje in izkušnje, tudi za posamezno državo, ki niso na voljo vsem udeležencem na trgu, kar je Komisija predhodno priznala zlasti v zvezi z družbo Electrabel (glej opombo 30 v sklepu o začetku postopka) in upravljavci jedrskih elektrarn na splošno (glej opombo 31 v sklepu o začetku postopka); znanje in izkušnje, intelektualna lastnina in ustrezna dovoljenja v zvezi z jedrskimi objekti v Belgiji so edinstveni in jih ima trenutno samo družba Electrabel;

([27]) Glej Sklep Komisije z dne 29. septembra 2023, SA.104336 (2023/N), Belgija, Spremembe mehanizma nadomestil za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti (UL C, C/2023/265, 18.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/265/oj).

(b) časovni okvir: čas med odločitvijo belgijske vlade o projektu dolgotrajnega obratovanja in načrtovanim datumom ponovnega zagona enot z dolgotrajnim obratovanjem je zelo kratek, za ponovni zagon do septembra (za Tihange 3) in novembra 2025 (za Doel 4) pa je treba pred dejanskim začetkom del izvesti nekatera pripravljalna dela in študije izvedljivosti (v nadaljnjem besedilu: razvojne dejavnosti (glej opombo 32 sklepa o začetku postopka)). Electrabel je bil kot edini upravljavec jedrskih elektrarn v Belgiji edina družba, ki je imela edinstveno znanje, vire in orodja za hitro in učinkovito izvajanje teh dejavnosti. Zato z razpisnim postopkom ne bi bilo mogoče izbrati nobenega drugega upravljavca razen družbe Electrabel, začetek razpisnega postopka za izbiro upravljavca enot z dolgotrajnim obratovanjem pa glede na posebnosti in omejitve projekta dolgotrajnega obratovanja ne bi prinesel pomembnih rezultatov.

(23) Skupina Engie, tj. matična družba družbe Electrabel, je sprva oklevala glede začetka pogajanj z Belgijo o projektu dolgotrajnega obratovanja, pri čemer je trdila, da je jedrska tehnologija postala predraga in preveč tvegana, ter se sklicevala na namero skupine Engie, da po letu 2025 preneha z jedrskimi dejavnostmi v Belgiji (glej uvodno izjavo 19). Zato se je belgijska država strinjala s skupino Engie, da vzpostavi mehanizem za uravnoteženo in pregledno delitev tveganj in koristi v zvezi s podaljšanjem življenjske dobe obeh reaktorjev. Po navedbah Belgije je skupina Engie že na začetku pojasnila, da brez mehanizma za delitev tveganja in sporazuma o jedrskih odpadkih, ki izhajajo iz obratovanja sedmih jedrskih elektrarn v Belgiji, ne bo upoštevala podaljšanja življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev, zaradi katerega bi morala bistveno spremeniti svojo strategijo podjetja in izpostavljenost tveganju ([28]).

(24) Pogajalski proces je podrobno opisan v oddelku 3.1 sklepa o začetku postopka in je privedel do sklenitve sporazuma o izvajanju 13. decembra 2023 z namenom ponovnega začetka obratovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem pred zimo 2025–2026. Kot je navedeno v uvodni izjavi 36 sklepa o začetku postopka, je sporazum o izvajanju sestavljen iz treh glavnih komponent, ki imajo vse isti namen, in sicer podpreti izvajanje projekta dolgotrajnega obratovanja:

(a) „komponenta 1“: niz podukrepov, povezanih z nadomestili in finančnimi ureditvami, ki omogočajo stabilne prihodke za oba jedrska reaktorja, ter spremembe v strukturi delničarjev z ustanovitvijo podjetja BE-NUC (glej oddelek 3.3.1);

(b) „komponenta 2“: sklop podukrepov, povezanih z razgradnjo jedrskih elektrarn ter dolgoročnim skladiščenjem in končnim odlaganjem prenesenih jedrskih odpadkov in izrabljenega goriva (vključno s spremembo varnostnega svežnja za spremljanje finančnega položaja upravljavca jedrskih elektrarn glede na profil tveganja, spremenjen zaradi dogovorjene zgornje meje) (glej oddelek 3.3.2);

(c) „komponenta 3“: sporazumi o delitvi tveganja in odškodninah v primeru nekaterih zakonodajnih sprememb (glej oddelek 3.3.3).

(25) Sporazum o izvajanju je bil leta 2024 dvakrat spremenjen ([29]). Njegova vsebina je podrobneje opisana v oddelku 3.

(26) Nekateri pomembni mejniki projekta dolgotrajnega obratovanja so naslednji:

(a) po sklenitvi sporazuma se bodo nadaljevale priprave za ponovni zagon proizvodnje najpozneje 1. septembra (za Tihange 3) in 1. novembra (za Doel 4) 2025;

(b) obdobje med prvotnima datumoma deaktivacije reaktorjev (kot sta določena v zakonu o postopnem opuščanju jedrske energije iz leta 2003, tj. 1. julij 2025 za Doel 4 in 1. september 2025 za Tihange 3 – glej pregledico 1), in datumom ponovnega zagona proizvodnje se bo uporabilo za pripravo enot z dolgotrajnim obratovanjem za ponovni zagon in se imenuje „obdobje zaustavitve“;

([28]) Glej dokaze v opombi 10 sklepa o začetku postopka.

([29]) 10. maja 2024 je bil sklenjen prvi sporazum o spremembah, ki se je nanašal na naslednje teme: spremembo nekaterih pogojev v pozivu k predložitvi ponudb strokovnjakov za vrednotenje, odlog ciljnega datuma sklenitve, nekatere potrditve, tehnične spremembe, popravek napake v drugi pogodbi o nakupu delnic ter dodaten čas za sklenitev sporazuma o upravnih storitvah in sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. 15. julija 2024 je bil sklenjen drugi sporazum o spremembah, ki se je nanašal na naslednje teme: preložitev skrajnega datuma zaključka na 21. februar 2025, dogovor o pogojih razpisnega postopka za sporazum o storitvah upravljanja z energijo, nekatere potrditve in tehnično spremembo prve pogodbe o nakupu delnic.

(c) triletno obdobje od septembra 2025 do 31. decembra 2028 (v nadaljnjem besedilu: končni datum uskladitve ([30])) je „faza ponovnega zagona“ in se bo izkoristilo za uskladitev enot z dolgotrajnim obratovanjem z zahtevami belgijskega organa za jedrsko varnost;

(d) od 1. januarja 2029 naj bi enoti z dolgotrajnim obratovanjem delovali s polno zmogljivostjo do 1. novembra 2035 v „fazi obratovanja“.

(27) Posledično bo proizvodnja električne energije v obdobju 2026–2028 razmeroma majhna zaradi načrtovanih remontov obeh reaktorjev v fazi ponovnega zagona, ki jih bo več kot običajno (v nadaljnjem besedilu: načrtovani remonti zaradi dolgotrajnega obratovanja ([31])). Pričakuje se, da enoti z dolgotrajnim obratovanjem med načrtovanimi remonti ne bosta delovali 24 tednov na leto, in sicer v prvih treh letih po datumu ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja.

(28) Poleg načrtovanih remontov zaradi dolgotrajnega obratovanja se v celotnem obdobju podaljšanja življenjske dobe (tj. v fazi ponovnega zagona in fazi obratovanja) pričakuje letni redni remont jedrskih elektrarn (v nadaljnjem besedilu: načrtovani remonti, ki niso povezani z dolgotrajnim obratovanjem ([32])), in sicer do enega leta pred koncem obratovanja reaktorja Doel 4 in do zadnjega leta obratovanja reaktorja Tihange 3. Vsak načrtovani remont, ki ni povezan z dolgotrajnim obratovanjem, naj bi trajal šest tednov. Zato se pričakuje, da bosta v prvih treh letih po ponovnem zagonu zaradi dolgotrajnega obratovanja oba jedrska reaktorja zaustavljena za 30 tednov na leto.

(29) Poleg načrtovanih remontov (zaradi dolgotrajnega obratovanja in tistih, ki z njim niso povezani) lahko pride do nenačrtovanih in nepredvidenih težav, zaradi katerih so potrebne dodatne zaustavitve enot z dolgotrajnim obratovanjem. V finančnem modelu, na katerem temelji sporazum o nadomestilu ([33]), je bila predvidena 10-odstotna stopnja prisilnega nedelovanja. To pomeni, da je ciljna stopnja razpoložljivosti reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 v desetih letih 90-odstotna, če se ne upoštevajo načrtovani remonti zaradi dolgotrajnega obratovanja in remonti, ki z njim niso povezani.

(30) Ob upoštevanju vseh načrtovanih in nenačrtovanih remontov je ciljna stopnja razpoložljivosti reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 približno 68,4- oziroma 67,4-odstotna.

(31) Nazivna zmogljivost proizvodnje električne energije, letna proizvodnja električne energije in delež v nacionalnem povpraševanju po električni energiji v Belgiji za reaktorja Doel 4 in Tihange 3 pred podaljšanjem življenjske dobe in po njem so povzeti v preglednici 2. Kot je razvidno iz preglednice 2, se pričakuje, da se bo ocenjena letna proizvodnja električne energije v enotah z dolgotrajnim obratovanjem po fazi ponovnega zagona podvojila.

Preglednica 2

Ključne značilnosti reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 (pred dolgotrajnim obratovanjem in po njem)

	Doel 4	Tihange 3
Pred podaljšanjem življenjske dobe		
Nazivna zmogljivost (*podatki za leto 2022*)	1 038 MWe	1 038 MWe
Letna proizvodnja električne energije (*podatki za leto 2022*)	8 940 GWh	7 366 GWh
Delež povpraševanja po električni energiji v Belgiji (*podatki za leto 2022*)	11 %	9 %

([30]) Uskladitev je postopek, s katerim se zagotovi, da so vsi računi in evidence točni in uravnoteženi. Vključuje primerjavo ocenjenih ali začetnih podatkov z dejanskimi, končnimi podatki in izvedbo potrebnih popravkov.

([31]) „Načrtovani remonti zaradi dolgotrajnega obratovanja“ so načrtovani remonti, ki so potrebni za uskladitev enot z dolgotrajnim obratovanjem z zahtevami varnostnega organa.

([32]) „Načrtovani remonti, ki niso povezani z dolgotrajnim obratovanjem“ so običajni letni remonti (predvsem zaradi oskrbe z gorivom), ki so predvideni že od prvega, drugega in tretjega leta po datumu ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja za reaktor Doel 4 oziroma Tihange 3 ter do enega leta pred koncem obratovanja reaktorja Doel 4 oziroma do zadnjega leta obratovanja reaktorja Tihange 3.

([33]) Na tem finančnem modelu temelji sporazum o nadomestilu, podpisan 13. decembra 2023.

	Doel 4	Tihange 3
Po podaljšanju življenjske dobe		
Nazivna zmogljivost (*podatki za leto 2023*)	1 026 MWe	1 030 MWe
Letna proizvodnja električne energije (*ocene*)	2026–2028: 3 435 GWh po letu 2029 7 158 GWh	2026–2028: 3 435 GWh po letu 2029 7 186 GWh
Delež povpraševanja po električni energiji v Belgiji (*ocene*)	2026–2028: 3–4 % po letu 2029 6–8 %	2026–2028: 3–4 % po letu 2029 6–8 %

Vir: *podatki informacijskega sistema IAEA o reaktorjih jedrskih elektrarn (PRIS), Svetovna jedrska zveza;* Adequacy & flexibility study for Belgium (2024–2034) *(Študija o zadostnosti in prilagodljivosti za Belgijo (2024–2034)), ki jo je izvedla skupina Elia.*

2.4 Pomisleki glede zadostnosti virov v Belgiji

(32) Kot je navedeno v uvodni izjavi 17 sklepa o začetku postopka, je belgijski operater prenosnega sistema Elia od leta 2019 izvedel tri nacionalne študije o zadostnosti virov (v nadaljnjem besedilu: nacionalna študija o zadostnosti virov iz leta 2019, nacionalna študija o zadostnosti virov iz leta 2021 in nacionalna študija o zadostnosti virov iz leta 2023), v katerih je bila opredeljena potreba po novih zmogljivostih do zime 2025–2026 zaradi (delne) opustitve jedrske energije v Belgiji, ki se je začela z razgradnjo reaktorjev Doel 3 in Tihange 2 v letih 2022 in 2023 (glej preglednico 1), okrepljena z razgradnjo zmogljivosti za proizvodnjo toplotne energije v sosednjih državah in težavami s francoskimi zmogljivostmi za proizvodnjo jedrske energije.

(33) Belgija je za odpravo teh težav v zvezi z zadostnostjo virov vzpostavila mehanizem za zmogljivost, ki ga je Komisija odobrila leta 2021, in ga od takrat dvakrat spremenila ([34]). Mehanizem za zmogljivost je splošni tržni ukrep, ki nadomešča pripravljenost obratov za dobavo električne energije v vnaprej določenih obdobjih, ne glede na to, ali proizvajajo ali ne. Cilj mehanizma za zmogljivost je odpraviti težave v zvezi z zadostnostjo virov na področju električne energije ter hkrati podpirati energetski prehod, ki se bo začel izvajati pozimi 2025, ko naj bi se ponovno zagnali tudi zadevni enoti z dolgotrajnim obratovanjem (glej uvodno izjavo 26).

2.5 Trg električne energije v Belgiji

(34) V belgijski mešanici virov energije trenutno prevladuje proizvodnja električne energije iz plina in jedrske energije, čeprav se delež obnovljivih virov energije v zadnjih letih stalno povečuje. Leta 2023 je delež jedrske energije, plina in obnovljivih virov energije v mešanici virov proizvodnje znašal 39,9 %, 21,4 % oziroma 32,7 % ([35]).

(35) Po navedbah Belgije so glavni akterji na trgu proizvodnje električne energije v smislu nameščene zmogljivosti, priključene na ravni prenosnega omrežja, družbe Electrabel (9,3 GW v letu 2023 – 65 %), Luminus (2,2 GW v letu 2023 – 15 %), RWE (0,7 GW v letu 2023 – 5 %), Eneco (0,7 GW v letu 2023 – 5 %) in TotalEnergies (0,6 GW v letu 2023 – 4 %). Belgija trdi, da se je kazalnik indeksa HHI ([36]) za koncentracijo na trgu zmanjšal s 5 510 leta 2016 na 4 431 leta 2023, kar je mogoče delno pojasniti s povečanim razvojem obnovljivih virov energije (sončne in vetrne) s strani neuveljavljenih akterjev na trgu ([37]).

([34]) Glej Sklep Komisije (EU) 2022/639 z dne 27. avgusta 2021 o shemi pomoči SA.54915 – 2020/C (ex 2019/N) Belgija – Mehanizem nadomestil za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti (UL L 117, 19.4.2022, str. 40). Prvi sklep o spremembi: Sklep Komisije z dne 29. septembra 2023, SA.104336 (2023/N), Belgija, Spremembe mehanizma nadomestil za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti (UL C, C/2023/265, 18.10.2023, str. 1). Drugi sklep o spremembi: Sklep Komisije z dne 17. septembra 2024, SA.114003 (2024/N), Belgija, Drugi sklop sprememb mehanizma nadomestil za zagotavljanje zadostnih zmogljivosti (UL C, C/2024/6138, 14.10.2024, str. 1).

([35]) Belgian Energy Data Overview (SPF Economie 2024) (Pregled podatkov o energiji v Belgiji (zvezna javna služba za gospodarstvo, 2024)). Več podrobnosti o veleprodajnem in maloprodajnem trgu električne energije v Belgiji ter tržnem položaju glavnih akterjev (na podlagi podatkov za leto 2022) je na voljo v oddelkih 2.2.1 in 2.2.2 sklepa o začetku postopka.

([36]) Herfindahl-Hirschmanov indeks je merilo za koncentracijo na trgu, ki se izračuna tako, da se tržni delež vsakega podjetja, ki konkurira na trgu, kvadrira, dobljena števila pa se nato seštejejo. Trgi z indeksom HHI nad 2 500 na splošno veljajo za visoko koncentrirane trge. Vrednosti indeksa HHI so vzete iz letnih poročil belgijske zvezne komisije za regulacijo električne energije in plina (CREG), temeljijo pa na inštalirani zmogljivosti in proizvodnji v napravah, priključenih na ravni prenosnega omrežja.

([37]) Letno poročilo CREG (2024).

(36) Po navedbah Belgije so glavni akterji v smislu proizvodnje električne energije v napravah, priključenih na prenosno omrežje v Belgiji, družbe Electrabel (39,1 TWh v letu 2023 – 70 %), Luminus (6,8 TWh v letu 2023 – 12 %), Eneco (2,5 TWh v letu 2023 – 4 %), TotalEnergies (2,4 TWh v letu 2023 – 4 %) in RWE (2 TWh v letu 2023 – 4 %). Belgija trdi, da se je kazalnik indeksa HHI za koncentracijo na trgu zmanjšal s 6 372 leta 2016 na 5 143 leta 2023 zaradi povečane proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije ([38]).

(37) Po navedbah Belgije je bilo leta 2023 na maloprodajni ravni v Belgiji skupaj prisotnih 16 dobaviteljev električne energije. Glavni dobavitelji v smislu dobavljene električne energije so družbe Electrabel (47 % leta 2023), Luminus (18,2 % leta 2023), TotalEnergies (5,5 % leta 2023) in Eneco (5,3 % leta 2023), številni akterji pa so zelo majhni ([39]).

3. PODROBEN OPIS UKREPA

3.1 Cilji ukrepa in pomanjkljivosti trga

(38) Podaljšanje življenjske dobe obeh enot z dolgotrajnim obratovanjem bo olajšalo razvoj gospodarske dejavnosti in prispevalo k odpravi pomislekov glede zadostnosti virov v Belgiji (glej oddelek 2.4). Belgija poleg tega trdi, da je cilj podaljšanja življenjske dobe jedrskih reaktorjev tudi zmanjšanje odvisnosti od uvoza na splošno in zlasti od uvoženih fosilnih goriv (v skladu s cilji REPowerEU), s čimer bi se prispevalo tudi k razogljičenju belgijskega elektroenergetskega sistema ter zagotovila zmogljivost za pokritje osnovne obremenitve v okviru povečanih potreb po elektrifikaciji v bližnji prihodnosti v Belgiji.

(39) Belgija trdi, da je cilj ukrepa pomoči odpraviti številne pomanjkljivosti trga, ki družbi Electrabel preprečujejo nadaljnje obratovanje jedrskih reaktorjev v Belgiji brez dodatnega prispevka belgijske vlade ([40]).

(a) Prvič, Belgija trdi, da obstajajo številne dobro dokumentirane pomanjkljivosti trga električne energije, ki na splošno preprečujejo, da bi trgi zagotavljali zadostne spodbude za naložbe v proizvodne zmogljivosti, potrebne za izpolnjevanje standardov glede zadostnosti virov, kot je podrobneje opisano v sklepih Komisije v zvezi z belgijskim mehanizmom za zmogljivost (glej opombo 34).

(b) Drugič, Belgija trdi, da na trgih z električno energijo in ogljikom obstajajo dodatne pomanjkljivosti trga, ki vplivajo zlasti na spodbude za naložbe v nizkoogljične tehnologije, kot so pomanjkanje možnosti za dolgoročno varovanje pred tveganji (to vpliva zlasti na čiste tehnologije, ki so kapitalsko intenzivne zaradi izpostavljenosti nestanovitnim tokovom prihodkov), nezadostno kritje negativnih zunanjih učinkov toplogrednih plinov (npr. s ceno ogljika v evropskem sistemu trgovanja z emisijami (ETS), ki je nižja od družbenega stroška ogljika, in pomanjkanjem dolgoročnega predvidljivega signala cene ogljika zaradi strukturne nestanovitnosti sistema EU ETS), ter pomanjkanje spodbud za naložbe v raznoliko mešanico proizvodnje energije, glede na to, da cene na trgih z električno energijo, ki zagotavljajo naravno varovanje pred tveganji, določajo fosilne (plinske) elektrarne.

(c) Tretjič, Belgija trdi, da je pri naložbah v jedrsko energijo prisotnih več posebnih tveganj, ki jih trgovski vlagatelji še zlasti težko zavarujejo ali upravljajo, kot so: (i) tehnična tveganja in tveganja pri upravljanju projektov, (ii) tveganja, povezana z ravnanjem z odpadki in razgradnjo, ter (iii) regulativna in politična tveganja.

(40) Belgija trdi, da se mora belgijska vlada glede na te splošne pomanjkljivosti trga, povezane z nizkoogljičnimi naložbami na trgih električne energije, in dodatna tveganja, ki jim je izpostavljen upravljavec jedrskih elektrarn, zavezati, da bo podprla podaljšanje življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem. Zato Belgija trdi, da je cilj priglašenega ukrepa odpraviti te pomanjkljivosti trga.

([38]) Letno poročilo CREG (2024).
([39]) Rapport Commun sur l'évolution des marchés de l'électricité et du gaz naturel en Belgique (CREG, CWaPE, Brugel, VREG 2024).
([40]) Podrobnejši opis pomanjkljivosti trga je na voljo v uvodnih izjavah 23 in 24 sklepa o začetku postopka.

3.2 Spremembe ukrepa, ki jih je Belgija izvedla po sklepu o začetku postopka

(41) Belgija je v odziv na pomisleke, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka (glej oddelek 3.8), spremenila nekatere dele ukrepa.

(42) Navedene spremembe se nanašajo predvsem na:

(a) prenos pristojnosti za odločanje o ekonomskih modulacijah s skupnega podjetja belgijske države in družbe Electrabel, imenovanega BE-NUC (subjekta, ki bo imel v lasti 89,807 % enot z dolgotrajnim obratovanjem in je bil prvotno pogodbeno zavezan k izvedbi modulacije vsakič, ko so bili izpolnjeni pogoji iz sporazumov) na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (ki prodaja jedrsko električno energijo na trgu) in uvedbo finančnih spodbud v nadomestilo za zadevnega partnerja, da bi se dodatno zagotovil učinkovit izkoristek omejenega števila modulacij (glej oddelek 3.3.1.5). Posledično je bil črtan vnaprej določen prag modulacije minus 20 EUR/MWh, saj bo imel partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ustrezne spodbude za odločanje o tem, kdaj je modulacija jedrskega reaktorja najučinkovitejša. Spremenjena struktura nadomestil se je upoštevala tudi v revidirani strategiji za ponudbe in odstopanja;

(b) okrepitev mehanizma za delitev tveganja in dobička (v nadaljnjem besedilu: prilagoditev zaradi tveganj, povezanih s tržnimi cenami, ali MPRA), tako da bo finančna podpora natančneje sledila spremembam tržnih cen (s prilagoditvijo dejanske stopnje donosnosti projekta) (glej 3.3.1.3.2);

(c) omejitev zneska plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, da tovrstni stroški za belgijsko državo ne bi postali previsoki (glej oddelek 3.3.1.3.3).

(43) Navedene spremembe so podrobno opisane v oddelku 3.3 tega sklepa.

3.3 Podroben opis komponent ukrepa

(44) V tem pododdelku so opisane različne komponente svežnja podpore za projekt dolgotrajnega obratovanja, vključno s spremembami, ki jih je Belgija uvedla po pomislekih Komisije iz sklepa o začetku postopka (glej oddelke 3.3.1, 3.3.2 in 3.3.3), ter alternativne možnosti financiranja, ki jih je proučila Belgija (glej oddelek 3.3.4).

3.3.1 *Komponenta 1: finančne in strukturne ureditve*

(45) Predviden je bil sklop mehanizmov finančne podpore, da se omogoči financiranje pravočasnega in varnega podaljšanja življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev. Vsi podukrepi v okviru komponente 1 so podrobno opisani v nadaljevanju tega oddelka.

(46) Belgija je med formalno preiskavo predstavila razloge za vse dele finančne podpore:

(a) Belgija opozarja, da so naložbe v jedrsko energijo velike naložbe v infrastrukturo s stoletnim odtisom, za katere so značilni znatni začetni stroški kapitala in obdobja gradnje z znatnimi tveganji in negotovostmi ter dolga obdobja odplačevanja ([41]). Naložbe trgovcev v zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije so izpostavljene neobvladljivim tveganjem in tveganjem z velikim učinkom, povezanim s politiko, pravno ureditvijo in tehnologijo, pri čemer prevladuje struktura fiksnih stroškov, zato je njihova finančna uspešnost še posebno občutljiva na dejansko razpoložljivost in morebitne prekoračitve stroškov. Zato so se jedrski reaktorji v preteklosti financirali v okviru javnega lastništva in/ali podpornega regulativnega okvira, s katerim se je zmanjšala izpostavljenost tveganjem in zagotovila dolgoročno zavezanost vlade;

([41]) Glej Svetovna jedrska zveza, „Financing Nuclear Energy“ (Financiranje jedrske energije), 2. maj 2024, https://world-nuclear.org/information-library/economic-aspects/financing-nuclear-energy.

(b) v večini nedavnih primerov naložb v zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije je bilo financiranje podprto s sklopom regulativnih ukrepov za ublažitev morebitnega učinka tržnih tveganj in namenskimi mehanizmi, ki omejujejo izpostavljenost tehnologiji, politikam in regulativnim tveganjem na področju jedrske energije. Nekateri projekti so bili na primer razviti na podlagi modela reguliranih osnovnih sredstev ([42]), za katerega Belgija meni, da zagotavlja zelo močno zaščito. Belgija se je odločila za dvosmerno pogodbo na razliko. Da bi se zagotovila ekonomska upravičenost projekta, je bil sveženj ukrepov projekta dolgotrajnega obratovanja prilagojen potrebam zadevne jedrske naložbe;

(c) Belgija je pojasnila, da namerava z ukrepi, predvidenimi v sporazumu o nadomestilu, zagotoviti dodatno zaščito v primerjavi s samostojno shemo pogodbe na razliko, da bi zagotovila zavarovanje pred morebitno insolventnostjo ali stečajem. Vendar je navedla, da:

— sporazum o nadomestilu ne zagotavlja finančne uspešnosti skupnega podjetja, zlasti v primeru razširjenih težav z razpoložljivostjo ali znatnih prekoračitev stroškov, na primer zaradi nekaterih regulativnih tveganj, in

— so delničarji še naprej izpostavljeni znatnim tveganjem in finančnim spodbudam, ki krepijo uspešnost in ravnanje v skladu s tržnimi načeli, kar se razlikuje od običajnih modelov reguliranih osnovnih sredstev, ki poleg zadostnega financiranja in likvidnosti običajno zagotavljajo trdna jamstva glede povrnitve stroškov in donosnosti naložb;

(d) poleg tega Belgija ugotavlja, da finančne institucije zelo natančno pregledujejo naložbe v jedrsko energijo, pri čemer za oceno morebitnega učinka različnih vrst tveganj in negotovosti veljajo obsežne zahteve glede potrebne skrbnosti, posebna pozornost pa se namenja splošni strukturi projekta. Izkušnje v Evropi kažejo zlasti, da je pridobivanje finančnih sredstev za naložbe v jedrsko energijo še posebej zahtevno, saj ni ustreznih zaščitnih mehanizmov ([43]).

3.3.1.1 Sporazum o skupnem razvoju

(47) Kot je navedeno v uvodni izjavi 22, je upravljavec jedrskih elektrarn Electrabel zaradi strogega časovnega okvira za ponovni zagon zaradi dolgotrajnega obratovanja določil in se dogovoril z Belgijo, da bo pred sklenitvijo končne transakcije izvedel nekatere razvojne dejavnosti, ki so potrebne za pravočasen ponovni zagon zaradi dolgotrajnega obratovanja ter za izpolnitev zahtev in pričakovanj varnostnega organa. Te razvojne dejavnosti so določene v sporazumu o skupnem razvoju, ki je bila nazadnje spremenjen 18. julija 2024 (v nadaljnjem besedilu: sporazum o skupnem razvoju++) ([44]).

(48) Sporazum o skupnem razvoju++ določa pogoje, pod katerimi Belgija vnaprej financira stroške in izdatke družbe Electrabel za razvojne dejavnosti ([45]), dokler niso sprejete in ne začnejo veljati vse potrebne zakonodajne spremembe (v nadaljnjem besedilu: zakonodajni pogoj). Družba Electrabel je kmalu po izpolnitvi zakonodajnega pogoja (15. julija 2024) začela financirati svoje stroške in izdatke za razvojne dejavnosti in jih bo financirala še naprej, dokler znesek financiranja, ki ga bo zagotovila, ne bo enak znesku, ki ga je predhodno financirala belgijska država (predvidoma do začetka leta 2025), nato pa bosta družba Electrabel in belgijska država stroške in izdatke za razvojne dejavnosti financirala v razmerju 50/50.

([42]) Modeli reguliranih osnovnih sredstev so bili podrobno opisani v literaturi. Glej na primer Meshkat, M. „Building and Upgrading of Nuclear Power Plant Projects: Evaluation of Engineering, Procurement, Construction (EPC) and Regulated Asset Base (RAB) Models (Izgradnja in nadgradnja projektov jedrskih elektrarn: vrednotenje modelov inženirskih, nabavnih in gradbenih storitev ter reguliranih osnovnih sredstev), *Comparative Law Review,* 14.2 (2023): str. 1001–1022; Thomas, S., idr. „The proposed RAB financing method" (Predlagana metoda financiranja reguliranih osnovnih sredstev), *Nuclear Consult* (2019).

([43]) Belgija trdi, da tudi če so z državo sklenjeni dogovori o delitvi tveganja, poslovne banke niso pripravljene prevzeti izpostavljenosti do zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije, tj. prevzeti tveganja, povezanega z velikimi naložbami v jedrski sektor v okviru negotove politike in predpisov ter tehnoloških tveganj, vlagatelji pa jim pogosto niso naklonjeni.

([44]) Razvojne dejavnosti, opisane v Prilogi 1 k sporazumu o skupnem razvoju++, se nanašajo na tehnične študije, ki zadevajo predvsem zasnovo in staranje obratov, izboljšave zasnove, pristojnosti upravljanja, programe preizkušanja in inšpekcij, presojo vplivov na okolje (vključno s pripravo potrebnih dokumentov za pridobitev licenc in dovoljenj) ter redne varnostne preglede enot z dolgotrajnim obratovanjem.

([45]) To ustreza 89,807 % (tj. odstotku lastništva enot z dolgotrajnim obratovanjem) skupnih stroškov, preostalih 10,193 % pa nosi družba Luminus.

(49) Belgija trdi, da je vnaprejšnje financiranje stroškov in izdatkov za razvojne dejavnosti s strani belgijske države omejeno na vse stroške in izdatke, ki jih dejansko nosi (ali bo nosila) družba Electrabel in ki ustrezajo 89,807 % skupnih stroškov za razvojne dejavnosti. Vzpostavljen je nadzorni mehanizem, ob koncu pogodbenega obdobja pa tudi „uskladitev“. Belgija trdi tudi, da so ureditve financiranja v okviru sporazuma o skupnem razvoju++ pod običajnimi tržnimi pogoji in stroškovno učinkovite.

3.3.1.2 Skupno podjetje in financiranje, ki ga zagotovijo delničarji

(50) Belgijska država bo skupaj z upravljavcem jedrskih elektrarn Electrabel vlagala v skupno podjetje, imenovano BE-NUC, ki bo imelo v lasti 89,807 % enot z dolgotrajnim obratovanjem (kot jih ima trenutno družba Electrabel). Preostalih 10,193 % enot z dolgotrajnim obratovanjem bo ostalo v rokah družbe Luminus. Družba Electrabel in belgijska država bosta imela vsaka v lasti 50 % podjetja BE-NUC, pri čemer bosta delovali kot enakopravna delničarja v smislu finančne udeležbe (zagotavljanja lastniškega kapitala in delničarskih posojil) in deleža prihodkov od prodaje električne energije. Podjetje BE-NUC bo kot solastnik krilo 89,807 % naložb, potrebnih za podaljšanje obratovanja, kar pomeni, da bo belgijska država posredno krila 44,9035 % naložbenih stroškov, povezanih s projektom dolgotrajnega obratovanja. Preostalih 10,193 % bo krila družba Luminus.

(51) Družba Electrabel je in bo ostala edini upravljavec obeh jedrskih reaktorjev na podlagi sporazuma o obratovanju in vzdrževanju (glej oddelek 3.3.1.4). Podjetje BE-NUC ne bo postalo upravljavec jedrskih elektrarn, ampak bo imelo pravice nadzora nad stroški poslovanja na podlagi sporazuma o obratovanju in vzdrževanju.

(52) Belgija je navedla, da ne predvideva možnosti povečanja zunanjega dolga za financiranje projekta dolgotrajnega obratovanja. Projekt dolgotrajnega obratovanja bodo v celoti financirali njegovi delničarji z lastniškim kapitalom in posojili (glej oddelek 3.3.1.2.2 v nadaljevanju).

3.3.1.2.1 Skupno podjetje

(53) Belgijska država ne bo kupila solastniških deležev v enotah z dolgotrajnim obratovanjem, temveč bo izvedla prenos (delno razdružitev zadevnih sredstev) z družbe Electrabel na skupno podjetje v skladu s koraki, opisanimi v uvodni izjavi 49 sklepa o začetku postopka.

(54) Družba Electrabel bo svoje 89,807-odstotne lastninske pravice v zvezi z enotama z dolgotrajnim obratovanjem (kot tudi s tem povezana dovoljenja in vsa druga potrebna sredstva) prenesla na podjetje BE-NUC v zameno za razdelitev delnic podjetja BE-NUC skupini Engie (ki je bila takrat edini delničar družbe Electrabel). Prispevek družbe Electrabel podjetju BE-NUC bo ocenjen ob upoštevanju vrednosti odpadnega materiala stavbe, vrednosti zemljišča in vrednosti nepremičnih naprav, kot je opisano v uvodni izjavi 51 sklepa o začetku postopka.

(55) To vrednotenje prispevka družbe Electrabel se odraža v nakupni ceni v višini 24,7 milijona EUR (ob upoštevanju prilagoditev), ki jo mora plačati belgijska država za pridobitev novih delnic in ohranitev 50-odstotnega deleža v podjetju BE-NUC. Upravni odbor podjetja BE-NUC bo od (zakonitega) revizorja ali pooblaščenega računovodje zahteval, da pripravi poročilo o prispevku v naravi, v katerem oceni zlasti uporabljeno vrednotenje in metode vrednotenja, ki so bile uporabljene za ta namen.

(56) Belgija trdi, da vrednotenje sredstev ne vpliva na analizo hipotetičnega scenarija, in je predložila dokaze, da je prenos sredstev (stavb in zemljišč) v okviru projekta dolgotrajnega obratovanja nevtralen. Po navedbah Belgije uporaba konservativnih metod vrednotenja sredstev (na podlagi odpadne ali poštene vrednosti) zagotavlja, da skupina Engie s prenosom sredstev ne pridobi nobene prednosti.

(57) Poleg tega nepremične naprave ustrezajo opremi za dolgotrajno obratovanje, ki je bila kupljena v okviru storitev dolgotrajnega obratovanja, storitev obratovanja in vzdrževanja ter storitev na podlagi sporazuma o skupnem razvoju, v enoti z dolgotrajnim obratovanjem pa je bila nameščena in vgrajena pred delno razdružitvijo. Zaradi razlogov, povezanih z belgijskim stvarnim pravom, in da bi se preprečilo dvojno štetje, se ti posebni deli opreme za dolgotrajno obratovanje ne plačujejo neposredno, temveč se skupaj z zemljišči in zgradbami upoštevajo v delni razdružitvi. Poleg tega je Belgija potrdila, da so se s tem povezani denarni tokovi za te dele opreme za dolgotrajno obratovanje že upoštevali v finančnem modelu.

(58) Med družbo Electrabel, belgijsko vlado in podjetjem BE-NUC je bil sklenjen delničarski sporazum o vzpostavitvi korporativnega upravljanja podjetja BE-NUC in pravicah vsakega njenega delničarja. V skladu s tem sporazumom upravni odbor podjetja BE-NUC sestavljajo štirje direktorji, od katerih sta dva imenovana na predlog belgijske vlade, dva pa na predlog družbe Electrabel. Predsednik in finančni direktor podjetja BE-NUC bosta vedno direktorja, ki ju imenuje belgijska vlada. Sklepčnost v upravnem odboru je navadna večina, o njegovih sklepih pa se glasuje z navadno večino. Sprejete so bile določbe o navzkrižju interesov.

(59) Kot je navedeno v uvodni izjavi 55 sklepa o začetku postopka, se bodo neevropska sredstva, ki so trenutno v lasti družbe Electrabel, prenesla na skupino Engie. Skupina Engie kot matična družba družbe Electrabel zagotavlja, da bodo ob zaključku transakcije v družbi Electrabel ostala sredstva v vrednosti vsaj 4 milijarde EUR (na podlagi vrednosti lastniškega kapitala, izračunane na dan 30. junija 2023). Poleg tega se po zaključku uporabljajo drugi zaščitni ukrepi, kot sta stalno in okrepljeno spremljanje finančnega položaja upravljavca jedrskih elektrarn, ki ga izvaja komisija za jedrsko oskrbo (v nadaljnjem besedilu: komisija CPN/CNV), ter neomejeno in nepreklicno jamstvo matične družbe, ki ga je skupina Engie odobrila za nekatere obveznosti upravljavca jedrskih elektrarn.

(60) Belgija trdi, da je skupno podjetje enakovredna naložba, saj oba delničarja vstopata v skupno podjetje pod enakimi pogoji in kot delničarja z enakim tveganjem in enakimi koristmi.

3.3.1.2.2 Financiranje, ki ga zagotavljata delničarja: vložek lastniškega kapitala in delničarski posojili

(61) Vloga belgijske države kot delničarke med drugim predvideva financiranje stroškov kapitala podjetja BE-NUC (naložb v osnovna sredstva) in njegovih stroškov poslovanja, upravljanje delnic in uveljavljanje pravic delničarjev (npr. glasovalnih pravic) ter podporo dvema direktorjema podjetja BE-NUC, ki sta bila imenovana na predlog belgijske države (glej uvodno izjavo 58).

(62) Delež osnovnega kapitala zajema:

(a) vložek lastniškega kapitala: belgijska vlada in družba Electrabel bosta podjetju BE-NUC kot njegova delničarja zagotovila lastniški kapital s povečanjem osnovnega kapitala za financiranje vseh stroškov, predvidenih v delničarskem sporazumu, in

(b) delničarski posojili: družba Electrabel in belgijska vlada bosta podjetju BE-NUC izdali delničarski posojili (v nadaljnjem besedilu: posojilo delničarjev družbe Electrabel oziroma delničarsko posojilo belgijske vlade) za financiranje vseh odhodkov, predvidenih v delničarskem sporazumu.

(63) Belgija pojasnjuje, da so pogoji posojila delničarjev družbe Electrabel in delničarskega posojila belgijske vlade enaki. Obe delničarski posojili bosta odobreni pod tržnimi pogoji po obrestnih merah, ki še niso določene, vendar jih bo v skladu s pogodbama o delničarskem posojilu določil upravni odbor podjetja BE-NUC v skladu z delničarskim sporazumom, in sicer ob upoštevanju prevladujočih tržnih obrestnih mer in morebitnega dolžniškega financiranja tretjih oseb, ki bi lahko bilo na voljo v ustreznem času. Skupina Engie je v skladu s postopkom, o katerem se je dogovorila z belgijsko vlado, pripravila dokument o pogojih, v katerem so določeni pogoji obeh delničarskih posojil. V dokumentu o pogojih je opisana metodologija za določanje obrestne mere. Belgija trdi, da je ta metodologija skladna s posojilnimi politikami skupine Engie glede določanja transfernih cen in načelom OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička (BEPS) ([46]), ki zagotavlja, da je obrestna mera določena na ravni običajnih tržnih pogojev. V skladu z dokumentom o pogojih se pričakuje, da bo obrestna mera spremenljiva obrestna mera, določena na ravni 6-mesečne obrestne mere EURIBOR (spodnja meja je 0 %), povečana za pričakovano maržo v višini približno [0–3] %.

(64) Belgija trdi, da je bilo delničarsko posojilo poleg vložka lastniškega kapitala uvedeno ob upoštevanju finančnih in transakcijskih vidikov. Po eni strani zagotavljanje delničarskega posojila omogoča večjo prilagodljivost pri oblikovanju načrtov črpanja in odplačevanja. Zlasti se je mogoče o določbah o odplačevanju posojila dogovoriti z manj regulativnimi omejitvami kot pri izplačilih dividend ali odplačilih lastniškega kapitala. Po drugi strani se lahko s posojilom optimizira finančna struktura glede na obdavčljivi dohodek (do 30 % dobička pred obrestmi, davki in amortizacijo se lahko odpiše za odbitek obresti).

([46]) BEPS je kratica za izraz Base Erosion (erozija davčne osnove – zmanjšanje obdavčljivega dohodka (ali davčne osnove) v državi) in Profit Shifting (preusmerjanje dobička – prenos dobička v države, kjer so davki precej nižji ali jih sploh ni). Načela OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička se nanašajo na sklop mednarodnih smernic za boj proti davčnim utajam multinacionalnih družb. Zagotavljajo, da družbe plačujejo davke tam, kjer dejansko ustvarjajo dobiček in opravljajo svoje dejanske poslovne dejavnosti, namesto da bi dobiček preusmerjale v države z nizkimi davki.

(65) Skupni vložek osnovnega kapitala (vložek lastniškega kapitala in delničarski posojili) na podlagi predhodnih izračunov v finančnem modelu znaša [2 000–2 500] milijonov EUR ([47]), ki ga bosta v višini 89,807 % zagotovili belgijska vlada in družba Electrabel po načelu enakovrednosti (*pari passu*) v […] obrokih od […] do […] za financiranje, med drugim, naložb v osnovna sredstva projekta dolgotrajnega obratovanja (preostalih 10,193 % financira družba Luminus). Vložek osnovnega kapitala je treba vrniti delničarjem podjetja BE-NUC z vrsto zmanjšanj osnovnega kapitala in vračilom posojila delničarjem ter ga poplačati z razdelitvijo dividend in obresti delničarskega posojila. Odločitev o razdelitvi vložka osnovnega kapitala ([2 000–2 500] milijonov EUR) na vložek lastniškega kapitala in delničarski posojili še ni bila sprejeta.

(66) Belgija trdi, da se obveznosti financiranja, ki velja za delničarja, in delničarsko posojilo lahko štejejo za enakovredno financiranje in da bo delničarsko posojilo odobreno pod tržnimi pogoji, tako da financiranje, ki ga bosta zagotovila delničarja, upravičencem ne daje selektivne prednosti.

3.3.1.3 Sporazum o nadomestilu

(67) Sporazum o nadomestilu je bil sklenjen med podjetjem BE-NUC, družbo Luminus in nasprotno stranko sporazuma, ki bo računovodsko neodvisna samostojna služba v belgijski državi (v nadaljnjem besedilu: družba BE-WATT). Cilj sporazuma o nadomestilu je obravnavati negotovost tržnih cen in zmanjšati tveganje za prihodke lastnikov enot z dolgotrajnim obratovanjem, tj. podjetja BE-NUC in družbe Luminus, od projekta dolgotrajnega obratovanja. S tem naj bi podjetje BE-NUC in družba Luminus prejela zadostne prihodke od obratovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem, da se zagotovita njuno varno in zanesljivo delovanje ter ekonomska sposobnost preživetja in da bi se delničarjem omogočilo, da razmislijo o potrebnem finančnem donosu, skladnem s trgom.

(68) Belgija je zlasti pojasnila, da so načela financiranja transakcije naslednja:

(a) zahteve glede naložb v osnovna sredstva projekta dolgotrajnega obratovanja financirajo predvsem delničarji podjetja BE-NUC po načelu enakovrednosti (in družba Luminus v sorazmerju z njenim solastništvom), in sicer prek lastniškega kapitala ali prek delničarskih posojil (glej oddelek 3.3.1.2);

(b) stroški poslovanja in vzdrževanja projekta dolgotrajnega obratovanja se financirajo predvsem s prihodki iz poslovanja, pridobljenimi z dolgotrajnim obratovanjem, pri čemer je tok prihodkov iz poslovanja zavarovan s pogodbo na razliko (kolikor sta enoti z dolgotrajnim obratovanjem na voljo) (glej oddelek 3.3.1.3.2). Izvršilna cena iz pogodbe na razliko je ocenjena na ravni, ki omogoča, da pričakovana interna stopnja donosnosti denarnih tokov projekta dolgotrajnega obratovanja doseže ciljno 7-odstotno interno stopnjo donosnosti (nominalno in po obdavčitvi) v okviru praga 6- do 8-odstotnega intervala (glej oddelek 3.3.1.3.1);

(c) plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve dopolnjujejo prihodke iz poslovanja, pridobljene z dolgotrajnim obratovanjem, in vključujejo zaščitne ukrepe za zagotovitev, da ima podjetje BE-NUC vedno zadostno likvidnost za plačilo stroškov poslovanja, vzdrževanja in goriva, da se omogoči varno in zanesljivo delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem.

— Posojila za stroške zaustavitve so namenjena financiranju stroškov pred ponovnim zagonom enot z dolgotrajnim obratovanjem in zagotavljanju zadostnih denarnih sredstev v triletnem obdobju zagona (do 31. decembra 2028), ko je treba še izvesti znatna dela in enoti z dolgotrajnim obratovanjem ne moreta delovati s polno zmogljivostjo.

— Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala se izvede le v primeru (znatno) zmanjšane razpoložljivosti enot z dolgotrajnim obratovanjem, s čimer se zagotovi dolgoročna finančna stabilnost v celotnem obdobju podaljšanja življenjske dobe. Shema za obratna sredstva se uporablja kot medletni most do letnega plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala.

(69) Mehanizmi finančne podpore (pogodba na razliko, plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve) so podrobneje pojasnjeni v oddelkih 3.3.1.3.2, 3.3.1.3.3 in 3.3.1.3.4 v nadaljevanju.

([47]) Brez DDV. Podatki v finančnem modelu ne vključujejo DDV.

3.3.1.3.1 Stopnja donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja

(70) Na splošno je (ciljna) interna stopnja donosnosti minimalna stopnja donosnosti, ki jo vlagatelji sprejmejo kot nadomestilo za določeno stopnjo tveganja v naložbenem projektu. Ciljna interna stopnja donosnosti se pogosto imenuje „minimalna stopnja donosa“, tj. prag, ki ga mora interna stopnja donosnosti projekta doseči ali preseči, preden se projekt izvede. Teoretično je minimalna stopnja donosa enaka vsoti stroškov kapitala (npr. tehtanemu povprečju stroškov kapitala (WACC)) in minimalne premije. Povedano drugače, gre za kombinacijo stopenj donosnosti primerljivih projektov/sredstev in prilagoditev zaradi uskladitve z določenim profilom tveganja, vključno s premijami, specifičnimi za projekt, za kritje dodatnih tveganj, ki jih ni mogoče razpršiti.

(71) V obravnavani zadevi diskontirana lastna cena proizvodnje energije ustreza najnižji ravni povprečne cene električne energije (ali izvršilne cene v okviru pogodbe na razliko), ki jo je treba doseči, da bi projekt dolgotrajnega obratovanja dosegel ciljno interno stopnjo donosnosti. Kot je navedeno v uvodni izjavi 72 sklepa o začetku postopka, je bila predhodna izvršilna cena v finančnem modelu na podlagi predpostavke, da bodo stroški posodobitve enot z dolgotrajnim obratovanjem znašali približno [2–2,5] milijarde EUR, določena na [80–90] EUR na MWh (v vrednostih iz leta 2022). Belgija trdi, da se lahko izvršilna cena, ki temelji na finančnem modelu, pri obravnavi uporabe (okrepljenega) mehanizma za delitev tveganja in dobička (MPRA) giblje od [80–90] EUR na MWh do [80–90] EUR na MWh (v vrednostih iz leta 2022).

(72) Belgija trdi, da je glede na tveganje, ki ga pomeni projekt dolgotrajnega obratovanja, ciljna interna stopnja donosnosti konservativna stopnja donosnosti, in sicer na podlagi: (i) primerjalne analize stopenj donosnosti drugih naložb v jedrsko energijo na svetovni ravni in drugih zmogljivosti energetskega sektorja v Belgiji (glej oddelek 3.3.1.3.1.1), (ii) ocene stroškov kapitala podjetja BE-NUC (tehtanega povprečja stroškov kapitala in stroškov lastniškega kapitala) na podlagi modela določanja cen osnovnih sredstev (CAPM, glej oddelek 3.3.1.3.1.2) in (iii) simulacije pričakovane interne stopnje donosnosti, prilagojene za MPRA ob upoštevanju posodobljenih tržnih razmer, ki kaže, da se je pričakovana interna stopnja donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja znižala v primerjavi s tisto, ocenjeno v času pogajanj o izvedbenem sporazumu (glej oddelek 3.3.1.3.1.3).

3.3.1.3.1.1 Primerjalna analiza

(73) Belgija je predložila mednarodno primerjavo ciljnih stopenj donosnosti in stroškov kapitala za družbe, ki upravljajo jedrske elektrarne v različnih geografskih območjih, za plinske elektrarne, ki prejemajo nadomestilo v okviru belgijskega mehanizma za zmogljivost, in družbe, ki upravljajo druge vrste infrastrukture za prenos in shranjevanje energije v Belgiji. Primerjalna analiza je bila po sprejetju sklepa o začetku postopka izpopolnjena, zlasti glede nadaljnjega opisa narave regulativnih okvirov in morebitnih dodatnih shem, ki vplivajo na porazdelitev tveganja za obravnavane družbe in projekte. Preglednica 3 vsebuje pregled javne ciljne stopnje donosnosti ali ocen tehtanega povprečja stroškov kapitala za primerjane projekte in družbe.

Preglednica 3

Javne ocene tehtanega povprečja stroškov kapitala za primerjane projekte/družbe

Upoštevana družba/projekt in lastništvo	Regulativni okvir in ustrezno obdobje	Ciljna stopnja donosnosti po obdavčitvi/tehtano povprečje stroškov kapitala in leto odločitve [1]	Premija na netvegano stopnjo donosa [2]
Vertikalno integrirane ameriške gospodarske javne službe (Georgia Power in Duke Energy), večinoma v zasebni lasti	Model reguliranih osnovnih sredstev (Triletno obdobje 2023–2025 za družbo Georgia Power, od leta 2023 za družbo Duke Energy v Južni Karolini, od leta 2024 za družbo Duke Energy v Severni Karolini (končno leto je predmet pregleda))	6,36–7,06 % (2022 in 2023)	2,8–4,2 %

Upoštevana družba/projekt in lastništvo	Regulativni okvir in ustrezno obdobje	Ciljna stopnja donosnosti po obdavčitvi/tehtano povprečje stroškov kapitala in leto odločitve ([1])	Premija na netvegano stopnjo donosa ([2])
Kanadska gospodarska javna služba v državni lasti OPG (portfelj proizvodnje, ki med drugim vključuje jedrske elektrarne in hidroelektrarne)	Model reguliranih osnovnih sredstev (petletno obdobje 2022–2026)	5,6 % (2021)	3,5–4,3 %
Prenovljena kanadska jedrska elektrarna Bruce A, v zasebni lasti	Dvostranska pogodba na razliko z izvršilno ceno na podlagi ciljne interne stopnje donosnosti (25-letna pogodba, od ponovnega začetka poslovanja)	10,6–13,8 % (2007)	6,0–9,7 %
Nova jedrska elektrarna Hinkley Point C (Združeno kraljestvo), ki ni v lasti Združenega kraljestva	Dvostranska pogodba na razliko z izvršilno ceno na podlagi ciljne interne stopnje donosnosti (35-letna pogodba, od predaje v obratovanje)	9,25–9,75 % (2014)	5,8–7,5 %
Madžarska nova jedrska elektrarna Paks II, gradnjo je v celoti financirala država	Tržno nadomestilo, državna podpora za 100-odstotno financiranje naložb v osnovna sredstva	7,38–8,4 % (2017)	3,9–5,2 %
Obstoječe zmogljivosti družbe EDF za proizvodnjo jedrske energije v Franciji, družba EDF je v celoti v državni lasti	Delna regulacija cen (mehanizem ARENH – v prenovi); večinoma so izpostavljene trgu do leta 2026, po tem neznano	7,6 % (2022)	4,9–6,2 %
Podaljšanje obratovanja belgijskega jedrskega reaktorja Tihange 1, brez lastništva belgijske države	Tržno nadomestilo z davkom na nepričakovane dobičke (do leta 2025)	9,3 % (2013)	5,9–6,9 %
Belgijski mehanizem za zmogljivost (plinske elektrarne na plin)	Pogodba o zmogljivosti (do 15 let za novozgrajene zmogljivosti)	7,6–8,6 % (2023) ([3])	5,5–6,5 %

Vir: dopis družbe Compass Lexecon, 29. november 2024, SA.106107 BE – Prolongation of two nuclear reactors – Assessment of Aid Proportionality: Analysis of risk allocation and return on investment (Podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev – Ocena sorazmernosti pomoči: analiza porazdelitve tveganja in donosnosti naložb).

([1]) V nekaterih primerih se regulativna odločitev zadevne družbe/projekta nanaša na ciljno stopnjo donosnosti (npr. za določitev izvršilne cene iz pogodbe na razliko) ali tehtano povprečje stroškov kapitala (kot se upošteva v modelu reguliranih osnovnih sredstev za določitev dovoljenih prihodkov). Za vsako obravnavano družbo/projekt je predstavljena stopnja donosnosti ali tehtano povprečje stroškov kapitala, ki se upošteva v zadevni regulativni ureditvi. Leto v oklepajih se nanaša na leto, ko je bila sprejeta ocena/odločitev o ciljni stopnji donosa/tehtanem povprečju stroškov kapitala.

([2]) Zaradi primerljivosti rezultatov je poudarek na premiji na netvegano stopnjo donosa, tj. razliki med ocenjeno ciljno stopnjo donosnosti/tehtanim povprečjem stroškov kapitala po obdavčitvi in sočasno netvegano stopnjo donosa (premija na netvegano stopnjo donosa v času ocene/odločitve regulatorja v zvezi z obravnavanim sredstvom/družbo).

([3]) Tehtano povprečje stroškov kapitala po obdavčitvi je bilo izračunano na podlagi dejanskega tehtanega povprečja stroškov kapitala pred obdavčitvijo za specifično tehnologijo (ki sta ga predlagali belgijska zvezna komisija za regulacijo električne energije in plina (CREG) ter družba Elia, določil pa minister za energijo), kot je bilo uporabljeno za določitev dražbenih parametrov v okviru mehanizma za zmogljivost.

(74) Preglednica 4 vsebuje pregled elementov, ki obravnavajo tveganja v primerjanih projektih ali družbah.

Preglednica 4

Elementi, ki obravnavajo tveganja za primerjane projekte/družbe

	Bruce A	Tihange 1	Hinkley Point C	Belgijski mehanizem za zmogljivost	Obstoječe zmogljivosti družbe EDF za proizvodnjo jedrske energije v Franciji	Paks II	Enoti z dolgotrajnim obratovanjem	(*) OPG	(*) Georgia Power, Duke Energy Južna in Severna Karolina
Portfelj/ tveganja	4 obnovljene jedrske enote	1 obnovljena jedrska enota	1 nova jedrska elektrarna (2 enoti)	/	Jedrska flota (57 enot)	1 nova jedrska elektrarna (2 enoti)	2 obnovljeni jedrski enoti	Obnovljene jedrske enote in hidroelektrarne	Vertikalno integrirana, vključno z omrežji, jedrsko in drugo tehnologijo
Izgradnja	Prilagoditev izvršilne cene	–	–	–	–	V celoti financirano z državnimi sredstvi + pavšalni znesek za inženirske, nabavne in gradbene storitve	Prilagoditev izvršilne cene	Regulirana osnovna sredstva	Regulirana osnovna sredstva
Trg	Dvostranska pogodba na razliko	–	Dvostranska pogodba na razliko	Pogodba o zmogljivosti	Mehanizem ARENH (delna regulacija cen)	–	Dvostranska pogodba na razliko	Regulirana osnovna sredstva	Regulirana osnovna sredstva
Transakcija	Indeksiranje/ prilagoditev izvršilne cene; Prenos stroškov goriva	–	Indeksiranje/ prilagoditev izvršilne cene	–	–	–	Indeksiranje/ prilagoditev izvršilne cene + plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala	Regulirana osnovna sredstva	Regulirana osnovna sredstva
Financiranje	–	–	Kreditno jamstvo	Pogodba o zmogljivosti	V državni lasti	V celoti financirano z državnimi sredstvi	Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala/ posojilo za stroške zaustavitve	Regulirana osnovna sredstva	Regulirana osnovna sredstva
Politika	–	Pravno varstvo	Pravno varstvo	–	V državni lasti	V celoti financirano z državnimi sredstvi	Pravno varstvo	Regulirana osnovna sredstva	Regulirana osnovna sredstva

Vir: dopis družbe Compass Lexecon, 29. november 2024, SA.106107 BE – Prolongation of two nuclear reactors – Assessment of Aid Proportionality: Analysis of risk allocation and return on investment (Podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev – Ocena sorazmernosti pomoči: analiza porazdelitve tveganja in donosnosti naložb).

(*) Družba Compass Lexecon ugotavlja, da ne more oceniti natančnega profila tveganja na podlagi regulativnega okvira za gospodarske javne službe v ZDA in Kanadi, saj nima na voljo podrobnih informacij.

(75) Po mnenju Belgije ta primerjalna analiza poudarja tri elemente:

(a) regulirane družbe in projekti, vključeni v to primerjavo, niso neposredno primerljivi s podjetjem BE-NUC, ker se razlikujejo v smislu regulativnega okvira/sheme financiranja in posledične razporeditve tveganja in/ali ker zajemajo druge vrste sredstev (zaradi česar se tveganja, povezana z jedrsko energijo, razpršijo in zmanjšajo). Neposredno primerljive družbe ni, vendar primerjava zajema izbor družb in projektov z ustreznimi individualnimi značilnostmi, kot so geografska lega, tehnologija sredstev, obstoječa/nova sredstva, trg in regulativni/podporni okvir. Vendar te primerljive družbe in projekti podjetju BE-NUC niso podobni v vseh pogledih. Primerjava kljub tem omejitvam še vedno zagotavlja ustrezne informacije za oceno parametrov nadomestil (ciljna stopnja donosnosti/tehtano povprečje stroškov kapitala) ob upoštevanju posebnosti vsake družbe ali projekta in povezanih profilov tveganja. Zato bi bilo treba predstavljeno primerjavo razumeti kot relevantno za oceno razumnih tržnih razponov parametrov nadomestila in njihovo umestitev v kontekst;

(b) iz primerjave je razvidno, da se premije na netvegano stopnjo donosa znižujejo z diverzifikacijo portfelja, manjšo izpostavljenostjo tveganju (gradbenim, tržnim, operativnim, finančnim in političnim tveganjem) in po možnosti naravo lastnika/upravljavca, pri čemer imajo lahko uveljavljene javne službe, javne službe v državni lasti ali javne službe, ki jih financira država, koristi od nižjih stroškov financiranja (glej preglednico 3 in preglednico 4).

— V spodnjem delu lestvice imajo severnoameriške gospodarske javne službe (OPG, Georgia Power in Duke Energy), ki imajo diverzificirane portfelje sredstev in za katere velja model reguliranih osnovnih sredstev, ki zagotavlja celovito varovanje pred tveganjem, razmeroma nizke premije na netvegano stopnjo donosa (približno 2,8–4,3 %).

— Jedrski projekt Paks II in obstoječa jedrska flota družbe EDF imata višje premije (približno 3,9–6,2 %). Njihovo nadomestilo je vsaj delno trgovsko, upoštevajo pa se samo jedrske elektrarne. Vendar lahko državno lastništvo/financiranje do neke mere zmanjša stroške financiranja.

— Nove plinske elektrarne v okviru belgijskega mehanizma za zmogljivost imajo razmeroma visoko premijo za tveganje (5,5–6,5 %). Te novozgrajene termoelektrarne so izpostavljene gradbenim, operativnim in političnim tveganjem, tržna tveganja pa se običajno zmanjšajo zaradi večletnih pogodb o zmogljivosti in plačil.

— V zgornjem delu lestvice je jedrska enota Tihange 1 z visoko premijo (5,9–6,9 %), saj lastniki nosijo naložbeno in operativno tveganje, pri čemer so tržni prihodki negotovi, pozitivni učinki na trgu pa omejeni. Tudi enota Hinkley Point C ima razmeroma visoko premijo (5,8–7,5 %), ki jo je mogoče pojasniti z naravo sredstev (nova jedrska elektrarna) in znatnimi gradbenimi/operativnimi tveganji, ki jih kljub pogodbi na razliko in drugim zaščitam nosijo delničarji, Podobno je razmeroma visoka (6,0–9,7 %) tudi premija za tveganje za družbo Bruce Power, ki se ukvarja izključno z jedrsko energijo in je zasebna družba ter ima sklenjeno pogodbo na razliko (vključno z drugimi shemami delitve tveganja). Ob tem je bilo nadomestilo za to elektrarno določeno leta 2007 v drugačnem finančnem in tržnem okviru;

(c) Belgija na splošno poudarja, da je izpostavljenost podjetja BE-NUC tveganju v različnih razsežnostih med izpostavljenostjo tveganju sredstev in gospodarskih javnih služb, ki imajo koristi od modela reguliranih osnovnih sredstev, ter tistih, ki imajo koristi od pogodbe na razliko in/ali drugih vrst tržnega nadomestila. Ciljna nominalna interna stopnja donosnosti podjetja BE-NUC po obdavčitvi (v nadaljnjem besedilu: interna stopnja donosnosti projekta) v višini 7 % (in njen prag v razponu od 6 % do 8 %) izkazuje premijo v višini 3–5 % ob upoštevanju povprečne netvegane stopnje donosa v višini približno 3 %. Na podlagi empiričnih dokazov je implicitna premija interne stopnje donosnosti projekta v sporazumu o nadomestilu na spodnji meji zahtev vlagatelja za primerjane projekte/družbe in blizu premijam, ocenjenim za diverzificirana sredstva gospodarskih javnih služb v okviru shem za regulirana osnovna sredstva, ki so manj izpostavljena tveganjem, specifičnim za jedrsko energijo, ter pričakovano nižja tveganja izgube naložb in donosa.

(76) Belgija zato meni, da je 6- do 8-odstotna ciljna interna stopnja donosnosti projekta v verjetnem razponu tržnih donosov, ki ne bo vodil v prekomerno nadomestilo.

3.3.1.3.1.2 Primerjava ciljne interne stopnje donosnosti s stroški kapitala podjetja BE-NUC

(77) Belgija je poleg primerjalne analize, da bi potrdila, da je ciljna 7-odstotna interna stopnja donosnosti znotraj verjetnega razpona donosov, skladnih s trgom, predložila oceno stroškov kapitala z uporabo dveh meril, in sicer tehtanega povprečja stroškov kapitala in stroškov lastniškega kapitala brez zadolženosti, saj se podjetje BE-NUC ne financira z dolgom.

(78) Belgija je pridobila ocene za tehtano povprečje stroškov kapitala in stroške lastniškega kapitala brez zadolženosti v razponu od 6,2 % do 7,4 % (kar pomeni, da je premija za tveganje za projekt od 3,1 % do 4,3 % nad netvegano stopnjo donosa). Po mnenju Belgije to dokazuje in dodatno potrjuje, da je ciljna 7-odstotna interna stopnja donosnosti sorazmerna in ne vodi v prekomerno nadomestilo. V oddelkih v nadaljevanju je podrobneje pojasnjeno, kako so bili ocenjeni razpon tehtanega povprečja stroškov kapitala in stroški lastniškega kapitala.

3.3.1.3.1.2.1 Ocena tehtanega povprečja stroškov kapitala projekta dolgotrajnega obratovanja

(79) Prvo merilo za oceno stroškov kapitala je tehtano povprečje stroškov kapitala (WACC), ki predstavlja minimalno stopnjo donosnosti, ki jo mora projekt omogočati, da bi pritegnil kapital. Ta minimalni donos predstavlja donos, ki bi ga potencialni vlagatelji lahko zaslužili, če bi se odločili za naložbo v drug projekt z enakovrednimi značilnostmi, kar zadeva denarni tok, časovni okvir in tveganje. Tehtano povprečje stroškov kapitala po obdavčitvi se izračuna z uporabo spodnje formule:

WACC = w_E * (netvegana stopnja donosa + β_E * premija za kapitalsko tveganje) + (1– w_E) * stroški dolga po obdavčitvi

w_E:	delež lastniškega financiranja
B_E:	beta lastniškega kapitala na podlagi finančnega vzvoda, tj. izpostavljenost družbe sistematičnim tveganjem

(80) Tehtano povprečje stroškov kapitala je torej vsota (i) stroškov lastniškega kapitala, tehtanih sorazmerno s tržno vrednostjo lastniškega kapitala v celotnem kapitalu (w_E), in (ii) stroškov dolga (po obdavčitvi), tehtanih z deležem tržne vrednosti dolga v celotnem kapitalu ($1 - w_E$). Stroški lastniškega kapitala se izračunajo na podlagi modela določanja cen osnovnih sredstev, standardnega modela za merjenje donosa, ki ga vlagatelj potrebuje za kritje oportunitetnih stroškov vrednosti denarja v določenem naložbenem obdobju (netvegana stopnja donosa) in za izpostavljenost tržnemu tveganju ([48]). Izpostavljenost tržnemu tveganju se zajame z vrednostjo lastniškega kapitala z vzvodom (β_E). Zaradi nestanovitnosti parametrov so bili vhodni podatki za model določanja osnovnih sredstev izračunani v razponih.

(81) Kar zadeva izračun beta vrednosti lastniškega kapitala z zadolženostjo, Belgija trdi, da beta vrednosti skupnega podjetja ni mogoče izračunati na podlagi tržnih ali preteklih podatkov, saj gre za novo podjetje v zasebni lasti, ki ima dve obstoječi jedrski enoti z dolgotrajnim obratovanjem s predvideno življenjsko dobo 10 let, in ga je zato treba oceniti prek skupine primerljivih družb, ki kotirajo na borzi. Ker pa ni primerljivih gospodarskih javnih služb, ki bi bile v celoti vključene v dejavnosti proizvodnje jedrske energije, je Belgija upoštevala vzorec petih evropskih gospodarskih javnih služb, ki kotirajo na borzi in so najbolj vključene v jedrske dejavnosti, tj. primerljive projekte s 15–65-odstotno proizvodnjo z jedrskimi elektrarnami v okviru diverzificiranega portfelja (glej preglednico 5).

([48]) Model določanja osnovnih sredstev je splošno priznan in sprejet v akademski literaturi in med strokovnjaki v industriji kot zanesljiv pristop za oceno stroškov lastniškega kapitala.

Preglednica 5

Beta vrednosti sredstev za primerljive gospodarske javne službe z različno vključenostjo v dejavnosti proizvodnje jedrske energije

Družba	% jedrske energije v mešanici virov 2022/23	Beta vrednosti sredstev (brez zadolženosti)
ČEZ Group	[60–70] %	[0,40–1,00]
Fortum Oyj	[50–60] %	[0,40–1,00]
UPM-Kymmene Oyj,	[40–50] %	[0,40–1,00]
Endesa, S.A.	[40–50] %	[0,40–1,00]
Iberdrola, S.A.	[10–20] %	[0,40–1,00]
Aritmetično povprečje	–	[0,40–1,00]
Mediana	–	[0,40–1,00]

Vir: Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment (Ocena sorazmernosti pomoči: posodobljena analiza porazdelitve tveganja in donosnosti naložb), Compass Lexecon, 29. november 2024.

(82) Belgija je pojasnila, da je vsaka od gospodarskih javnih služb diverzificirana javna gospodarska služba, ki kotira na borzi, z nekaj opazne izpostavljenosti do omrežnih sredstev, reguliranih po modelu reguliranih osnovnih sredstev, in/ali podprtih zmogljivosti za energijo iz obnovljivih virov, skupno podjetje pa je zasebni subjekt, ki je v celoti vključen v dejavnosti proizvodnje jedrske energije na podlagi sporazuma o nadomestilu. Zato bi pri oceni sistemskih tveganj na podlagi teh primerljivih družb verjetno podcenilo sistemsko tveganje podjetja BE-NUC.

(83) Belgija je za vnos v formulo za tehtano povprečje stroškov kapitala uporabila parametre iz preglednice 6 ter na podlagi teh in dodatnih vhodnih podatkov iz leta 2023 pridobila teoretično tehtano povprečje stroškov kapitala v razponu od 6,2 % do 7,4 %, vključno s premijo v višini 3,1–4,3 % na netvegano stopnjo donosa.

Preglednica 6

Ocena tehtanega povprečja stroškov kapitala podjetja BE-NUC in ključni osnovni parametri

Kazalnik	Predpostavka/pristop	Ocena (*)
Netvegana stopnja donosa	Razpon donosov na desetletne belgijske državne obveznice (linearne obveznice) za leto 2023	2,5–3,6 %
Premija za kapitalsko tveganje	Strokovne ocene za zrele trge	4,6–6,0 %
Beta koeficient (brez zadolženosti)	Mediana in povprečje med primerljivkami	[0,40–1,00]–[0,40–1,00]
Ciljni finančni vzvod	Mediana in povprečje med primerljivkami	53,0–54,4 %
Beta koeficient (z zadolženostjo)	Hamadova formula s ciljnim finančnim vzvodom	[0,40–1,00]–[1,00–1,60]
Stroški lastniškega kapitala (z zadolženostjo)	Model določanja osnovnih sredstev	7,4–9,3 %
Stroški dolga pred obdavčitvijo	Netvegana stopnja donosa + premija za tveganje za podjetja v elektroenergetskem sektorju	5,3–5,5 %
Delež dolga v skupnem kapitalu	Izpeljano iz ciljnega finančnega vzvoda	34,6–35,2 %

Kazalnik	Predpostavka/pristop	Ocena (*)
Davčna stopnja	Stopnja davka od dohodkov pravnih oseb v Belgiji	25 %
Tehtano povprečje stroškov kapitala pred obdavčitvijo	Uporaba stroškov lastniškega kapitala z zadolženostjo in stroškov dolga pred obdavčitvijo	6,7–7,9 %
Tehtano povprečje stroškov kapitala po obdavčitvi	Uporaba stroškov lastniškega kapitala z zadolženostjo in stroškov dolga po obdavčitvi	**6,2–7,4 %**

Vir: Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment (Ocena sorazmernosti pomoči: posodobljena analiza porazdelitve tveganja in donosnosti naložb), Compass Lexecon, 29. november 2024.

(*) Razpon ustreza preteklemu razvoju od začetka do konca leta 2023.

3.3.1.3.1.2.2 Ocena stroškov lastniškega kapitala projekta dolgotrajnega obratovanja

(84) Druga metodologija temelji na stroških lastniškega kapitala (CoE), ki meri potrebno donosnost projekta za delničarje, ob predpostavki, da ni dolžniškega financiranja, kot velja za projekt dolgotrajnega obratovanja. Čeprav se pri pristopu s stroški lastniškega kapitala uporablja tudi model določanja osnovnih sredstev, se zadevni pristop opira na stroške lastniškega kapitala brez zadolženosti (tj. brez finančnega vzvoda) ([49]). Stroški lastniškega kapitala brez zadolženosti se izračunajo na naslednji način:

CoE (brez zadolženosti) = netvegana stopnja donosa + β_A × premija za kapitalsko tveganje

β_A: beta brez zadolženosti ali „beta vrednost sredstev“

(85) Za oceno vsakega parametra enačbe za stroške lastniškega kapitala je bil uporabljen naslednji pristop (glej preglednico 7):

(a) netvegana stopnja donosa se približno določi na podlagi donosov desetletnih belgijskih državnih obveznic (OLO ([50])), ki so v letu 2023 nihali med 2,5 % in 3,6 %. Pri oceni premije za kapitalsko (tržno) tveganje so se upoštevali različni zunanji viri, iz katerih je bil izračunan razpon od 4,6 % do 6 %:

— Damodaranove ocene: 5,9 % januarja 2023 in 4,6 % januarja 2024,

— ocene družbe Kroll so v razponu od 5,5 % do 6 % v letu 2023;

(b) ocena beta vrednosti sredstev (brez zadolženosti) je temeljila na istih predpostavkah kot pri zgornjem izračunu tehtanega povprečja stroškov kapitala, kar je privedlo do mediane in povprečne vrednosti [0,40–1,00] in [0,40–1,00] za pet javnih gospodarskih služb, ki kotirajo na borzi in so nekoliko vključene v dejavnosti proizvodnje jedrske energije (glej preglednico 5).

(86) Če se zgornje ocene uporabijo v enačbi za strošek lastniškega kapitala (CoE), je rezultat ocena za strošek lastniškega kapitala brez zadolženosti v razponu od 6,2 % do 7,5 % (glej preglednico 7), vključno s premijo v višini od 3,1 % do 4,3 % nad netvegano stopnjo donosa, kar je v skladu z rezultati, dobljenimi za tehtano povprečje stroškov kapitala (WACC).

([49]) V nasprotju s „koeficientom beta z zadolženostjo“, imenovanim tudi samo „beta“, s katero se primerja nestanovitnost donosov dolga in lastniškega kapitala družbe s tistimi na širšem trgu (na primer, donosi družbe z beta koeficientom 1,4 so za 140 % bolj volatilni od trga, s katerim se primerja), s „koeficientom beta brez zadolženosti“, imenovano tudi „beta vrednost sredstev“, pa se meri tržno tveganje družbe brez učinka dolga, da se izolira tveganje, ki izhaja izključno iz sredstev podjetja.
Strošek lastniškega kapitala brez zadolženosti se na splošno uporablja za ocenjevanje projektov ali naložb, ki se financirajo izključno z lastniškim kapitalom. Primerjava tehtanih povprečnih stroškov kapitala in stroškov kapitala brez zadolženosti zato zagotavlja vpogled v učinek dolga na stroške kapitala družbe.

([50]) OLO pomeni „Obligation Linéaire/Lineaire Obligatie“ (v nadaljnjem besedilu: linearne obveznice).

Preglednica 7

Ocene stroškov lastniškega kapitala brez zadolženosti podjetja BE-NUC in osnovni parametri (celoten razpon)

Kazalnik	Predpostavka/pristop	Ocena
Netvegana stopnja donosa	Razpon donosov za leto 2023 za desetletne linearne obveznice	2,5–3,6 %
Premija za kapitalsko tveganje	Strokovne ocene za zrele trge	4,6–6,0 %
Beta koeficient (brez zadolženosti)	Mediana in povprečje med primerljivkami	[0,40–1,00]–[0,40–1,00]
Strošek lastniškega kapitala (brez zadolženosti)	Model določanja osnovnih sredstev	6,2–7,5 %

Vir: Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment (Ocena sorazmernosti pomoči: posodobljena analiza porazdelitve tveganja in donosnosti naložb), Compass Lexecon, 29. november 2024.

(87) Belgija je ob upoštevanju zgoraj ocenjenih parametrov (za možne razpone v letu 2023) ocenila tri verjetne scenarije za stroške lastniškega kapitala brez zadolženosti v času dogovora med pogodbenicama leta 2023, ki ustrezajo razponu od 6,8 % do 7,3 % (glej preglednico 8).

Preglednica 8

Trije scenariji za stroške lastniškega kapitala podjetja BE-NUC brez zadolženosti (zmanjšan razpon)

	Spodnja meja	Osnovni scenarij	Zgornja meja
Netvegana stopnja donosa (povprečje za leto 2023)	3,11 %		
Premija za kapitalsko tveganje (povprečje za leto 2023)	5,27 % (povprečje Damodaranovih ocen za leto 2023)	5,51 % (povprečje Damodaranovih ocen in ocen družbe Kroll)	5,75 % (povprečje ocen družbe Kroll za leto 2023)
Beta brez zadolženosti (primerljivo povprečje)	[0,40–1,00] (aritmetično povprečje, brez skupine Iberdrola)	[0,40–1,00] (mediana petih družb)	[0,40–1,00] (preprosto povprečje družbe Fortum in skupine ČEZ Group)
Finančni vzvod	0 %		
Strošek lastniškega kapitala (brez zadolženosti)	**6,8 %**	**7,1 %**	**7,3 %**

Vir: SA.106107 – Supplementary note –Additional explanations on the range of cost of capital estimates (Dopolnilno obvestilo – Dodatna pojasnila o razponu ocen stroškov kapitala), Compass Lexecon, 5. december 2024.

3.3.1.3.1.2.3 Omejitve ocen stroškov kapitala podjetja BE-NUC, ki temeljijo na modelu določanja osnovnih sredstev

(88) Belgija priznava, da ima pristop modela določanja osnovnih sredstev omejitve, kar zadeva oceno stroškov kapitala podjetja BE-NUC, in sicer zaradi pomanjkanja neposredno primerljivih družb, ki kotirajo na borzi, ter posebnosti profila tveganja in pristopa k financiranju projekta ([51]). Navaja zlasti specifičnost jedrskega sektorja in omejeno primerljivost z drugimi skupinami sredstev.

([51]) Vseh možnih tržnih tveganj ni vedno mogoče izraziti z enim samim parametrom, zlasti pri zasebnih naložbah, katerih beta se lahko oceni le na podlagi primerljive skupine sredstev z omejeno primerljivostjo.

(89) Poleg tega Belgija razpravlja o različnih premijah, ki jih vlagatelji v praksi običajno zahtevajo za vlaganje v primerljive dolgoročne naložbene projekte, na oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala, izpeljano z uporabo pristopa modela določanja osnovnih sredstev. Belgija navaja eno od možnih utemeljitev za potrebo po upoštevanju te premije na oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala v zvezi s tveganjem vezave kapitala za dolgoročne naložbene projekte, ki jih ni mogoče diverzificirati in ki niso nagrajeni v okviru modela določanja osnovnih sredstev ([52]). Poleg tega se še en argument, s katerim se utemeljuje potreba po obračunavanju premije, nanaša na pomanjkanje kapitala za doseganje ciljev energetske politike v Evropi, saj med razpoložljivimi projekti obstaja velika konkurenca za naložbe, zaradi česar se zvišuje zahtevana stopnja donosnosti, ki je potrebna za privabljanje kapitala. Belgija trdi, da je med javnimi gospodarskimi službami običajna praksa, da se prišteje premija v razponu od 1,5 % do 4 %, in navaja nekaj primerov, ki to dokazujejo ([53]). Nazadnje, Belgija trdi tudi, da je glede na naravo te naložbe še ena utemeljitev za obračunavanje premije za financiranje na oceno tehtanega povprečja stroškov kapitala premija za nelikvidnost ([54]), kar poleg obeh akademskih študij (ki kažeta na ustrezen razpon od 0,7 % do 7,3 %) ([55]) potrjujejo tudi strokovnjaki iz panoge ([56]). Te premije bi se lahko prištele k ocenam tehtanega povprečja stroškov kapitala ali stroškov lastniškega kapitala, izpeljanih s pristopom modela določanja osnovnih sredstev, kot je pojasnjeno v prejšnjih oddelkih, in upravičile trditev Belgije, da je ciljna interna stopnja donosnosti glede na tveganje, ki ga predstavlja projekt, konservativna.

3.3.1.3.1.3 Pričakovana interna stopnja donosnosti, prilagojena za MPRA, na podlagi trenutnih pričakovanj glede tržnih cen

(90) Belgija je pojasnila, da MPRA učinkuje tako, da se ciljna interna stopnja donosnosti po prilagoditvi za MPRA dinamično giblje med 6 % in 8 %. Trdi, da je mogoče v sedanjih tržnih razmerah (z nižjimi pričakovanimi tržnimi cenami kot v času veljavnosti finančnega modela) pričakovati nižjo interno stopnjo donosnosti, kot je bila ocenjena v času pogajanj o sporazumu o nadomestilu, tudi če je ciljna interna stopnja donosnosti določena na 7 % pred prilagoditvijo za MPRA.

(91) Da bi Belgija to dokazala, je na podlagi različnih virov pripravila analizo razvoja tržnih pričakovanj v obdobju 2025–2035 od pogajanj o sporazumu o nadomestilu ter učinka teh revidiranih napovedi na pričakovano interno stopnja donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja (z uporabo MPRA).

(92) Na sliki 1 je prikazana začetna krivulja cen ob koncu leta 2023 (tj. takrat, ko so bile podpisane pogodbe). V različnih projekcijah cen se tržne cene – v osrednjem scenariju, prikazanem s polnimi črtami – začnejo pri vrednosti 120 EUR na MWh v letu 2025 in se znižujejo do povprečne vrednosti 87 EUR na MWh v obdobju do leta 2033.

([52]) Po navedbah Belgije ocenjeni donos iz analize na podlagi modela določanja osnovnih sredstev iz danega sklopa primerjav ne bo nadomestil: (i) tveganj za zasebno naravo naložbe v skupno podjetje; (ii) tveganj, značilnih za proizvodnjo jedrske energije, in (iii) profila tveganja, določenega v sporazumu o nadomestilu.

([53]) Glej npr. CEER, 2017: str. 115–119: „Premije za stroške kapitala za elektroenergetska omrežja so se gibale med 0,6 % in 3,5 %, odvisno od starosti naložbe (tj. nove naložbe) in kakovosti oskrbe“. Skupina Elia, *Adequacy and Flexibility Study for Belgium* (2024–2034) (Študija o zadostnosti in prilagodljivosti za Belgijo (2024–2034)), str. 382: V študiji o zadostnosti in prilagodljivosti za Belgijo je bilo ravnanje vlagateljev modelirano s pristopom, ki ni naklonjen tveganju, tako da se je tehtanemu povprečju stroškov kapitala prištela minimalna premija za kritje dodatnih tveganj v višini 3,0–8,0 %. Družba Oxera je zlasti za jedrske projekte predvidela dodatno premijo v višini 2,0–4,0 %, od katere bi se polovica lahko pripisala stroškom lastniškega kapitala za katerega koli proizvajalca „glede na liberalizirane trge električne energije“, druga polovica pa „tehnološkim in gradbenim tveganjem“ (Oxera, 2005:4). Skupina Engie zahteva povprečno realizirano interno stopnjo donosnosti brez zadolženosti, ki je [0–5] % višja od tehtanega povprečja stroškov kapitala. Družba Fortum zahteva premijo v višini [0–5]–[0–5] %, odvisno od tehnologije. Ciljna razlika skupine Iberdrola do tehtanega povprečja stroškov kapitala je določena na [0–5] %.

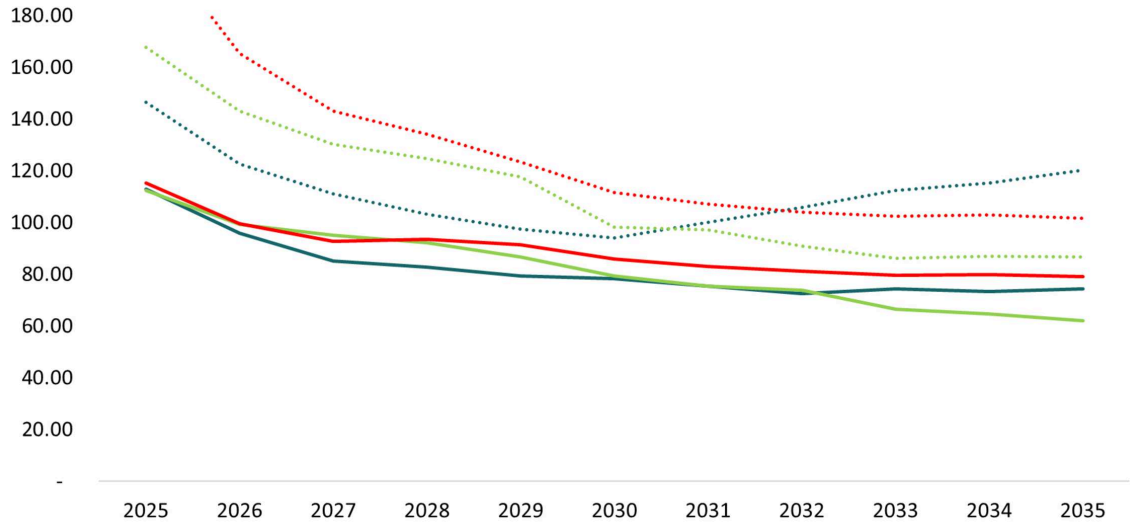
([54]) Tržljivost ali likvidnost sredstva se nanaša na stopnjo, do katere ga je mogoče hitro pretvoriti v gotovino, ne da bi to povzročilo velike transakcijske stroške ali znižanje cen. Po navedbah Belgije je nelikvidnost pomembna za vlagatelje, saj zahtevajo višje donose iz manj likvidnih sredstev kot iz sicer podobnih bolj likvidnih sredstev. Povedano drugače, višji donosi so potrebni kot nadomestilo za oportunitetne stroške, ki nastanejo zaradi nevlaganja v tržno sredstvo, in za prevzem tveganja izgube pri nelikvidni naložbi.

([55]) Dokazi iz akademskih študij kažejo, da vlagatelji zahtevajo donos za raven nelikvidnosti naložbe. Belgijska država je v zvezi s tem predložila obsežne akademske reference, med drugim avtorjev Nair in Radcliffe (1998), Damodaran (2005), Ibbotson (2013), Pemberton (2017), Torchio in Surata (2014), Ilmanen, Chandra in McQuinn (2020) ter družbe BNP Paribas (2023).

([56]) Belgijski regulatorji so pri dodelitvi donosa za regulirane zmogljivosti za proizvodnjo plina prišteli premijo za nelikvidnost. Belgijska zvezna komisija za regulacijo električne energije in plina (CREG) je pred kratkim za upravljavca obrata za UZP zaradi nelikvidnosti in dejstva, da ne kotira na borzi, za regulativno obdobje 2020–2023 za netvegano stopnjo donosa in premijo za tveganje uporabila faktor 1,2.

Slika 1

Začetne krivulje cen osnovne obremenitve v finančnem modelu (v EUR/MWh) (vrednosti za leto 2022)

Vir: Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA (Ocena sorazmernosti pomoči: dopolnilno obvestilo – Posodobljene projekcije tržnih cen in učinek interne stopnje donosnosti prek MPRA), Compass Lexecon, 11. december 2024.

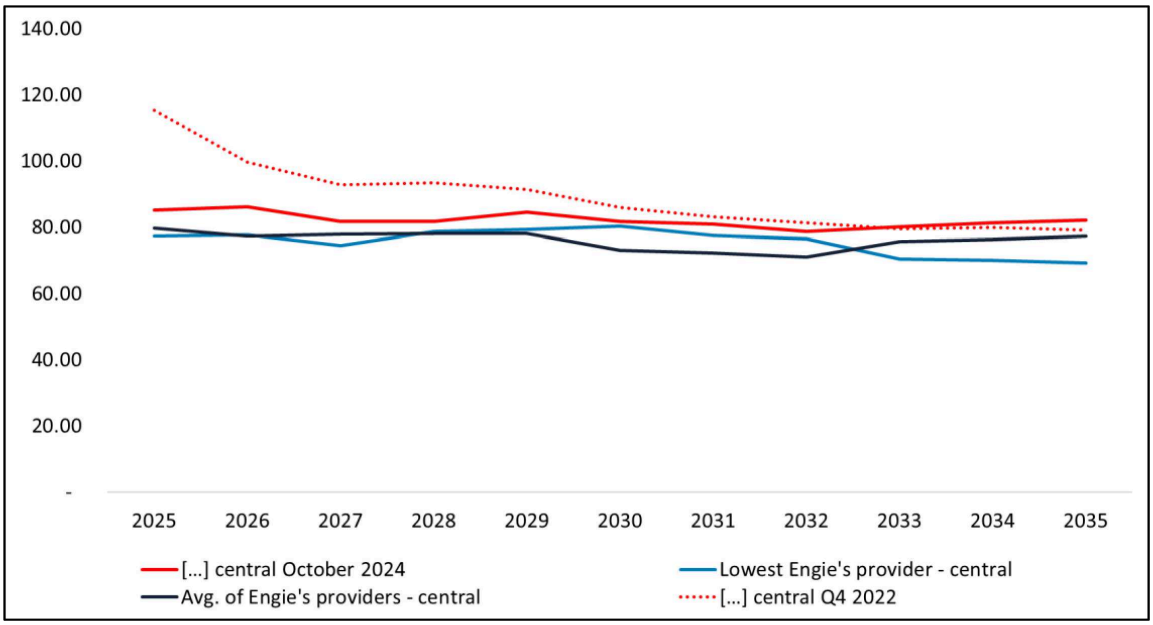
Opomba: *imena posameznih ponudnikov storitev zaradi zaupnosti ni mogoče razkriti. Polne črte predstavljajo projekcije cen različnih ponudnikov v osrednjem scenariju, črtkane črte pa ustrezajo pozitivnemu scenariju. Sivo območje* [odstranjeno zaradi zaupnosti] *predstavlja cenovni razpon za prilagoditve izvršilne cene za MPRA, tj. razpon tržne cene, v okviru katerega se izvršilna cena prilagodi, kot je bilo prvotno predvideno v sporazumu o nadomestilu, in sicer brez upoštevanja posodobitve iz oddelka 3.3.1.3.2. Nad (pod) tem razponom se izvršilna cena prilagodi zgornji (spodnji) meji.*

(93) Na sliki 2 je prikazano, da so se trenutne projekcije cen električne energije po osrednjem scenariju ([57]), prikazane s polnimi črtami, zmanjšale v primerjavi s tistimi, ki so se uporabljale v času veljavnosti finančnega modela. Projekcija cen […] v osrednjem scenariju v zadnjem četrtletju 2022, ki se med drugim uporablja kot referenčna krivulja v finančnem modelu, je na primer v tem grafu prikazana z rdečo pikčasto črto. Konec leta 2022 je bilo predvideno, da bodo cene v letu 2025 znašale 120 EUR na MWh, trenutno pa se predvideva, da bodo v letu 2025 znašale 85 EUR na MWh ali celo manj. Zaradi razvoja trga od leta 2022 so se znižale napovedane veleprodajne cene električne energije v naslednjem desetletju, med drugim zlasti zaradi zniževanja napovedi cen primarnih proizvodov (plina in CO_2). Iz slike 2 je razvidno tudi, da trenutne projekcije v osrednjem scenariju napovedujejo razmeroma nespremenljive cene med letoma 2025 in 2035, ki se gibljejo od 69 EUR/MWh do 86 EUR/MWh.

([57]) Določeno za tretje in četrto četrtletje 2022, odvisno od ponudnika.

Slika 2

Krivulje cen osnovne obremenitve, posodobljene jeseni 2024 (v EUR/MWh) (vrednosti iz leta 2022)

Vir: Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA (Ocena sorazmernosti pomoči: dopolnilno obvestilo – Posodobljene projekcije tržnih cen in učinek interne stopnje donosnosti prek MPRA), Compass Lexecon, 11. december 2024.

Opomba: Polne črte predstavljajo projekcije cen v osrednjem scenariju jeseni 2024. Za primerjavo, pikčasta črta ustreza projekciji cen […] v zadnjem četrtletju leta 2022, uporabljeni v finančnem modelu. Sivo območje [odstranjeno zaradi zaupnosti] predstavlja cenovni razpon za prilagoditve izvršilne cene za MPRA, tj. razpon tržne cene, v okviru katerega se izvršilna cena prilagodi, kot je bilo prvotno predvideno v sporazumu o nadomestilu, in sicer brez upoštevanja posodobitve iz oddelka 3.3.1.3.2. Nad (pod) tem razponom se izvršilna cena prilagodi zgornji (spodnji) meji.

(94) Belgija je na podlagi zgornjih podatkov sklenila, da so se pričakovanja glede tržnih cen zmanjšala.

(95) Belgija trdi, da sivo območje, prikazano na zgornjih slikah, predstavlja cenovni razpon (kot je bil prvotno predviden v sporazumu o nadomestilu) za prilagoditve ciljne interne stopnje donosnosti za MPRA, tj. razpon tržne cene, znotraj katerega se prilagodi ciljna interna stopnja donosnosti ([58]). Nižja pričakovanja glede tržnih cen nato kažejo na znižanje pričakovane interne stopnje donosnosti, prilagojene z MPRA. V skladu s parametri MPRA, ki so bili prvotno predvideni v sporazumu, bi pričakovana interna stopnja donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja v tretjem četrtletju leta 2024 predvidoma znašala 6,7 % (če bodo izpolnjene vse predpostavke iz finančnega modela). S posodobljenimi parametri MPRA (glej oddelek 3.3.1.3.2), zaradi katerih so prihodki in interna stopnja donosnosti podjetja BE-NUC občutljivejši na tržne cenovne pogoje, bi se pričakovana interna stopnja donosnosti zmanjšala na 6,5 % (če so izpolnjene vse predpostavke iz finančnega modela) ob upoštevanju istih projekcij cen (glej preglednico 9).

([58]) Cene zunaj koridorja pomenijo enako prilagoditev kot najbližja zunanja meja koridorja. Ta prilagoditev je usklajena s ciljno interno stopnjo donosnosti, pri čemer je zgornja meja koridorja določena na 8 %, spodnja meja pa na 6 %.

Preglednica 9

Pričakovana interna stopnja donosnosti (s prvotnim in posodobljenim MPRA) v primerjavi s ciljno interno stopnjo donosnosti (tretje četrtletje 2024)

Ciljna interna stopnja donosnosti pred prilagoditvijo za MPRA	Obeti	Povprečna tržna cena (v EUR/MWh) (vrednosti za leto 2022)	Predhodna izvršilna cena (v EUR/MWh) (vrednosti za leto 2022)	Pričakovana interna stopnja donosnosti z izvirnimi parametri MPRA (+/-30 %)	Pričakovana interna stopnja donosnosti s posodobljenimi parametri MPRA (+/-20 %)
7 %	Povprečje ponudnikov; osrednji scenarij 3. četrtletje 2024	[70–80]	[80–90]	6,7 %	6,5 %

Vir: Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA (Ocena sorazmernosti pomoči: dopolnilno obvestilo – Posodobljene projekcije tržnih cen in učinek interne stopnje donosnosti prek MPRA), Compass Lexecon, 11. december 2024.

3.3.1.3.2. Dvosmerna pogodba na razliko

(96) Pogodba na razliko se bo uporabljala med belgijsko državo in podjetjem BE-NUC ter med belgijsko državo in družbo Luminus, ki je drugi solastnik obeh jedrskih reaktorjev. To pomeni, da bo belgijska država za skupno izmerjeno proizvodnjo električne energije enot z dolgotrajnim obratovanjem jamčila vnaprej določeno ciljno ceno (v nadaljnjem besedilu: izvršilna cena), ki bo indeksirana v celotnem obdobju sporazuma o nadomestilu. Če je tržna referenčna cena višja od izvršilne cene, podjetje BE-NUC in družba Luminus belgijski državi plačata pozitivno razliko, pomnoženo z dejansko izmerjeno proizvodnjo. Če je tržna referenčna cena nižja, bo belgijska država podjetju BE-NUC in družbi Luminus plačala negativno razliko, pomnoženo z dejansko izmerjeno proizvodnjo. Razlika v plačilih zapade v plačilo na prvi datum porabe energije (datum, ko zadevna enota z dolgotrajnim obratovanjem prvič dovaja električno energijo v visokonapetostno omrežje po prvotnem zakonsko določenem datumu prenehanja obratovanja), izplača pa se sorazmerno z deležem podjetja BE-NUC in družbe Luminus v električni energiji, ki jo proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem.

(97) Glavni parametri pogodbe na razliko so:

(a) tržna referenčna cena, ki se nanaša na tržno promptno ceno za dan vnaprej v belgijskem trgovalnem območju;

(b) izvršilna cena, ki jo določi podjetje BE-NUC na podlagi finančnega modela, ki ga odobri nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu, da bi odražal dejanske stroške poslovanja, kapitala in financiranja podjetja BE-NUC v zvezi s podaljšanjem dolgotrajnega obratovanja od 21. julija 2022 (zato je ocenjena kot diskontirana lastna cena proizvodnje energije). Izvršilna cena se sprva določi tako, da se doseže povprečna ciljna interna stopnja donosnosti v višini 7 % (nominalna in po obdavčitvi) (glej oddelek 3.3.1.3.1).

(98) Po navedbah Belgije je na podlagi neodvisne analize družbe Compass Lexecon ([59]) prvotna izbira tržne cene za dan vnaprej kot tržne referenčne cene v pogodbi na razliko primerna v okviru projekta dolgotrajnega obratovanja, zlasti v obdobju del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem (faza ponovnega zagona do 31. decembra 2028). Poleg tega Belgija trdi, da prilagodljivost, vključena v sporazum o nadomestilu, med trajanjem pogodbe omogoča izbiro alternativnih tržnih referenčnih cen, odvisno od razvoja razmer in potreb na belgijskem trgu, hkrati pa ohranja ravnovesje med tveganjem in donosom iz prvotne zasnove pogodbe na razliko. Belgija nadalje utemeljuje uporabo trga za dan naprej na podlagi naslednjih elementov:

(a) trg za dan naprej je ustrezna referenca v Belgiji, saj je pregleden, odporen in razmeroma likviden v primerjavi z drugimi trgi v Belgiji. Belgija nadalje ugotavlja, da trg za dan naprej ne zagotavlja nobene diskrecijske pravice pri izbiri kupcev, ker je količina ponujena na anonimni dražbi. Poleg tega dražba na trgu za dan vnaprej združuje ponudbo in povpraševanje v istem obdobju, zaradi česar se poveča globina trga;

([59]) Compass Lexecon, dopis z dne 28. maja 2024, *Analysis of the market reference price and balancing cost allocation, and comment on CREG's advice* (Analiza tržne referenčne cene in porazdelitve stroškov izravnave ter pripomba k mnenju belgijske zvezne komisije za regulacijo električne energije in plina).

(b) izbrana tržna referenčna cena v kombinaciji z nekaterimi posebnimi ureditvami pogodb na razliko, kot so MPRA in spodbude za modulacijo, ohranja spodbude za učinkovito delovanje in udeležbo na trgu električne energije s pospeševanjem proizvodnje v času visokih tržnih cen in modulacije v času nizkih cen, kolikor je to mogoče;

(c) prvotna izbira tržne cene za dan vnaprej kot tržne referenčne cene skupaj z ureditvami trženja iz strategije za ponudbe in odstopanja (glej oddelek 3.3.1.5) podjetju BE-NUC omogoča ustrezno upravljanje tržnega tveganja, ker je razčlenjena in omogoča usklajevanje tržne referenčne cene z zajetimi tržnimi cenami za dan vnaprej. V zvezi s tem je tržna cena za dan vnaprej še posebej primerna kot tržna referenčna cena v začetnem obdobju del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem, zlasti v primerjavi z dolgoročnimi produkti. Po navedbah Belgije prodaja na trgu za dan vnaprej zmanjšuje tržno tveganje podjetja BE-NUC v primerjavi z uporabo terminskih pogodb, saj omogoča boljše ujemanje s posebnim vzorcem razpoložljivosti v začetnem obdobju del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem. Z uporabo terminskih pogodb bi lahko nastala dodatna tržna tveganja za podjetje BE-NUC zaradi večjega tveganja nenačrtovanih remontov v začetnem obdobju del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem (tj. če vnaprej prodane električne energije ne bi bilo mogoče dobaviti in bi jo bilo treba ponovno odkupiti, po možnosti po višji tržni ceni, npr. na trgu za dan vnaprej).

(99) Študijo o strategiji upravljanja tržnega tveganja družbe BE-WATT (nasprotne stranke pogodbe na razliko) je naročila zvezna javna služba za gospodarstvo. Cilj študije, ki se še izvaja, je sprejetje pripravljalnih ukrepov za začetek delovanja družbe BE-WATT, zlasti v zvezi z nalogo tega subjekta glede obvladovanja tveganj. Natančneje:

(a) v študiji bodo opredeljena in analizirana ključna tržna tveganja, s katerimi se sooča družba BE-WATT v okviru prihodnjih pogodb na razliko za jedrsko energijo in vetrno energijo na morju, s poudarkom na tveganjih v zvezi s količino in cenami;

(b) v študiji bo opredeljena in analizirana vrsta možnih strategij obvladovanja tveganja za družbo BE-WATT (portfelj instrumentov/produktov za varovanje pred tveganjem, delež, trajanje, časovni okvir varovanja pred tveganjem, možnosti zasnove), zlasti ob upoštevanju (i) njihove potencialne vloge pri obvladovanju tržnih tveganj, ki izhajajo iz odprte pozicije družbe BE-WATT zaradi pogodb na razliko, ter (ii) njihovega potencialnega prispevka k likvidnosti trga in razvoju trga. Študija obravnava predvsem dve vrsti produktov za varovanje pred tveganjem: (i) pogodbe o nakupu električne energije in (ii) terminske posle, pri čemer so slednji večinoma v obliki standardiziranih instrumentov, s katerimi se trguje na organiziranih mestih trgovanja, ki se običajno imenujejo „terminske pogodbe“. V obeh primerih se upoštevajo finančne pogodbe;

(c) strategije varovanja pred tveganjem, ki temeljijo na terminskih pogodbah, bodo prispevale k likvidnosti belgijskega terminskega trga z različnimi zapadlostmi pogodb (tedni, meseci, leta) glede na znatne zadevne količine (več GW jedrskih zmogljivosti in zmogljivosti vetrnih elektrarn na morju v okviru pogodbe na razliko). Natančen učinek na likvidnost terminskega trga bo odvisen od obsega pogodb, ki jih bo družba BE-WATT prodala za različne zapadlosti.

(100) Belgijska vlada kot nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu lahko prvotno izbiro tržne referenčne cene ponovno prouči do trikrat med trajanjem pogodbe, če se podjetje BE-NUC in družba Luminus s tem strinjata, in sicer od konca začetnega obdobja del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem, na primer glede na razvoj belgijskega trga in njegove potrebe, pri čemer je treba ohraniti ravnovesje med tveganjem in donosom iz prvotne zasnove pogodbe na razliko.

(101) Izvršilna cena se indeksira letno glede na ponderiran izračun indeksacije in se lahko v določenih trenutkih revidira:

(a) „predhodna izvršilna cena“: Belgija v osnovnem scenariju predvideva, da stroški posodobitve enot z dolgotrajnim obratovanjem znašajo približno [2–2,5] milijarde EUR, kar skupaj z drugimi stroški, povezanimi s projektom dolgotrajnega obratovanja (npr. stroški obratovanja in vzdrževanja v obdobju dolgotrajnega obratovanja), pomeni predhodno izvršilno ceno [80–90] EUR na MWh;

(b) „začetna izvršilna cena“: dejansko vrednost izvršilne cene bo določilo podjetje BE-NUC na podlagi finančnega modela, ki ga bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu odobrila leta 2025, pred datumom ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja, in sicer na podlagi stroškov podaljšanja obratovanja v skladu z zahtevami za jedrsko varnost (obseg teh zahtev določi belgijska agencija za jedrsko varnost) ter na podlagi stroškov, ki niso povezani z varnostjo, pri čemer se oboji ocenijo na podlagi predloženih ponudb izvajalcev ali jih ocenijo tehnične skupine upravljavca jedrskih elektrarn;

(c) „revidirana izvršilna cena“: začetna izvršilna cena se bo ponovno izračunala čim prej po 31. decembru 2028 (končnem datumu uskladitve), da bo odražala dejanski časovni okvir za ponovni zagon, remonte zaradi dolgotrajnega obratovanja, stroške poslovanja, kapitala in financiranja do navedenega datuma (na podlagi dejanskih računov) ter popravljene napovedi teh stroškov za preostanek desetletnega obdobja podaljšanja, in sicer s pisnim sporazumom med podjetjem BE-NUC in nasprotno stranko sporazuma o nadomestilu;

(d) „dogodki, ki omogočajo prilagoditev“: izvršilna cena bo po končnem datumu uskladitve načeloma fiksna in se ne bo ponovno izračunala, razen v posebnih primerih, tj. ob dogodkih, ki omogočajo prilagoditev.

(102) Izvršilna cena se bo izračunala z uporabo informacij iz podrobnega finančnega modela, ki ga bo pripravilo in posodobilo podjetje BE-NUC v okviru parametrov, ki jih je priglasila Belgija. Finančni model (in vse njegove posodobitve) mora odobriti nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu. Če je taka odobritev zavrnjena, lahko podjetje BE-NUC in nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu odločitev o takem finančnem modelu prepustita neodvisnemu strokovnjaku v skladu s postopkom imenovanja strokovnjaka.

(103) Belgija trdi, da se zaradi pogodbe na razliko zmanjša izpostavljenost podjetja BE-NUC tržnemu tveganju in nihanjem tržnih cen.

(a) Plačila nasprotne stranke sporazuma o nadomestilu podjetju BE-NUC se izvedejo, kadar je tržna referenčna cena nižja od izvršilne cene, podjetje BE-NUC pa je odgovorno za plačila nasprotni stranki sporazuma o nadomestilu, kadar je tržna referenčna cena višja od izvršilne cene.

(b) Model sporazuma o nadomestilu določa razumno ciljno stopnjo donosnosti za projekt dolgotrajnega obratovanja: izvršilna cena je določena tako, da se doseže ciljna interna stopnja donosnosti v razponu od 6 % do 8 %, kar je v skladu z referenčnimi vrednostmi industrije (glej preglednico 3) ter ocenami tehtanega povprečja stroškov kapitala projekta dolgotrajnega obratovanja (glej preglednico 6) in stroški lastniškega kapitala (glej preglednico 7).

(104) Belgija trdi, da se zaradi pogodbe na razliko zmanjša izpostavljenost podjetja BE-NUC tržnemu tveganju in nihanjem tržnih cen, vendar zadevna pogodba vključuje mehanizme delitve tveganja, s katerimi bi se moralo zagotoviti, da podjetje BE-NUC ostane izpostavljeno nekaterim tržnim tveganjem in spodbudam. Sporazum o nadomestilu vključuje zlasti mehanizem za delitev tveganja in dobička (MPRA), kadar se izkaže, da so tržne cene nižje ali višje od izvršilne cene.

(a) Kadar je tržna referenčna cena med izvršilno ceno in določeno spodnjo mejo, se ciljni donos (v obliki nižje izvršilne cene) zmanjša s 7-odstotne interne stopnje donosnosti na 6-odstotno najnižjo interno stopnjo donosnosti.

(b) Kadar je tržna referenčna cena med izvršilno ceno in določeno zgornjo mejo, se ciljni donos (v obliki višje izvršilne cene) zviša na 8-odstotno najvišjo interno stopnjo donosnosti.

(105) Cilj MPRA je spodbuditi podjetje BE-NUC, da optimizira svojo stroškovno strukturo pred določitvijo in revizijo izvršilne cene (2025/2029), čim bolj poveča proizvodnjo reaktorjev, kadar se pričakujejo visoke cene in se elektroenergetski sistem približuje pomanjkanju, ter zmanjša nepričakovan dobiček.

(106) MPRA se izpelje in izračuna na naslednji način:

(a) prvič, izvršilna cena se izračuna s ciljno nominalno interno stopnjo donosnosti po obdavčitvi v višini 7 %, hipotetično nižjo izvršilno ceno s ciljno 6-odstotno interno stopnjo donosnosti (spodnji prag) in hipotetično zgornjo izvršilno ceno s ciljno 8-odstotno interno stopnjo donosnosti (zgornji prag);

(b) nato se razpon med izvršilno ceno in zgornjim (oziroma spodnjim) pragom razdeli na 20 pozitivnih (oziroma negativnih) vrednosti (v nadaljevanju: vrednosti MPRA). Te vrednosti se uporabijo za prilagoditev izvršilne cene za poravnavo razlike v plačilu na podlagi pogodbe na razliko;

(c) prilagoditev izvršilne cene je odvisna od razmerja med tržno referenčno ceno in izvršilno ceno (razmerje s tržno referenčno ceno):

— če je razmerje 1,20 ali več, se izvršilna cena MPRA zviša na zgornji prag, tako da se izvršilni ceni prišteje 20 pozitivnih vrednosti MPRA;

— če je razmerje 0,80 ali manj, se zniža na spodnji prag;

— med tema pragovoma se izvršilna cena, prilagojena za MPRA, prilagodi v izračunanem razponu. Razmerje 1,19 na primer pomeni prilagoditev navzgor za 19 vrednosti MPRA, razmerje 1,10 pa prilagoditev za 10 vrednosti MPRA;

(d) posledično, kadar je referenčna tržna cena višja od izvršilne cene, se zaradi izvršilne cene, prilagojene za MPRA, ob upoštevanju enakih predpostavk iz osnovnega scenarija interna stopnja donosnosti projekta zviša na 8 %;

(e) v nasprotnem primeru, kadar je referenčna tržna cena nižja od izvršilne cene, se zaradi izvršilne cene, prilagojene za MPRA, interna stopnja donosnosti projekta zniža na 6 %.

(107) V prvotni zasnovi MPRA (v nadaljnjem besedilu: prvotna MPRA) je bil razpon med izvršilno ceno in zgornjim (oziroma spodnjim) pragom razdeljen na 30 pozitivnih (oziroma negativnih) vrednosti MPRA. V primerjavi s „prvotno MPRA“ se „posodobljena MPRA“ izvede hitreje, tj. mehanizem za delitev tveganja in dobička ustreza razponu tržnih cen v intervalih +/–20 % namesto +/–30 %.

(108) Zato Belgija trdi, da (posodobljena) MPRA podjetju BE-NUC zagotavlja močnejše spodbude za:

(a) optimizacijo strukture stroškov pred določitvijo in spremembo izvršilne cene. Izvršilna cena bo spremenjena pred datumom ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja (leta 2025) oziroma po končnem datumu uskladitve (leta 2028). Belgija trdi, da nižji stroški pomenijo nižjo izvršilno ceno in večjo verjetnost, da bo tržna cena višja od izvršilne cene, ter tako zagotavljajo višjo interno stopnjo donosnosti (in zmanjšujejo znesek, ki bi ga belgijska država morda morala plačati v okviru razlik v plačilih);

(b) načrtovanje vzdrževanja v obdobjih najnižjih pričakovanih cen;

(c) zmanjšanje morebitnih nepričakovanih dobičkov. Kot je pojasnila Belgija, je MPRA določena v vnaprej določenem razponu (razmerje s tržno referenčno ceno med 0,80 in 1,20). Nobena tržna referenčna cena zunaj tega razpona ne vodi k prilagoditvi izvršilne cene in zato v celoti postane del razlike v plačilu. Zato nepričakovanih dobičkov ni mogoče doseči z visokimi tržnimi cenami.

(109) Poleg tega Belgija trdi, da se v spremenjeni zasnovi pogodbe na razliko pristojnost odločanja o tem, kdaj je treba sprejeti odločitev o ekonomski modulaciji, prenese na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (glej oddelek 3.3.1.5). Nadomestilo iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ne bo le fiksno, kot je bilo prvotno načrtovano, temveč bo poleg fiksnega deleža spremenljivo, s čimer se bodo zagotovile spodbude za čim boljši izkoristek omejenega števila modulacij, tj. 30 modulacij na gorivni cikel (glej uvodno izjavo 13). V primerjavi s prvotno zasnovo pogodbe na razliko, pri kateri so bile odločitve o modulaciji sprejete na podlagi fiksnega praga modulacije, spremenjena zasnova pogodbe na razliko ne temelji več na fiksnem pragu modulacije, temveč spodbuja izvajanje modulacij v času, ko se najbolj izplačajo (tj. kadar se pričakuje, da bodo cene dovolj dolgo zelo negativne). Nadomestilo iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo je podrobno opisano v oddelku 3.3.1.5.2.

(110) Nazadnje Belgija trdi, da je pogodba na razliko iz razlogov, navedenih v uvodni izjavi 80 sklepa o začetku postopka, ustrezen in sorazmeren instrument za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti trga in posebnih jedrskih tveganj, ki omogoča doseganje ciljev ukrepa in hkrati ohranja učinkovite tržne signale. Belgija pojasnjuje, da se bodo vsi prihodki iz pogodbe na razliko stekali v splošni državni proračun, vendar se bo zanje upravljalo ločeno računovodstvo. Uporabili se bodo predvsem za financiranje plačil nasprotne stranke sporazuma o nadomestilu v okviru pogodbe na razliko. Če bi prihodki na podlagi pogodbe na razliko presegli zneske, potrebne za financiranje stroškov pogodbe na razliko, bi se lahko nato uporabili za financiranje stroškov druge pogodbe na razliko. Belgija se zavezuje, da se bodo vsi preostali prihodki na podlagi pogodbe na razliko uporabili za razdelitev podjetjem. Nadalje se zavezuje, da bo Komisijo obvestila, če bi se prihodki na podlagi pogodbe na razliko razdelili podjetjem, in po potrebi priglasila tak ukrep. Potrjuje tudi, da je vključila kazenske klavzule v primeru neupravičene enostranske predčasne prekinitve pogodbe na razliko.

3.3.1.3.3 Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter shema za obratna sredstva

(111) Če prihodki podjetja BE-NUC ne zadostujejo za kritje stroškov, ki jih je treba plačati v katerem koli mesecu v skladu s sporazumom o obratovanju in vzdrževanju, ter vseh drugih stroškov naložb v osnovna sredstva za obratovanje, gorivo in vzdrževanje, potrebnih za delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem, mora nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu podjetju BE-NUC plačati primanjkljaj, da zagotovi zadosten denarni tok za kritje teh stroškov in s tem dolgoročna ekonomska sposobnost preživetja skupnega podjetja ([60]).

([60]) Podjetje BE-NUC mora v zvezi s tem predložiti letno poročilo o uskladitvi. Če je znesek v tem poročilu nižji od skupnih najnižjih zneskov stroškov poslovanja, bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu podjetju BE-NUC plačala znesek, ki je enak absolutni vrednosti zadevnega primanjkljaja. Enakovredno plačilo bo izplačano družbi Luminus.

(112) Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala je sestavljeno iz dveh komponent: minimalnih stroškov poslovanja: (i) plačilo za izpad prihodkov, da se zagotovi zadosten denarni tok za kritje stroškov, potrebnih za delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem, in zaščito dolgoročne ekonomske sposobnosti preživetja skupnega podjetja ter (ii) 50-odstotna zaščita stroškov vloženega kapitala glede na amortizirane stroške kapitala zaradi podaljšanja dolgotrajnega obratovanja (vsaka tri leta).

(113) Belgija trdi, da lahko vsak posamezen dogodek, zaradi katerega bi se zmanjšala razpoložljivost enot z dolgotrajnim obratovanjem za daljše obdobje med letom, in/ali ponavljajoči se izpadi v več letih podjetju BE-NUC povzročijo znatne izgube.

(114) Belgija je družbo Electrabel pozvala, naj na podlagi preteklih podatkov oceni tveganje večjih nepričakovanih dogodkov v celotni življenjski dobi enot z dolgotrajnim obratovanjem. Družba Electrabel trdi, da v desetletnem obdobju podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem obstaja velika verjetnost pomembnega nenačrtovanega izpada delovanja ([61]). Da bi to dokazala, je opredelila pretekle primere izpada delovanja za vsakega od sedmih jedrskih reaktorjev v enajstletnem obdobju med letoma 2012 in 2022 (glej preglednico 10). Trdi, da ta zgodovinski pristop zagotavlja koristne vpoglede iz naslednjih razlogov:

(a) ni enotne opredelitve/metodologije za ocenjevanje ali izračun verjetnosti nenačrtovanih izpadov delovanja, ali za ocenjevanje trajanja obdobja nerazpoložljivosti, povezanega s takimi izpadi;

(b) enotni podatki so na voljo samo za obdobje 2012–2022; vendar se belgijska jedrska flota od začetka delovanja stalno sooča s pomembnimi izpadi delovanja/daljšimi obdobji nerazpoložljivosti;

(c) belgijska zakonodaja določa, da je treba oceno varnosti izvesti vsakih deset let od trenutka, ko jedrska elektrarna prejme dovoljenje za obratovanje s polno močjo. Ta ocena je znana kot „občasni varnostni pregled“ ali „desetletni pregled“ ([62]). Zadnji občasni varnostni pregledi reaktorjev Tihange 3 in Doel 4 so bili izvedeni leta 2015, v obdobju, ki se je upoštevalo za analizo tveganja (2012–2022). Enajstletno obdobje 2012–2022, v katerem se je za vsak reaktor izvedel občasni varnostni pregled, bolj ali manj ustreza trajanju podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem, zato se to obdobje šteje za ustrezno za primerjavo.

Preglednica 10

Nenačrtovani izpadi delovanja v sedmih belgijskih jedrskih enotah (2012–2022)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
D1	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[10–15] %	[0–5] %	[60–70] %	[0–5] %	[5–10] %	[0–5] %	[0–5] %
D2	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[10–15] %	[0–5] %	[0–5] %
D3	[40–50] %	[40–50] %	[60–70] %	[90–100] %	[0–5] %	[10–20] %	[50–60] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %
D4	[0–5] %	[5–10] %	[30–40] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[30–40] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %
T1	[10–20] %	[0–5] %	[0–5] %	[5–10] %	[40–50] %	[50–60] %	[0–5] %	[0–5] %	[40–50] %	[0–5] %	[30–40] %
T2	[20–30] %	[40–50] %	[60–70] %	[90–100] %	[0–5] %	[5–10] %	[10–20] %	[60–70] %	[0–5] %	[10–20] %	[0–5] %
T3	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[60–70] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %

Vir: SA.106107 – Tehnični sestanek z Evropsko komisijo o nujnosti, ustreznosti in sorazmernosti posojila za stroške zaustavitve ter plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, 8. oktober 2024.

([61]) „Pomemben nenačrtovan izpad delovanja“ je opredeljen kot vsak nenačrtovan dogodek, zaradi katerega obrat ne deluje več kot 30 % na leto, kar ustreza 3,6 meseca.

([62]) Podrobne informacije o celovitem rednem pregledu varnosti, ki se izvaja vsakih deset let, so na voljo na spletni strani agencije FANC/AFCN: https://afcn.be/fr/dossiers/centrales-nucleaires-en-belgique/surete/revisions-decennales.

(115) Podatki iz preglednice 10 kažejo, da je v obdobju 2012–2022 v vseh sedmih jedrskih enotah prišlo do pomembnih nenačrtovanih izpadov delovanja, na katere upravljavec jedrskih elektrarn ni mogel vplivati, zaradi česar je bila povprečna nerazpoložljivost posamezne enote približno 59-odstotna (poleg načrtovanih remontov), kar pomeni povprečno nerazpoložljivost sedem mesecev na izpad. Pri sedmih belgijskih jedrskih enotah je bilo v obdobju 2012–2022 skupaj 11 pomembnih nenačrtovanih izpadov delovanja. Med razlogi za nepričakovane izpade delovanja so bili vodikovi kosmiči v reaktorski tlačni posodi, degradacija betona (zaradi katere so bila potrebna pomembna popravila), okvare opreme, puščanje in sabotaža. Belgija zato trdi, da je bilo v povprečju približno 1,6 (11/7) pomembnega nenačrtovanega izpada delovanja na reaktor na desetletje.

(116) Belgija trdi, da se lahko, kadar obratuje več jedrskih enot (ali jedrska flota), izguba prihodka v obdobju okvare ene ali več enot delno nadomesti s prihodki, ki jih ustvarijo druge enote. V primeru projekta dolgotrajnega obratovanja pa se pričakuje, da se bodo ta sistemska tveganja (izpadi delovanja, ki vplivajo na večino enot hkrati) povečala, saj se bo belgijska jedrska flota od leta 2025 naprej zmanjševala in postala manj raznolika, še toliko bolj, ker imata enoti z dolgotrajnim obratovanjem isto tehnologijo. Večji dogodek, ki bi večji del leta vplival na obe enoti z dolgotrajnim obratovanjem, se zato ne zdi malo verjeten.

(117) 59-odstotna verjetnost izpada delovanja enote, kar ustreza približno sedmim mesecem, ustreza povprečnemu trajanju enega pomembnega nenačrtovanega izpada delovanja. Družba Electrabel meni, da je to trajanje realna ocena na podlagi lastnih izkušenj z obratovanjem enot z dolgotrajnim obratovanjem v Belgiji, saj so v primeru pomembnih dogodkov pred ponovnim zagonom jedrskih reaktorjev potrebna pomembna inženirska dela, nabava rezervnih delov, analiza učinka na varnost in obsežne razprave z organom za jedrsko varnost.

(118) Belgija nadalje pojasnjuje, da so se zaradi rednih občasnih varnostnih pregledov, ki temeljijo na smernici IAEA SSG-25 ([63]) in se izvajajo vsakih deset let od začetka obratovanja, izvedle znatne posodobitve zasnove in naložbe za obvladovanje staranja in zastarelosti jedrskih enot ter pomoč pri ohranjanju njihove varnosti in zanesljivosti. Kljub tem občasnim pregledom pa upravljavec jedrskih elektrarn ne more izključiti možnosti, da se bodo pojavile nove težave, katerih posledica bodo daljša obdobja izpada delovanja jedrskih enot.

(119) Da bi Belgija ocenila učinek pojava pomembnega nenačrtovanega izpada delovanja v obdobju podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem na podjetje BE-NUC ter učinek plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, je na podlagi podatkov iz preglednice 10 proučila verjetne scenarije pomembnih izpadov delovanja (glej preglednico 11). Tako kot pri drugih ocenah se je pri ponazoritvenih izračunih oprla na finančni model z dne 13. decembra 2023.

(a) V scenariju 1 je poleg načrtovanih remontov predvidena povprečna 59-odstotna nerazpoložljivost, in sicer ločeno v reaktorjih Doel 4 in Tihange 3 v različnih letih (2030 in 2033). V tem primeru se plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ne bi izvedlo. Projekt dolgotrajnega obratovanja bi še vedno ustvaril letni presežek prihodkov (nad stroški) v višini [0–200] milijonov EUR za reaktor Doel 4 in [0–200] milijonov EUR za reaktor Tihange 3, vendar interna stopnja donosnosti projekta ne bi presegla [0–5] %.

(b) Scenarij 2 zajema scenarij, ko enoti z dolgotrajnim obratovanjem hkrati nista na voljo celo leto v obdobju 2029–2035 (tj. v času polne proizvodnje po delih v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem). V tem primeru se izvede plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, podjetju BE-NUC pa bi bila izplačana plačila v višini [700–1 000] milijonov EUR do [1 000–1 300] milijonov EUR letno, odvisno od leta izpada delovanja. Belgija je predložila dva konkretna primera (bolj ali manj negativen scenarij) za simulacijo učinka na projekt dolgotrajnega obratovanja:

— leta 2029 (bolj negativen scenarij) bi projekt dolgotrajnega obratovanja ustvaril negativno neto sedanjo vrednost v višini [0–200] milijonov EUR, zaradi česar bi bila interna stopnja donosnosti [0–5]-odstotna;

— leta 2034 (manj negativen scenarij) bi bil učinek pomembnega nenačrtovanega izpada delovanja na delničarje skupnega podjetja in podjetje BE-NUC razmeroma manjši, saj bi projekt dolgotrajnega obratovanja dosegel konec desetletnega obdobja. Projekt dolgotrajnega obratovanja bi ustvaril negativno neto sedanjo vrednost v višini [0–200] milijonov EUR, interna stopnja donosnosti pa bi bila [5–10]-odstotna;

([63]) Varnostni standardi IAEA, Periodic Safety Review for Nuclear Power Plants (Občasni varnostni pregled jedrskih elektrarn), STI/PUB/1588.

(c) scenarij 3 se nanaša na scenarij, ko enoti z dolgotrajnim obratovanjem hkrati nista na voljo celo leto v fazi ponovnega zagona, tj. v obdobju 2026–2028, za katero je značilna omejena proizvodnja med deli v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem. V tem obdobju naj bi enoti z dolgotrajnim obratovanjem delovali z manj kot 50 % svoje zmogljivosti in je bolj verjetno (kot v fazi zagona), da enoti z dolgotrajnim obratovanjem zaradi kakršnih koli nadaljnjih nenačrtovanih izpadov delovanja ne bosta delovali celo leto, pri čemer se bodo morebitne izgube najprej pokrile s posojilom za stroške zaustavitve. V tem primeru se izvede plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, vendar se pričakuje, da podjetje BE-NUC in družba Luminus v fazi ponovnega zagona ne bosta ustvarila dobička; nenačrtovani dogodki ne bi dodatno vplivali na njegovo dobičkonosnost.

Preglednica 11

Prikaz učinka treh verjetnih scenarijev pomembnih nenačrtovanih izpadov delovanja na podjetje BE-NUC in nasprotno stranko sporazuma o nadomestilu na podlagi finančnega modela

	Učinek na podjetje BE-NUC		Učinek na plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, ki ga izvede nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu
	Uspešnost dolgotrajnega obratovanja	Interna stopnja donosnosti	
Scenarij 1: 59-odstotna nerazpoložljivost reaktorja T3 leta 2030 in reaktorja D4 leta 2033	2030: presežek prihodkov nad stroški v višini [0–200] milijonov EUR 2033: presežek prihodkov nad stroški v višini [0–200] milijonov EUR (neto sedanja vrednost minus [100–300] milijonov EUR)	[0–5] %	Se ne izvede
Scenarij 2: Okužba, ki vpliva na obe enoti hkrati celo leto v obdobju faze zagona	**2029**		
	Leta 2029 ni ustvarjenih tržnih prihodkov (neto sedanja vrednost minus [0–200] milijonov EUR)	[0–5] %	Plačilo se izvede: [700–1 000] milijonov EUR Brez plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala: stečaj podjetja BE-NUC
	2034		
	Leta 2034 ni ustvarjenih tržnih prihodkov (neto sedanja vrednost minus [0–200] milijonov EUR)	[5–10] %	Plačilo se izvede: [1 000–1 300] milijonov EUR Brez plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala: stečaj podjetja BE-NUC
Scenarij 3: Okužba, ki vpliva na obe enoti hkrati celo leto (2028) v fazi zagona	Tržni prihodki v letu 2028 (neto sedanja vrednost v višini 0 milijonov EUR)	[5–10] %	Plačilo se izvede: [600–800] milijonov EUR Brez plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala: stečaj podjetja BE-NUC

Vir: SA.106107 – Tehnični sestanek z Evropsko komisijo o nujnosti, ustreznosti in sorazmernosti posojila za stroške zaustavitve ter plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, 8. oktober 2024; SA.106107 – Odgovor Belgije na zahtevo po informacijah z dne 1. oktobra 2024, 1. november 2024 (posodobljena različica).

(120) Po navedbah Belgije je iz zgornje analize razvidno, da je plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala zasnovano tako, da krije učinke morebitnih večjih dogodkov, ki ogrožajo ekonomsko sposobnost preživetja skupnega podjetja, skupno podjetje pa nosi številna tveganja, povezana z izpadom delovanja: v scenariju 1 se plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala v primeru povprečnega večjega dogodka ne izvede in ne zagotavlja donosa delničarjem, ki še naprej nosijo tveganje, da si ne bodo povrnili naložb.

(121) Belgijska država bi lahko imela v nekaterih scenarijih zaradi plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala razmeroma visoke stroške, saj se bo to plačilo izvedlo za obravnavanje izpadov delovanja z velikim učinkom, kot je prikazano zgoraj. Da bi Belgija odpravila ta pomislek, je uvedla omejitev plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala. V skladu s tem bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu (belgijska država) uveljavljala svojo pravico do odpovedi iz sporazuma o nadomestilu ([64]), če bo plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala doseglo izplačani znesek v višini 2 milijard EUR (v nadaljnjem besedilu: sprožilec za plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala), če se to zdi primerno, med drugim glede na:

— razloge za sprožilec za plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala;

— morebitni kratkoročni in dolgoročni učinek teh sprememb;

— veljavne obete v zvezi s plačili minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala v skladu s sporazumom o nadomestilu (brez odpovedi);

— (pričakovani) znesek zapadlih plačil zaradi odpovedi, in

— posledice za zanesljivost oskrbe.

(122) Belgija trdi, da obstajajo okoliščine, v katerih odpoved ne bi bila ustrezna:

— kadar je, odvisno od tega, katero pravico do odpovedi bi bilo mogoče uveljaviti, zadevno plačilo zaradi odpovedi (če obstaja) višje od pričakovanih prihodnjih plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala;

— kadar breme in stroški nadomestne zmogljivosti, med drugim za belgijsko državo, prevladajo nad pričakovanimi plačili minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, in

— kadar nadomestna zmogljivost ni na voljo.

(123) Če se nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu odloči, da ne bo uveljavljala svojih pravic do odpovedi, bo Belgija Komisiji svoje razloge predložila Komisiji za namene ocenjevanja.

(124) Znesek sprožilca za plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ustreza zgornji meji plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, izvedenega v scenariju, ko obe enoti z dolgotrajnim obratovanjem hkrati nista na voljo dve zaporedni leti. Pričakovana plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala za dveletno zaprtje bodo dejansko odvisna od leta, v katerem bo do zaprtja prišlo. Belgija je predložila letne izračune za letna plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter skupne zneske v dveh zaporednih letih (glej preglednico 12) na podlagi predhodnih napovedi iz finančnega modela z dne 13. decembra 2023.

Preglednica 12

Simulacija plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala

Obdobje 100-odstotne nerazpoložljivosti	Stroški plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala za prvo leto (v milijonih EUR)	Stroški plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala za drugo leto (v milijonih EUR)	Skupni stroški plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala (v milijonih EUR)
2026–2027	[600–800]	[600–800]	[1 100–1 300]
2027–2028	[600–800]	[600–800]	[1 200–1 400]
2028–2029	[600–800]	[800–1 000]	[1 400–1 600]
2029–2030	[800–1 000]	[800–1 000]	[1 600–1 800]
2030–2031	[800–1 000]	[1 000–1 100]	[1 800–2 000]
2031–2032	[900–1 100]	[800–1 000]	[1 800–2 000]
2032–2033	[800–1 000]	[800–1 000]	[1 800–2 000]
2033–2034	[800–1 000]	[1 000–1 200]	[1 900–2 100]
2034–2035	[1 000–1 200]	[600–800]	[1 700–1 900]

Vir: belgijski organi.

([64]) Belgija je predložila podroben pregled pravic do odpovedi na podlagi sporazuma o nadomestilu in navedla, da sporazum o nadomestilu poleg pravice do odpovedi vključuje tudi „protokol za eno enoto z dolgotrajnim obratovanjem“, ki na več načinov odraža ureditev pravice do odpovedi, vendar se uporablja le za izključitev ene enote z dolgotrajnim obratovanjem s področja uporabe sporazuma o nadomestilu pred datumom ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja.

(125) Belgija za oceno dveletnega referenčnega obdobja, uporabljenega za izračun omejitve v višini 2 milijard EUR, predlagane za plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, navaja nekaj primerov jedrskih reaktorjev, ki so bili v Združenih državah iz tehničnih razlogov trajno zaustavljeni (ker se to doslej v Evropi še ni zgodilo) ([65]). Po navedbah Belgije ti primeri kažejo, da je dveletno referenčno obdobje v skladu z industrijsko realnostjo, saj se obdobje dveh let po odkritju težave, zaradi katere je treba zaustaviti obe enoti z dolgotrajnim obratovanjem, običajno lahko šteje za razumno skrajni rok za dvom o nadaljevanju popravil ali za razmislek o končni zaustavitvi.

(126) Da bi bil plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala izvedljivo, bo podjetje BE-NUC od svojih delničarjev ali zunanje stranke zagotovilo obratna sredstva najpozneje na datum prvega ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja. Shema za obratna sredstva je namenjena financiranju potreb po obratnih sredstvih, ki izhajajo iz delovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem. Podjetje BE-NUC bo lahko črpalo shemo za obratna sredstva, če bo razlika med njenimi denarnimi prilivi in denarnimi odlivi manjša od ocenjenih odhodkov iz poslovanja za prihodnje obdobje porabe, določenih v sporazumu o nadomestilu. Znesek sheme za obratna sredstva je enak vsaj povprečnim skupnim ocenjenim stroškom poslovanja za obdobje treh mesecev. Shema za obratna sredstva dejansko deluje kot medletni most do letnega plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala in deluje kot obnavljajoči se kredit, ki se v primeru črpanja letno odplačuje s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, ki ga zagotovi Belgija.

(127) Pogoji sheme za obratna sredstva, ki bodo nabavljeni pod tržnimi pogoji najpozneje na datum prvega ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja, še niso znani. Vendar je Belgija nadalje pojasnila, da bo obrestna mera za shemo za obratna sredstva določena z uporabo iste metodologije, kot je bila dogovorjena za delničarski posojili (glej uvodno izjavo 63).

3.3.1.3.4 Posojila za stroške zaustavitve

(128) Belgijska vlada bo poleg plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, ki zagotavlja finančno stabilnost v celotnem desetletnem obdobju podaljšanja življenjske dobe, v prvih treh letih projekta dolgotrajnega obratovanja (fazi ponovnega zagona) podjetju BE-NUC in družbi Luminus odobrila posojilo pod enakimi pogoji. Višina posojil bo odvisna od njunega sorazmernega deleža v enotah z dolgotrajnim obratovanjem ter posledično od njunega deleža pri stroških zaustavitve in stroških poslovanja od 1. julija 2025. Kot je navedla Belgija, je namen posojil za stroške zaustavitve zagotoviti likvidnost do leta 2028, saj stroškov poslovanja zaradi del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem ni mogoče financirati z denarnimi tokovi.

(129) Posojila za stroške zaustavitve, ki se zagotavljajo po omejeni obrestni meri in se odplačujejo v skladu z določenim načrtom odplačevanja, sestavljata dve različni posojilni shemi (tj. po ena na enoto z dolgotrajnim obratovanjem), pri čemer je vsaka sestavljena iz dveh tranš:

(a) tranša, povezana s stroški zaustavitve zadevne enote, ki sta jih imela podjetje BE-NUC in družba Luminus od zakonskega datuma zaustavitve do datuma ponovnega zagona zadevne enote: s to tranšo se financirajo in plačajo tisti stroški, ki so potrebni za vzdrževanje enot z dolgotrajnim obratovanjem do datuma ponovnega zagona. Če so stroški obdobja zaustavitve višji od pričakovanih, mora nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu zagotoviti, da se tranša prilagodi;

(b) tranša, povezana s kritjem stroškov poslovanja in dela naložb v osnovna sredstva v zvezi z zadevno enoto do končnega datuma uskladitve 31. decembra 2028: ta tranša se uporabi za kritje primanjkljaja denarnih tokov iz poslovanja, ki je nastal pred 31. decembrom 2028. Vendar je treba vse nadaljnje izgube, nastale zaradi nenačrtovanih remontov, kriti s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala.

(130) Pogoji posojil za stroške zaustavitve so navedeni v uvodni izjavi 96 sklepa o začetku postopka in niso bili spremenjeni. Posojila za stroške zaustavitve se odplačujejo z največ 6-odstotno obrestno mero in po načelu enakovrednosti z donosi delničarjev. Belgija v zvezi z metodologijo, uporabljeno za določitev obrestne mere, pojasnjuje, da je bila ta rezultat pogajanj med strankama sporazuma o nadomestilu in da najvišja 6-odstotna stopnja ustreza spodnji meji ciljnega razpona interne stopnje donosnosti od 6 % do 8 % (ob upoštevanju MPRA).

([65]) Na primer, reaktor Crystal River 3 je bil trajno zaustavljen leta 2013, in sicer tri leta in pol po odkritju resne težave. Podobno sta bila reaktorja San Onofre 2 in 3 zaprta leta 2013, in sicer leto in pol po odkritju resne težave.

(131) Kot je navedeno v uvodni izjavi 97 sklepa o začetku postopka, se pričakuje, da se bodo posojila za stroške zaustavitve črpala v skupnem znesku [500–700] milijonov EUR v […] obrokih od […] do […] in odplačala v treh obrokih od […] do […], vključno s kapitaliziranimi obrestmi. Ti izračuni in zneski bodo posodobljeni v finančnem modelu, ki ga bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu odobrila leta 2025, pred datumom ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja, in sicer na podlagi stroškov podaljšanja obratovanja v skladu z zahtevami za jedrsko varnost, ki jih je določila belgijska agencija za jedrsko varnost, ocenjenih na podlagi predloženih ponudb izvajalcev.

(132) Belgija trdi, da posojila za stroške zaustavitve delničarjem ne prinašajo nesorazmernih koristi: tveganja, da pričakovani donosi ne bodo doseženi, se sorazmerno porazdelijo med delničarje skupnega podjetja in nasprotno stranko sporazuma o nadomestilu, saj se bo pri nižjih dobičkih zmanjšala interna stopnja donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja in posojil za stroške zaustavitve. Posojila za stroške zaustavitve se dejansko (sploh) ne bodo odplačala le, če projekt dolgotrajnega obratovanja ne bo ustvaril zadostnega dobička za izplačilo donosa na naložbe delničarjev ([66]). Zato Belgija trdi, da posojila za stroške zaustavitve ponudniku iz sporazuma o nadomestilu ne prinašajo nobenih dodatnih tveganj, razen tveganj v zvezi z uspešnostjo in donosnostjo projekta dolgotrajnega obratovanja, saj se instrument ne uporablja za financiranje stroškov naložb v osnovna sredstva (samo za amortizirane stroške kapitala zaradi podaljšanja dolgotrajnega obratovanja v fazi ponovnega zagona).

3.3.1.4 Sporazum o obratovanju in vzdrževanju

(133) Družba Electrabel mora v skladu s sporazumom o obratovanju in vzdrževanju za podjetje BE-NUC opravljati naslednje naloge:

(a) „storitve v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem“: gradnje in storitve, potrebne za podaljšanje obratovalne dobe vsake od enot z dolgotrajnim obratovanjem za 10 let, in sicer od datuma zaključka transakcije, in

(b) „storitve obratovanja in vzdrževanja“: storitve obratovanja in vzdrževanja enot z dolgotrajnim obratovanjem, skupnih sistemov in skupnih sredstev v obsegu, ki se uporablja v zvezi z enotama z dolgotrajnim obratovanjem (vključno s storitvami ravnanja z odpadki), in sicer od konca prvotne zakonske življenjske dobe vsake od enot z dolgotrajnim obratovanjem.

(134) Nekatere storitve so izrecno izključene iz sporazuma o obratovanju in vzdrževanju, vključno s storitvami, deli ali dejavnostmi v zvezi z razgradnjo in demontažo enot z dolgotrajnim obratovanjem, za katere je še naprej odgovorna družba Electrabel (glej oddelek 3.3.2.4).

(135) Podjetje BE-NUC bo v skladu s členom 12.1 sporazuma o obratovanju in vzdrževanju ter ob upoštevanju nekaterih prilagoditev in izjem družbi Electrabel plačalo 89,807 % (kar odraža delež družbe Luminus v višini 10,193 % enot z dolgotrajnim obratovanjem) vseh stroškov, nastalih pri zagotavljanju storitev v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem ter storitev obratovanja in vzdrževanja, povečanih za ustrezno maržo, ki so:

— [0–5] % za stroške zavarovanja in davke;

— [0–5] % za blago in storitve, ki jih dobavijo člani skupine Engie, ter

— [10–20] % za vse druge stroške.

(136) Belgija trdi, da so stopnje marž usklajene s stopnjami, ki se uporabljajo na podlagi partnerskega sporazuma o dolgotrajnem obratovanju z družbo Luminus (ki zajema širok nabor storitev, med drugim tudi obratovanje in vzdrževanje). Prvotni sporazum, ki zajema podobne storitve za tretjo osebo, tj. družbo Luminus, ter je bil sklenjen 26. junija 2003 in ponovno potrjen 13. decembra 2023, je ustrezna referenca v podporo stališču, da sporazum o obratovanju in vzdrževanju odraža običajne tržne stroške jedrskih dejavnosti. Poleg tega Belgija trdi, da so finančna tveganja, ki jih nosi družba Electrabel, večja od tistih na podlagi sporazuma o partnerstvu z družbo Luminus, saj se bo v skladu s sporazumom o obratovanju in vzdrževanju marža družbe Electrabel zmanjšala v primeru (neopravičljivih) prekoračitev stroškov (tj. stroškov, ki niso vključeni v proračun, kot je predlagala družba Electrabel in so jih potrdile pogodbenice) in v primeru izpada delovanja obrata, ki presega cilj.

(137) Poleg tega Belgija trdi, da sporazum o obratovanju in vzdrževanju vključuje nekatere kontrole stroškov, vključno s pravicami podjetja BE-NUC, da revidira izračun nadomestil in uspešnost storitev družbe Electrabel ter zahteva primerjalni pregled cen, ki jih družba Electrabel zaračunava za povezane tehnične storitve.

([66]) To bi veljalo le, če bi prišlo do večletnih pomembnih izpadov delovanja in bi bila na primer razpoložljivost manjša od 60 % vsako leto od leta 2029 do leta 2035.

(138) Nazadnje, družba Electrabel se bo kot (edini) upravljavec enot z dolgotrajnim obratovanjem in ponudnik storitev podjetju BE-NUC v skladu s sporazumom o obratovanju in vzdrževanju spodbujalo k doseganju tehnične in gospodarske uspešnosti enot z dolgotrajnim obratovanjem. Natančneje, v skladu s sporazumom o obratovanju in vzdrževanju:

(a) družba Electrabel bo odgovorna za plačilo pavšalne odškodnine, če bo razpoložljivost enot z dolgotrajnim obratovanjem v pogodbenem letu manjša od [90–100] % (brez remontov zaradi dolgotrajnega obratovanja, običajnih remontov in upravičenih dogodkov). Zaradi plačila te pavšalne odškodnine se marža, ki jo je družba Electrabel pridobila za navedeno pogodbeno leto, po drsni lestvici z [10–20] % zmanjša na [0–5] %;

(b) v primeru prekoračitve stroškov družba Electrabel ni upravičena do nobene ustrezne razlike do zgornje meje v zvezi s prekoračitvijo stroškov in v obsegu prekoračitve stroškov, razen v primeru, če je ta upravičena, ter

(c) v primeru prekoračitve stroškov samo v fazi ponovnega zagona se bodo kazni uporabile za maržo družbe Electrabel (do [50–60] % marže za storitve obratovanja in vzdrževanja ter do [70–80] % marže za storitve v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem).

(139) Belgija zato ugotavlja, da je sporazum o obratovanju in vzdrževanju omejen na kritje nastalih stroškov in da naj bi finančni pogoji sporazuma o obratovanju in vzdrževanju odražali tržne pogoje.

3.3.1.5 Sporazum o storitvah upravljanja z energijo

(140) Čeprav bo podjetje BE-NUC dejanski lastnik 89,807 % električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem (preostalih 10,193 % je v lasti družbe Luminus), bo lastništvo te električne energije preneslo na energetskega upravljavca, ki jo bo prodal ([67]). V ta namen bo sklenilo sporazum o storitvah upravljanja z energijo s partnerjem, ki bo od njega kupoval električno energijo in jo prodal.

(141) V sporazumu o storitvah upravljanja z energijo bodo določeni ključni pogoji in porazdelitev tveganja ter posledično podrobno opredeljena strategija za ponudbe in odstopanja ter vloga vodje prodaje energije (v nadaljnjem besedilu: partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo) v zvezi s tem, in sicer v okviru določenih parametrov. Partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, imenovan v okviru navedenega sporazuma, bo kupec in lastnik deleža podjetja BE-NUC v električni energiji, ki jo proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem, zanj pa velja vnaprej določena strategija za ponudbe in odstopanja. Strategija za ponudbe in odstopanja se lahko občasno pregleda in spremeni v skladu s postopkom, ki je podrobno opisan v sporazumu o nadomestilu. Belgijska vlada (družba BE-WATT) lahko kot nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu uvede strategijo za ponudbe in odstopanja, če spoštuje pogoje strategije za ponudbe in odstopanja, kot so določeni v sporazumu o nadomestilu. Partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ima pri tem svetovalno vlogo.

(142) Da bi se proizvedena električna energija na veleprodajnem trgu z električno energijo ponudila na konkurenčen in pregleden način, sta se družba Electrabel in belgijska država dogovorili, da bosta izvedli javni razpis za te storitve, s čimer bosta zagotovili preglednost in konkurenco (glej oddelek 3.3.1.5.1). Za razpisni postopek se uporabljajo zakonodaja o javnem naročanju in vsi s tem povezani potrebni zaščitni ukrepi.

3.3.1.5.1 Razpisni postopek

(143) Belgija trdi, da se razpisni postopek izvaja prostovoljno v skladu z belgijskim zakonom o javnem naročanju z dne 17. junija 2016 in kraljevim odlokom z dne 18. junija 2017 o javnem naročanju v sektorjih gospodarskih javnih služb ([68]).

([67]) Družba Luminus je lastnica svojega (10,193-odstotnega) deleža električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem. Samostojno upravlja prodajo električne energije in ni povezana s sporazumom o storitvah upravljanja z energijo, katerega namen je prodati delež proizvodnje enot z dolgotrajnim obratovanjem, ki pripada podjetju BE-NUC.

([68]) Loi relative aux marches publics. Na voljo na naslovu: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-17-juin-2016_n2016021053.html. Direktiva 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju naročnikov, ki opravljajo dejavnosti v vodnem, energetskem in prometnem sektorju ter sektorju poštnih storitev ter o razveljavitvi Direktive 2004/17/ES je bila v nacionalno zakonodajo prenesena z zakonom z dne 17. junija 2016 o javnih naročilih.

(144) Sporazum o storitvah upravljanja z energijo bo sklenjen po postopku s pogajanji po predhodni objavi ([69]), ki je standardni postopek v sektorju gospodarskih javnih služb. Javni razpis je bil objavljen na ustrezni belgijski platformi ([70]) in platformi EU ([71]), kar vsem potencialnim kandidatom omogoča sodelovanje v razpisnem postopku.

(145) Belgija je glede na pomen storitve, za katere se je objavil javni razpis, in občutljivost z vidika konkurence uvedla dodatne določbe in zaščitne ukrepe za zagotovitev, da bodo cilji sporazuma o storitvah upravljanja z energijo doseženi in da bodo pričakovane storitve ustrezno opravljene:

(a) pred pripravo razpisne dokumentacije je bila 3. septembra 2024 (do 2. oktobra 2024) vložena zahteva po informacijah v zvezi s sporazumom o storitvah upravljanja z energijo, da bi se zbrala mnenja s trga o več temah, povezanih z zadevnim sporazumom ([72]). Zahteva po informacijah je imela dva glavna cilja: (i) vnaprejšnje obveščanje trga o prihodnjem razpisnem postopku, s čimer se zainteresiranim kandidatom zagotovi dovolj časa za pripravo na sodelovanje ([73]) ter zagotavljanje dodatne preglednosti; (ii) rezultati zahteve po informacijah se, kadar je to primerno, upoštevajo pri pripravi razpisne dokumentacije, s čimer se podjetju BE-NUC pomaga pri pripravi izpopolnjene, na trgu preverjene ponudbe, izboljšanju jasnosti meril in zagotavljanju, da noben pogoj ali merilo ni diskriminatorno. V zahtevi po informacijah je bilo na primer ugotovljeno, da ni treba organizirati ločenih razpisov za vsako od enot z dolgotrajnim obratovanjem, ampak se lahko enoti ponudita v svežnju;

(b) 11. decembra 2024 je bil izdan poziv za prijavo kandidatov, v katerem so bile zainteresirane strani pozvane, naj do 13. januarja 2025 izrazijo interes za sodelovanje v razpisu. Na zahtevo več strani je bil rok za predložitev preložen na 3. februar 2025, da bi se zagotovila zadostna konkurenca v razpisnem postopku. Zainteresirane strani bodo nato pozvane, naj predložijo svoje ponudbe na podlagi prihodnjih pogodbenih dokumentov (vključno s spremenjeno strukturo nadomestila, kot je pojasnjeno na sliki 3). Belgija trdi, da ji podroben opis ponujenih storitev omogoča enotno merilo za oddajo naročila, ki temelji na ceni. Ker bo naročilo oddano po postopku s pogajanji, lahko javni naročnik, potem ko kandidati predložijo svoje ponudbe v odgovor na razpis za zbiranje predlogov (vključno z osnutkom sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in morebitnimi pomožnimi dokumenti), pozove kandidate, naj predložijo boljšo ponudbo, s čimer se zagotavlja najbolj konkurenčen izid.

(146) Poleg tega Belgija trdi, da ponudba vključuje sklop meril za izbor za zagotovitev, da vsak kandidat na razpisu izpolnjuje pogoje za strokovnost in potrebno infrastrukturo za pravilno izvajanje sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. Vendar so ta merila glede izpolnjevanja pogojev omejena na najmanjši možni obseg, saj se nanašajo na nujne zahteve za predvidene storitve, da se zagotovi čim večja konkurenca med razpisom.

(147) V primerjavi z informacijami, ki jih je imela Komisija na voljo v času sklepa o začetku postopka, je Belgija predložila več podrobnosti o merilih glede izpolnjevanja pogojev. Ponudnik mora (ali pri prvih štirih merilih, opisanih v nadaljevanju, z uporabo zmogljivosti drugega subjekta) imeti:

(a) vsaj dve referenci o izkušnjah (za vsaj eno leto obratovanja) na področju upravljanja z energijo v portfelju zmogljivosti za proizvodnjo toplote ali jedrske energije, ki skupaj zajema vsaj 1 000 MW (tj. ob upoštevanju vseh referenc), ki se nahajajo v državah Evropske unije, Združenem kraljestvu ali državah Efte ([74]);

([69]) V skladu s členom 120 belgijskega zakona o javnem naročanju z dne 17. junija 2016.
([70]) Bulletin der Aanbestedingen / Bulletin des Adjudications.
([71]) Dopolnilo k *Uradnemu listu Evropske unije*.
([72]) Te teme med drugim vključujejo profil tveganja, jamstva v zvezi z nasprotno stranko in tveganjem nasprotne stranke, cenovni mehanizem, plačilne pogoje, pogostost izdajanja računov in zamudne obresti, strategijo za ponudbe in odstopanja, notranje rezerve za izravnavo portfelja, razdelitev ponudbe na dva sklopa (po enega na vsako zmogljivost za proizvodnjo energije), kreditno strukturo in povezano jamstveno strukturo ter združevanje bilančno odgovornih akterjev.
([73]) Belgijska država je dejavno opredelila zadevne udeležence na trgu, s katerimi želi stopiti v stik in jih spodbuditi k sodelovanju pri zahtevi po informacijah ter poznejšem razpisnem postopku.
([74]) Merilo 1 000 MW zagotavlja, da so kvalificirani/izbrani udeleženci finančno sposobni obravnavati dodeljene zahteve, ki bodo zajemale med 1 000 in 2 000 MW.

(b) vsaj dve referenci na področju upravljanja z energijo (za vsaj eno leto obratovanja) za zmogljivosti za proizvodnjo toplote ali jedrske energije. Vsaka referenca se nanaša na eno zmogljivost z najmanj 350 MW, ki se nahaja v državah Evropske unije, Združenem kraljestvu ali državah Efte ([75]);

(c) vsaj eno referenco upravljanja z energijo (za vsaj eno leto delovanja) za tretjo osebo za proizvodno zmogljivost vsaj 350 MW za en proizvodni objekt, ki se nahaja v državah Evropske unije, Združenem kraljestvu ali državah Efte ([76]);

(d) bonitetno oceno „naložbeni razred“, kar pomeni naslednjo bonitetno oceno pri eni od naslednjih bonitetnih agencij (ali enakovrednih agencij): (i) Fitch: najmanj BBB–, (ii) S&P: najmanj BBB–, (iii) Moody's: najmanj Baa3 ([77]), ter

(e) aktivno članstvo v vsaj enem imenovanem operaterju trga električne energije, dejavnem v Belgiji, za trgovanje z električno energijo ([78]).

(148) Med trajanjem sporazuma o storitvah upravljanja z energijo za partnerja zadevnega sporazuma med drugim veljajo naslednji pogoji:

(a) sklenitev pogodbe o bilančno odgovornem akterju v Belgiji s skupino Elia;

(b) bonitetna ocena „naložbeni razred“, kar pomeni naslednjo bonitetno oceno pri eni od naslednjih bonitetnih agencij (ali enakovrednih agencij): (i) Fitch: najmanj BBB–, (ii) S&P: najmanj BBB–, (iii) Moody's: najmanj Baa3;

(c) aktivno članstvo v vsaj enem imenovanem operaterju trga električne energije, dejavnem v Belgiji, za trgovanje z električno energijo.

(149) Kar zadeva časovni okvir razpisa, Belgija trdi, da namerava razpis zaključiti pravočasno, najpozneje do 15. maja 2025, tako da bi imel partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo dovolj časa za priprave, potrebne pred ponovnim zagonom enot z dolgotrajnim obratovanjem.

(150) Razpisane storitve v zvezi z zmogljivostmi za proizvodnjo energije med drugim vključujejo (i) storitve zastopanja terminskih in realiziranih zmogljivosti za proizvodnjo energije, (ii) storitve optimizacije in obratovanja za dan vnaprej in znotraj dneva, (iii) storitve, povezane z obveznostmi glede regulacije trga, (iv) storitve sklepanja pogodb z belgijskimi operaterji prenosnih sistemov ter (v) trgovanje, dostop do trga in analizo trga. Zaradi medsebojne odvisnosti različnih navedenih nalog in redne tržne prakse, da se te storitve združijo v eno samo komercialno pogodbo za zagotovitev operativne učinkovitosti, bodo te storitve vključene v enotno opredelitev storitev iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

3.3.1.5.2 Prodaja električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem, in nadomestilo za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo

(151) Belgija je pojasnila, da partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ne trguje kot zastopnik ali v imenu podjetja BE-NUC, ampak prodaja kupljeno električno energijo, ker je njen lastnik. Poleg tega partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo v spremenjeni zasnovi pogodbe na razliko pridobi pristojnost odločanja v zvezi z ekonomskimi modulacijami, da bi spodbudil učinkovit izkoristek omejenega števila modulacij in se bolje odzval na tržne signale (glej uvodno izjavo 153 in naslednje).

([75]) Za upravljanje pomembnih enotnih točk odpovedi na trgu je potrebna posebna operativna ureditev z namenskim usposabljanjem osebja. Pri standardnem pristopu za manjše decentralizirane zmogljivosti se dispečerju, kadar koli se pojavi težava, preprosto odredi, naj čim prej nabavi manjkajočo količino na trgu znotraj dneva, vendar tak pristop ni primeren za večje zmogljivosti.

([76]) To merilo zagotavlja, da je nasprotna stranka sposobna izvajati operacije za tretjo osebo in ima vzpostavljen trden pogodbeni okvir.

([77]) Merilo je uvedeno, da se zagotovi razmeroma močna zmogljivost partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo za plačilo njegovih finančnih obveznosti.

([78]) Članstvo v imenovanem operaterju trga električne energije (Epexspot in Nord Pool v Belgiji), tj. organizaciji, pooblaščeni za vodenje povezanih trgov električne energije za dan vnaprej in znotraj dneva, zagotavlja dostop do trgov električne energije. To merilo zagotavlja, da lahko kandidat pravočasno dostopa do trgovalnih trgov ter ima zadostne in najnovejše izkušnje z delovanjem evropskega trga.

(152) Belgija trdi, da poravnava med partnerjem sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in podjetjem BE-NUC temelji na trgu za dan vnaprej, da bi se omejilo osnovno tveganje za podjetje BE-NUC, saj to pomeni, da podjetje BE-NUC v kombinaciji s plačilom razlike prek pogodbe na razliko, pri kateri je tržna referenčna cena tržna cena za dan vnaprej, prejme izvršilno ceno (glej oddelek 3.3.1.3.2) ([79]). Belgija potrjuje, da bo partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo prosto trgoval na trgu po svoji izbiri in mu ni treba predložiti ponudbe na trgu za dan vnaprej.

(153) Kot je pojasnjeno v oddelku 2.1 in uvodni izjavi 109, sta enoti z dolgotrajnim obratovanjem omejeni na 30 modulacij na cikel, zaradi česar tehnično in regulativno ni mogoče, da bi svojo proizvodnjo spremenili v katerem koli trenutku, zato je bilo nadomestilo za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo spremenjeno, da bi se zagotovile spodbude za čim bolj učinkovit izkoristek omejenega števila odobrenih modulacij. Spremenjena formula za izračun nadomestila namesto zgolj fiksnega nadomestila (določenega z razpisom) vključuje tudi spremenljivo nadomestilo (ki temelji na vnaprej določeni formuli ter je odvisno od modulacije in popravka za plačilo poravnave). Zaradi takega nadomestila je partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo izpostavljen delu potencialnih povečanj prihodkov iz modulacij v času negativnih cen (in delu potencialnih zmanjšanj prihodkov iz modulacij v času pozitivnih cen), hkrati pa je partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo neposredno izpostavljen stroškom zaradi odstopanj in stroškom znotraj dneva, kot je navedeno v nadaljevanju. Spremenljivo nadomestilo bo zato sestavljeno iz fiksnega odstotnega deleža (v nadaljnjem besedilu: alfa) povečanj prihodkov, ki sprožijo modulacijo dan vnaprej, ter diferenciranega odstotnega deleža (v nadaljnjem besedilu: beta) stroškov in prihodkov znotraj dneva in zaradi odstopanj – tj. popravkov za plačilo poravnave (ki lahko vključujejo povečanja prihodov zaradi sprožitve modulacije znotraj dneva), pri čemer:

(a) je alfa določena vnaprej na 20 odstotkov. Alfa je dovolj visoka, da zagotavlja zadostne spodbude za optimalne odločitve o modulaciji, hkrati pa ni tako visoka, da bi odvrnila udeležence razpisa, ki niso naklonjeni tveganju;

(b) povečanja prihodkov iz modulacije se izračunajo naknadno kot zmnožek odkupljene količine na trgu za dan vnaprej za modulacijo ter razlike med ničelno ceno in tržno ceno za dan vnaprej;

(c) beta je diferencirana, vendar tudi določena vnaprej in odraža finančno odgovornost partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo kot bilančno odgovornega akterja v primeru odstopanj. V zvezi s tem Belgija trdi, da so reaktorji razmeroma stari ter da dela, potrebna za projekt dolgotrajnega obratovanja, in modulacije lahko povečujejo tveganje nenačrtovanih zaustavitev, ki povzročajo odstopanja. Poleg tega za obrate veljajo posebej visoke varnostne zahteve, ki dodatno povečujejo tveganje zaustavitev. Belgijski trg znotraj dneva in izravnalni trg sta vse bolj povezana s sosednjimi trgi, vendar ostajata razmeroma majhna v primerjavi z velikostjo obeh reaktorjev. Zato bo vsaka zaustavitev zmanjšala možnost, da bi bilančno odgovorni akter našel nasprotne stranke za ublažitev učinka zaustavitve, in nesorazmerno povečala tveganje nenadnih porastov cen zaradi zaustavitve. Belgija zato trdi, da bi morale imeti beta različne vrednosti glede na naravo in učinek dogodka, ki povzroči odstopanje, hkrati pa bi bilo treba ohraniti ustrezne spodbude za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (kot bilančno odgovornega akterja) za zmanjšanje odstopanj ([80]). Vendar partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ostaja v celoti finančno izpostavljen vsem neravnovesjem, ki so predvsem posledica odstopanj proizvodnje v primerjavi z napovedano proizvodnjo ali napak pri trgovanju;

(d) poravnava popravkov je vsota plačil znotraj dneva in plačil zaradi odstopanj, beta vrednost pa velja za oboje. Za določeno uro je lahko pozitivna in / ali negativna.

([79]) Energetski upravljavci uporabljajo sisteme za zajem poslov in upravljanje pozicij za racionalizacijo delovnih postopkov, ki zajemajo napovedovanje, optimizacijo, licitiranje na dražbi, dispečiranje v realnem času in poravnavo transakcij. Natančneje, ti sistemi beležijo vse transakcije med podjetjem BE-NUC in partnerjem sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ter s trgom povezano prodajo in izmenjave z operaterjem prenosnega sistema. Zabeleženi podatki se obdelujejo prek modula za poravnavo, ki pretvori obseg transakcij v finančne poravnave z uporabo vnaprej določenih pogodbenih formul. Izjave, ki jih ustvari sistem, se elektronsko predložijo v pregled podjetju BE-NUC. Podjetje BE-NUC lahko to navzkrižno preveri in po potrebi zahteva prilagoditve.

([80]) Natančneje, beta bo znašala 100 % v primerih „osnovne proizvodnje“, 20 % v primerih „ekonomske modulacije“, tj. do 30-krat na leto, in 8 % v primeru nenačrtovanih zaustavitev, tj. v primeru izjemnih dogodkov z velikim učinkom, ki se običajno zgodijo manj kot enkrat na leto in na enoto.

Slika 3

Spremenjena formula za izračun nadomestila iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo

Nadomestilo za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo = fiksno nadomestilo + spremenljivo nadomestilo

Spremenljivo nadomestilo = alfa * povečanje prihodka + beta * poravnava popravkov
Povečanje prihodkov = odkupljena količina * (0 – cena za dan vnaprej)
Popravek poravnave = stroški ali prihodki znotraj dneva in zaradi odstopanj

(154) Formula iz slike 3 se uporablja za celotno količino med modulacijami, tudi če do modulacije pride, ko so cene pozitivne (na primer v obdobjih povečevanja/zmanjševanja) in ne le v obdobjih negativnih cen ([81]). Spremenljivo nadomestilo plača podjetje BE-NUC v okviru sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, vendar se ti stroški in/ali prihodki prenesejo na družbo BE-WATT na podlagi sporazuma o nadomestilu.

(155) Po navedbah Belgije se partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo s spremenjeno formulo za izračun nadomestila med drugim spodbuja k optimalni uporabi ekonomskih modulacij v celotnem časovnem okviru za dan vnaprej in znotraj dneva ter k zmanjšanju stroškov znotraj dneva in stroškov zaradi odstopanj. Belgija trdi, da sta parametra alfa in beta izbrana zato, da se ohrani učinkovito delovanje trga, hkrati pa se prepreči odvračanje udeležencev razpisa, ki niso naklonjeni tveganju.

(156) Spremenjena formula za izračun nadomestila bo vplivala na ponudbeno strategijo udeležencev razpisa za fiksno nadomestilo. Ponudniki bodo v svojih ponudbah upoštevali pričakovane pozitivne učinke modulacije (vrednost možnosti) ter stroške in morebitne prihodke, povezane s plačili znotraj dneva in plačili zaradi odstopanj. Belgija trdi, da bo v razpisni dokumentaciji pojasnjena struktura nadomestila (spodbude), tako da bo pozitivni/negativni potencial spremenjene formule za izračun nadomestila za ponudnike pregleden. Ocenila bo ustreznost (spremenjene) formule za izračun nadomestila za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ter skladnost s trgom in učinkovitost spodbud, ki jih zagotavlja na različnih trgih. Oceno bo izvedla najpozneje dve leti po začetku delovanja, da se omogoči pravočasna revizija pogodbe ali organizacija novega razpisa, kar je mogoče po treh letih in pol ([82]). Da bi se ohranile ustrezne spodbude za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, je parametra alfa in beta popraviti le navzgor ([83]).

(157) Belgija trdi, da se s prilagoditvijo nadomestila iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo usklajujejo spodbude za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, ki je pristojen za odločanje o ekonomski modulaciji (odvisno od končne odločitve upravljavca, npr. v primeru varnostnih ali regulativnih pomislekov), s tržnimi signali, s čimer se odpravljajo pomisleki Komisije v zvezi s tem. Hkrati ima partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ustrezne spodbude za izpolnjevanje svoje naloge kot bilančno odgovorni akter, ne da bi bil v celoti izpostavljen odstopanjem, ki so zunaj njegovega nadzora. Poleg tega Belgija trdi, da si bodo podjetje BE-NUC, upravljavec jedrskih elektrarn in partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo stalno izmenjevali točne informacije (vključno z rednimi informacijami o razpoložljivosti, tehničnih zmogljivostih itd. enot z dolgotrajnim obratovanjem), da bo imel partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo na voljo dovolj informacij za sprejemanje učinkovitih odločitev in bo lahko sprejemal informirane odločitve o ekonomski modulaciji.

([81]) To je povezano s tehničnimi omejitvami v zvezi z modulacijami (glej uvodno izjavo 13).

([82]) Podjetje BE-NUC lahko enostransko prekine sporazum o storitvah upravljanja z energijo po treh letih in pol (42 mesecih) od datuma ponovnega zagona prve jedrske enote. Nato lahko sklene nov sporazum na podlagi novega razpisa pod drugačnimi pogoji.

([83]) Ocena parametrov alfa in beta bo temeljila na: (i) oceni sodelovanja na razpisu in rezultata (kazalniki so lahko: število in vrsta ponudnikov, rezultat razpisa v smislu cene/stroškov itd.), (ii) oceni odločitev o (ne)modulaciji, vključno z njihovimi (finančnimi) posledicami za udeležene strani, ob upoštevanju (pričakovanih in realiziranih) tržnih pogojev in operativnih omejitev/omejitev glede modulacije, ter (iii) oceni odločitev o trgovanju na trgih za dan vnaprej in znotraj dneva ter posledičnih odstopanj na območju bilančno odgovornega akterja. Osnovne informacije za to oceno bodo temeljile na podatkih, zbranih od partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo med trajanjem zadevnega sporazuma, podatkih upravljavca Electrabel prek podjetja BE-NUC in sporazuma o obratovanju in vzdrževanju ter vseh ustreznih javnih/tržnih informacijah, povezanih z navedenim.

(158) Belgija potrjuje tudi, da bo nasprotna stranka pogodbe na razliko (družbo BE-WATT) razvila strategijo obvladovanja tveganj za svojo odprto pozicijo, kot je zakonsko predvideno, in da bo njeno izvajanje prispevalo k likvidnosti terminskih trgov električne energije (glej uvodno izjavo 99). Sprejetje strategije je odvisno od mnenja regulatorja, ki bo vključeval oceno učinka strategije na zadevne trge električne energije.

3.3.1.5.3 Dodatni zaščitni ukrepi v zvezi z energetskim upravljavcem

(159) Partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo bo načeloma izbran na podlagi preglednega, odprtega in konkurenčnega razpisa (glej oddelek 3.3.1.5.1). Na razpisu lahko sodeluje tudi trgovski subjekt skupine Engie, tj. družba GEMS (Global Energy Management & Sales), ki je poslovna enota skupine Engie in vodstveno neodvisna od poslovne enote Nuclear. Predvidene so bile posebne določbe in ukrepi za primer, da družba GEMS sodeluje v razpisnem postopku, da se zagotovi pravičen postopek.

(160) Belgija trdi, da so se in se bodo sprejeli in izvajali zadostni ukrepi za učinkovito odkrivanje in preprečevanje morebitnih navzkrižij interesov. Te ukrepe je mogoče povzeti, kot sledi:

(a) zahteva po informacijah je omogočila preverjanje trga, vsaka zainteresirana stran pa je lahko v zvezi s tem podala drugačne pogoje in predloge, s čimer se je zagotovilo, da razpis ne vključuje ovir, ki bi bile v škodo katerega koli zainteresiranega udeleženca v primerjavi z družbo GEMS (ali katero koli družbo iz skupine Engie). Družba Electrabel (ali katera koli družba skupine Engie) ni in ne bo vključena v postopek priprave razpisne dokumentacije (t. i. razpisna dokumentacija v dolgi obliki) na podlagi (rezultatov) zahteve po informacijah;

(b) če bi družba GEMS med razpisnim postopkom sodelovala v njem, tudi kot podizvajalec ali v kakršni koli drugi vlogi, družba Electrabel (ali katera koli družba skupine Engie) in njeni direktorji ali zastopniki ne morejo sodelovati pri nobeni odločitvi podjetja BE-NUC in/ali posvetovanju o ponudbi (npr. odločitvi o izbiri in odločitvi o dodelitvi);

(c) na splošno v organizaciji družbe Electrabel med posamezniki, odgovornimi za oddajo ponudb pri družbi GEMS, in posamezniki, vključenimi v upravljanje podjetja BE-NUC, obstajajo in se bodo še naprej vzpostavljale stroge informacijske ovire in etične pregrade. Enaki zaščitni ukrepi se bodo uvedli, če bo družba GEMS na koncu izbrana za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo v okviru uspešnega razpisnega postopka;

(d) če bo družba GEMS izbrana za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, bodo zanjo veljale enake obveznosti kot za bilančno odgovornega akterja in pogodbenega partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ter enak sklop tržnih spodbud kot za katerega koli drugega kandidata. Kot partnerica sporazuma o storitvah upravljanja z energijo bo zlasti prejela fiksno in spremenljivo nadomestilo, ki bo spodbudilo tržno optimizacijo števila modulacij in prihodke od prodaje električne energije. Poleg tega bo delovala kot stranka v skladu z natančno določenimi pooblastili, opredeljenimi v strategiji za ponudbe in odstopanja, od katerih ne sme odstopati. Ti zaščitni ukrepi zagotavljajo, da bo družba GEMS, če bo izbrana na razpisu za sporazum o storitvah upravljanja z energijo, delovala kot vsi drugi udeleženci zadevnega razpisa ter bo – na podlagi ureditve sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in spremenjene formule za izračun nadomestila – spodbujena k ravnanju v skladu s tržnimi signali.

(161) Če v postopku javnega razpisa ne bo mogoče imenovati ustreznega kandidata, bo družba GEMS kot skrajni ukrep, če sporazum o storitvah upravljanja z energijo ne bo sklenjen pravočasno, tj. najpozneje do 15. maja 2025, začasno opravljala storitve na podlagi zadevnega sporazuma. Te storitve se bodo izvajale v skladu s pogoji, o katerih se bosta stranki dogovorili v omejenem obdobju, da bo lahko podjetje BE-NUC oddalo sporazum o storitvah upravljanja z energijo prek drugega razpisnega postopka. V primeru uspešnega razpisnega postopka bo izbrani kandidat po preteku zadevnega obdobja, v katerem je družba GEMS opravljala te storitve, od družba GEMS prevzel opravljanje zadevnih storitev. Število ponovnih razpisov ni omejeno.

(162) Belgija trdi, da je ta ureditev potrebna in ustrezna za zagotovitev kontinuitete javne službe (tj. prodaje električne energije, proizvedene v jedrskih enotah), vendar je ta rešitev strogo omejena časovno in na najmanjšo potrebno.

(163) Skratka, Belgija trdi, da bo zagotovila, da bo podjetje BE-NUC dosledno upoštevalo zakonodajo in načela o javnem naročanju. Obsežen postopek posvetovanja vključuje dodatne zaščitne ukrepe, ki zagotavljajo, da se nakup storitev izvede s konkurenčnim, preglednim, nediskriminatornim in brezpogojnim razpisnim postopkom. Belgija zato meni, da se je treba izogniti vsakršnemu tveganju omejevanja dostopa do trga in drugim morebitnim protikonkurenčnim praksam skupine Engie ter da se sprejmejo vsi zaščitni in drugi ukrepi za zagotovitev, da se imenuje neodvisen partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. To, da bi družba GEMS začasno zagotavljala te storitve, ki so potrebne in ustrezne za zagotovitev neprekinjenosti javne storitve, bi bila le nadomestna rešitev.

3.3.1.6 Drugi podukrepi

(164) Dva druga podukrepa, ki sta del zadevne transakcije, zajemata sporazum o upravnih storitvah med družbo Electrabel in podjetjem BE-NUC ter sporazum, ki določa ureditve glede plačila odškodnin za izgube pri kritju stroškov, če se sporazum ne sklene. Ti podukrepi so bili pojasnjeni v oddelkih 3.3.10 in 3.3.11 sklepa o začetku postopka.

3.3.2 *Komponenta 2: omejitev obveznosti upravljavca jedrskih elektrarn v zvezi z dolgoročnim skladiščenjem ter končnim odlaganjem jedrskih odpadkov in izrabljenega goriva*

3.3.2.1 Splošna načela ravnanja z jedrskimi odpadki

(165) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 121 sklepa o začetku postopka, zakonodajni okvir, ki se uporablja za radioaktivne odpadke in izrabljeno gorivo v EU, temelji na naslednjih dveh temeljnih načelih: (i) načelu onesnaževalec plača ([84]) ter (ii) končni odgovornosti držav članic (vključno s finančno odgovornostjo) za odgovorno in varno ravnanje (vključno z odlaganjem) z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ([85]).

(166) Kot je pojasnjeno v oddelku 3.4.2 sklepa o začetku postopka, je v Belgiji upravljavec jedrskih elektrarn v skladu z veljavnimi predpisi finančno (prek družbe za rezervacije za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki Synatom ter skupaj z družbama EDF Belgium in Luminus (v nadaljnjem besedilu: sodelujoči družbi)) in operativno odgovoren za razgradnjo sedmih jedrskih elektrarn ter pripravo radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva in ravnanje z njimi ter njihovo dolgoročno skladiščenje, potem ko jih sprejme agencija ONDRAF/NIRAS, do njihovega končnega odlaganja. Rezervacije za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki ter izrabljeno gorivo in odpadke pri razgradnji financirajo družba Electrabel in sodelujoči družbi, upravlja jih družba Synatom, nadzor skrbnega in varnega poslovanja nad njimi pa izvaja neodvisni javni organ, tj. komisija za rezervacije za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki (v nadaljnjem besedilu: komisija CPN/CNV). Kot je navedeno v uvodnih izjavah 123, 124 in 125 sklepa o začetku postopka, Belgija trdi, da bo družba Electrabel ohranila nekatere odgovornosti kot edini upravljavec enot z dolgotrajnim obratovanjem, ki izhajajo iz (i) evropske in belgijske zakonodaje ter (ii) pogodbenih obveznosti iz sporazuma o izvajanju, pri čemer bo spoštovala načelo onesnaževalec plača.

(167) Komisija CPN/CNV in agencija ONDRAF/NIRAS sta nadzorna organa v Belgiji:

(a) agencija ONDRAF/NIRAS pripravi celovito poročilo o evidenci za vse proizvajalce radioaktivnih odpadkov v Belgiji (vsakih pet let) in oceni sredstva za upravljanje ustreznih jedrskih obveznosti;

(b) komisija CPN/CNV (vsaka tri leta) pregleda metode, uporabljene za izračun rezervacij za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki, njihovo ustreznost in neto sedanjo vrednost prihodnjih obveznosti v računovodskih izkazih družbe Synatom (revizija metodologije, referenčnega scenarija itd.).

([84]) Člen 4(3), točka (e), Direktive Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki (UL L 199, 2.8.2011, str. 48), ki določa, da „stroške ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki krijejo tisti, pri katerih so te snovi nastale“.

([85]) Člen 4(1) in člen 9 Direktive 2011/70/Euratom.

(168) Kot je navedeno v uvodni izjavi 129 in preglednici 4 sklepa o začetku postopka, sedanji skupni znesek rezervacij v zvezi z jedrskimi obveznostmi na podlagi zadnje triletne revizije, ki jo je komisija CPN/CNV izvedla julija 2023, znaša 18 225 milijonov EUR, kar vključuje rezervacije za dejavnosti demontaže (8 122 milijonov EUR), ravnanje z izrabljenim gorivom (9 070 milijonov EUR) in odpadke, nastale med obratovanjem (1 033 milijonov EUR) ([86]).

3.3.2.2 Sporazum o omejitvi količine odpadkov

(169) Skupina Engie in belgijska država sta se v okviru pogajanj o projektu dolgotrajnega obratovanja dogovorili o omejitvi dolgoročne odgovornosti proizvajalcev radioaktivnih odpadkov, ki nastanejo pri proizvodnji električne energije z jedrsko energijo (sporazum o omejitvi količine odpadkov), da bi zmanjšali negotovost v zvezi s tem (glej oddelek 3.4.3 sklepa o začetku postopka). Sporazum o omejitvi količine odpadkov določa prenos finančnih obveznosti v zvezi s proizvodnjo, zadržanjem ali lastništvom pripravljenih radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva vseh sedmih belgijskih jedrskih enot, ob upoštevanju in po izpolnitvi ustreznih pogodbenih meril za prenos, z upravljavca jedrskih elektrarn (družbe Electrabel) na belgijsko državo proti plačilu pavšalnega zneska ([87]).

(170) Ta pavšalni znesek je bil določen glede na kategorijo jedrskih odpadkov. Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 131 sklepa o začetku postopka, je radioaktivne jedrske odpadke mogoče razdeliti v tri kategorije v skladu z zgodovinsko radiološko klasifikacijo agencije ONDRAF/NIRAS in klasifikacijo Mednarodne agencije za atomsko energijo (IAEA): odpadki kategorije A (kratkoživi odpadki z nizko ali srednjo stopnjo radioaktivnosti); odpadki kategorije B (dolgoživi odpadki z nizko ali srednjo stopnjo radioaktivnosti) ter odpadki kategorije C (kratko- in dolgoživi odpadki z visoko stopnjo radioaktivnosti) in izrabljeno gorivo.

(171) V preglednici 13 v nadaljevanju je prikazana dodelitev obstoječih rezervacij v višini 18 225 milijonov EUR med družbo Electrabel (8 410 milijonov EUR) in belgijsko vlado (9 815 milijonov EUR) v skladu s sporazumom o omejitvi količine odpadkov in vključuje dodelitev po kategorijah odpadkov.

Preglednica 13

Razčlenitev sporazuma o omejitvi količine odpadkov

Znesek (v milijonih EUR)	Odgovornost belgijske države (po prenosu)				Odgovornost skupine Engie	Rezervacije (2022)
	Kat. A	Kat. B	Kat. C	Skupaj		
Ocena osnovnih stroškov *(brez rezerv)*	1 465	496	4 797	6 758	7 171	13 929
Rezerve	145	179	2 732	3 056	1 240	4 296
Osnovni znesek	**1 611**	**675**	**7 528**	**9 815**	**8 410**	**18 225**
Premija za tveganje	1 889	325	2 972	5 185		5 185
Omejeni znesek	**3 500**	**1 000**	**10 500**	**15 000**	**8 410**	**23 411**

Vir: odgovor belgijskih organov na zahtevo Komisije po informacijah z dne 1. oktobra 2024.

([86]) Rezervacije za odpadke, nastale med obratovanjem, revidirajo zunanji revizorji skupine Engie (družba Deloitte) v okviru svojega letnega revizijskega pregleda.

([87]) V tem sklepu se „sporazum o omejitvi količine odpadkov“ nanaša na omejitev dolgoročne odgovornosti proizvajalcev radioaktivnih odpadkov, ki nastanejo pri proizvodnji električne energije z jedrsko energijo, „dogovor o ravnanju z odpadki“ pa se nanaša na kombinacijo vseh podukrepov v okviru komponente 2, tj. vključno s sporazumom o demontaži in razgradnji.

(172) Načela sporazuma o omejitvi količine odpadkov niso bila spremenjena in so opisana v uvodni izjavi 133 sklepa o začetku postopka. Povzamejo se lahko na naslednji način:

(a) „omejeni zneski“: za vsako kategorijo radioaktivnih odpadkov, ki izpolnjuje pogodbena merila za prenos, je bilo določeno pavšalno plačilo, ki je vključevalo premijo za tveganje in bilo indeksirano na 3 % letno od 31. decembra 2022, v skupnem znesku 15 milijard EUR (3,5 milijarde EUR za kategorijo A, 1 milijarda EUR za kategorijo B in 10,5 milijarde EUR za kategorijo C – glej preglednico 13). Kot je navedeno v uvodnih izjavah 134 in 135 sklepa o začetku postopka ter prikazano v preglednici 13, Belgija trdi, da:

— količine, na podlagi katerih so določene omejene količine, temeljijo na popisu odpadkov, uporabljenem za revizijo rezervacij za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki, ki jo je komisija CPN/CNV izvedla leta 2022, ter industrijskem referenčnem scenariju agencije ONDRAF/NIRAS in upravljavca jedrskih elektrarn (ki sta trenutno najboljša ocena količine pripravljenih jedrskih odpadkov in izrabljenega goriva, ki jih proizvede (in jih bo proizvedlo) sedem jedrskih elektrarn v scenariju brez dolgotrajnega obratovanja) ter

— je vrednost omejenih zneskov rezultat uporabe premije za tveganje za obstoječe rezervacije za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki;

(b) „dobropisi za količino“: omejena (pavšalna) količina na kategorijo odpadkov ustreza dobropisu za količino za vnaprej določene količine, kar upravljavca jedrskih elektrarn spodbuja, da čim bolj zmanjša nastajanje jedrskih odpadkov;

(c) „pristojbine za prilagoditve količine“: ko je dobropis za količino za kategorijo odpadkov v celoti izkoriščen, je treba plačati dodaten znesek za vsak potreben dodatni dobropis za količino. Zneski so določeni kot aritmetično povprečje med (i) „omejeno količino“ kategorije odpadkov, deljeno s številom „dobropisov na količino“ navedene kategorije, in (ii) mejnimi stroški enega dobropisa na dodatno količino;

(d) „pogodbena merila za prenos“: za vsako vrsto paketa z jedrskimi odpadki so bila določena pogodbena merila za prenos, ki opredeljujejo merila, ki jih mora izpolnjevati vsak paket z odpadki in izrabljeno gorivo, da se finančna odgovornost prenese na javni subjekt Hedera (glej uvodno izjavo 178). Za uskladitev radioaktivnih odpadkov s pogodbenimi merili za prenos (in za s tem povezane stroške) je odgovoren upravljavec jedrskih elektrarn.

(173) Kot je navedeno v uvodni izjavi 107(a) ter podrobno pojasnjeno v oddelkih 3.4.5.1 in 3.4.5.2 sklepa o začetku postopka, določitev omejenih zneskov v višini 15 milijard EUR temelji na trenutnem znesku rezervacij upravljavca jedrskih elektrarn za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki (osnovni znesek) in premiji za tveganje. Belgija je pojasnila, da osnovni znesek že vključuje varnostne rezerve, negotovosti in druga tveganja, ki se lahko pojavijo v zvezi z demontažo, ravnanjem z radioaktivnimi odpadki in ravnanjem z izrabljenim gorivom. Rezervacije v zvezi s plačilom omejenih zneskov so pojasnjene v oddelku 3.4.5.3 sklepa o začetku postopka in niso bile spremenjene.

(174) Belgija je pojasnila, da omejeni zneski, ki jih je treba prenesti na belgijsko državo, že vključujejo vse pretekle in ocenjene prihodnje obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki (do prvotnega zakonsko določenega datuma prenehanja obratovanja vseh belgijskih jedrskih elektrarn leta 2025). Zato so se vsi jedrski odpadki in izrabljeno gorivo, ki jih belgijske elektrarne proizvedejo ali jih bodo proizvedle med svojo zakonito obratovalno dobo, že upoštevali v omejenih količinah.

(175) Belgija je pojasnila tudi, da bo dejanska količina odpadkov znana šele, ko bodo odpadki pripravljeni in fizično preneseni na belgijsko državo. Pavšalni znesek v višini 15 milijard EUR zato zajema le vnaprej določene količine zadevnih odpadkov (dobropise na količino), dogovorjene v sporazumu o izvajanju. Če je dejanska količina zadevnih proizvedenih odpadkov večja od dobropisov na količino, skupina Engie plača pristojbino za prilagoditev količine za vsak dodatni dobropis na količino (glej uvodno izjavo 133 sklepa o začetku postopka).

(176) Podobno bosta podjetje BE-NUC in družba Luminus financirala vse odpadke, ki nastanejo med obratovanjem (v nadaljnjem besedilu: odpadki, nastali med dolgotrajnim obratovanjem), in izrabljeno gorivo (v nadaljnjem besedilu: izrabljeno gorivo, nastalo med dolgotrajnim obratovanjem), ki izhajajo iz podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem, in sicer vsako dodatno količino odpadkov. Za vsako dodatno količino odpadkov, nastalih med dolgotrajnim obratovanjem, in izrabljenega goriva, nastalega med dolgotrajnim obratovanjem, bosta potrebna dva sklopa plačil:

(a) odpadki, nastali med dolgotrajnim obratovanjem: stroški LTO za odpadke, nastale med dolgotrajnim obratovanjem, kot so opredeljeni v sporazumu o obratovanju in vzdrževanju, zajemajo dve vrsti stroškov:

— plačilo stroškov ravnanja z odpadki, nastalimi med dolgotrajnim obratovanjem, ki se plačajo družbi Electrabel za ravnanje s tovrstnimi odpadki, njihovo obdelavo in pripravo (v nadaljnjem besedilu: storitve ravnanja z odpadki, nastalimi med dolgotrajnim obratovanjem) za pripravo paketa z odpadki, nastalimi med dolgotrajnim obratovanjem, in

— pristojbine za prilagoditev količine odpadkov, nastalih med dolgotrajnim obratovanjem, ki krijejo plačilo stroškov, nastalih po prenosu obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki na sklad Hedera ([88]);

(b) storitve ravnanja z izrabljenim gorivom, nastalim med dolgotrajnim obratovanjem: končni stroški za izrabljeno gorivo se bodo plačali na podlagi indeksirane pristojbine za vsako dodatno izrabljeno gorivo, nastalo pri projektu dolgotrajnega obratovanja ([89]).

(177) Belgija je nadalje pojasnila, da se v finančnem modelu upoštevajo stroški ravnanja z odpadki, nastalimi med dolgotrajnim obratovanjem, in izrabljenim gorivom, nastalim med dolgotrajnim obratovanjem, ali zaledni stroški, ocenjeni na približno 0,9 milijona EUR na sklop (v vrednostih iz leta 2022), od tega približno 0,3 milijona EUR na sklop za skladiščenje na kraju samem in približno 0,6 milijona EUR na sklop za pristojbino za prilagoditev količine odpadkov, nastalih med dolgotrajnim obratovanjem, za izrabljeno gorivo.

(178) Kot je pojasnjeno v oddelku 3.4.4 sklepa o začetku postopka, je Belgija ustanovila novo javno institucijo *sui generis*, imenovano Hedera, ki ima dvojno vlogo:

(a) upravljanje in zavarovanje sredstev, namenjenih financiranju dolgoročnih zavez belgijske države v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom, ter

(b) spremljanje in nadzor stroškov ravnanja s prenesenimi obveznostmi v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom pod nadzorom neodvisnega javnega organa (komisije CPN/CNV).

(179) Zneske, prejete na podlagi sporazuma o omejitvi količine odpadkov, ki jih je prejel sklad Hedera, je treba zavarovati in vložiti, da se ustvari potreben donos za plačilo stroškov ravnanja s prenesenimi odpadki ob njihovi zapadlosti. Hedera je ločen sklad pod nadzorom komisije CPN/CNV, namenskega nacionalnega organa, ki ima ključno vlogo pri zagotavljanju ustreznega upravljanja in uporabe sredstev ter nadzora nad njimi ([90]). To se odraža v dvojni vlogi sklada Hedera, saj zagotavlja, da: (i) so prejeti zneski zavarovani in ustvarjajo potrebne donose ([91]) ter (ii) so stroški

([88]) Take indeksirane pristojbine za prilagoditev količine odpadkov, nastalih med dolgotrajnim obratovanjem, se plačajo družbi Electrabel takoj, ko se proizvede paket z odpadki, nastalimi med dolgotrajnim obratovanjem, ali ko njegova proizvodnja postane gotova. S tako pristojbino se krije skladiščenje odpadkov, nastalih med dolgotrajnim obratovanjem. Pristojbina za prilagoditev količine odpadkov, nastalih med dolgotrajnim obratovanjem, za vsako vrsto odpadkov je že predvidena v členih 16 do 18 feniksovega zakona.

([89]) Ta pristojbina vključuje: (i) vse stroške skladiščenja na kraju samem, ki jih bo imela družba Electrabel do leta 2050 pred prenosom lokacije na belgijsko državo, in (ii) vse stroške, povezane z agencijo ONDRAF/NIRAS po prenosu, ki se plačajo skladu Hedera. Stroški skladiščenja na kraju samem so že bili ocenjeni na sklop, določena pa je bila tudi pristojbina za prilagoditev količine izrabljenega goriva, ki je določena v členih 16, 17 in 18 feniksovega zakona.

([90]) Uporaba Priporočila Komisije 2006/851/Euratom z dne 24. oktobra 2006 o upravljanju finančnih sredstev za razgradnjo jedrskih objektov, izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov ter Skupne konvencije o varnem ravnanju z izrabljenim gorivom in varnem ravnanju z radioaktivnimi odpadki.

([91]) Za zagotovitev, da se pavšalni znesek sčasoma dovolj poveča, se v okviru družbe Hedera ustanovi odbor za naložbe (s tremi neodvisnimi finančnimi strokovnjaki, predsednikom upravnega odbora zvezne javne službe za gospodarstvo, uradnikom za naložbe sklada Hedera, predstavnikom belgijske agencije za upravljanje dolga in predstavnikom sklada SFPIM), ki upravnemu odboru družbe Hedera med drugim svetuje o naložbeni strategiji in obvladovanju tveganja.

ravnanja z odpadki in izrabljenim gorivom ter prenesenih obveznosti ustrezno nadzorovani ([92]). Poleg tega bodo morala biti finančna sredstva ustrezno ločena od splošnega proračuna Belgije (kot je določeno v zakonu o skladu Hedera), tako da se bodo uporabljala samo za plačilo dolgoročnega in končnega skladiščenja in jih ne bo mogoče uporabiti za druge namene ali za pokrivanje morebitnih prihodnjih proračunskih primanjkljajev.

(180) Belgija trdi, da sporazum o omejitvi količine odpadkov vključuje druge ukrepe za zmanjšanje tveganja, ki ga dopolnjujejo, med drugim:

(a) vključitev strogih pogodbenih meril za prenos: Pogoj za prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki je skladnost s pogodbenimi merili za prenos. Pavšalno plačilo za omejitev količine odpadkov se izvede pred dejanskim prenosom prihodnjih paketov z jedrskimi odpadki na belgijsko državo, pogoj za njegovo izvedbo pa je, da upravljavec jedrskih elektrarn spoštuje pogodbena merila za prenos. To pomeni, da je upravljavec jedrskih elektrarn še naprej odgovoren za vse stroške jedrskih odpadkov, povezane z neupoštevanjem pogodbenih meril za prenos;

(b) pogodbena merila za prenos so določena na ravni toka odpadkov za odpadke kategorije A, kategorije B in kategorije C: dobropis na količino je določen za vsako posamezno kategorijo odpadkov, vendar se skladnost s pogodbenimi merili za prenos zagotavlja na ravni toka odpadkov. To omejuje tveganje belgijske države, da bo morala v prihodnosti upravljati nepredvidene tokove odpadkov, hkrati pa upravljavcu jedrskih elektrarn zagotavlja varnost v naslednjih desetletjih;

(c) odpadki kategorije X: kot je navedeno v opombi 69 sklepa o začetku postopka, je za nadaljnjo zaščito belgijske države pred nepredvidenimi tokovi odpadkov, ki lahko nastanejo med razgradnjo jedrskih reaktorjev, v dogovoru o ravnanju z odpadki določen tudi mehanizem za ravnanje z vsemi jedrskimi odpadki, ki niso bili opredeljeni 31. decembra 2022. Ti odpadki se imenujejo „odpadki kategorije X“. Predviden je mehanizem, ki omogoča prenos odpadkov kategorije X po dogovoru o finančnih in tehničnih pogojih prenosa;

(d) ohranjanje znanja in krepitev zmogljivosti nacionalnih akterjev: prenos znanja z upravljavca jedrskih elektrarn na belgijsko agencijo za ravnanje z jedrskimi odpadki (agencijo ONDRAF/NIRAS) je bil pomembna tema v okviru dogovora o ravnanju z odpadki. Zbiranje in ohranjanje znanja upravljavca jedrskih elektrarn pred dokončnim zaprtjem proizvodnje električne energije leta 2035 in končanjem dejavnosti objekta za skladiščenje izrabljenega goriva (SF2) leta 2050 je bila prednostna naloga belgijske države ([93]). Prenos odpadkov, nastalih v preteklosti, je povezan s prenosom vseh razpoložljivih informacij o že proizvedenih paketih z odpadki in vseh informacij, povezanih z njihovo proizvodnjo, vključno s tehničnimi poročili, tehničnimi risbami in modelom, ki se uporablja za računalniške izračune. Dogovorjeno je, da se bosta morala agencija ONDRAF/NIRAS in upravljavec o okviru za tak prenos dogovoriti že ob zaprtju. Izmenjava znanja in usposabljanje osebja agencije ONDRAF/NIRAS se štejeta za skupni cilj upravljavca jedrske elektrarne in belgijske države za varno dolgoročno ravnanje z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom. Dolgoročno ohranjanje znanja in krepitev zmogljivosti nacionalnih akterjev na področju jedrske energije bosta ključna za ohranjanje stroškov dolgoročnega ravnanja z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom v skladu s predpostavkami iz dogovora o ravnanju z odpadki;

([92]) Agencija ONDRAF/NIRAS mora skladu Hedera vsakih pet let predložiti v odobritev načrt, v katerem so navedene storitve, za katere je sklad Hedera prevzel finančno odgovornost, sredstva in naložbe, ki jih potrebuje za izvedbo tega načrta, skupaj s priloženimi izračuni stroškov. Sklad Hedera analizira načrt, zaprosi za mnenje komisijo CPN/CNV in petletni načrt odobri (ali zavrne). Agencija ONDRAF/NIRAS vsako leto (za čas trajanja takega petletnega načrta) skladu Hedera v odobritev predloži podroben letni načrt za naslednje koledarsko leto. Sklad Hedera načrt odobri po posvetu s komisijo CPN/CNV. Poleg tega račune, ki jih nanj naslovi agencija ONDRAF/NIRAS, plača le pod naslednjimi pogoji: (i) zahtevani zneski so v skladu z veljavnim petletnim načrtom in podrobnim letnim načrtom, (ii) zahtevani zneski so utemeljeni z dejansko uspešnostjo in (iii) zahtevani zneski se nanašajo na dejanske stroške izvedenih dejavnosti.

([93]) V skladu z Direktivo 2011/70/Euratom. Države članice morajo v skladu s to direktivo načrtovati izobraževanje in usposabljanje ter raziskovalne in razvojne dejavnosti, da se izpolnijo potrebe nacionalnih programov ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, da bi tako pridobili, ohranili in nadalje razvili potrebno strokovno znanje in usposobljenost, s čimer bi se zagotovilo varno in zanesljivo dolgoročno ravnanje z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom.

(e) nadzor skrbnega in varnega poslovanja nad prenesenimi sredstvi: plačilo omejenih zneskov je enkratno plačilo, ki naj bi pokrilo vse prenesene jedrske obveznosti do zaprtja končnega odlagališča jedrskih odpadkov v Belgiji po letu 2100. Nadzor nad odhodki in naložbenimi donosi prenesenega zneska je zato pomemben za zagotovitev obstoja, razpoložljivosti in zadostnosti finančnih sredstev, potrebnih za kritje vseh zadevnih finančnih obveznosti. Belgijska država je v zvezi s tem upoštevala mnenje komisije CPN/CNV na podlagi Priporočila Komisije 2006/851/Euratom (glej opombo 93):

— javni sklad Hedera, ki upravlja določbe o jedrskih odpadkih, je neodvisen javni organ, ki neposredno poroča belgijskemu parlamentu ter zagotavlja preglednost in neodvisnost;

— finančna sredstva družbe Hedera so ločena: uporabljajo se lahko le za namen, za katerega so bila ustvarjena in so se upravljala (glej uvodno izjavo 179);

— proračunsko načrtovanje sklada Hedera je pod kontrolo in nadzorom komisije CPN/CNV;

— sklad Hedera ima raznovrstno naložbeno politiko, ki ni naklonjena tveganju in zagotavlja pozitiven donos v daljšem časovnem obdobju, ter

— sklad Hedera predloži svoje ocene stroškov komisiji CPN/CNV, da bi zagotovila, da se lahko agenciji ONDRAF/NIRAS pravočasno dajo na voljo ustrezna finančna sredstva;

(f) varnostni sveženj za neomejene jedrske obveznosti: glej oddelek 3.3.2.4.

(181) Kot je navedeno v uvodni izjavi 172 sklepa o začetku postopka, Belgija priznava, da sporazum v zvezi z jedrskimi odpadki pozitivno vpliva na profil tveganja upravljavca jedrskih elektrarn, saj se bo znaten del njegovih jedrskih obveznosti kril z omejenimi zneski, in da je zaradi tega drugačnega profila tveganja upravičena in potrebna revizija svežnja ukrepov za zagotavljanje varnosti in nadzora finančnega položaja upravljavca jedrskih elektrarn: zaradi pavšalnega plačila v višini 15 milijard EUR skladu Hedera je upravičeno, da se neevropska sredstva družbe Electrabel izključijo iz obsega sredstev družbe Electrabel (in s tem povezanega spremljanja, ki ga izvaja komisija CPN/CNV). Skupina Engie bo kot francoska matična družba družbe Electrabel zagotovila, da ob sklenitvi sporazuma med belgijsko državo in družbo Electrabel v družbi Electrabel ostane vsaj 4 milijarde EUR sredstev (vrednost lastniškega kapitala na dan 30. junija 2023). Poleg tega skupina Engie na prvo zahtevo odobri neomejeno in nepreklicno jamstvo matične družbe za (i) obveznosti družbe Electrabel v zvezi z razgradnjo (kar vključuje tudi tveganje, da vrednost rezervacij ne bo zadostna), (ii) tveganje v zvezi s količino v okviru omejitve in (iii) odplačilo (sedanjih ali prihodnjih) posojil, ki jih ima pri družbi Synatom.

(182) Belgija meni, da prenesene obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in dodatne obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, družbi Electrabel in sodelujočima družbama ne zagotavljajo gospodarske prednosti, saj ustrezno odražajo tveganje poznejših nihanj stroškov, ki jih prevzame država, in da je prenos tveganja tak, da bi zasebni vlagatelj sprejel njegovo kritje.

3.3.2.3 Dodatne utemeljitve v zvezi z diskontnim faktorjem in premijo za tveganje

3.3.2.3.1 Diskontni faktor

(183) Belgija trdi, da so bile rezervacije za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki, ki jih je upravljavec jedrskih elektrarn/družba Synatom zbral pred sporazumom o omejitvi količine odpadkov, izračunane z uporabo diskontnega faktorja v višini 2,5 % za dejavnosti demontaže (vključno z odpadki, nastalimi pri demontaži) in diskontnega faktorja v višini 3 % za vse dejavnosti v zvezi z izrabljenim gorivom (kot je odločila komisija CPN/CNV med triletnim pregledom konec leta 2022).

(184) Belgija je pojasnila, da je uporaba dveh različnih diskontnih stopenj za izračun rezervacij (za obveznosti razgradnje v primerjavi z obveznostmi v zvezi z izrabljenim gorivom) upravičena zaradi razlike v trajanju in odraža časovno vrednost denarja ([94]).

([94]) Rezervacije za razgradnjo se diskontirajo po 2,5-odstotni diskontni stopnji zaradi njihovega krajšega časovnega obdobja (trajanje 11,4 leta). Nasprotno velja za rezervacije za izrabljeno gorivo višja, 3-odstotna diskontna stopnja, da se upošteva daljše časovno obdobje (trajanje 30 let).

(185) Kot je navedeno v uvodni izjavi 198, sporazum o omejitvi količine odpadkov vključuje le prenos prenesenih obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom na belgijsko državo, obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo pa še vedno nosi upravljavec jedrskih elektrarn (razen za negativne sinergije, ki jih je povzročil projekt dolgotrajnega obratovanja, glej uvodno izjavo 199). Belgija zato trdi, da je bil za izračun sedanje vrednosti prenesenih obveznosti za jedrske odpadke in izrabljeno gorivo ohranjen edinstven 3-odstotni diskontni faktor (1-odstotna realna stopnja + 2-odstotna inflacija), da bi se upoštevalo dejstvo, da obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom trajajo dlje kot obveznosti v zvezi z razgradnjo (glej uvodno izjavo 148 sklepa o začetku postopka).

(186) Belgija je komisijo CPN/CNV zaprosila za mnenje glede najustreznejšega diskontnega faktorja, ki bi ga bilo treba uporabiti za izračun omejitve količine odpadkov ([95]). Kot je navedeno v uvodni izjavi 149 sklepa o začetku postopka, je komisija CPN/CNV predlagala prilagoditev diskontnega faktorja za obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki/razgradnjo in izrabljenim gorivom z uporabo dvostopenjskega pristopa, ki vključuje uporabo diskontnega faktorja na podlagi dejanske 30-letne obrestne mere na linearne obveznice v višini 3,17 % za prvih 30 let in uporabo diskontnega faktorja v višini 2,17 % na podlagi obrestne mere linearnih obveznic brez tveganja za naslednjih 30 let.

(187) Belgija opozarja, da je bilo obdobje pogajanj dolgo (leto in pol) in da je bila izbira enotnega 3-odstotnega diskontnega faktorja utemeljena s potrebo po določeni stopnji predvidljivosti glede diskontnega faktorja, uporabljenega v pogajanjih s skupino Engie. Razlog za to je, da diskontni faktor neposredno vpliva na izračun pavšalnega zneska, ki ga je treba prenesti. Belgija je pojasnila, da je bila metodologija, ki jo je komisija CPN/CNV uporabila v svojem mnenju iz leta 2023, pozneje uporabljena skupaj s končnim terminskim tečajem Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA) ([96]) kot naknadna potrditev, da je bil 3-odstotni diskontni faktor razumna dolgoročna obrestna mera.

(188) Prvič, Belgija je neodvisnega svetovalca zaprosila za izračun „enotnega“ diskontnega faktorja, enakovrednega dvostopenjskemu pristopu komisije CPN/CNV, z uporabo netveganih stopenj donosa, ki jih je predlagala komisija CPN/CNV, in z uporabo drugih podatkov o obrestnih merah linearnih obveznic ([97]). Analiza kaže, da je pristop, ki ga predlaga komisija CPN/CNV, še posebej občutljiv na obdobje, uporabljeno za izračun. Rezultat dvostopenjskega pristopa je na primer enakovreden diskontni faktor v višini 2,8 % z uporabo netveganih obrestnih mer, ki jih je predlagala komisija CPN/CNV, enakovredna obrestna mera v višini 3,1 % pri uporabi metodologije komisije CPN/CNV s podatki o obrestni meri linearnih obveznic, ki so bili na voljo v času sklepa o začetku postopka, in enakovredna obrestna mera v višini 3,2 % ob podpisu sporazuma o izvajanju. Kot je prikazano v preglednici 14, se z dvostopenjskim pristopom, ki ga predlaga komisija CPN/CNV, dobita dve enakovredni diskontni stopnji z razliko 40 bazičnih točk, če se upoštevata dve različni časovni obdobji, ki sta le 9 mesecev narazen.

(189) Drugič, v preglednici 14 je prikazana tudi primerjava s končnim terminskim tečajem organa EIOPA, saj je bila referenca organa EIOPA uporabljena tudi v nemškem precedenčnem primeru (SA.45296 ([98])), kjer je bilo ugotovljeno, da je 4,58-odstotni diskontni faktor sorazmeren.

([95]) Mnenje, ki ga je komisija CPN/CNV predložila ministru za energijo, z dne 7. marca 2023, str. 4, 5 in 6 (Advies van de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen aan de Minister van Energie betreffende de overdracht van de financiële verantwoordelijkheid van ENGIE aan de Belgische staat van het beheer van het radioactief afval en de verbruikte splijtstof van de zeven Belgische kerncentrales).

([96]) Organ EIOPA vsak mesec objavi časovno strukturo netvegane obrestne mere. Zavarovalnice v EGP ga uporabljajo za vrednotenje svojih obveznosti v skladu z regulativnim okvirom direktive Solventnost II. Krivulja organa EIOPA je krivulja donosa netvegane obrestne mere za zapadlosti do 150 let za države EGP. Obrestne mere za zapadlosti do 20 let se izračunajo na podlagi obrestnih mer zamenjave (tj. fiksnih obrestnih mer, po katerih so udeleženci na trgu pripravljeni zamenjati obveznosti s spremenljivo obrestno mero). Obrestne mere za daljšo zapadlost so ekstrapolirane in se zelo dolgoročno približujejo končnemu terminskemu tečaju.

([97]) Glej obvestilo družbe Compass Lexecon z dne 28. novembra 2024 – Response to the EC concerns on discount rate – 281124 (Odgovor na pomisleke EK glede diskontne stopnje – 281124).

([98]) Sklep Komisije z dne 16. junija 2017, SA.45296 (2017/N), Nemčija, Prenos obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom v Nemčiji (UL C 254, 4.8.2017, str. 1).

Preglednica 14

Enakovredna stopnja komisije CPN/CNV in razvoj stopnje organa EIOPA od mnenja komisije CPN/CNV iz marca 2023

	Mnenje komisije CPN/CNV 7. marec 2023	Podpis 13. december 2023	Priglasitev 21. junij 2024	Sklep o začetku postopka 22. julij 2024
Enakovredna stopnja komisije CPN/CNV	2,82 %	3,23 %	3,04 %	3,08 %
Končni terminski tečaj	3,45 %	3,45 %	3,30 %	3,30 %

Vir: analiza, ki jo je družba Compass Lexecon izvedla na podlagi podatkov s spletišča investing.com.

(190) Kot je razvidno iz preglednice 14, je ohranjen diskontni faktor v višini 3 % med

(a) predlogom komisije CPN/CNV ob predložitvi mnenja ministru za energijo (7. marec 2023), ki se šteje za spodnjo mejo, ter

(b) končnim terminskim tečajem, ki velja za bolj optimistično referenco ([99]).

(191) Poleg tega se zdi 3-odstotna stopnja bolj konservativna od predloga komisije CPN/CNV in končnega terminskega tečaja ob podpisu sporazuma in pozneje.

(192) Belgija poleg tega trdi, da se realni diskontni faktor v višini 1 % zdi konservativen v primerjavi s stopnjo donosnosti, ki jo lahko sklad Hedera pričakuje ob uporabi ustreznega preudarnega pristopa k upravljanju sredstev in obveznosti. Kot primer za primerjavo Belgija navaja namenski portfelj sredstev družbe EDF za zagotovitev varnega financiranja njenih dolgoročnih jedrskih obveznosti, opisan v univerzalnem registracijskem dokumentu družbe EDF za leto 2023 ([100]). Ta portfelj se upravlja na podlagi pristopa k sredstvom in obveznostim, zajema pa portfelj razpršenih sredstev, primerljiv z opisom hipotetičnega portfelja, ki ga upravlja sklad Hedera, za katerega je zato mogoče razumno predpostavljati, da zagotavlja primerljiv donos.

(193) Nazadnje, Belgija pri izračunu omejitve količine odpadkov predpostavlja stalno 2-odstotno stopnjo inflacije, kar je izrecen dolgoročni cilj Evropske centralne banke (v nadaljnjem besedilu: ECB) glede inflacije. ECB meni, da je indeks cen življenjskih potrebščin (CPI) ustrezno merilo inflacije. Kot je navedeno v uvodni izjavi 150(b) sklepa o začetku postopka, je komisija CPN/CNV izrazila zaskrbljenost, da bi lahko bila dejanska inflacija stroškov gradnje jedrske elektrarne (na podlagi indeksa ABEX) višja od inflacije, izmerjene z indeksom cen življenjskih potrebščin. Belgija trdi, da je 2-odstotni cilj ECB glede inflacije pravilen približek inflacije za izračun omejitve količine odpadkov, in sicer iz naslednjih razlogov:

(a) prvič, Belgija trdi, da indeks ABEX zajema stroške gradnje hiš in stanovanjskih stavb v Belgiji ter je zato glede na bistvene razlike med gradnjo jedrskega projekta in gradnjo hiš le slab približek za stroške gradnje jedrske elektrarne. Poleg tega dodaja, da so tveganja povečanja stroškov prihodnjih jedrskih objektov za ravnanje z jedrskimi odpadki vključena v rezerve v industrijskem scenariju agencije ONDRAF/NIRAS in so torej vključena v osnovni znesek;

(b) drugič, Belgija trdi, da se pretekli razvoj indeksa ABEX bistveno ne razlikuje od inflacije, izmerjene z indeksom cen življenjskih potrebščin, in da so razlike med obema stopnjama posledica številnih dejavnikov, kot so stroški energije in surovin, stroški dela in povpraševanje po gradbeništvu. Belgija trdi, da so te razlike situacijske in ne strukturne.

(194) Iz navedenih razlogov Belgija meni, da je 3-odstotni diskontni faktor ustrezna in konzervativna stopnja za diskontiranje dolgoročnih obveznosti.

([99]) Pristop organa EIOPA zagotavlja tržne pogoje le za kratke zapadlosti (do 20 let). Po tej zapadlosti metodologija ne temelji na obrestnih merah zamenjave, temveč na preteklih povprečjih, ki ne odražajo nujno trenutne gospodarske stvarnosti, kar lahko povzroči znatno podcenjevanje dolgoročnejših obveznosti. Končni terminski tečaj je zato nominalni približek zelo dolgoročne netvegane obrestne mere, ki je primerna za pokojninske sklade. Vendar glede na trajanje jedrskih obveznosti in dejstvo, da se plača začetna premija za kritje teh obveznosti, ne da bi se pričakovali dodatni prispevki (za razliko od pokojninskih skladov), to ni nujno pomembno za obravnavani primer.

([100]) Družba EDF v univerzalnem registracijskem dokumentu za leto 2023 (str. 354) ugotavlja, da je pričakovana stopnja donosnosti tega portfelja za naslednjih 20 let višja od 4,5-odstotne stopnje, ki jo je družba EDF uporabila za diskontiranje svojih jedrskih obveznosti, kar je 1,5 odstotne točke več od diskontne stopnje, ki jo je ohranila Belgija.

3.3.2.3.2 Premija za tveganje

(195) Kot je navedeno v uvodni izjavi 153 sklepa o začetku postopka, Belgija trdi, da se je osnovnemu znesku v višini 9 815 milijonov EUR prištela znatna dodatna premija za tveganje v višini 5 185 milijonov EUR za kritje preostalih negotovosti. Kot je navedeno v uvodni izjavi 154 sklepa o začetku postopka, premija za tveganje temelji na tehničnem obvestilu agencije ONDRAF/NIRAS ([101]), v katerem so analizirane negotovosti in tveganja, povezani s prenosom finančne odgovornosti za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom iz sedmih belgijskih jedrskih elektrarn na belgijsko državo (glej opombo 80 sklepa o začetku postopka). Kot je navedeno v uvodni izjavi 156 sklepa o začetku postopka, Belgija trdi, da je premija za tveganje v višini 52,83 % ustrezna in presega premijo za tveganje v višini 35,47 %, uporabljeno v nemškem primeru (SA.45296; glej opombo 101).

(196) Belgija je poleg tega, da je podala pojasnila v zvezi s premijo za tveganje iz uvodne izjave 154 sklepa o začetku postopka, med formalno preiskavo podrobneje pojasnila, kako je bila premija za tveganje izračunana na podlagi tehničnega obvestila agencije ONDRAF/NIRAS. Preglednica 15 vsebuje podrobna pojasnila in sestavo premije za tveganje, na podlagi katerih je bil izračunan znesek v višini 5 033 milijonov EUR kot spodnja meja oziroma znesek 5 133 milijonov EUR kot zgornja meja. V okviru pogajanj o sporazumu o omejitvi količine odpadkov je bila premija za tveganje določena na nekoliko višji znesek v višini 5 185 milijonov EUR, da bi se doseglo pavšalno plačilo v višini 15 milijard EUR (glej preglednico 13).

Preglednica 15

Podrobna sestava in izračun premije za tveganje

Komponente premije za tveganje (zneski v milijonih EUR)	Kat. A	Kat. B	Kat. C	Opis
Sprejemljivost odpadkov kategorije A	900			Vsi odpadki, ki so v skladu s pogodbenimi merili za prenos za kategorijo A, se lahko na belgijsko državo prenesejo kot odpadki kategorije A in bodo verjetno shranjeni v objektu za skladiščenje odpadkov kategorije A. Vendar je belgijska država zaradi tveganja, da del teh odpadkov ne bi bil skladen z merili za sprejemljivost odpadkov kategorije A, upoštevala priporočilo agencije ONDRAF/NIRAS, da se to tveganje, ki sprva ni bilo vključeno v jedrske rezervacije za leto 2022, ustrezno upošteva, kar vključuje vrsto ukrepov, kot so naknadna obdelava odpadkov, dodatni raziskave in razvoj, sprememba zgrajenih pregrad za skladiščenje na površini, da se skladiščenje prilagodi posebnim značilnostim problematičnih odpadkov, in sprememba odpadkov, da se prilagodijo skladiščenju. Ta del premije za tveganje je povezan z zneskom za komponento premije za tveganje „prenos regulativnega tveganja s kategorije A na kategorijo B“.
Tveganja v zvezi z objekti za skladiščenje	500			Razlika med referenčnim scenarijem in zneskom, v katerem se upoštevajo preostala tveganja in negotovosti.
Regulativno tveganje – prenos s kategorije A na kategorijo B	500	-500		Odpadki, ki so v skladu s pogodbenimi merili za prenos za kategorijo A, se lahko na belgijsko državo prenesejo kot odpadki kategorije A in bodo odstranjeni v objektu za skladiščenje odpadkov kategorije A. Vendar za kritje tveganja, da del teh odpadkov ni skladen z merili za sprejemljivost odpadkov kategorije A in bo treba take odpadke odstraniti v globinsko odlagališče, premija za tveganje za kategorijo A vsebuje komponento za kritje tega tveganja. Ta se sešteje z zneskom premije za tveganje za „sprejemljivost odpadkov kategorije A“.
Skladišče izrabljenega goriva (scenarij suhega skladiščenja namesto objekta DE)			-367	Da bi se zmanjšalo tveganje prenosa izrabljenega goriva na belgijsko državo v objekte za končno odlaganje, mora družba Electrabel nadomestiti „objekt DE“ (tj. skladišče izrabljenega goriva v Tihangeju) in odpadke prenesti v stabilni obliki. Ustrezna določba o zamenjavi objekta DE, vključno z določbami o njenem obratovanju do leta 2050 in poznejši razgradnji, se zato lahko izključi iz prenosa na belgijsko državo.
Skladiščni objekt B za odpadke		-100		Skladiščni objekt TSC je bil izključena iz omejitve količine odpadkov zaradi negotovosti v zvezi s konstrukcijskimi zahtevami za ta objekt. Stroški za ta objekt še niso bili vključeni v jedrske rezervacije za leto 2022.
Kombinirane prekoračitve stroškov in alternativni scenarij pri 600 milijonih EUR (odpadki kategorije B in kategorije C)				Ocena tveganj, povezanih z alternativnim scenarijem pri 600 milijonih EUR, ki jo je opravila agencija ONDRAF/NIRAS, je temeljila na strokovni presoji [x1.21] in ni temeljila na verjetnostnem modelu. Belgijska država je zato na podlagi strokovne ocene upoštevala verjetnost pri 70. percentilu in prekoračitve stroškov, povezane z alternativnim scenarijem pri 600 milijonih EUR, za katerega izračun pri 70. percentilu ni bil na voljo, določila scenarij stroškov pri 70. percentilu in ga diskontirala na 3 % (ob upoštevanju, da sta scenarij pri 400 milijonih EUR odobrili agenciji ONDRAF/NIRAS in CPN/CNV, ter ob upoštevanju, da porazdelitve verjetnosti stroškov alternativnega scenarija pri 600 milijonih EUR niso znane in da sta obe instituciji ta scenarij ocenili kot „manj verjeten“). To je privedlo do ocene zgornje in spodnje meje premije za tveganje. Ta znesek vključuje 10-odstotno rezervacijo za raziskave in razvoj.
Spodnja meja		4100		
Zgornja meja		4200		
Skupna premija za tveganje				
Spodnja meja		**5033**		
Zgornja meja		**5133**		

Vir: odgovor belgijskih organov na zahtevo Komisije po informacijah z dne 1. oktobra 2024.

([101]) Agencija NIRAS/ONDRAF, tehnično obvestilo (zaupno) iz marca 2023, „Note technique documentant une analyse des incertitudes et des risques associés au transfert de la responsabilité financière de la gestion des déchets radioactifs et du combustible usé des sept centrales nucléaires belges d'Engie à l'État belge“.

(197) Belgija trdi, da je v mnenju agencije ONDRAF/NIRAS v predloženem tehničnem obvestilu naveden seznam tveganj, povezanih s prenosom jedrskih obveznosti na belgijsko državo, ki je bil s pomočjo strokovnjakov agencija ONDRAF/NIRAS priložen dokumentaciji o rezervacijah za leto 2022, da bi se ocenilo, kakšna je minimalna premija za tveganje, potrebna za kritje vseh znanih tveganj. Zato trdi, da je premija za tveganje iz sporazuma o omejitvi količine odpadkov namenjena kritju vseh „manj verjetnih" tveganj, opredeljenih v obvestilu agencije ONDRAF/NIRAS, ter dodatnih tveganj, opredeljenih med pogajanji, ki so izhajala iz interakcij z družbo Electrabel in mnenji strokovnjakov. Nazadnje opozarja, da so bili strokovnjaki iz agencije ONDRAF/NIRAS vključeni v pogajanja o sporazumu o omejitvi količine odpadkov, da bi belgijski vladi pomagali pri upoštevanju njihovih priporočil iz tehničnega obvestila iz marca 2023.

3.3.2.4 Obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo

(198) Kot je navedeno v uvodni izjavi 163 sklepa o začetku postopka, je v nasprotju s prenesenimi obveznostmi v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom upravljavec jedrskih elektrarn še naprej edini odgovoren za razgradnjo in demontažo celotnega jedrskega parka (pri čemer sodelujoči družbi finančno prispevata k stroškom razgradnje in demontaže). Obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo so torej „neomejene".

(199) Vendar je belgijska država v okviru transakcije prevzela finančno odgovornost za „dodatne obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja" ali „negativne sinergije pri razgradnji". Dve glavni obravnavani kategoriji sta zvišanje stroškov po operativni fazi (operativni in projektni stroški) ter stroškov razgradnje in demontaže, nastalih zaradi projekta dolgotrajnega obratovanja (operativni, projektni in naložbeni stroški). Konkretni primeri sestave teh negativnih sinergij pri razgradnji so navedeni v opombah 85 in 86 sklepa o začetku postopka. Končni znesek za „negativne sinergije pri razgradnji" je rezultat ocene učinka projekta dolgotrajnega obratovanja in ne krije nobenih stroškov poslovanja, nastalih v okviru tekočega poslovanja ali običajnih dejavnosti. Končni znesek za „negativne sinergije pri razgradnji" je rezultat ocene učinka projekta dolgotrajnega obratovanja na različne podkategorije stroškov, saj prestavitev razgradnje dveh reaktorjev vpliva na načrtovanje, organizacijo, časovni okvir in potrebo po nekaterih naložbah v danem trenutku ([102]). Podjetje BE-NUC in belgijska država ne prevzemata nobene druge odgovornosti za obveznosti v zvezi z razgradnjo.

(200) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 168 sklepa o začetku postopka, je bila komisija CPN/CNV zaradi nesoglasja med družbo Electrabel in belgijsko državo glede višine zneska za negativne sinergije pri razgradnji zadolžena za sprejetje odločitve, končni znesek pa v času sklepa o začetku postopka še ni bil znan. Komisija CPN/CNV je 24. junija 2024 odobrila znesek [100–500] milijonov EUR (nominalno), 16. oktobra 2024 pa je Belgijo in skupino Engie obvestila, da končni znesek, ki ga je treba plačati, konec leta 2024 znaša [100–500] milijonov EUR ([103]). Znesek za negativne sinergije pri razgradnji, ki ga mora plačati belgijska vlada, je fiksen pavšalni znesek, ki ga ni mogoče zvišati, če so dodatni stroški višji od predvidenih; če pa se projekt dolgotrajnega obratovanja ne bo nadaljeval v skladu s pričakovanji, bo Belgija prejela povračilo.

(201) Belgija trdi, da je v dogovoru o ravnanju z odpadki predviden tudi obsežen varnostni sveženj, ki zagotavlja, da „neomejene jedrske obveznosti" nosi ekonomsko uspešen upravljavec jedrskih elektrarn:

(a) povečanje obveznosti v zvezi z razgradnjo (za enoti z dolgotrajnim obratovanjem in druge enote), ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, za katerega je še naprej odgovorna belgijska država, je pavšalno končno plačilo, ki zagotavlja, da vsa tveganja razgradnje in demontaže še naprej nosi upravljavec jedrskih elektrarn (glej uvodno izjavo 200);

(b) nadzor skrbnega in varnega poslovanja nad neomejenimi jedrskimi obveznostmi še naprej izvaja komisija CPN/CNV, podobno kot pred dogovorom o ravnanju z odpadki (tj. triletni pregled stroškov razgradnje, naložb itd.);

([102]) Belgija trdi, da je lahko učinek projekta dolgotrajnega obratovanja na obstoječi program razgradnje negativen (negativna sinergija) ali pozitiven (sinergija). Skupni znesek je bil izračunan kot negativen (negativne sinergije), čeprav so se upoštevali tudi pozitivni učinki.

([103]) Če se transakcija zaključi po 31. decembru 2024, se bo znesek zvišal za [0–0,500] milijona EUR na mesec, da se upošteva ustrezno [0–5]-odstotno letno povečanje.

(c) med drugim se sprejmejo naslednji ukrepi za zagotovitev ekonomske sposobnosti preživetja upravljavca jedrskih elektrarn:

— zavarovan obseg sredstev, ki ostanejo v družbi Electrabel (glej uvodno izjavo 181);

— znižani pragovi kapitalističnih odločitev, ki jih mora odobriti komisija CPN/CNV (glej uvodno izjavo 175 sklepa o začetku postopka);

— pogoji za posojila znotraj skupine;

— jamstvo matične družbe (glej uvodni izjavi 57 in 174 sklepa o začetku postopka) ter

— razširjene obveznosti obveščanja.

3.3.2.5 Učinek dogovora o ravnanju z odpadki na finančne ukrepe komponente 1

(202) Belgija trdi, da je mogoče dogovor o ravnanju z odpadki oceniti ločeno od drugih delov ukrepa.

(203) Prvič, Belgija trdi, da se dogovor o ravnanju z odpadki ne nanaša le na enoti z dolgotrajnim obratovanjem, ampak na vseh sedem jedrskih reaktorjev v Belgiji. V rezervacijah za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki, na katerih temeljijo omejeni zneski, se upoštevajo vse tovrstne rezervacije, ki jih je treba zagotoviti do prvotnih zakonsko določenih datumov prenehanja obratovanja zadevnih sedmih jedrskih reaktorjev (glej preglednico 1).

(204) Drugič, kot je navedeno v uvodni izjavi 170 sklepa o začetku postopka, bodo stroške, povezane z odpadki, nastalimi med obratovanjem, in izrabljenim gorivom, ki jih proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem v obdobju dolgotrajnega obratovanja, plačali solastniki enot z dolgotrajnim obratovanjem (podjetje BE-NUC in družba Luminus), kar vključuje stroške za uskladitev odpadkov, nastalih med obratovanjem, s strogimi pogodbenimi merili za prenos in pristojbino za prilagoditev količine za te dodatne količine. Družba Electrabel in sodelujoči družbi bodo sprejele določbe za radioaktivne odpadke, nastale med obratovanjem, v skladu z veljavnimi računovodskimi pravili. Ti dodatni stroški se odražajo v finančnem modelu, na katerem temeljijo ukrepi finančne podpore komponente 1 projekta dolgotrajnega obratovanja, in se zato upoštevajo pri umerjanju podukrepov komponente 1.

(205) Tretjič, upravljavec jedrskih elektrarn ostaja odgovoren za razgradnjo in demontažo vseh sedmih jedrskih reaktorjev v Belgiji. Ti stroški niso zajeti v dogovoru o ravnanju z odpadki ali finančnem modelu. Obstaja ena izjema v zvezi s povečanjem obveznosti v zvezi z razgradnjo (za enoti z dolgotrajnim obratovanjem in ostale enote), ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, za katerega je komisija CPN/CNV določila in odobrila fiksni pavšalni znesek, ki ga bodo belgijski organi plačali kot enkratni znesek. Znesek za te negativne sinergije se je upošteval v finančnem modelu.

3.3.3 *Komponenta 3: pravno varstvo*

(206) Kot je navedeno v oddelku 3.5 sklepa o začetku postopka, sporazum med belgijsko državo in skupino Engie vključuje tudi določbe o pravnem varstvu, v katerih je opredeljena delitev tveganja v primeru nekaterih prihodnjih zakonodajnih sprememb. Poglavje 4 feniksovega zakona zagotavlja pravno podlago za zaščito skupine Engie pred nekaterimi spremembami zakona. Vendar bodo razmerje med pogodbenicama glede odškodnin v primeru zadevnih sprememb zakonodaje urejale izključno določbe sporazuma o izvajanju.

(207) Te določbe, sklenjene s skupino Engie in družbo Electrabel, določajo, da če belgijska zvezna vlada ali belgijski zvezni parlament sprejmeta nove predpise, ki se posebej nanašajo na upravljavce jedrskih elektrarn v Belgiji ali jedrske dejavnosti družbe Electrabel, ki negativno vplivajo na materialne pogoje transakcije, bo belgijska država skupini Engie (ali eni od prizadetih družb skupine Engie) povrnila neposredne izgube, ki jih je dejansko utrpela zaradi tega. To vključuje tudi plačila, ki jih mora skupina Engie plačati družbi Luminus v okviru tega nadomestila. V skladu z belgijskim pravom mora tožeča stranka dokazati svoj zahtevek, znesek odškodnine pa se določi s sodnim ali arbitražnim postopkom. Belgijska sodišča so pristojna, vendar obstaja možnost vzajemne arbitraže za arbitražo pri UNCITRAL.

(208) Ta določba se ne uporablja, če je pravna sprememba posledica prenosa evropskega ali mednarodnega prava, razen če sta belgijska zvezna vlada ali belgijski zvezni parlament spodbudila ali dejavno spodbujala obstoj in vsebino take zakonodaje na drugi ravni (mednarodni, nadnacionalni, evropski regionalni, občinski itd.) ali spodbudila ali dejavno podprla sodno odločbo.

(209) Kot je navedeno v uvodni izjavi 180 sklepa o začetku postopka, Belgija trdi, da praksa odločanja Komisije kaže, da lahko zaščita pred spremembo zakonodaje pomeni državno pomoč. Belgija se v zvezi s tem sklicuje na sklep Komisije o podaljšanju življenjske dobe treh drugih jedrskih reaktorjev v Belgiji, v katerem je Komisija proučila odškodninske klavzule iz sporazumov, sklenjenih med belgijsko državo in lastniki jedrskih elektrarn. Zato Belgija ugotavlja, da bi lahko sporazum o pravnem varstvu med belgijsko državo in skupino Engie pomenil dodelitev selektivne gospodarske prednosti skupini Engie.

3.3.4 *Alternativne možnosti financiranja*

(210) Belgija trdi, da je za podaljšanje življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev potreben poseben sveženj podpore zaradi posebnih gospodarskih razmer in posebnega profila tveganja jedrske energije.

(211) Kot je navedeno v uvodni izjavi 22 sklepa o začetku postopka, družba Electrabel ni sprejela nobenih določb glede dolgotrajnega obratovanja, saj je bilo v skladu z zakonom o postopnem opuščanju jedrske energije do marca 2022 načrtovano, da bodo vsa belgijska sredstva za proizvodnjo jedrske energije zaprta najpozneje do leta 2025. Po odločitvi o podaljšanju življenjske dobe reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 je bilo treba nujno prenoviti enoti z dolgotrajnim obratovanjem. Glede na kratek rok ter zvišane stroške goriva in drugih potrebnih delov v zadnjih letih so negotovosti v zvezi z naložbenimi stroški projekta dolgotrajnega obratovanja precejšnje.

(212) Belgijski organi so proučili alternativne mehanizme podpore, kot so sodelovanje jedrske tehnologije v belgijskem mehanizmu za zmogljivost, fiksna odkupna premija, enosmerna pogodba na razliko ali model reguliranih osnovnih sredstev.

(213) Po mnenju belgijskih organov so se glede na pomanjkljivosti trga, navedene v oddelku 3.1, navedene alternative štele za manj ustrezne za podporo projektu dolgotrajnega obratovanja iz naslednjih razlogov:

(a) morebitne vrzeli v financiranju in posebnega profila tveganja enot z dolgotrajnim obratovanjem ni mogoče ustrezno obravnavati s sodelovanjem v mehanizmu za zmogljivost, saj: (i) mehanizem za zmogljivost zajema konkurenčni postopek z letnimi dražbami, katerih izid za udeležence je po definiciji negotov, kar ni združljivo z odločitvijo Belgije, da ima v svoji mešanici virov energije jedrsko energijo, (ii) nadomestilo na dražbah mehanizma za zmogljivost ni združljivo s časovnim okvirom podaljšanja življenjske dobe, pri katerem se morajo naložbe začeti čim prej, da bi bili enoti z dolgotrajnim obratovanjem ponovno na voljo do novembra 2025, in (iii) mehanizem za zmogljivost zgolj odpravlja vrzel v financiranju naložbenega projekta, ne da bi obravnaval posebna tveganja, ki jim je izpostavljen upravljavec jedrskih elektrarn;

(b) s fiksno premijo za odkup bi se za vsako enoto električne energije plačalo enako znesek (ne glede na raven veleprodajne cene), kar bi lahko privedlo do prekomernega ali nezadostnega nadomestila, upravljavcu pa bi se naložilo previsoko preostalo tržno tveganje;

(c) v skladu z enosmerno pogodbo na razliko proizvajalcem ne bi bilo treba vrniti tržnih prihodkov, ki presegajo izvršilno ceno, kar bi omogočilo morebitno prekomerno nadomestilo;

(d) model reguliranih osnovnih sredstev za jedrske enote je primernejši za nove naložbe v jedrske zmogljivosti za zmanjšanje tveganja v obdobju gradnje in velike naložbe v osnovna sredstva.

(214) Belgija trdi, da dvosmerna pogodba na razliko v kombinaciji z drugimi podukrepi svežnja podpore zagotavlja potrebno podporo z nižjimi stroški za potrošnike v primerjavi z alternativnimi mehanizmi podpore v obliki nadomestila.

3.4 **Upravičenki**

(215) Kot je navedeno v uvodni izjavi 181 sklepa o začetku postopka, sta končni upravičenki priglašenega ukrepa (i) skupina Engie kot matična družba družbe Electrabel, ki je edini upravljavec in solastnik enot z dolgotrajnim obratovanjem (89,807 %) ter neposredna stranka sporazuma o izvajanju, sklenjenega z belgijsko vlado, in (ii) družba EDF S.A. (v nadaljnjem besedilu: EDF) kot končna matična družba družbe Luminus, ki je solastnica enot z dolgotrajnim obratovanjem (10,193 %) in ena od sodelujočih družb, ter, kot matična družba družbe EDF Belgium, kot ena od sodelujočih družb. Komisija med formalno preiskavo ni ugotovila razlogov za spremembo svoje ocene glavnih upravičenk.

(216) Vendar se Komisija strinja s stališčem Belgije glede opredelitve upravičencev komponente 1 ukrepa. Belgija je v svojih pripombah k sklepu o začetku postopka zlasti trdila, da neposredna upravičenca pogodbe na razliko, posojil za stroške zaustavitve, plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter sheme za obratna sredstva nista družbi Electrabel in Luminus, ampak podjetje BE-NUC (skupno podjetje med belgijsko državo in družbo Electrabel) in družba Luminus. Družba Electrabel se lahko kot delničar podjetja BE-NUC in sedanja solastnica enot z dolgotrajnim obratovanjem kljub temu šteje za pomembnega upravičenca tudi do teh podukrepov komponente 1. Kar zadeva druge podukrepe v okviru komponente 1, ki zagotavljajo podporo za upravljanje in vzdrževanje enot z dolgotrajnim obratovanjem, je družba Electrabel neposredna upravičenka kot upravljavec jedrskih elektrarn in delničar podjetja BE-NUC skupaj z belgijsko državo, družba Luminus pa je posredna upravičenka kot solastnica enot z dolgotrajnim obratovanjem. V skladu s točkama 115 in 116 obvestila Komisije o pojmu pomoči se lahko prednost podeli tudi podjetjem, katerim državna sredstva niso bila prenesena neposredno (posredna prednost). Družba Luminus ima koristi od kombinacije podukrepov v okviru komponente 1, saj zmanjšujejo operativna tveganja in tveganja insolventnosti za projekt dolgotrajnega obratovanja, ne da bi bila sama neposredno vključena v te podukrepe. Zato se lahko šteje, da je družba Luminus s temi podukrepi pridobila posredno prednost. Ta posredna prednost ne velja za sporazum o storitvah upravljanja z energijo, ker je družba Luminus lastnica svojega deleža električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem, in bo samostojno upravljala prodajo električne energije, ali za sporazum o upravnih storitvah, ki ga bosta sklenila družba Electrabel in podjetje BE-NUC.

(217) Kar zadeva komponento 2 priglašenega ukrepa, prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom ter sporazum o obveznostih v zvezi z razgradnjo koristijo upravljavcu jedrskih elektrarn Electrabel ter družbama Luminus in EDF Belgium v vlogi sodelujočih družb, ki sta skupaj z upravljavcem jedrskih elektrarn finančno odgovorni za obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in razgradnjo.

(218) Kar zadeva komponento 3 priglašenega ukrepa, pravno varstvo zagotavlja, da zaradi enostranskih ukrepov, ki jih je sprejela belgijska država in ki posebej vplivajo na upravljavce jedrskih enot v Belgiji ali se zanje uporabljajo ter neugodno spreminjajo bistvene pogoje transakcije, nastane pravica do odškodnine. Zato sta neposredna upravičenca skupina Engie kot matična družba družbe Electrabel, ki je upravljavec (in solastnik) jedrskih reaktorjev v Belgiji, in podjetje BE-NUC. Čeprav družba Luminus ni neposredno vključena v ukrepe pravnega varstva komponente 3, je podobno kot pri nekaterih podukrepih v okviru komponente 1 pridobila posredno prednost, saj bo v primeru pravnih sprememb, ki vplivajo na projekt dolgotrajnega obratovanja, prav tako prejela odškodnino (glej oddelek 3.3.3). Zato je družba Luminus posredna upravičenka komponente 3 zadevnega ukrepa.

3.5 **Pravna podlaga in preglednost**

(219) Kot je pojasnjeno v oddelku 3.7 sklepa o začetku postopka, so zaradi projekta dolgotrajnega obratovanja potrebne številne zakonodajne spremembe, povzete v tem oddelku.

3.5.1 *Sprememba zakona o postopnem opuščanju jedrske energije*

(220) Zakon o postopnem opuščanju jedrske energije od leta 2003 ureja postopno opuščanje proizvodnje električne energije z jedrsko energijo v Belgiji in je bil že trikrat spremenjen, da bi se omogočilo podaljšanje življenjske dobe reaktorjev Tihange 1, Doel 1 in Doel 2.

(221) Za desetletno podaljšanje življenjske dobe reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 je potrebna dodatna sprememba zakona o postopnem opuščanju jedrske energije. Spremembe so bile uvedene z zakonom o spremembi zakona o postopnem opuščanju jedrske energije, ki ga je parlament odobril na plenarnem zasedanju 18. aprila 2024 in kralj podpisal 26. aprila 2024, v belgijskem uradnem listu pa je bil objavljen 5. junija 2024.

(222) V skladu z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([104]), Direktivo Sveta 92/43/EGS ([105]) in Direktivo 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([106]) Belgija trdi, da je potrebna ocena vpliva na okolje s čezmejnimi posvetovanji ([107]) in da je bila ta ocena opravljena.

3.5.2 *„Feniksov zakon“*

(223) Različni elementi projekta dolgotrajnega obratovanja se izvajajo z ločenim zakonom za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe v energetskem sektorju in reformo sektorja jedrske energije, imenovanim tudi „feniksov zakon“. Podroben opis različnih poglavij feniksovega zakona je naveden v uvodni izjavi 191 sklepa o začetku postopka. Feniksov zakon je parlament odobril na plenarnem zasedanju 18. aprila 2024, kralj pa ga je podpisal 26. aprila 2024. V belgijskem uradnem listu je bil objavljen 5. junija 2024.

3.5.3 *Zakoni o strukturi belgijske vlade*

(224) Kot je navedeno v uvodni izjavi 193 sklepa o začetku postopka, je belgijska država ustanovila dva nova javna subjekta, ki bosta prevzela nekatere odgovornosti v zvezi s projektom dolgotrajnega obratovanja:

(a) „BE-WATT“: računovodsko neodvisna samostojna služba, vključena v zakon o družbi BE-WATT, ki bo postala delničar belgijske vlade v podjetju BE-NUC in nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu, ter

(b) „Hedera“: nova javna institucija *sui generis* s pravno osebnostjo, ustanovljena z zakonom o skladu Hedera, ki prevzema finančno odgovornost za prenesene obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom ter upravlja omejene zneske.

(225) Zakon o družbi BE-WATT in zakon o skladu Hedera je parlament odobril na plenarnem zasedanju 18. aprila 2024, kralj pa ju je podpisal 26. aprila 2024. V belgijskem uradnem listu sta bila objavljena 5. junija 2024.

3.5.4 *Kraljevi odloki*

(226) Prvič, kraljevi odlok o dovoljenjih ureja izdajanje dovoljenj za objekte, ki pripravljajo jedrske odpadke. Spremenjen je bil tako, da omogoča izdajo dovoljenj za objekte za pripravo jedrskih odpadkov v skladu s pogodbenimi merili za prenos. Uvedena bo posebna kategorija dovoljenj za objekte za pripravo, v katerih se bodo odpadki pripravljali v skladu s pogodbenimi merili za prenos. Zadevni odlok je bil sprejet 11. julija 2024, v belgijskem uradnem listu pa je bil objavljen 15. julija 2024.

(227) Drugič, kraljevi odlok o pogodbenih merilih za prenos določa pogodbena merila za prenos in kategorizacijo paketa z odpadki ter način njihove porabe dobropisa na količino. Sprejet je bil 11. julija 2024, v belgijskem uradnem listu pa je bil objavljen 15. julija 2024.

3.6 **Proračun in financiranje**

(228) Belgija bo skupno potrebo po financiranju projekta dolgotrajnega obratovanja financirala iz splošnega državnega proračuna, vključno z morebitnimi vračili na podlagi dvostranske pogodbe na razliko.

([104]) Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

([105]) Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

([106]) Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26.1.2010, str. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

([107]) Dodatne informacije o teh čezmejnih obvestilih, naslovljenih na druge države članice EU v skladu s členom 7 direktive o presoji vplivov na okolje (vključno z vsemi prejetimi odzivi), so na voljo na namenski strani zvezne javne službe za gospodarstvo.

(229) Kot je navedeno v uvodni izjavi 200 sklepa o začetku postopka, Belgija ocenjuje, da stroški naložb v osnovna sredstva projekta dolgotrajnega obratovanja znašajo [2–2,5] milijarde EUR, skupni stroški poslovanja v življenjski dobi pa [7 000–8 000] milijonov EUR.

(230) Neto učinek na belgijski državni proračun je dvojen: prvič, s kapitalskim vložkom v skupno podjetje v višini 24,7 milijona EUR, in drugič, z neto stroški ukrepov, ki jih plača nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu. Belgija trdi, da pričakovana proračunska poraba ni odvisna le od napovedi stroškov, temveč tudi od napovedi cen/prihodkov na energetskem trgu, saj se bo projekt dolgotrajnega obratovanja financiral s kombinacijo tržnih prihodkov, plačil razlike na podlagi pogodbe na razliko, plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojil za stroške zaustavitve.

(231) V skladu z napovedjo iz osnovnega scenarija s finančnim modelom bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu v času trajanja projekta prejela skupni neto nominalni znesek v višini [0–500] milijonov EUR.

(232) Če bi se cene električne energije razvijale v skladu z nižjo napovedjo, bi se stroški ukrepa za belgijsko vlado povečali za [4 000–4 500] milijonov EUR zaradi višjih plačil na podlagi pogodbe na razliko. V primeru nepričakovanega dogodka, zaradi katerega nobena od jedrskih elektrarn ne bi bila na voljo, bi bila nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu izpostavljena tudi zagotavljanju dodatne podpore v višini [500–1 000] milijonov EUR za vsako leto izpada delovanja. V negativnem scenariju nizkih cen električne energije in 12-mesečnega izpada delovanja bi morala nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu zagotoviti skupni neto (nominalni) znesek v višini [4 000–4 500] milijonov EUR v življenjski dobi projekta – tj. proračun ukrepa bi bil blizu [40–50] % skupnih stroškov kapitala in poslovanja.

3.7 Kumulacija

(233) Belgija je potrdila, da ukrepa ni mogoče kumulirati z drugo pomočjo, prejeto za kritje istih stroškov, ki bodo nastali v okviru projekta. Trdi, da za financiranje projekta dolgotrajnega obratovanja niso predvidena nobena druga sredstva razen tistih iz državnega proračuna, in potrjuje, da ne bodo vključena nobena sredstva Unije.

3.8 Razlogi za začetek formalnega postopka preiskave

(234) Komisija je sklep o začetku postopka sprejela 22. julija 2024. Sprejela je predhodno stališče, da ukrep pomeni državno pomoč, in izrazila pomisleke glede združljivosti ukrepov z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU. Komisija je v sklepu o začetku postopka izrazila pomisleke glede nujnosti, ustreznosti in sorazmernosti pomoči, nekršitve prava Unije ter morebitnega neupravičenega izkrivljanja konkurence in trgovine.

(235) Prvič, kar zadeva nujnost pomoči, je Komisija izrazila pomisleke glede ukrepov finančne podpore komponente 1. Priznava, da bi glede na negotovosti, povezane s prihodnjo tržno ceno električne energije, upravljavec jedrskih elektrarn in lastniki jedrskih reaktorjev morda morali imeti stabilen vir prihodkov, vendar je podvomila, ali so poleg dvosmerne pogodbe na razliko potrebni vsi dodatni ukrepi finančne podpore. Zlasti je imela pomisleke glede ustanovitve skupnega podjetja, katerega delničarka bo belgijska vlada, plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojil za stroške zaustavitve.

(236) Drugič, kar zadeva ustreznost pomoči, je Komisija izrazila pomisleke glede ukrepov finančne podpore komponente 1. Želela je dodatno proučiti zasnovo dvosmerne pogodbe na razliko, ki jo je predlagala Belgija, saj se zdi, da zadevna pogodba ne vsebuje ustreznih spodbud za odziv na tržne razmere in za načrtovanje vzdrževanja na najučinkovitejši način (vključno z uporabo tržne cene za dan vnaprej, ki je v zasnovi pogodbe na razliko uporabljena kot referenčna tržna cena). Poleg tega je podvomila, ali kombinacija ukrepov za nadomestilo upravičencem ne odvzame prevelikega deleža tržnega in operativnega tveganja.

(237) Tretjič, kar zadeva sorazmernost pomoči, je Komisija izrazila pomisleke glede sorazmernosti več ukrepov finančnega nadomestila (vključno s posojili za stroške zaustavitve ter plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala). Menila je, da so navedeni ukrepi kombinirani s pogodbo na razliko in da so zasnovani tako, da bodo dosegli 7-odstotno ciljno stopnjo donosnosti, ki jo je mogoče oceniti le glede na same ukrepe in zmanjšanje tveganja, ki ga zagotavljajo. Zato je menila, da v času sklepa o začetku postopka ni mogla oceniti sorazmernosti te ciljne stopnje donosnosti na splošno in je sklenila, da se ocena sorazmernosti lahko opravi šele po oceni ustreznosti ukrepov. Poleg tega je imela pomisleke glede določitve zneska pavšalnega plačila v višini 15 milijard EUR za prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom (zlasti glede uporabljene diskontne stopnje in višine premije za tveganje) ter glede zneska dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja (ki v času sklepa o začetku postopka še ni bil znan).

(238) Nazadnje je Komisija podvomila, da neustrezna zasnova pogodbe na razliko in kumulacija vseh ukrepov finančne podpore ne bi privedla do neupravičenih izkrivljanj trga. Poleg tega je potrebovala dodatna zagotovila glede identitete in neodvisnosti subjekta, ki prodaja proizvodnjo enot z dolgotrajnim obratovanjem na trgu v okviru sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

4. **STALIŠČE BELGIJE**

(239) Belgija je svoj odgovor na sklep o začetku postopka poslala 22. avgusta 2024. Belgija je v odgovor na pomisleke Komisije iz sklepa o začetku postopka glede nujnosti, ustreznosti in sorazmernosti svežnja ukrepov finančne podpore (komponenta 1 ukrepa pomoči), glede sorazmernosti dogovora o ravnanju z odpadki (komponenta 2 ukrepa pomoči), glede skladnosti zasnove pogodbe na razliko s pravom Unije ter glede morebitnega neupravičenega izkrivljanja konkurence in trgovine predložila dodatne neodvisne analize, ki jih je družba Compass Lexecon pripravila v zvezi z zasnovo pogodbe na razliko, posojili za stroške zaustavitve ter plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala (predložene 22. avgusta), pa tudi v zvezi z omejitvami količine odpadkov (predložena 30. avgusta 2024).

(240) Belgija je v odgovoru na sklep o začetku postopka obravnavala prvotni ukrep (projekt dolgotrajnega obratovanja), kot je opisan v sklepu o začetku postopka. Sedanji ukrep v primerjavi s prvotnim ukrepom vključuje spremembe (uvedene za odpravo pomislekov, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka) in je podrobno opisan v oddelku 3 tega sklepa.

(241) Argumenti Belgije so podrobneje opisani v nadaljevanju.

4.1 **Stališče Belgije glede svežnja finančnih ukrepov (komponenta 1)**

4.1.1 *Ustreznost zasnove pogodbe na razliko*

(242) Belgija se je strinjala s Komisijo, da sta krepitev spodbud, ki so v skladu s tržnimi načeli, in čim večje zmanjšanje morebitnega neupravičenega izkrivljanja bistvena za zasnovo mehanizmov podpore.

(243) Po navedbah Belgije, podprtih z neodvisno dodatno ekonomsko analizo, ki jo je pripravila družba Compass Lexecon ([108]), tehnične, regulativne in gospodarske omejitve enot z dolgotrajnim obratovanjem (glej tudi oddelek 2.1) vplivajo na izvedljivost in ustreznost zasnove pogodbe na razliko. Belgija je zlasti trdila, da se lahko zaradi zagotavljanja gospodarskih spodbud za upravljavca jedrskih elektrarn, da se odzove na tržne razmere v razmerah, ko je zmožnost odzivanja omejena, tveganja neoptimalno porazdelijo in povečajo negotovost prihodnjih prihodkov brez možnosti ublažitve. Zato lahko večja tveganja za upravičenca, ki jih ni mogoče odpraviti z operativnimi dajatvami, pomenijo poslabšanje profila tveganja in donosa za naložbe ter gospodarsko neravnovesje sheme (npr. zahteva se višja ciljna interna stopnja donosnosti). Pričakovani učinek na stroške podpore, ki iz tega izhaja, je zato treba uravnotežiti s stroški, ki jih ima nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu zaradi neposrednega prevzema tega tveganja.

([108]) Compass Lexecon, dopis o zasnovi pogodbe na razliko, 22. avgust 2024.

(244) Belgija nadalje trdi, da so delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem na trgu in ustrezne odločitve o ponudbah ekonomska referenčna vrednost za zasnovo pogodbe na razliko, ki podpira ravnanje v skladu s tržnimi načeli.

(245) Belgija v obravnavanem primeru opozarja, da različne tehnične in operativne omejitve močno omejujejo manevrski prostor za spremembo načrta vzdrževanja in njegovo prilagoditev, s čimer se zmanjša potencial za ustvarjanje vrednosti, povezan z večjimi gospodarskimi spodbudami:

(a) enoti z dolgotrajnim obratovanjem se srečujeta z operativnimi omejitvami pri zagotavljanju zanesljivosti oskrbe v zimskih obdobjih ter tehničnimi in pravnimi zahtevami za (ponovno) načrtovanje remontov;

(b) tehnična zasnova enot z dolgotrajnim obratovanjem je optimizirana za obratovanje kot bazne elektrarne, kar pomembno vpliva na varnostno ureditev in omejuje zmogljivosti modulacije (npr. največ 30 modulacij na gorivni cikel z morebitnim tveganjem za samodejno zaustavitev);

(c) operativne omejitve in omejitve glede modulacije ter s tem povezana tveganja pomenijo oportunitetne stroške za upravljavca jedrskih elektrarn (npr. tveganje izpada prihodkov v primeru samodejne zaustavitve, zamujene priložnosti za modulacijo, ker je bila zgornja meja modulacije dosežena pred koncem cikla).

(246) Belgija je trdila, da se glede na operativne in varnostne omejitve enot z dolgotrajnim obratovanjem z uporabo nekaterih značilnosti alternativnih zasnov pogodb na razliko, ki so podrobno opisane v nadaljevanju, ne bi učinkoviteje razporedila tveganja in spodbujala ravnanja v skladu s tržnimi načeli, kot z uporabo predlagane zasnove. Navedla je zlasti, da lahko v nekaterih primerih uporaba dolgoročnih referenčnih cen in referenčne količine spodbudi učinkovite odločitve o odpremi/operativne odločitve, saj plačila na podlagi pogodbe na razliko loči od zajete tržne cene. Vendar to v obravnavanem primeru morda ni ustrezno zaradi operativnih omejitev enot z dolgotrajnim obratovanjem in edinstvenega vzorca razpoložljivosti v obdobju del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

(a) prvič, z uporabo cene dolgoročnih produktov kot alternativne tržne referenčne cene (npr. terminske pogodbe, letna povprečja cen za dan vnaprej) namesto tržne cene za dan vnaprej se ne upošteva edinstveni vzorec razpoložljivosti v obdobju del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem, saj lahko pomeni znatno tveganje neusklajenosti med referenčno ceno in zajetimi cenami, ki ga podjetje BE-NUC ne bi učinkovito zavarovalo ali upravljalo z operativnimi dajatvami (glej uvodno izjavo 98). Vendar lahko različne okoliščine in operativne omejitve upravičijo alternativno tržno referenčno ceno;

(b) drugič, izračun zneska nadomestila na podlagi referenčne količine namesto na podlagi dejanske proizvodnje lahko prinese dodatna tržna tveganja, ki jih podjetje BE-NUC ne bo moglo učinkovito zavarovati ali obvladovati. Tudi uporaba referenčnih količin je lahko ustrezna v različnih kontekstih ter glede na tehnološke in operativne omejitve;

(c) hkrati bi bil, kot je bilo že pojasnjeno v uvodnih izjavah 11 in 12, zaradi strogih operativnih omejitev in omejitev glede modulacije, ki veljajo za enoti z dolgotrajnim obratovanjem, dodatni potencial za ustvarjanje vrednosti, povezan s povečanimi tržnimi spodbudami, ki izhajajo iz alternativne zasnove pogodbe na razliko, omejen v primerjavi z izbrano zasnovo pogodbe na razliko (glej v nadaljevanju).

(247) Po navedbah Belgije je bil cilj izbrane zasnove pogodbe na razliko v kombinaciji z njenimi posebnimi ureditvami (MPRA in ureditev glede modulacije) uravnotežiti izpostavljenost tržnemu tveganju s spodbudami za poslovanje za podporo naložbam in kratkoročni tržni učinkovitosti. Zadevna pogodba spodbuja pravočasno odzivanje na tržne signale, pri čemer ne povzroča nepotrebne zapletenosti, ter je v skladu s tehničnimi in regulativnimi omejitvami enot z dolgotrajnim obratovanjem. Belgija se je v zvezi s tem sklicevala na:

(a) MPRA, ki zagotavlja ustrezno spodbudo za proizvodnjo v času visokih tržnih cen ob upoštevanju (omejenega) razpoložljivega manevrskega prostora za prilagoditev razporedov vzdrževanja, ter

(b) ureditev glede modulacije, ki je bila zasnovana za praktično uskladitev s tehničnimi in regulativnimi omejitvami ter tržnimi dejavnostmi enot z dolgotrajnim obratovanjem. Namen fiksnega praga modulacije je bil uravnotežiti potencialne koristi modulacije s povezanimi oportunitetnimi stroški na podlagi enostavnega mehanizma.

(248) Belgija je iz zgoraj navedenih razlogov sklenila, da pomisleki Komisije v zvezi z ustreznostjo zasnove pogodbe na razliko v sklepu o začetku postopka niso utemeljeni.

(249) Vendar se je Belgija med formalno preiskavo odločila, da bo spremenila zasnovo pogodbe na razliko in mehanizem MPRA, da bi okrepila spodbude, ki so v skladu s tržnimi načeli, in upoštevala razvoj trga.

(a) Prvič, Belgija se je odločila, da bo zasnovo pogodbe na razliko spremenila tako, da bo pristojnost za odločanje o ekonomskih modulacijah prenesla na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (s čimer je odpravila ureditev glede modulacije v prvotni zasnovi), fiksno nadomestilo za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo pa nadomestila s kombinacijo fiksnega in spremenljivega nadomestila, s čimer bo zagotovila spodbude za dinamično modulacijo, pri kateri se upošteva razvoj trga, ob upoštevanju tehničnih omejitev (in morebitnih tveganj za samodejno zaustavitev) enot z dolgotrajnim obratovanjem. Za podroben opis spremenjene formule za izračun nadomestila glej oddelek 3.3.1.5.2.

(b) Drugič, Belgija je okrepila mehanizem MPRA, tako da pričakovana in realizirana interna stopnja donosnosti natančneje sledi spreminjajočim se tržnim razmeram. Za podroben opis te spremembe glej oddelek 3.3.1.3.2.

4.1.2 *Struktura skupnega podjetja*

(250) Družba Electrabel in belgijska država nameravata ustanoviti skupno podjetje, v katerem bosta imeli vsaka 50-odstotni delež, podjetje pa bo imelo ustrezna sredstva, ki bodo omogočala nadaljnje delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem.

(251) Belgija je trdila, da ta pristop belgijski državi omogoča soodločanje v projektni družbi, saj oba delničarja vstopata v skupno podjetje pod enakimi pogoji in kot delničarja z enakim tveganjem (ki ustreza običajnemu tveganju in financiranju delničarjev) in enakimi koristmi (zlasti dividendami). Belgijski državi omogoča tudi, da ohrani določeno stopnjo lastništva nad kritično infrastrukturo.

4.1.3 *Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve*

(252) Belgija je pojasnila, da mora kot nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu podjetju BE-NUC (in družbi Luminus) plačati primanjkljaj, če prihodki podjetja BE-NUC ne zadostujejo za kritje stroškov, potrebnih za delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem (stroškov sporazuma o obratovanju in vzdrževanju ter drugih stroškov naložb v osnovna sredstva za obratovanje, gorivo in vzdrževanje). Podjetje BE-NUC mora v zvezi s tem predložiti letno poročilo o uskladitvi. To plačilo minimalnih stroškov poslovanja je namenjeno zagotovitvi zadostnih denarnih sredstev za pokritje teh stroškov, da se zaščitita dolgoročna sposobnost preživetja in solventnost podjetja BE-NUC. Poleg tega bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu zagotovila plačilo osnovnega kapitala, ki vključuje 50-odstotno zaščito stroškov vloženega kapitala glede na amortizirane stroške kapitala zaradi podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem. Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in plačilo osnovnega kapitala se skupaj imenujeta plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala in se uporabljata od datuma ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja.

(253) Belgija je pojasnila, da bo podjetju BE-NUC in družbi Luminus dala na voljo tudi sredstva za črpanje z učinkom od 1. julija 2025, da bi financirala stroške obratovanja in vzdrževanja, nastale med določenimi obdobji zaustavitve v skladu s klavzulo 3.2(A) sporazuma o nadomestilu („Nabava posojil za stroške zaustavitve“). Natančneje, Belgija bo podjetju BE-NUC in družbi Luminus namesto dodatnega kapitala za financiranje zagotovila posojila za stroške zaustavitve z omejeno obrestno mero in z možnostjo odplačila v skladu z določenim načrtom odplačevanja, da bo v dveh tranšah financirala:

(a) stroške med zaprtjem jedrskih elektrarn (1. julij 2025 za Doel 4 in 1. september 2025 za Tihange 3) in stroške do datuma ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja ter

(b) stroške med načrtovanimi deli v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem v obdobju od datuma ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja do 31. decembra 2028 (da bi se izognili dvomom, je treba vse nadaljnje izgube zaradi nenačrtovanih izpadov kriti s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala).

(254) Belgija je pojasnila, da plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala obravnava tveganja z velikim učinkom, ki povzročajo izgube v fazi obratovanja. Ti ukrepi so skupaj s posojili za stroške zaustavitve v fazi pred ponovnim zagonom bistveni za zagotovitev, da projekt ustvari zadostne denarne tokove za plačilo upravljavcu jedrskih elektrarn in ohranitev dolgoročne sposobnosti preživetja. Belgija trdi, da bi se lahko jedrska elektrarna v primeru dolgotrajnih izpadov ali regulativnih sprememb (sprememb politike), zaradi katerih ne bi bila na voljo, brez teh ukrepov znašla v stečaju.

(255) Da bi Belgija dodatno utemeljila te trditve, je predložila naslednje pripombe, podprte z neodvisno analizo, ki jo je pripravila družba Compass Lexecon ([109]):

(a) naložbe trgovcev v sredstva za proizvodnjo jedrske energije so izpostavljene neobvladljivim tveganjem z velikim učinkom, povezanim s predpisi/politiko in tehnologijo, ki lahko vplivajo na razpoložljivost elektrarn. Jedrski projekti imajo večinoma strukturo fiksnih stroškov, zaradi česar je njihova finančna uspešnost še posebej občutljiva na obdobja izpada delovanja. Shema pogodbe na razliko v nasprotju z modelom reguliranih osnovnih sredstev sama ne zadostuje za obravnavanje teh tveganj z velikim učinkom, ki izhajajo iz izpada delovanja, zaradi česar je potreben dodaten mehanizem za obvladovanje tveganj;

(b) plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala je potrebno za delno zavarovanje pred scenariji, ki vključujejo znatne izgube, ki bi lahko ogrozile ekonomsko in finančno sposobnost preživetja (in solventnost) enot z dolgotrajnim obratovanjem. Posojila za stroške zaustavitve so potrebna za financiranje fiksnih stroškov poslovanja, potrebnih za vzdrževanje enot z dolgotrajnim obratovanjem pred njihovim ponovnim zagonom in med načrtovanimi deli za podaljšanje dolgotrajnega obratovanja;

(c) glede na preteklo uspešnost belgijskih in tujih jedrskih elektrarn pomemben izpad delovanja, ki bi vplival na obe jedrski enoti v znatnem delu leta, ni malo verjeten. V prihodnje se pričakuje, da se bodo ta sistemska tveganja povečala, saj se bo belgijska jedrska flota od leta 2025 naprej zmanjševala. Poleg tega bi se lahko pojavili pogostejši, manj hudi dogodki, ki bi še vedno povzročili izgube za projekt dolgotrajnega obratovanja, kar bi dodatno upravičilo potrebo po mehanizmu plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala.

(256) Belgija je zato sklenila, da so plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve ustrezni in sorazmerni:

(a) plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala projekta dolgotrajnega obratovanja ne ščiti pred vsemi operativnimi tveganji, zaradi česar je ustrezno, saj je ukrep potreben le za obravnavanje pomembnih izpadov delovanja in preprečevanje stečaja podjetja BE-NUC. Druga operativna tveganja nosijo delničarji, kar vodi do številnih scenarijev, v katerih se donosnost zmanjša, 7-odstotna interna stopnja donosnosti projekta pa se ne doseže kljub ukrepu pomoči;

(b) plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala je sorazmerno, saj je omejeno na plačila za izpad prihodkov, potrebna za preprečevanje izgub (komponenta plačila minimalnih stroškov poslovanja), v primeru izgub pri naložbah (tj. negativne interne stopnje donosnosti projekta) pa krije le 50 % prispevkov lastniškega kapitala (komponenta plačila osnovnega kapitala). Povedano drugače, delničarji lahko tudi s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala izgubijo do 50 % svoje naložbe;

(c) posojilo za stroške zaustavitve zagotavlja likvidnost v obliki financiranja, ki je omejeno na izpad prihodkov, tako da je pomoč ustrezna;

(d) posojilo za stroške zaustavitve je sorazmerno, saj je čim manjše, da se zmanjšajo izgube, in prinaša stroške, saj ga je treba vrniti z obrestmi.

(257) Belgija se je po formalnem postopku preiskave odločila, da bo uvedla omejitev potencialnih plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala v višini največ 2 milijard EUR, tako da bo uveljavila svojo pravico do prekinitve na podlagi sporazuma o nadomestilu, razen če bi analiza belgijske države pokazala, da bi taka odpoved lahko negativno vplivala na zanesljivost oskrbe Belgije in/ali da prekinitev s finančnega vidika ne bi bila ustrezna. Za več podrobnosti glej oddelek 3.3.1.3.3.

4.1.4 *Delničarski posojili in shema za obratna sredstva*

(258) Po navedbah Belgije se belgijska država in družba Electrabel kot delničarki strinjata, da bosta financirali svoj sorazmerni delež potreb podjetja BE-NUC po financiranju ali nepričakovane primanjkljaje financiranja (kolikor se ti nanašajo na stroške in odhodke, ki se ne financirajo z drugimi mehanizmi, kot so prihodki podjetja BE-NUC, razlike v plačilih podjetju BE-NUC na podlagi sporazuma o nadomestilu, posojilo za stroške zaustavitve itd., s čimer se zagotovi, da se stroški ne krijejo dvakrat).

([109]) Dopis družbe Compass Lexecon – Supplemental note on SDC Loan and MOCP (Dopolnilno obvestilo o posojilu za stroške zaustavitve ter plačilu minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala), 22. avgust 2024.

(259) Belgija je pojasnila, da sta družba Electrabel in belgijska država sklenili individualne in enake sporazume v zvezi z delničarskima posojiloma s podjetjem BE-NUC. Obrestne mere niso bile določene, vendar pogodbi o delničarskem posojilu določata, da bo obrestna mera za vsako delničarsko posojilo tržna obrestna mera, ki jo določi upravni odbor podjetja BE-NUC v skladu z delničarskim sporazumom, in sicer ob upoštevanju prevladujočih tržnih obrestnih mer in morebitnega dolžniškega financiranja tretjih oseb, ki bi lahko bilo na voljo v ustreznem času. Roki za odplačevanje zneskov in obrestnih mer so enaki.

(260) Belgija je pojasnila, da je shema za obratna sredstva namenjena financiranju potreb po obratnih sredstvih, ki izhajajo iz delovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem. Podjetje BE-NUC bo lahko črpalo shemo za obratna sredstva, če bo razlika med njenimi denarnimi prilivi in denarnimi odlivi manjša od ocenjenih odhodkov iz poslovanja za prihodnje obdobje porabe, določenih v sporazumu o nadomestilu. Znesek sheme za obratna sredstva mora biti enak vsaj povprečnim skupnim ocenjenim stroškom poslovanja za obdobje treh mesecev. Belgija je pojasnila, da shema za obratna sredstva dejansko deluje kot medletni most do letnega plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala in deluje kot obnavljajoči se kredit, ki se v primeru črpanja letno odplačuje s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, ki ga zagotovi belgijska država.

(261) Belgija je pojasnila, da bo družba Electrabel predlagala metodologijo za delničarsko posojilo družbe Electrabel, opisano v dokumentu o pogojih, ki bo sporočena upravnemu odboru podjetja BE-NUC ter nato uporabljena za posojilo belgijske države in za shemo za obratna sredstva. Roki za odplačevanje zneskov in obrestnih mer so enaki. Belgija je navedla, da se o metodologiji še vedno razpravlja in da bo sporočena pozneje.

4.2 **Stališče Belgije glede sporazuma o storitvah upravljanja z energijo**

4.2.1 *Oddaja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo na podlagi konkurenčnega razpisnega postopka*

(262) Kar zadeva nakup storitev upravljanja z energijo na podlagi sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, je Belgija navedla, da se nakup teh storitev izvede s konkurenčnim, preglednim, nediskriminatornim in brezpogojnim razpisnim postopkom. Natančneje, sporazum o storitvah upravljanja z energijo bo sklenjen po postopku s pogajanji po predhodni objavi (člen 120 belgijskega zakona o javnih naročilih z dne 17. junija 2016), ki je standardni postopek v sektorju gospodarskih javnih služb. Belgija zato ugotavlja, da sporazum o storitvah upravljanja z energijo energetskemu upravljavcu (partnerju sporazuma o storitvah upravljanja z energijo) ne daje prednosti in da partner zadevnega sporazuma ne prejema državne pomoči.

(263) Belgija je navedla, da je z uporabo direktiv o javnih naročilih že zagotovljenih več jamstev, vendar so bili zaradi pomembnosti ponujenih storitev in občutljivosti z vidika konkurence uvedeni dodatne določbe in zaščitni ukrepi, da bi se zagotovila zadostna konkurenca v razpisnem postopku.

(264) Natančneje, Belgija je pojasnila, da je bila pred pripravo razpisne dokumentacije vložena zahteva po informacijah v zvezi s sporazumom o storitvah upravljanja z energijo, da bi se zbrala mnenja s trga, vključno s številnimi temami, povezanimi z vsebino sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. Poleg tega so v razpisu določena posebna merila za izbor, ki zagotavljajo, da bodo kvalificirani/izbrani udeleženci lahko izpolnili svoje naloge glede na pomen in občutljivost ponujene storitve. Več informacij o razpisnem postopku in pogojih za sodelovanje je na voljo v oddelku 3.3.1.5.1.

(265) Kot je navedeno v oddelku 3.3.1.5.2, se je Belgija po formalnem postopku preiskave odločila, da bo pristojnost za odločanje o ekonomskih modulacijah prenesla na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, fiksno nadomestilo za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo pa nadomestila s kombinacijo fiksnega in spremenljivega nadomestila, s čimer bo zagotovila močnejše spodbude za modulacijo v skladu s tržnimi signali ob upoštevanju tehničnih omejitev (in morebitnih tveganj za samodejno zaustavitev) enot z dolgotrajnim obratovanjem.

4.2.2 *Dodatni zaščitni ukrepi v zvezi z energetskim upravljavcem*

(266) Belgija je navedla, da so predvideni posebni ukrepi v zvezi z morebitno udeležbo družbe GEMS, tj. trgovinskega subjekta skupine Engie (ki je poslovna enota skupine Engie in vodstveno neodvisna od poslovne enote Nuclear), v razpisnem postopku.

(267) Belgija je nadalje pojasnila, da so se in se bodo sprejeli in izvajali zadostni ukrepi za učinkovito odkrivanje in preprečevanje morebitnih navzkrižij interesov. Te ukrepe je mogoče povzeti, kot sledi:

(a) zahteva po informacijah omogoča preverjanje trga, vsaka zainteresirana stran pa je lahko v zvezi s tem podala drugačne pogoje in predloge, ki jih je bilo treba upoštevati v zahtevi po informacijah, s čimer se je zagotovilo, da razpis ne vključuje ovir, ki bi bile v škodo katerega koli zainteresiranega udeleženca v primerjavi z družbo GEMS (ali katero koli družbo iz skupine Engie). Družba Electrabel (ali katera koli družba skupine Engie) ne bo vključena v postopek priprave razpisne dokumentacije na podlagi (rezultatov) zahteve po informacijah;

(b) če bi družba GEMS med razpisnim postopkom sodelovala v njem, tudi kot podizvajalec ali v kakršni koli drugi vlogi, družba Electrabel (ali katera koli družba skupine Engie) in njeni direktorji ali zastopniki ne morejo sodelovati pri nobeni odločitvi podjetja BE-NUC in/ali posvetovanju o ponudbi (npr. odločitvi o izbiri in odločitvi o dodelitvi);

(c) v organizaciji družbe Electrabel med posamezniki, odgovornimi za oddajo ponudb pri družbi GEMS, in posamezniki, vključenimi v upravljanje podjetja BE-NUC, obstajajo in se bodo še naprej vzpostavljale stroge informacijske ovire in etične pregrade. Enaki zaščitni ukrepi se bodo uvedli, če bo družba GEMS na koncu izbrana za energetskega upravljavca v okviru uspešnega razpisnega postopka.

(268) Belgija je pojasnila tudi, da bo družba GEMS kot skrajni ukrep, če sporazum o storitvah upravljanja z energijo ne bo sklenjen pravočasno, začasno opravljala storitve na podlagi zadevnega sporazuma. Belgija je trdila, da je ta ureditev potrebna in ustrezna za zagotovitev kontinuitete javne službe (tj. prodaje električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem), vendar je ta rešitev strogo omejena časovno in na najmanjšo potrebno.

4.2.3 *Sklep Belgije v zvezi s sporazumom o storitvah upravljanja z energijo*

(269) Belgija je sklenila, da razpisni postopek za sporazum o storitvah upravljanja z energijo izključuje kakršno koli morebitno državno pomoč, ker: (i) bo belgijska država zagotovila, da bo podjetje BE-NUC dosledno upoštevalo zakonodajo in načela o javnem naročanju, in (ii) obsežen postopek posvetovanja pred dejanskim začetkom razpisa zagotavlja dodatne zaščitne ukrepe, ki zagotavljajo, da se nakup storitev izvede s konkurenčnim, preglednim, nediskriminatornim in brezpogojnim razpisnim postopkom.

(270) Poleg tega je Belgija sklenila, da se je treba izogniti vsakršnemu tveganju omejevanja dostopa do trga in drugim morebitnim protikonkurenčnim praksam skupine Engie ter da se sprejmejo vsi zaščitni in drugi ukrepi za zagotovitev, da se imenuje neodvisen partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. To, da bi družba GEMS začasno zagotavljala te storitve, ki so potrebne in ustrezne za zagotovitev neprekinjenosti javne storitve, bi bila le nadomestna rešitev.

4.3 **Stališče Belgije glede dogovora o ravnanju z odpadki**

4.3.1 *Obveznosti v zvezi z razgradnjo*

(271) Belgija je pojasnila, da bo obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja (v nadaljnjem besedilu: negativne sinergije), če jih bo družba Electrabel dokazala, krila Belgija z enkratnim (celotnim in končnim) pavšalnim plačilom na datum zaključka transakcije. Pojasnila je, da je v sporazumu o izvajanju določeno, da se morata belgijska država in družba Electrabel o znesku dogovoriti v določenem roku, če pa tega ne storita, se zadeva predloži v odločanje komisiji CPN/CNV.

(272) Belgija je opozorila, da je bilo zadevno vprašanje v času sklepa o začetku postopka na ravni komisije CPN/CNV nerešeno, zato njegova sorazmernost v sklepu o začetku postopka ni bila ocenjena.

(273) Belgija je pojasnila, da se belgijska država in družba Electrabel o znesku nista dogovorili v določenem roku, zato je bila zadeva predložena v odločanje komisiji CPN/CNV. Natančneje, Belgija je pojasnila, da:

(a) je družba Electrabel 12. decembra 2023 belgijski državi poslala predlog spremembe: družba Electrabel je trdila, da bi obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, znašale 689,9 milijona EUR (vrednosti iz leta 2021) in 580 milijonov EUR (vrednosti iz leta 2023);

(b) se je belgijska država 25. januarja 2024 odzvala na predlog spremembe. V odgovoru je menila, da družba Electrabel ni predložila zadostnih dokazov o vsakem od teh učinkov in da stroški, ki jih je predložila družba Electrabel, niso bili izračunani dovolj natančno ter da so zato obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, enake nič;

(c) nadaljnje razprave med družbo Electrabel in belgijsko državo niso privedle do medsebojnega dogovora o znesku obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, zato je bila zadeva predložena komisiji CNV/CPN;

(d) se je komisija CNV/CPN posvetovala z agencijama ONDRAF/NIRAS in FANC/AFCN, ki sta svoje mnenje predložili 25. marca 2024 oziroma 27. marca 2024. Agencija ONDRAF/NIRAS je 6. junija 2024 predložila dodatne pisne pripombe;

(e) je komisija CPN/CNV 24. junija 2024 izdala mnenje o obveznostih v zvezi z razgradnjo in demontažo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, ter ugotovila, da je projekt dolgotrajnega obratovanja na stroške razgradnje vplival tako, da so se ti stroški zvišali (stroški brez obresti) za [100–500] milijonov EUR (vrednosti iz leta 2021). Izračunane stroške brez obresti je treba diskontirati z uporabo diskontne stopnje in stopnje inflacije, določene v času triletnega pregleda leta 2022. Na podlagi tega so stroški razgradnje in demontaže višji za [100–500] milijonov EUR (vrednosti iz leta 2023).

(274) Belgija je zato sklenila, da je znesek za prenos dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, kot je določen v mnenju komisije CPN/CNV z dne 24. junija 2024, sorazmeren.

4.3.2 *Stališče Belgije glede sorazmernosti omejitve količine odpadkov*

(275) Poleg tega je Belgija 30. avgusta 2024 predložila dodatno neodvisno analizo družbe Compass Lexecon, ki je vsebovala ekonomsko analizo zasnove omejitve količine odpadkov, vključno z analizo 3-odstotne diskontne stopnje, in dodatna pojasnila o tem, kako so dodatna tveganja, ki jih je opredelila komisija CPN/CNV, že krita s premijo za tveganje, ki jo je izračunala Belgija, ali kako je verjetnost/učinek teh tveganj omejen.

4.3.2.1 Pomisleki v zvezi z diskontnim faktorjem

(276) Belgija je trdila, da pomisleki Komisije v zvezi z diskontno stopnjo izhajajo iz analize, ki jo je komisija CPN/CNV predložila v mnenju ministru za energijo z dne 7. marca 2023 ([110]), v katerem komisija CPN/CNV meni, da se mora diskontna stopnja, ki bi jo bilo treba uporabiti za odhodke za izrabljeno gorivo, postopoma približati dolgoročni netvegani stopnji donosnosti (izračunani v višini 2,17 %), in predlaga uporabo dvostopenjske diskontne stopnje (3,17 % za prvih 30 let in 2,17 % po prvem 30-letnem obdobju).

([110]) Komisija CPN/CNV, Advice to the Minister of Energy concerning the transfer of financial responsibility from ENGIE to the Belgian State of the management of radioactive waste and spent fuel from Belgium's seven nuclear power plants (Mnenje ministru za energijo glede prenosa finančne odgovornosti za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom iz sedmih belgijskih jedrskih elektrarn s skupine ENGIE na belgijsko državo), 7. marec 2023.

(277) Belgija se je sklicevala na neodvisno analizo, ki jo je pripravila družba Compass Lexecon ([111]), iz katere je bilo razvidno, da je 3-odstotna diskontna stopnja, ki jo je ohranila belgijska država, sorazmerna, in sicer na podlagi: (i) ekonomske analize pristopa, ki ga je priporočila komisija CPN/CNV, (ii) drugih ustreznih pristopov in (iii) nemškega precedensa v zadevi SA.45296.

(a) Prvič, neodvisna analiza diskontne stopnje je pokazala, da je dvostopenjski pristop, ki ga je komisija CPN/CNV predlagala za določitev diskontne stopnje, enakovreden diskontiranju plačilnih tokov z enotno 2,9-odstotno diskontno stopnjo ([112]). Poleg tega je analiza pokazala, da so bile obrestne mere, ki jih je predlagala komisija CPN/CNV, izračunane za določeno obdobje trajno nizkih obrestnih mer in da dvostopenjski pristop pri posodobitvi izračuna na podlagi podatkov o obrestni meri na linearne obveznice, ki so bili na voljo v času sklepa o začetku postopka z dne 22. julija 2024, vodi do enakovredne 3.2-odstotne diskontne stopnje ([113]), kar je 24 bazičnih točk več od diskontne stopnje, ki jo je ohranila belgijska država.

(b) Drugič, neodvisna analiza je pokazala, da dvostopenjski pristop, ki ga je predlagala komisija CPN/CNV, ni edina rešitev za določitev diskontne stopnje, ki bi se postopoma približala dolgoročni netvegani stopnji donosnosti. Diskontna stopnja bi dejansko morala predstavljati donos, ki ga lahko sklad Hedera doseže z današnjim vlaganjem pavšalnega zneska v netvegana sredstva. Ta analiza potrjuje, da bi lahko belgijska država z vlaganjem v portfelj nekaterih vrednostnih papirjev s stalnim donosom, vključno z belgijskimi državnimi obveznicami z različnimi zapadlostmi, zagotovila obrestno mero, višjo od 3 % ([114]).

(c) Neodvisna analiza je pokazala tudi, da je bila v nemškem precedensu v zvezi s prenosom jedrskih obveznosti na nemško državo (zadeva SA.45296) na podlagi pričakovane 30-letne stopnje donosnosti po podatkih Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA), ki je ob sprejetju sklepa Komisije junija 2017 znašala 1,994 %, diskontna stopnja 4,58-odstotna. Komisija je menila, da je 4,58-odstotni diskontni faktor sprejemljiv za nemške obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom. Ob upoštevanju znatno povišane stopnje po podatkih organa EIOPA se zdi, da je veliko nižja 3-odstotna diskontna stopnja, ki jo je predlagala Belgija, skladna s sedanjo ravnjo obrestne mere.

4.3.2.2 Pomisleki v zvezi s tveganji, obravnavanimi v sporazumu o omejitvi količine odpadkov

(278) Belgija je trdila, da pomisleki Komisije v zvezi s tveganji, obravnavanimi v sporazumu o omejitvi količine odpadkov, izhajajo tudi iz mnenja, ki ga je komisija CPN/CNV predložila ministru za energijo (glej opombo 113), v katerem bi bilo treba upoštevati tri tveganja:

(a) prekoračitev stroškov: tveganje, da bi bili pričakovani stroški brez obresti podcenjeni, zaradi česar rezerve ne bi zadostovale;

(b) podcenjevanje inflacije v gradbeništvu: tveganje, da bo dejanska inflacija v gradbeništvu višja od 2-odstotnega cilja Evropske centralne banke glede inflacije, predvidenega v diskontni stopnji komisije CPN/CNV;

(c) naložbeno tveganje: tveganje, da sklad Hedera po spremembah obrestnih mer ne bo mogel doseči pričakovane stopnje donosnosti. Po mnenju komisije CPN/CNV ta scenarij ni zelo verjeten.

([111]) Dopis družbe Compass Lexecon – Analysis of the concerns of the EU Commission relating to the nuclear waste cap design (Analiza pomislekov Evropske komisije v zvezi z zasnovo omejitve količine jedrskih odpadkov), 30. avgust 2024.

([112]) To vrednost je nadomestila analiza družbe Compass Lexecon, izvedena na podlagi podrobnejših podatkov iz dokumenta „CL – Response to the EC concerns on discount rate – 291124“ (Compass Lexecon – Odziv na pomisleke EK glede diskontne stopnje – 291124), predloženega 30. novembra 2024, ki zagotavlja enakovredno 2,8-odstotno stopnjo.

([113]) To vrednost je nadomestila analiza družbe Compass Lexecon, izvedena na podlagi podrobnejših podatkov iz dokumenta „CL – Response to the EC concerns on discount rate – 291124“ (Compass Lexecon – Odziv na pomisleke EK glede diskontne stopnje – 291124), predloženega 30. novembra 2024, ki zagotavlja enakovredno 3,1-odstotno stopnjo.

([114]) To je bilo dopolnjeno z odgovorom na vprašanje 5.4 zahteve po informacijah z dne 1. oktobra. V praksi se bo sklad Hedera za varovanje pred inflacijskim tveganjem osredotočil na dinamično upravljanje sredstev in obveznosti na podlagi razpršenega portfelja, ki vključuje sredstva, ki skladu omogočajo varovanje pred inflacijo. Sklad Hedera bi lahko na primer oblikoval portfelj, ki bi (med drugim) temeljil na obveznicah in dolžniških instrumentih, lastniškem kapitalu, nepremičninah in izvedenih finančnih instrumentih, z dolgoročnim ciljem, da se doseže 1-odstotni donos v realnem času ter hkrati čim bolj zmanjša tveganje nestanovitnosti.

(279) Neodvisna analiza družbe Compass Lexecon je pokazala, da so se ta tveganja upoštevala ter da je pristop belgijske države preudaren in vključuje zadostne rezerve za kritje teh tveganj.

(a) V zvezi s tveganjem prekoračitve stroškov je bilo v analizi ugotovljeno, da se stroški ravnanja z jedrskimi odpadki v Belgiji pogosto revidirajo in posodabljajo ter da omejitev količine odpadkov temelji na najnovejših razpoložljivih podatkih. Poleg tega omejitev količine odpadkov sama po sebi vključuje osnovni znesek in premijo za tveganje. Osnovni znesek temelji na popisu odpadkov in industrijskem referenčnem scenariju agencije ONDRAF/NIRAS, v katerem je predstavljena „verjetnejša“ situacija (tj. scenarij tveganja ob upoštevanju 50. percentila), kar pomeni, da bodo zadržane rezerve zadostovale za kritje prekoračitev stroškov s 50-odstotno verjetnostjo. Premija za tveganje, ki se prišteje k osnovnemu znesku, temelji na obvestilu agencije ONDRAF/NIRAS, v katerem je uporabljen pristop od spodaj navzgor za opredelitev in količinsko opredelitev nekaterih dodatnih tveganj, ki zajemajo: (i) tveganje dodatne prekoračitve stroškov za globinsko odlagališče, ki še ni pokrito z rezervami v okviru osnovnega zneska, (ii) tveganje, da bi se ohranila druga tehnična rešitev kot globinsko odlagališče na globini 400 m, (iii) tveganje dodatne prekoračitve stroškov za obratovanje in vzdrževanje objektov za skladiščenje na lokaciji družbe Belgoprocess, za obratovanje objektov za skladiščenje izrabljenega goriva po letu 2050 in za gradnjo dodatnih objektov, ki še niso kriti z rezervami v okviru osnovnega zneska, ter (iv) regulativno tveganje, da nekaterih odpadkov morda ne bo mogoče skladiščiti na površini. Poleg tega je bilo v analizi ugotovljeno, da premija za tveganje predstavlja 5 185 milijonov EUR, kar je 53 % osnovnega zneska (9 815 milijonov EUR) in bistveno več od 35-odstotne premije za tveganje, vključene v metodologijo, ki je bila razvita za prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki na nemško državo v podobnem primeru SA.45296. Metodologija, uporabljena v nemškem precedensu, je bila podobna, vendar so bili v belgijskem referenčnem scenariju uporabljeni novejši podatki, vključno s povratnimi informacijami iz projektov v Švici in na Finskem, zato temelji na bolj posodobljenem naboru podatkov.

(b) V zvezi s tveganjem podcenjevanja inflacije gradbenih stroškov je analiza pokazala, da se razvoj gradbenih stroškov, ki jih meri združenje Association Belge des Experts (ABEX), ne razlikuje bistveno od inflacije, izmerjene z indeksom cen življenjskih potrebščin. Glede na analizo so bili pomisleki komisije CPN/CNV posledica inflacije gradbenih stroškov, ki je bila leta 2022 višja od običajne, to zvišanje inflacije pa se upošteva v premiji za tveganje. V analizi je bilo ugotovljeno tudi, da je dolgoročna inflacija, ki se je ohranila v Nemčiji v podobnem primeru SA.45296, znašala 1,60 %, dolgoročna inflacija v obravnavanem primeru pa je določena na 2 %, kar je cilj ECB.

(c) Kar zadeva naložbeno tveganje in pomisleke komisije CPN/CNV, da bi bil sklad Hedera, odgovoren za rezervacije, lahko izpostavljen tveganju donosa, ki ne zadostuje za kritje stroškov, je analiza pokazala, da bo sklad z današnjim vlaganjem v portfelj obveznic z različnimi zapadlostmi in njihovim zadržanjem do zapadlosti prejel kupone po obrestni meri, ki se ne spreminja, tako da ne bo izpostavljen spremembi obrestne mere (z uporabo tehnik upravljanja sredstev in obveznosti za uskladitev sredstev z obveznostmi ob njihovi zapadlosti). Vendar sta bili v analizi navedeni dve preostali tveganji, ki bi jima bil sklad s tem pristopom izpostavljen:

— prvič, da bi lahko sklad povečal obresti, prejete ob izplačilu kuponov, bo moral pogosto ponovno vlagati v novo izdane obveznice. To tveganje je mogoče zavarovati, saj ima sklad relativno zanesljiv vir plačil za ravnanje z odpadki, tako da je mogoče oblikovati portfelj vrednostnih papirjev s stalnim donosom, ki ustreza pogojem stroškov.

— Drugič, najdaljša zapadlost belgijskih obveznic je 50 let, stroški za izrabljeno gorivo pa segajo do leta 2135. Vendar so stroški, ki nastanejo po 50 letih, omejeni, saj predstavljajo le 13 % skupnih nediskontiranih stroškov, na voljo pa so tudi nekateri vrednostni papirji s stalnim donosom z daljšo zapadlostjo, kot so 100-letne avstrijske obveznice.

(280) Ta analiza je bila dopolnjena z odgovorom na vprašanje 5.4 iz zahteve po informacijah z dne 1. oktobra 2024. Belgija je trdila, da bi moral biti portfelj sklada Hedera v praksi zasnovan tako, da bo kos vsem gospodarskim scenarijem, ki so verjetni za to obdobje, zlasti kar zadeva stopnjo inflacije. Cilj sklada Hedera je realno doseči 1-odstotni donos (tj. 1 % nad stopnjo inflacije). V ta namen bo sklad Hedera razvil strategijo, v kateri se bo upoštevalo tveganje, da takega donosa v nekaterih ekonomskih ureditvah (na primer v primeru daljšega obdobja visoke inflacije) morda ne bo mogoče doseči s portfeljem, sestavljenim samo iz obveznic. Sklad Hedera se bo zato osredotočil na dinamično upravljanje sredstev in obveznosti na podlagi razpršenega portfelja, ki vključuje sredstva, ki skladu omogočajo varovanje pred inflacijo. Lahko bi na primer oblikoval portfelj, ki bi (med drugim) temeljil na obveznicah in dolžniških instrumentih, lastniškem kapitalu, nepremičninah in izvedenih finančnih instrumentih, z dolgoročnim ciljem, da se doseže 1-odstotni donos v realnem času ter hkrati čim bolj zmanjša tveganje nestanovitnosti. Nazadnje je treba opozoriti, da bo sklad Hedera svojo izpostavljenost omejil na belgijski lastniški kapital, obveznice in nepremičnine. S tem naj bi se zagotovila diverzifikacija in zadostna ločitev sklada od belgijskega gospodarstva.

4.4 Stališče Belgije glede kumulativnih učinkov podukrepov

(281) Belgija je trdila, da so bili različne komponente in podukrepi projekta dolgotrajnega obratovanja del zahtev skupine Engie za dogovor o podaljšanju življenjske dobe in so bili vsi vključeni v celotno dokumentacijo o transakciji, podpisani 13. decembra 2023. Vendar je tudi ugotovila, da se komponente projekta dolgotrajnega obratovanja razlikujejo v več elementih in se medsebojno dopolnjujejo, kar omejuje morebitne kumulativne učinke.

(282) Belgija se je sklicevala na sodno prakso, v kateri so za oceno zaporednih ukrepov obravnavane naslednje teme, ki vključujejo:

— predmet, naravo in okvir zadevnih posredovanj;

— njihovo kronologijo;

— njihov namen;

— položaj podjetja v času navedenih posredovanj;

— identiteto njihovih dodeliteljev ali upravičencev (vključno z njihovo pravno naravo in finančnim/gospodarskim položajem) ter

— vprašanje, ali so bila različna zadevna posredovanja predvidena ali predvidljiva ob prvem posredovanju.

4.4.1 *Predmet in narava komponent 1, 2 in 3*

(283) Belgija je trdila, da sta predmet in narava zadevnih treh komponent projekta dolgotrajnega obratovanja sama po sebi različna, in opozorila, da Komisija v sklepu o začetku postopka ni posebej upoštevala razlik ali podobnosti predmeta in narave komponent 1, 2 in 3. V zvezi s tem je Belgija predložila naslednje:

(a) komponenta 1 zajema finančne in strukturne ukrepe za podporo dolgoročnega uspešnega poslovanja podjetja BE-NUC, vključno s pogodbo na razliko, ki zagotavlja dohodkovno podporo in zmanjšuje izpostavljenost tveganju, povezanemu s tržnimi cenami, ter številne mehanizme nadomestil, ki pokrivajo druge finančne primanjkljaje, da se zaščiti dolgoročna ekonomska sposobnost preživetja zaradi izpostavljenosti nekaterim tveganj v zvezi s količino/poslovno uspešnostjo;

(b) komponenta 2 zajema prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom za celotni jedrski park v Belgiji, zato zajema zelo dolgo časovno obdobje, ki v veliki meri presega uporabo komponent 1 in 3;

(c) komponenta 3 zajema pravne zaščitne ukrepe za zaščito pred prihodnjimi zakonodajnimi spremembami, zato je njen predmet zelo drugačen v primerjavi s komponentama 1 in 2.

4.4.2 *Namen komponent 1, 2 in 3*

(284) Belgija je navedla, da je splošni namen zadevnih treh komponent povezan s podaljšanjem življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem. Vendar je trdila, da je poseben namen vsake posamezne komponente pomemben element pri oceni:

(a) glavni cilj komponente 1 je zmanjšati negotovost glede prihodkov in zagotoviti dolgoročno sposobnost preživetja projekta dolgotrajnega obratovanja s preprečevanjem insolventnosti in stečaja podjetja BE-NUC. Hkrati je njen cilj tudi preprečiti, da se delničarjem izplača prekomerno nadomestilo, in omejiti podporo belgijske države kot nasprotne stranke sporazuma o nadomestilu. Zlasti osnovni finančni ukrepi komponente 1 sorazmerno obravnavajo različna tveganja: pogodba na razliko zmanjšuje tveganje, povezano z veleprodajnimi tržnimi cenami, s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala se obvladujejo tveganja nenadnega izpada delovanja z velikim učinkom, ki lahko povzročijo izgube v fazi obratovanja, posojila za stroške zaustavitve pa zagotavljajo zadostne denarne tokove med zaustavitvijo in načrtovanimi deli v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem. Belgija je trdila, da je Komisija to priznala tudi v uvodni izjavi 208 sklepa o začetku postopka;

(b) komponenta 2 obravnava upravljanje dolgoročnih okoljskih obveznosti in obveznosti v zvezi z razgradnjo belgijskega jedrskega parka, ki so ločene od operativnih in finančnih pomislekov podjetja BE-NUC, obravnavanih v komponenti 1. Ta komponenta je namenjena predvsem prenosu zadevnih prihodnjih obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki, kar je drugačen cilj kot zagotavljanje finančnih sredstev za poslovanje. Belgija je trdila, da je po njenem mnenju Komisija ta ločen namen komponente 2 potrdila v uvodni izjavi 208 sklepa o začetku postopka;

(c) komponenta 3 zagotavlja pravne zaščitne ukrepe za zaščito pred nekaterimi prihodnjimi zakonodajnimi spremembami. Ta komponenta obravnava regulativno tveganje zaradi morebitne spremembe nekaterih politik in predpisov belgijske države ter ni neposredno povezana s finančnimi in operativnimi vidiki ali vidiki odgovornosti, zajetimi v drugih komponentah.

4.4.3 *Neposredni upravičenci komponent 1, 2 in 3*

(285) Belgija je tudi navedla, da imajo komponente 1, 2 in 3 različne neposredne upravičence. Priznala je, da je opredelitev upravičencev vsakega ukrepa pomembna točka pri presoji obstoja kumulativnih učinkov. V zvezi s tem je predložila naslednje pripombe:

(a) komponenta 1 se nanaša na sklop mehanizmov financiranja s posebnimi upravičenci za posamezne ukrepe. Belgija je opozorila, da v nasprotju s tem, kar je navedeno v uvodni izjavi 182 sklepa o začetku postopka, neposredna upravičenca pogodbe na razliko, posojil za stroške zaustavitve, plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter sheme za obratna sredstva nista družbi Electrabel in Luminus, ampak podjetje BE-NUC in družba Luminus (ugodnosti za družbo Electrabel bi izhajale posredno iz njene vloge delničarja);

(b) kar zadeva komponento 2, prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in sporazum o dodatnih obveznostih v zvezi z razgradnjo zaradi dolgotrajnega obratovanja koristita družbi Electrabel kot upravljavcu jedrskih elektrarn ter družbama Luminus in EDF Belgium kot sodelujočima družbama. Belgija je zato sklenila, da komponenta 2 ne koristi podjetju BE-NUC;

(c) komponenta 3 določa, da bi zaradi nekaterih enostranskih ukrepov, ki jih je sprejela belgijska (zvezna) država, nastala pravica do odškodnine za družbo Electrabel in posredno tudi za družbo Luminus.

4.4.4 Kumulativni učinki komponent 1, 2 in 3

(286) Komponente 1, 2 in 3 se bistveno razlikujejo glede na predmet in naravo, namen in upravičence, dogovorjene so bile hkrati in služijo splošnemu namenu podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem. Kot je prikazano zgoraj, vsaka komponenta ustreza določenemu namenu, zaradi česar se medsebojno dopolnjujejo, kar omejuje morebitne kumulativne učinke.

(287) Kar zadeva morebitno spremenjen profil tveganja družbe Electrabel zaradi komponent 2 in 3, lahko ti ukrepi dejansko koristijo družbi Electrabel kot upravljavcu jedrskih elektrarn in posledično izboljšajo njen splošni profil tveganja. Komponenti 2 in 3 ne spreminjata profila tveganja podjetja BE-NUC, ki je glavni upravičenec komponente 1. Kot je bilo ocenjeno v neodvisni analizi, ki jo je izvedla družba Compass Lexecon, sta profil tveganja podjetja BE-NUC glede na posebna tveganja, ki vplivajo na projekt, in porazdelitev tveganja med belgijsko državo in podjetjem BE-NUC pomembna dejavnika za oceno sorazmernosti komponente 1.

5. **STALIŠČE SKUPINE ENGIE**

(288) Skupina Engie je pripombe k sklepu o začetku postopka predložila 9. septembra 2024. V pripombah je predložila dokaze in analizo v podporo trditvi, da so pomisleki, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka, neutemeljeni. V odgovoru skupine Engie na sklep o začetku postopka je obravnavan prvotni ukrep, kot je opisan v sklepu o začetku postopka. Sedanji ukrep v primerjavi s prvotnim ukrepom vključuje spremembe (uvedene za odpravo pomislekov, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka) in je podrobno opisan v oddelku 3 tega sklepa. Stališče skupine Engie je usklajeno s stališčem belgijskih organov.

(289) Skupina Engie je trdila, da je projekt dolgotrajnega obratovanja splošno dogovorjen ter rezultat obsežnih in trajnih pogajanj z belgijsko vlado, pri čemer je vodilno načelo ohraniti zavezanost in prispevati k zanesljivosti oskrbe države, in sicer s sprejetjem belgijske prošnje za podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev, s čimer je skupina spremenila svojo javno strategijo o prenehanju jedrskih dejavnosti v Belgiji po letu 2025 (glej uvodno izjavo 23). Poleg tega je trdila, da projekt dolgotrajnega obratovanja pozitivno vpliva na notranji trg iz naslednjih razlogov:

(a) prvič, projekt dolgotrajnega obratovanja je bistven za zagotovitev zanesljivosti oskrbe Belgije z električno energijo v prihodnjih letih, hkrati pa bi lahko znižal stroške financiranja belgijskega mehanizma za zmogljivost. Ta pozitivni učinek bo posredno koristil tudi sosednjim državam članicam, povezanim z Belgijo, ki lahko uvažajo električno energijo (ob upoštevanju, da ta izvoz ne ustreza neposredni prodaji, temveč operacijam izravnave, ki jih upravljajo operaterji prenosnega sistema);

(b) drugič, projekt dolgotrajnega obratovanja prispeva k doseganju ciljev glede razogljičenja iz zelenega dogovora.

(290) Skupina Engie je trdila tudi, da obstaja več razlik med projektom dolgotrajnega obratovanja (podaljšanje življenjske dobe reaktorjev Doel 4 in Tihange 3) in podaljšanjem življenjske dobe reaktorjev Doel 1, Doel 2 in Tihange 1 leta 2015 (v nadaljnjem besedilu: obstoječe dolgotrajno obratovanje):

(a) prvič, belgijska država je projekt dolgotrajnega obratovanja začela leta 2022, potem ko se je skupina Engie (leta 2020) odločila, da se umakne iz jedrskih dejavnosti ter svoje dejavnosti preusmeri na obnovljive vire energije in energetsko infrastrukturo. Skupina Engie je morala zato povsem spremeniti svojo strategijo, kar je samo po sebi zvišalo stroške projekta dolgotrajnega obratovanja, zlasti ker družba Electrabel ni opravila nobenih predhodnih varnostnih študij in ni sprejela nobenih ukrepov v zvezi z morebitnim novim podaljšanjem življenjske dobe ali podaljšanjem življenjske dobe obstoječega dolgotrajnega obratovanja. Nasprotno, družba Electrabel je v času obstoječega dolgotrajnega obratovanja še vedno izvajala predhodne študije za podaljšanje obratovanja belgijskih jedrskih reaktorjev, saj se je tak scenarij takrat štel za verjetnega;

(b) drugič, zaradi kratkega časovnega razporeda projekta dolgotrajnega obratovanja je nastalo več stroškov. Na zahtevo belgijske vlade je bil ponovni zagon enot z dolgotrajnim obratovanjem prestavljen na 1. november 2025 (namesto prvotno predvidenega datuma 1. november 2026);

(c) tretjič, pričakuje se, da bo podjetje BE-NUC poleg regulativne negotovosti zaradi vse večjega deleža obnovljivih virov energije v mešanici virov energije izpostavljeno povečani nestanovitnosti tržnih cen (v primerjavi s stanjem leta 2015). Poleg tega so bile tržne razmere leta 2015 bistveno drugačne, ko so fosilna goriva in stabilnejši viri energije predstavljali večji delež mešanice virov energije, nizke/negativne cene pa so bile redke;

(d) četrtič, na finančne rezultate obstoječega dolgotrajnega obratovanja so negativno vplivali izpadi delovanja, ki jih je bilo več, kot je bilo pričakovano, naložbe v osnovna sredstva in nižja cena zajete električne energije. Od leta 2016 je bilo v računovodskih izkazih skupine Engie evidentiranih več oslabitev v zvezi z njenimi jedrskimi dejavnostmi, zaradi česar je imela skupina Engie znatne finančne izgube (zato je bilo ugotovljeno, da teh dejavnosti ne more nositi zasebni udeleženec na trgu sam in brez uravnoteženega mehanizma za delitev tveganja);

(e) nazadnje, agencija AFCN/FANC je v dokumentu o stališču iz leta 2021 jasno poudarila številne razlike med obstoječim dolgotrajnim obratovanjem in sedanjim projektom dolgotrajnega obratovanja ([115]). Da bi se omogočil ponovni zagon do 1. novembra 2025, tj. eno leto prej, kot je bilo prvotno načrtovano, je agencija AFCN/FANC odobrila potrebne varnostne izboljšave, ki jih je treba dokončati v obdobju treh let po ponovnem zagonu (do 31. decembra 2028), za obstoječe dolgotrajno posredovanje pa je za izvedbo potrebnih del odobrila petletno obdobje po ponovnem zagonu.

(291) Skupina Engie je trdila, da sta skupina Engie in belgijska država zaradi vseh teh dejavnikov sklenili celovit sporazum, v katerem sta predvidena zahtevano podaljšanje življenjske dobe (pod pogojem, da se zmanjša izpostavljenost skupine Engie tveganju) ter ravnanje s prenesenim izrabljenim gorivom in jedrskimi odpadki, ter menila, da obstoječe dolgotrajno obratovanje ni ustrezna referenca za oceno nujnosti in ustreznosti različnih ukrepov sedanjega projekta dolgotrajnega obratovanja.

(292) Glavne trditve skupine Engie v zvezi s pomisleki Komisije, izraženimi v sklepu o začetku postopka, so podrobneje opisane v nadaljevanju.

5.1 Stališče skupine Engie glede opredelitve projekta dolgotrajnega obratovanja v okviru državne pomoči kot „enega samega posredovanja“ in glede njegovega spodbujevalnega učinka

5.1.1 *Eno samo posredovanje*

(293) Komisija meni, da se lahko vsi trije elementi ukrepa ocenijo kot del enega samega posredovanja države Belgije, v kolikor so vsi povezani z istim dogodkom – tj. podaljšanjem življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem.

(294) Skupina Engie je trdila, da ne nasprotuje opredelitvi ukrepa kot enega samega posredovanja, če ustreza merilom, določenim v sodni praksi Sodišča Evropske unije ([116]). Zlasti se je strinjala s stališčem Komisije iz uvodne izjave 208 sklepa o začetku postopka, da so zadevne tri komponente ukrepa soodvisne in v celoti prispevajo k izvajanju sporazuma o podaljšanju življenjske dobe, kar omogoča, da se štejejo za eno samo posredovanje. Priznala je, da postavila predpogoje glede izpostavljenosti tveganjem ter ravnanja z izrabljenim gorivom in jedrskimi odpadki, zaradi česar je bil sklenjen splošen in celovit sporazum, ki je presegal zgolj uvedbo mehanizma nadomestil za podaljšano obratovanje jedrskih enot. Vendar je skupina Engie, ne da bi podvomila v predlagano opredelitev ukrepa kot enega samega posredovanja, poudarila, da nekateri podukrepi projekta dolgotrajnega obratovanja ne pomenijo državne pomoči, saj družbi Electrabel ne podeljujejo selektivne prednosti, zlasti:

(a) sporazum o upravnih storitvah, v skladu s katerim lahko družba Electrabel podjetju BE-NUC zagotavlja zaledne storitve (vključno z administrativnimi, računovodskimi in davčnimi storitvami), ki je sporazum v skladu s tržnimi standardi in bo sklenjen pod običajnimi tržnimi pogoji;

([115]) Agencija AFCN/FANC, 28. november 2021, Position de l'AFCN sur le projet LTO pour Doel 4 et Tihange 3, str. 5 (neuraden prevod), na voljo na naslovu: https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=2021-11-28-afcn-position-lto-final-fr.pdf. „Položaja reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 ni mogoče primerjati s položajem reaktorjev Doel 1 in 2 (za katera je bila leta 2014 odločitev o dolgotrajnem obratovanju sprejeta šele v zadnjem trenutku). Reaktorja Doel 1 in 2 sta bili pozimi leta 2015 razmeroma hitro ponovno zagnana, saj: (i) je bila dokumentacija v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem za ta reaktorja pripravljena in odobrena že leta 2012, tako da so bile spremembe, potrebne za ponovni zagon (v zvezi z dokazovanjem ustreznosti opreme in upravljanjem staranja), popolnoma znane, in (ii) člen 30 kraljevega odloka PSIN še ni začel veljati, zato bi se lahko spremembe varnostnega načrta bi se lahko razporedile na različne zaustavitve, načrtovane med letoma 2015 in 2020. […] Za razširitev varnega delovanja jedrskih reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 je potreben razširjen akcijski načrt, ki obravnava predvsem elemente, odgovorne za zagotavljanje jedrske varnosti. Ta akcijski načrt zajema zasnovo, nadzor in gradnjo/proizvodnjo/namestitev potencialno velikega števila sestavnih delov. Priprava in izvedba sprememb, potrebnih za izpolnitev novih varnostnih zahtev, bosta zato trajali več let.“

([116]) Skupina Engie se je v zvezi s tem sklicevala na sodbo Splošnega sodišča z dne 15. septembra 1998, BP Chemicals/Komisija, T-11/95: „Če so zaporedna posredovanja tako tesno povezana med seboj, zlasti ob upoštevanju časovne razporeditve, namena in položaja podjetja v času teh posredovanj, da jih ni mogoče ločiti med seboj, jih je mogoče šteti za ‚eno samo posredovanje‘“.

(b) oddajanje prodaje električne energije, ki jo proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem na podlagi sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, v zunanje izvajanje, ki bo oddan na podlagi konkurenčnega, preglednega, nediskriminatornega in brezpogojnega razpisnega postopka, s čimer se zagotovi skladnost s tržnimi pogoji, ter

(c) odškodnina belgijske države za kritje stroškov v primeru, da se transakcija ne zaključi, kar ne presega obveznosti v običajnih tržnih pogojih v primerljivih transakcijah, pri čemer je vsaka stranka odgovorna za stroške, nastale v zvezi s pogodbo (ali njeno pripravo) v primeru nesklenitve pogodbe zaradi ene od strank. Skupina Engie je še naprej 100-odstotno odgovorna za take stroške, če je odgovorna za to, da se transakcija ne zaključi, če pa za to ni odgovorna nobena od strank, pa je predvidena delitev stroškov.

5.1.2 *Spodbujevalni učinek*

(295) Skupina Engie je poudarila, da spodbujevalni učinek, za katerega je Komisija v svoji oceni iz uvodnih izjav 229 in 239 sklepa o začetku postopka menila, da je verjeten, ni hipotetičen, vendar ni dvoma, da družba Electrabel brez projekta dolgotrajnega obratovanja, vključno z zadevnimi tremi komponentami, ne bi nadaljevala obratovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem. Skupina Engie je v zvezi s tem trdila, da:

(a) je že začela izvajati svojo strategijo popolnega umika iz jedrskih dejavnosti in v takrat veljavnem pravnem okviru ni imela možnosti, da bi preklicala to odločitev (objavljena je bila v javnem finančnem sporočilu skupine Engie ([117]));

(b) je bilo njeno stališče jasno izraženo v dokumentih o stališču in poročilih agencije AFCN/FANC o izvedljivosti projekta dolgotrajnega obratovanja za reaktorja Doel 4 in Tihange 3 ([118]);

(c) je bilo v sporočilu skupine Engie v zvezi s pogajanji o projektu dolgotrajnega obratovanja z belgijsko vlado zelo jasno navedeno, da družba Electrabel brez mehanizma delitve tveganja in rešitve za stroške izrabljenega goriva in jedrskih odpadkov, ki izhajajo iz obratovanja sedmih belgijskih jedrskih elektrarn, ne bi proučila podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem ([119]). To stališče je bilo jasno izraženo na začetku razprav o projektu dolgotrajnega obratovanja, kot je navedeno v poročilu agencije AFCN/FANC in sporočilu izvršnega direktorja skupine Engie (kot je navedeno v uvodni izjavi 6 sklepa o začetku postopka).

(296) Poleg tega je skupina Engie poudarila, da spodbuda za družbo Electrabel, da še naprej upravlja enoti z dolgotrajnim obratovanjem, izhaja iz celotnega svežnja podpornih ukrepov, zagotovljenih v okviru projekta dolgotrajnega obratovanja, ki je bil v ta namen ustrezno prilagojen. Nobeden od posameznih ukrepov sam po sebi ne bi mogel zagotoviti zadostnih spodbud. Prav tako bi skupina Engie zaradi črtanja katerega koli elementa svežnja zavrnila nadaljevanje projekta dolgotrajnega obratovanja. Skupina Engie ugotavlja, da se zato za ukrepe iz uvodne izjave 235 sklepa o začetku postopka ne bi smelo šteti, da posamično zagotavljajo posebno (ali dodatno) spodbudo, temveč bi jih bilo treba obravnavati skupaj.

([117]) Zato je skupina Engie leta 2020 oslabila svoja sredstva za proizvodnjo jedrske energije. Skupina Engie, 2020 Universal registration document (Univerzalni registracijski dokument iz leta 2020), oddelek 1.4.1, str. 13. Na voljo na naslovu: www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2021-03/ENGIE_URD_2020_0.pdf.

([118]) Glej npr. agencija AFCN/FANC, 28. november 2021, Position de l'AFCN sur le projet LTO pour Doel 4 et Tihange 3, str. 5 (neuraden prevod), na voljo na naslovu: https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=2021-11-28-afcn-position-lto-final-fr.pdf. „Upravljavec Electrabel je novembra 2020 sporočil, da se je belgijska vlada v svojem vladnem sporazumu jasno odločila za popolno opustitev jedrske energije do leta 2025. Do navedenega datuma je bilo manj kot pet let, zato se je upravljavec jedrskih elektrarn Doel in Tihange odločil, da se ni več mogoče pripraviti na morebitno podaljšanje obratovanja enot Doel 4 in Tihange 3. Družba Electrabel se je zato odločila, da bo vsa svoja sredstva namenila pripravam na dokončno zaustavitev in demontažo vseh sedmih jedrskih reaktorjev na lokacijah Doel in Tihange. Upravljavec je zato takrat ustavil projekt ‚LTO G2 Preparation' (Priprava projekta dolgotrajnega obratovanja druge generacije)."

([119]) Glej npr. agencija AFCN/FANC, 17. januar 2022, „Résumé et analysis des actions nécessaires pour l'activation du plan B – Long Term Operation Doel 4 & Tihange 3" (Poročilo o napredku in analiza ukrepov, potrebnih za izvajanje načrta B – dolgotrajno obratovanje reaktorjev Doel 4 in Tihange 3), str. 9 (neuraden prevod), na voljo na naslovu: https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=20220118-note-afcn-liste-analyse-actions-late-lto-vf.pdf. „[…] družba Electrabel bi želela zagotovilo, preden sprejme lastne ukrepe. Če želi vlada aktivirati načrt B [dolgotrajno obratovanje reaktorjev Doel 4 in Tihange 3], pred nadaljevanjem razvoja načrta B (naloga 1) bo morala pred nadaljevanjem razvoja načrta B dati prednost pogovorom z družbo Electrabel o zahtevanih pogojih in zagotovilih. Agencija AFCN ponovno opozarja vlado na dejstvo, da skoraj vsi ukrepi iz načrta B, ki spadajo v pristojnost agencije AFCN (priprava dokumentacije v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem), zahtevajo sodelovanje družbe Electrabel. Po mnenju družbe Electrabel je vsaka razprava o morebitnem dolgotrajnem obratovanju odvisna od obstoja jasnega, stabilnega in skladnega regulativnega okvira za jedrsko varnost. Agencija AFCN razume to stališče in si zato namerava v prvem četrtletju leta 2022 nadalje prizadevati za pojasnitev regulativnega okvira v zvezi z jedrsko varnostjo."

5.2 **Stališče skupine Engie glede nujnosti, ustreznosti in sorazmernosti več podukrepov komponente 1**

5.2.1 *Ustanovitev skupnega podjetja*

(297) Skupina Engie je menila, da je vzpostavitev skupne strukture, v kateri ima Belgija 50-odstotni delež, potrebna za doseganje ciljev projekta dolgotrajnega obratovanja – tj. pravočasni ponovni zagon enot z dolgotrajnim obratovanjem do novembra 2025. Trdila je, da je pred sprejetjem sporazuma o projektu dolgotrajnega obratovanja z belgijsko državo zahtevala mehanizem delitve tveganja v razmerju 50/50.

(298) Po mnenju skupine Engie v ta namen ni bilo dovolj, da je bil vzpostavljen samo mehanizem nadomestil, in sicer iz več razlogov: (i) s sporazumom o nadomestilu niso pokrita vsa tveganja za skupino Engie, (ii) skupina Engie bi morala brez skupnega podjetja začasno kriti vse izgube, dokler ne bi bila izplačana odškodnina/nadomestilo, ki je sicer predvideno v sporazumih, (iii) skupina Engie je bila v postopku omejevanja svoje izpostavljenosti jedrski energiji in ni želela sama izvesti zahtevanih naložb v osnovna sredstva v višini več kot [2–2,5] milijarde EUR za projekt dolgotrajnega obratovanja ter sama podpreti vseh morebitnih izgub zaradi nepričakovanih izpadov delovanja in prekoračitev stroškov.

(299) Poleg tega je skupina Engie trdila, da je zaradi finančne vključenosti belgijske države v dobičke in izgube, ki izhajajo iz enot z dolgotrajnim obratovanjem (zlasti dividend), pričakovala, da bo belgijska država dodatno spodbujena k upoštevanju enot z dolgotrajnim obratovanjem v svojih prihodnjih političnih odločitvah. Zato je sklenila, da ustanovitev skupne strukture usklajuje interese belgijske države in skupine Engie.

(300) Skupina Engie je trdila tudi, da je skupno podjetje ustrezno in sorazmerno, saj bo lahko kot zasebni subjekt s skupnim nadzorom nad strateškimi odločitvami v zvezi s podjetjem BE-NUC uravnotežila morebitno tveganje, da bi belgijska država delovala pristransko, belgijska država in skupina Engie pa bosta svoje pravice pri upravljanju podjetja BE-NUC uveljavljali pod enakimi pogoji.

5.2.2 *Stališče skupine Engie glede pogodbe na razliko*

(301) Kar zadeva potrebo po pogodbi na razliko, je skupina Engie navedla, da je projekt dolgotrajnega obratovanja zaradi pomanjkljivosti trga, povezanih z jedrsko industrijo, in velike nestanovitnosti trga električne energije v prihodnjih letih izpostavljen velikemu tveganju vrzeli v financiranju, zaradi česar je pogodba na razliko potreben instrument za doseganje cilja skupnega interesa. Sklicevala se je tudi na kratko trajanje podaljšanja življenjske dobe (10 let) v primerjavi s povprečnimi naložbami v jedrski sektor, znatne stroške in dejstvo, da enoti z dolgotrajnim obratovanjem v prvih treh letih ne bosta delovali s 100-odstotno zmogljivostjo, saj se bodo hkrati zaključevala dela za podaljšanje dolgotrajnega obratovanja.

(302) Skupina Engie je trdila, da sta zasnova pogodbe na razliko in MPRA ustrezna in sorazmerna za ohranitev spodbud za enoti z dolgotrajnim obratovanjem, da se učinkovito odzoveta na tržne signale. V zvezi s tem se strinja s trditvami belgijske države glede tehničnih, regulativnih in gospodarskih omejitev enot z dolgotrajnim obratovanjem (glej oddelek 2.1). Trdila je, da niti danes, brez pogodbe na razliko in s floto petih reaktorjev, ki omogočajo bolj raznoliko strategijo, proizvodnje jedrske električne energije ne more veliko prilagajati kratkoročnim in srednjeročnim tržnim signalom. Po njenem mnenju je bila pogodba na razliko v okviru tega omejenega manevrskega prostora zasnovana tako, da v celoti spodbuja podjetje BE-NUC k odzivanju na cenovne signale, kolikor je to tehnično izvedljivo.

(a) Prvič, skupina Engie je poudarila, da sta bili v nasprotju s prilagodljivimi viri proizvodnje električne energije in novejšimi proizvodnimi enotami in/ali drugimi vrstami jedrskih reaktorjev enoti z dolgotrajnim obratovanjem zasnovani za proizvodnjo pri osnovni obremenitvi in imata zelo omejene zmogljivosti modulacije, tako da ravna racionalno, ko modulacije ne izvaja vsakič, ko cene postanejo negativne ali nižje od njenih kratkoročnih mejnih stroškov (SRMC). Pojasnila je, da je agencija AFCN/FANC modulacijo gospodarske moči jedrskih enot v Belgiji dovolila še leta 2015, in sicer pod strogimi tehničnimi omejitvami, kot je pojasnjeno v uvodnih izjavah 13 do 15 tega sklepa. Zato je glede na te omejitve (skupaj s tveganjem samodejne zaustavitve z vsako modulacijo, tveganjem neravnovesja, ki bi ga taka zaustavitev povzročila, in odsotnostjo prihrankov goriva med modulacijo) pojasnila, da upravljavec jedrskih elektrarn ne more prosto prilagajati proizvodnje električne energije enot negativnim cenam in da bi bilo treba čim bolje izkoristiti omejene zmogljivosti modulacije.

(b) Drugič, MPRA in sprememba trajanja gorivnega cikla zagotavljata, da se bodo načrtovani remonti izvedli v poletnem obdobju, ko so cene v preteklosti bile in bodo predvidoma najnižje. Tako se bo zagotovilo, da bosta enoti z dolgotrajnim obratovanjem na voljo, ko se pričakuje, da bo povpraševanje po električni energiji največje (in cene najvišje). Skupina Engie je navedla tudi, da priprava načrtovanega remonta jedrske enote traja približno 12 mesecev, da je treba remont vnaprej sporočiti trgu in da vključuje veliko število deležnikov. Ko je remont načrtovan, upravljavec jedrskih elektrarn datuma remonta ne more spremeniti brez predhodne odobritve upravljavca omrežja. Zato je remonte mogoče načrtovati glede na dolgoročne tržne razmere, načrtovanje vzdrževanja jedrske elektrarne pa se v praksi ne odziva na kratkoročne tržne signale.

(c) Tretjič, skupina Engie je trdila, da MPRA zagotavlja zadostno spodbudo za podjetje BE-NUC, da čim bolj poveča in doseže najvišjo tržno ceno z načrtovanjem remontov, ko se pričakuje, da bodo cene najnižje, in se močno ne strinja s predhodnim mnenjem Komisije, da so učinki MPRA „v praksi majhni“ (kot je navedeno v uvodni izjavi 290 sklepa o začetku postopka).

(303) Nazadnje, skupina Engie je v zvezi s parametri zasnove pogodbe na razliko trdila, da je tržna cena za dan vnaprej ustrezna tržna referenčna cena.

(a) Prvič, skupina Engie je trdila, da dolgoročni produkti ne vplivajo na odločitve o dispečiranju v jedrski elektrarni, katere kratkoročni mejni stroški so sami po sebi zelo nizki. Terminske cene električne energije na nobenem evropskem trgu niso nikoli postale negativne in tak dogodek se lahko v prihodnosti šteje za zelo malo verjeten. Skupina Engie je zato trdila, da dolgoročni produkti ne zagotavljajo potrebnih tržnih signalov za posredovanje pri odločitvah o dispečiranju, ampak da bo dispečiranje ne glede na izbrano tržno referenčno ceno vedno temeljilo na primerjavi med kratkoročnimi mejnimi stroški in oportunitetnimi stroški na eni strani ter tržno ceno za dan vnaprej na drugi strani (ob upoštevanju prilagodljivosti elektrarne).

(b) Drugič, skupina Engie je trdila, da bi uporaba terminskih proizvodov kot tržne referenčne cene podjetje BE-NUC izpostavila znatnim in neobvladljivim tveganjem, ki izhajajo iz nezadostne razpoložljivosti ustreznih dolgoročnih produktov na belgijskem trgu, ker:

— je za belgijski terminski trg značilna nizka in upadajoča likvidnost. Količine, s katerimi se trguje na trgu za leto vnaprej, so bistveno nižje od pričakovane letne proizvodnje enot z dolgotrajnim obratovanjem ([120]). Iz tega neskladja je razvidno, da je uporaba dolgoročnih tržnih produktov kot referenčne cene za pogodbo na razliko nepraktična;

— poleg tega, da je terminski trg zaradi nelikvidnosti slabo referenčno merilo za izračun razlike v plačilu z izvršilno ceno, nelikvidnost prinaša tudi znatna tveganja, povezana z oblikovanjem cen, izkrivljanjem trga in stroški izvrševanja. Nasprotno tržna cena za dan vnaprej zagotavlja največjo likvidnost in preglednost pri oblikovanju cen, s čimer se preprečijo težave, povezane z nepregledno likvidnostjo, stroški podvajanja, stroški nadomestnega zavarovanja pred tveganjem in zahtevami za kritje.

— Belgijski terminski trg ni dovolj razdrobljen, da bi bil ustrezna tržna referenčna cena ([121]).

([120]) Na primer, leta 2024 naj bi se na trgu za leto vnaprej trgovalo le z 9 TWh električne energije, enoti z dolgotrajnim obratovanjem pa naj bi letno proizvedli 14 TWh.

([121]) Terminski proizvodi so večinoma koledarsko določeni, tudi za naslednje četrtletje in naslednji mesec. Vendar bi glede na nihajoč in negotov vzorec proizvodnje enot z dolgotrajnim obratovanjem zaradi načrtovanih remontov (ki se bo med deli v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem do leta 2029 ter zaradi negotovosti v zvezi z delom in načrtovanjem še poslabšal) in nenačrtovanega izpada delovanja uporaba dolgoročnega produkta kot tržne referenčne cene povzročila znatno tveganje v zvezi s količino in znatne stroške odprave terminskih zavarovanj v primeru neproizvodnje, kar bi dodatno ogrozilo ustvarjanje denarnega toka in finančno sposobnost preživetja podjetja BE-NUC.

(c) Skupina Engie je navedla, da dodatna tveganja izhajajo iz dejstva, da se bo število njenih jedrskih reaktorjev od leta 2025 znatno zmanjšalo zaradi razgradnje petih od sedmih jedrskih reaktorjev. Zaradi tega zmanjšanja se bo povečalo tveganje izpada delovanja, saj izpadov ali operativnih težav enot z dolgotrajnim obratovanjem ni mogoče nadomestiti z drugimi sredstvi. Posledično bo vzorec proizvodnje podjetja BE-NUC postal bolj negotov, zaradi česar se bo povečalo tveganje, da se električna energija ne bo dobavljala v skladu z dolgoročnimi pogodbami. V takih scenarijih bi bilo podjetje BE-NUC prisiljeno ponovno odkupiti električno energijo po potencialno višjih cenah, kar bi poleg izgube prihodka zaradi zmanjšane proizvodnje povzročilo znatne finančne izgube. Te izgube bi se še povečale zaradi nelikvidnosti dolgoročnih trgov, na katerih bi se lahko zaradi velikih cenovnih razponov med ponudbo in povpraševanjem ter omejenega obsega trgovanja dodatno zvišali stroški izpolnjevanja pogodbenih obveznosti ([122]).

5.2.3 *Stališče skupine Engie glede plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve*

(304) Skupina Engie je poudarila, da je potreba po plačilu minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojilih za stroške zaustavitve povezana predvsem s posebnim okvirom projekta dolgotrajnega obratovanja kot posledica: (i) pozne odločitve o podaljšanju življenjske dobe reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 ter omejenega časovnega okvira za pripravo in izvedbo potrebnih del v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem; (ii) starajočih se sredstev in povečanega sistemskega tveganja zaradi dveh enot z isto tehnologijo, (iii) sočasnega ponovnega zagona in obratovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem v prvih treh letih ter (iv) diskontirane lastne cene proizvodnje energije v jedrskem obratu s podaljšanim obratovanjem, pri katerem so stroški obratovanja in vzdrževanja višji kot pri novem jedrskem obratu.

(305) Skupina Engie je nadalje trdila, da so plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve nujno potrebni, ker: (i) plačila, ki jih mora belgijska država plačati na podlagi sporazuma o nadomestilu, ne zajemajo pomembnih izpadov delovanja, ki so posledica tehničnih težav ali mednarodnih regulativnih nepredvidenih dogodkov ali jedrskih nesreč; (ii) v nasprotju z izjavo iz uvodne izjave 269(b) sklepa o začetku postopka taki nepričakovani dogodki niso „ekstremni in malo verjetni scenariji“, ampak se bodo verjetno zgodili v naslednjih desetih letih, in (iii) so zajeti samo dogodki nad določenim pragom.

(a) Sporazum o nadomestilu omogoča prilagoditve izvršilne cene pogodbe na razliko v korist podjetja BE-NUC s posebnimi „dogodki, ki omogočajo prilagoditev“, ki pa vključujejo omejitve in izključitve. Sporazum o nadomestilu na primer ne bi zajemal zaustavitve ene ali obeh enot z dolgotrajnim obratovanjem zaradi varnostnih ukrepov po izrednih razmerah ali zaradi spremembe mednarodnih predpisov. Poleg tega sporazum o nadomestilu ne bi kril izpadov delovanja zaradi nekaterih tehničnih težav, kot so: remonti zaradi varnosti po rednih regulativnih inšpekcijskih pregledih, ki so del pričakovanih operacij; obvezne nadgradnje, ki se zahtevajo z obstoječimi ali splošno sprejetimi mednarodni predpisi, kot so tisti v skladu z Direktivo Sveta 2014/87/Euratom po nesreči v Fukušimi ([123]); previdnostne zaustavitve zaradi mednarodnih incidentov, ki so predvidljivi regulativni odzivi; strožji okoljski predpisi, ki jih nalagajo regionalni organi in ki pogosto vplivajo na več sektorjev; motnje v dobavni verigi, ki preprečujejo potrebno vzdrževanje ali popravila, in nepredvidena degradacija kritične opreme);

(b) Verjetnost nastanka takih tehničnih/regulativnih/izrednih dogodkov ni tako majhna, kot je navedeno v sklepu o začetku postopka, in bi lahko vplivala na stroške obratovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem in njihovo razpoložljivost. Skupina Engie je v zvezi s tem navedla:

— nesreče, kot je bila nesreča v Černobilu ali Fukušimi, kljub strogosti veljavnih predpisov o jedrski varnosti ni mogoče izključiti;

— vključitev plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala v sporazum je temeljila na izkušnjah družbe Electrabel in njenem upravljanju belgijske jedrske flote v preteklosti: v obdobju 2012–2022 je prišlo do 11 pomembnih nepričakovanih izpadov delovanja zaradi tehničnih razlogov, ki so vplivali na sedem belgijskih jedrskih enot;

— obstaja več nedavnih primerov daljšega izpada delovanja drugih jedrskih flot na svetu (npr. reaktorjev Ringhals 4 na Švedskem leta 2022, Civaux 1 v Franciji leta 2021 in Taishan 1 na Kitajskem leta 2021).

([122]) Skupina Engie se je v takem položaju znašla leta 2018, ko hkrati ni delovalo več enot, zaradi česar je družba v povprečju poslovala le z 52 % svoje nominalne zmogljivosti. Odkupiti je morala svoja terminska zavarovanja v okoliščinah, ko so se belgijske cene znatno zvišale in so bile povezovalne zmogljivosti zasičene, leto pa se je končalo z izgubo dobička pred obrestmi, davki in amortizacijo v višini [0–0,5] milijarde EUR za njene jedrske dejavnosti (v primerjavi z dobičkom v višini [0–0,5] milijarde EUR v prejšnjem letu).

([123]) Direktiva Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L 219, 25.7.2014, str. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/87/oj).

(c) Vsi dogodki, pri katerih so stroški nižji od praga 5 milijonov EUR, se ne štejejo za „dogodke, ki omogočajo prilagoditev“, zato jih nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu ne nadomesti.

(306) Skupina Engie je trdila, da plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ni neomejena subvencija (v nasprotju s tem, kar je Komisija navedla v sklepu o začetku postopka) glede na pravice nasprotne stranke sporazuma o nadomestilu do odpovedi, kot so določene v sporazumu o nadomestilu, ki bi omogočile omejitev njene izpostavljenosti.

(307) Skupina Engie je trdila, da je belgijska država na njeno zahtevo odobrila razširitev posojil za stroške zaustavitve na kritje dela stroškov po datumu ponovnega zagona, ker je bil datum ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja prestavljen (z leta 2026 na leto 2025), kar pomeni, da je treba dela v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem izvesti med obratovanjem enot, zaradi česar se bodo v prvih treh letih delovanja ustvarili manjši prihodki. Upoštevala je ključno načelo, o katerem sta se dogovorili skupina Engie in belgijska država, da so delničarji izpostavljeni vsem stroškom, ki izhajajo iz podaljšanja dolgotrajnega obratovanja, podjetje BE-NUC pa stroške obratovanja in vzdrževanja financira z lastnimi prihodki.

(308) Kar zadeva sorazmernost finančnih mehanizmov, zagotovljenih v okviru projekta dolgotrajnega obratovanja, je skupina Engie trdila, da zadevni mehanizmi podjetja BE-NUC ne ščitijo pred nobenim operativnim tveganjem, kot je Komisija navedla v sklepu o začetku postopka. Podjetje BE-NUC je med drugim delno izpostavljeno tveganju v zvezi z razpoložljivostjo v celotnem obdobju podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem in prekoračitvam stroškov poslovanja po končnem datumu uskladitve, kar lahko podjetju prepreči ustvarjanje denarnih sredstev in negativno vpliva na njegovo stopnjo donosnosti. Ti stroški se med drugim nanašajo na zvišanje stroškov za osebje (programi za zadržanje in dodatni stroški zaposlovanja/usposabljanja za nadaljnje delovanje), stroškov obratovanja in vzdrževanja (zvišanje cen materiala, pomanjkanje osnovnih nadomestnih delov in sestavnih delov v dobavni verigi, zahteve agencije AFCN/FANC (vse spremembe projekta pred odobritvijo temeljito pregleda in preveri agencija AFCN/FANC), nenačrtovane večje okvare opreme pred ponovnim zagonom itd.) in stroškov goriva (pogodbe so delno povezane z razvojem trga).

(309) Poleg tega je skupina Engie trdila, da ima družba Electrabel kot upravljavec enot z dolgotrajnim obratovanjem močne spodbude za čim večjo razpoložljivosti enot z dolgotrajnim obratovanjem pod običajnimi pogoji delovanja, da se izogne plačilu pavšalne odškodnine, če se razpoložljivost v katerem koli pogodbenem letu zmanjša pod [90–100] %.

(310) Skupina Engie je predložila simulacijo, ki prikazuje učinek dogodkov, ki ne bi bili kriti s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, na donosnost dolgotrajnega obratovanja: (i) zmanjšana razpoložljivost med fazo izvajanja kot ponazoritev (povečana stopnja prisilnega nedelovanja) ter (ii) zvišanje nekaterih stroškov poslovanja po končnem datumu uskladitve zaradi nepredvidenih stroškov in kombinacija obeh dogodkov. V preglednici 16 je prikazano, da bi lahko ti dogodki znatno negativno vplivali na interno stopnjo donosnosti podjetja BE-NUC.

Preglednica 16

Učinek dogodkov, ki ne bi bili kriti s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, na donosnost dolgotrajnega obratovanja (100 %)

	Osnovni scenarij (brez zmanjšane razpoložljivosti)	Stopnja prisilnega nedelovanja +5 %	Stopnja prisilnega nedelovanja +10 %
Osnovni scenarij (brez prekoračitve stroškov poslovanja)		Interna stopnja donosnosti = [5–10] % Neto sedanja vrednost = minus [100–300] milijonov EUR	Interna stopnja donosnosti = [0–5] % Neto sedanja vrednost = minus [200–400] milijonov EUR
Stroški poslovanja +5 %	Interna stopnja donosnosti = [5–10] % Neto sedanja vrednost = minus [0–200] milijonov EUR	Interna stopnja donosnosti = [5–10] % Neto sedanja vrednost = minus [100–300] milijonov EUR	Interna stopnja donosnosti = [0–5] % Neto sedanja vrednost = minus [200–400] milijonov EUR
Stroški poslovanja +10 %	Interna stopnja donosnosti = [5–10] % Neto sedanja vrednost = minus [0–200] milijonov EUR	Interna stopnja donosnosti = [0–5] % Neto sedanja vrednost = minus [100–300] milijonov EUR	Interna stopnja donosnosti = [0–5] % Neto sedanja vrednost = minus [200–400] milijonov EUR

Vir: odgovor skupine Engie na sklep o začetku postopka

(311) Skupina Engie je trdila tudi, da je obrestna mera za posojila za stroške zaustavitve sorazmerna in ustrezna, kot je pokazala neodvisna analiza ([124]). Navedla je tudi, da je treba posojila za stroške zaustavitve ob koncu obdobja dolgotrajnega obratovanja odplačati, če bo podjetje BE-NUC ustvarilo dovolj denarnih sredstev, skupaj z obrestmi.

5.2.4 *Stališče skupine Engie glede pogojev sheme za obratna sredstva in delničarskih posojil*

(312) Skupina Engie je pojasnila, da bo obrestna mera za delničarski posojili in shemo za obratna sredstva tržna obrestna mera, ki jo določi upravni odbor podjetja BE-NUC ob upoštevanju prevladujočih tržnih obrestnih mer in morebitnega dolžniškega financiranja tretjih oseb, ki bi lahko bilo na voljo v ustreznem času.

(313) Skupina Engie je pojasnila tudi, da je pripravila dokument o pogojih, v katerem je opisana metodologija, uporabljena za določitev obrestnih mer. Pojasnila je, da je ta metodologija skladna s posojilnimi politikami skupine Engie glede določanja transfernih cen in načelom OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička (BEPS), ki zagotavlja, da je obrestna mera določena na ravni običajnih tržnih pogojev (glej uvodno izjavo 63).

(314) Skupina Engie je zato sklenila, da je obrestna mera za shemo za obratna sredstva in delničarski posojili sorazmerna.

5.2.5 *Stališče skupine Engie glede sporazuma o storitvah upravljanja z energijo*

(315) Prvič, skupina Engie je poudarila, da bo subjekt skupine Engie (družba GEMS), ki bi lahko bil izbran kot partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo na podlagi razpisnega postopka ali kot začasna nadomestna rešitev, popolnoma neodvisen od poslovne enote Nuclear. Pojasnila je, da so bili od januarja 2024 vzpostavljeni ustrezni razpisni postopki na eni strani in požarni zidovi v skupini Engie na drugi strani, da bi se preprečilo vsakršno sodelovanje družbe Electrabel pri izbiri partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

(316) Drugič, skupina Engie je trdila, da morebitna izbira družbe GEMS na razpisu za sporazum o storitvah upravljanja z energijo ne pomeni tveganja omejevanja dostopa na trg. Trdila je, da bo družba GEMS delovala kot stranka v skladu z natančno določenimi pooblastili, opredeljenimi v strategiji za ponudbe in odstopanja (od katerih ne sme odstopati), ki bo prejela nadomestilo, lastnik električne energije do njene prodaje pa bo podjetje BE-NUC. Ker ustrezne prodaje s strani podjetja BE-NUC ni bilo mogoče pripisati družbi GEMS/skupini Engie, se položaj družbe Electrabel na belgijskem trgu ne bi okrepil, če bi bila družba GEMS imenovana za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

(317) Tretjič, razpisni postopek za izbiro partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo izpolnjuje zahteve glede konkurenčnosti, preglednosti ter nediskriminatornosti in brezpogojnosti, določene v praksi Komisije. Objavljen je bil na ravni EU, v njem pa bodo določena merila glede izpolnjevanja pogojev(zlasti v zvezi s finančno trdnostjo in izkušnjami vložnika z obratovanjem). Če bo torej družba GEMS izbrana na podlagi razpisnega postopka, se lahko to imenovanje družbe GEMS za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo šteje za sorazmerno. Skupina Engie je poleg tega trdila, da bi bilo merilo sorazmernosti izpolnjeno tudi, če razpisni postopek ne bi bil uspešen in bi bilo imenovanje družbe GEMS za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo nadomestna rešitev: družba GEMS bo prejela nadomestilo pod tržnimi pogoji po ceni, ki jo bo določil neodvisni strokovnjak v primeru nesoglasja med strankama, tako da to nadomestilo ne bo preseglo tistega, kar je nujno potrebno za doseganje namena sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. Poleg tega je skupina Engie pojasnila, da bi bila ta nadomestna rešitev le začasna in da bi belgijska država takoj ponovno začela organizirati nov konkurenčni razpis.

([124]) Dopis družbe Compass Lexecon z dne 22. avgusta 2024, Supplementary note on MOCP and SDC Loan (Dopolnilno obvestilo o plačilu minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojilu za stroške zaustavitve), točka 1.12.

5.3 Stališče skupine Engie glede dogovora o ravnanju z odpadki

(318) Skupina Engie je trdila, da skupni znesek na podlagi sporazuma o omejitvi količine odpadkov zadostuje za kritje vseh dodatnih tveganj, ki se ne bi upoštevala pri izračunu osnovnega zneska. Poleg tega ugotavlja, da naj bi se z mehanizmom omejitve količine odpadkov na državo preneslo bistveno manj tveganj kot v nemškem precedensu, ki ga je potrdila Komisija. Trdila je zlasti naslednje:

(a) odpadki se po plačilu za omejitev količine odpadkov ne bodo samodejno prenesli na sklad Hedera. Prenesli se bodo samo odpadki, ki izpolnjujejo zelo stroga pogodbena merila za prenos, v nasprotnem primeru bo zanje še naprej odgovorna družba Electrabel. O teh strogih pogodbenih merilih za prenos so se dogovorili strokovnjaki, temeljijo pa na sedanjih najboljših praksah. Poleg tega mora družba Electrabel, če mora prenesti dodatne količine, skladu Hedera plačati dodaten znesek (t. i. pristojbine za prilagoditev količine);

(b) v nemški zadevi so še vedno obstajale negotovosti glede lokacije odlagališč odpadkov, v obravnavanem primeru pa je končno odlagališče odpadkov kategorije A že znano, kar znatno zmanjšuje negotovosti;

(c) v nasprotju z nemško zadevo osnovni znesek projekta dolgotrajnega obratovanja že vključuje visoko raven rezerv;

(d) v nemški zadevi je bila uporabljena nominalna diskontna stopnja v višini 4,58 % (določena glede na stopnje po podatkih organa EIOPA). Ob upoštevanju znatno (+56 bazičnih točk) povišane stopnje po podatkih organa EIOPA se zdi, da je veliko nižja (–158 bazičnih točk) diskontna stopnja v višini 3 % (nominalna), uporabljena v projektu dolgotrajnega obratovanja, popolnoma skladna s sedanjo ravnjo obrestne mere. Poleg tega je 1-odstotna realna stopnja, uporabljena v projektu dolgotrajnega obratovanja, v primerjavi z drugimi evropskimi državami konzervativna;

(e) sklad Hedera bo lahko ustvaril donos naložb, ki bo zadostoval za kritje njegovih plačilnih obveznosti. To stališče je podprto s študijo o upravljanju sredstev in obveznosti, ki jo je za revizijo komisije CPN/CNV leta 2022 izvedel […].

(319) Skupina Engie je zato sklenila, da se bodo z zneskom, ki ga je družba Electrabel plačala na podlagi dogovora o ravnanju z odpadki, ustrezno pokrile negotovosti, ki jih je prevzela belgijska država, in bo zato znesek sorazmeren.

(320) Kar zadeva obveznosti v zvezi z razgradnjo, je skupina Engie navedla, da bo družba Electrabel kot upravljavec sedmih belgijskih jedrskih elektrarn še naprej odgovorna za svoje obveznosti v zvezi z razgradnjo. Priznala je, da bo Belgija krila (zvišane) stroške razgradnje, ki izhajajo neposredno iz projekta dolgotrajnega obratovanja, in sicer z enkratnim (celotnim in končnim) pavšalnim plačilom družbi Electrabel.

(321) Skupina Engie se je sklicevala na mnenje komisije CPN/CNV o obveznostih v zvezi z razgradnjo in demontažo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, v katerem je ugotovila, da je projekt dolgotrajnega obratovanja na stroške razgradnje (v stroških brez obresti) vplival tako, da so se ti stroški zvišali (negativne sinergije) za [100–500] milijonov EUR (v vrednostih iz leta 2021) ali, aktualizirano, [100–500] milijonov EUR (v vrednostih iz leta 2023). Zato je sklenila, da je znesek za prenos dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz dolgotrajnega obratovanja, kot ga je opredelila komisija CPN/CNV, sorazmeren.

6. PRIPOMBE TRETJIH OSEB

(322) Komisija je med javnim posvetovanjem o sklepu o začetku postopka, ki je trajalo do 9. septembra 2024, poleg pripomb skupine Engie prejela pripombe sedmih tretjih oseb, ki so sodelovale v posvetovanju.

(323) Komisija je prejela pripombe držav članic, podjetij, združenj in nevladnih organizacij. Pripombe tretjih oseb so obravnavane tudi v ustreznih delih ocene brez izrecnega sklicevanja na zadevno pripombo.

(324) V nadaljevanju je naveden opis pripomb in opažanj tretjih oseb, ki so pomembni za oceno državne pomoči, razvrščenih po temah.

6.1 Pripombe v zvezi z obstojem pomoči

(325) Komisija ni prejela nobene pripombe v zvezi z obstojem pomoči.

6.2 **Pripombe v zvezi z združljivostjo pomoči**

6.2.1 *Pripombe v zvezi z ustreznostjo ukrepa in potrebo po njem*

(326) Večina tretjih oseb je izrazila podporo pomislekom v zvezi z ustreznostjo ukrepa in potrebo po njem, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka.

6.2.1.1 Splošne ugotovitve

(327) Ena tretja oseba se ni strinjala s Komisijo glede obstoja in pomembnosti pomanjkljivosti trga, ki jih je predložila Belgija, in je trdila, da jedrska tehnologija preprosto ni stroškovno učinkovita in se ne bi smela podpirati z državnim financiranjem. Opozorila je, da je v skladu s pravili EU o državni pomoči pomoč za tekoče poslovanje na splošno dovoljena le v izjemnih okoliščinah in bi morala biti omejena na tehnologije, ki jih še ni mogoče tržiti ali še niso zrele, če so izpolnjeni posebni pogoji. Ta tretja oseba se ni strinjala z ustreznostjo in potrebo po podpori jedrske energije, za katero je menila, da je zrela in nedonosna tehnologija.

(328) Tri od sedmih tretjih oseb so trdile, da jedrska energija ni ustrezna tehnologija za reševanje vprašanj zanesljivosti oskrbe zaradi majhne prilagodljivosti jedrskih elektrarn, ki morajo proizvajati neprekinjeno, saj ni zaželeno, da se izvaja veliko modulacije.

6.2.1.2 Ustreznost zasnove pogodbe na razliko

(329) Pet od sedmih sodelujočih v posvetovanju se je strinjalo s pomisleki Komisije glede ustreznosti zasnove pogodbe na razliko. Najpomembnejši pomisleki so bili: (i) skladnost z zakonodajo EU, (ii) določitev izvršilne cene brez konkurenčnega postopka (na primer za polja vetrnih elektrarn na morju), (iii) omejene spodbude za prilagoditev proizvodnje tržnim pogojem, saj je (v prvotni zasnovi pogodbe na razliko) določeno, da se proizvodnja zmanjša šele po šestih urah negativnih cen na trgih električne energije, (iv) izbira referenčne cene.

(330) Vendar je ena tretja oseba priznala, da se upravljavci jedrskih elektrarn težko odzivajo na tržne signale zaradi omejenih zmogljivosti jedrskih elektrarn za modulacijo. Poleg tega je ena tretja oseba trdila, da v zvezi z zasnovo pogodbe na razliko ne bi smela obstajati enotna rešitev, ki bi ustrezala vsem, države članice pa bi morale imeti možnost, da zasnovo pogodbe na razliko prilagodijo na podlagi posebnih okoliščin. Načela zasnove pogodbe na razliko bi se morala na primer za jedrske tehnologije uporabljati drugače kot za nestalne obnovljive vire energije pri čemer bi bilo treba priznati, da jedrske elektrarne delujejo kot zmogljivost za pokritje osnovne obremenitve.

(331) Komisija ugotavlja, da nobena od tretjih oseb ni imela konkretnih pripomb o tem, kako izboljšati zasnovo pogodbe na razliko, ki jo je predlagala belgijska država v času sklepa o začetku postopka.

6.2.2 *Pripombe v zvezi s sorazmernostjo ukrepa*

(332) Šest od sedmih sodelujočih v posvetovanju je podprlo pomisleke v zvezi s sorazmernostjo ukrepa, ki jih je Komisija izrazila v sklepu o začetku postopka.

6.2.2.1 Pripombe k svežnju finančnih ukrepov

(333) Na splošno je pet od sedmih sodelujočih v posvetovanju menilo, da sveženj ukrepov finančnega nadomestila (vključno s pogodbo na razliko, plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter več posojili) ne bi bil sorazmeren. Te tretje osebe so se strinjale s predhodno oceno Komisije iz sklepa o začetku postopka, da bi sveženj ukrepov finančnega nadomestila omogočil popolno zmanjšanje tveganja skupine Engie.

(334) Ena tretja oseba je trdila, da je belgijska vlada v tej transakciji v najbolj neugodnem položaju, ker se kopičijo finančne zaveze, s katerimi naj bi spodbudila družbo Engie k sodelovanju v transakciji, saj tveganja na koncu nosijo belgijski davkoplačevalci.

(335) Ena stran je transakcijo, tako kot Komisija, primerjala s prejšnjim podaljšanjem življenjske dobe reaktorjev Doel 1, Doel 2 in Tihange 1 leta 2015 ter opozorila, da je bila njihova življenjska doba podaljšana brez državne pomoči.

(336) Kar zadeva nadomestilo in izračun interne stopnje donosnosti, je ena tretja oseba opozorila, da je ta stopnja donosnosti morda značilna za jedrsko industrijo, vendar se pri sedanji ravni interne stopnje donosnosti ne bi upoštevali številni element zmanjševanja tveganja, vključeni v predlagano transakcijo. Čeprav niso bili predloženi nobeni konkretni podatki o tem, kaj bi pomenila sorazmerna interna stopnja donosnosti, bi bila potrebna prilagoditev navzdol.

(337) Komisija ugotavlja, da so se tretje osebe na splošno strinjale, da je treba sveženj ukrepov v zvezi s finančnim nadomestilom skrbno preveriti.

6.2.2.2 Komentarji na dogovor o ravnanju z odpadki

(338) Na splošno je ena tretja oseba opozorila, da se pri obratovanju jedrskih elektrarn proizvajajo izredno dolgožive in nevarne snovi, ki se naravno ne pojavljajo nikjer na Zemlji. Trdila je, da morajo celotni stroški proizvodnje električne energije vključevati verodostojen načrt za ravnanje s temi snovmi po njihovi uporabi za proizvodnjo energije.

(339) Kar zadeva ravnanje z jedrskimi odpadki, je ista stran trdila, da globinska odlagališča ne morejo biti neomejeno varno skladiščenje, saj lahko geološke formacije, ki so bile dolgo časa v zemeljski zgodovini stabilne, dolgoročno postanejo nestabilne zaradi podnebnih sprememb ali samega sevanja. Zato se po previdnostnem načelu priporoča nadzemno skladiščenje ali skladiščenje na lahko dostopnih mestih in prepakiranje vsakih 50 do 100 let.

(340) Kar zadeva gospodarske vidike dogovora o ravnanju z odpadki, je več tretjih oseb menilo, da je dogovor preveč ugoden za skupino Engie, saj bi bili stroški ravnanja z jedrskimi odpadki podcenjeni.

(341) Komisija ugotavlja, da večina tretjih oseb ni zagotovila konkretnih informacij o tem, kateri del dogovora o ravnanju z odpadki je problematičen, katere parametre bi bilo treba spremeniti ter kakšna bi bila razumna in sorazmerna vrednost za dogovor o ravnanju z odpadki. Samo ena tretja oseba je trdila, da bi morala Belgija proučiti tudi stroške opredelitve odlagališča jedrskih odpadkov, vendar prav tako ni predložila več podrobnosti.

6.2.3 *Pripombe, prejete v zvezi z morebitnim neupravičenim izkrivljanjem konkurence in trgovine med državami članicami*

6.2.3.1 Učinek na obnovljive vire energije in razogljičenje

(342) Šest od sedmih tretjih oseb trdi, da podpora jedrski energiji ni podnebju prijazna, čeprav prispeva k zmanjšanju emisij CO_2. Te tretje osebe so poudarile, da se zaradi podpore jedrski energiji upočasnjuje razvoj obnovljivih virov energije in da ta podpora ne prispeva k doseganju podnebnih ciljev. V zvezi s tem so bili navedeni zlasti naslednji argumenti:

(a) ena tretja oseba je imela pomisleke, da bi lahko višina in oblika javnih subvencij za jedrski elektrarni Doel in Tihange zmanjšali spodbude za širitev energije iz obnovljivih virov ter s tem upočasnili razogljičenje evropskega energetskega sistema in elektrifikacijo gospodarstva. Druga tretja oseba je poudarila, da bo proizvodnja sončne in vetrne energije v slabšem položaju, saj se bosta morali prilagoditi neprilagodljivi proizvodnji jedrske energije. Zlasti ker so obnovljivi viri energije izpostavljeni konkurenci, tveganja upravljavcev jedrskih elektrarn pa prevzemajo države članice;

(b) nekatere tretje osebe so trdile, da jedrska energija ne more biti legitimna strategija za razogljičenje gospodarstev EU, saj jedrska energija ni stroškovno konkurenčna, veže preveč omejenih virov (poleg finančnih tudi človeške in materialne vire) in sistematično trpi zaradi zamud;

(c) ena tretja stran je navedla, da lahko jedrska tehnologija v primerjavi z drugimi tehnologijami bolj prispeva k razogljičenju, vendar je splošna okoljska bilanca negativna (npr. zaradi odlaganja jedrskih odpadkov);

(d) ena tretja oseba je pripomnila, da bi lahko državna pomoč, dodeljena skupini Engie, kaznovala številne manjše akterje prihodnjega decentraliziranega energetskega sistema. Komisijo je pozvala, naj pred odobritvijo velikih zneskov pomoči za jedrske elektrarne prouči naložbeno okolje za sončne in vetrne elektrarne v Belgiji, tj. druge stroškovno učinkovitejše tehnologije, ki morda ne potrebujejo državne pomoči. Pozvala je tudi k oceni prihodnjih potreb po pasovni električni energiji.

(343) Nasprotno pa se ena tretja oseba ni strinjala z zgoraj navedenimi argumenti in je trdila, da ima jedrska energija pomembno vlogo pri doseganju podnebnih ciljev EU in zanesljivosti oskrbe. Ta tretja oseba je Komisijo pozvala, naj upošteva kompleksnost naložb v jedrsko energijo in državam članicam zagotovi določeno stopnjo diskrecije pri izbiri sklopa ustreznih ukrepov pomoči za podporo naložbam v jedrsko energijo.

6.2.3.2 Neobstoj razpisnega postopka in prodaja jedrske električne energije

(344) Ena tretja oseba je obžalovala, da je bila predlagana pogodba med belgijsko državo, skupino Engie in družbo Electrabel za podaljšanje življenjske dobe podjetij Doel 4 in Tihange 3 izpogajana brez izvedbe razpisnega postopka. Po mnenju tega sodelujočega v posvetovanju bi se lahko s kombinacijo portfelja obsežnih obnovljivih virov energije in akumulatorskega shranjevanja energije zagotovil podoben profil proizvodnje električne energije kot z jedrsko energijo.

(345) Kar zadeva prodajo jedrske energije v okviru sedanjega dogovora, je drugi sodelujoči v posvetovanju navedel, da bi morala storitve upravljanja z energijo opravljati neodvisna stran, če v razpisnem postopku ni mogoče skleniti pogodbe z nobenim uspešnim ponudnikom.

6.2.4 *Druge pripombe tretjih oseb*

(346) Ena tretja oseba je trdila, da je uporaba jedrske energije za proizvodnjo električne energije v nasprotju z načelom onesnaževalec plača in previdnostnim načelom iz člena 191 PDEU.

(347) Več tretjih oseb je izrazilo pomisleke glede varnostnih vprašanj, povezanih z delovanjem jedrske tehnologije.

(a) Ena tretja oseba je menila, da ni mogoče izključiti večjih nesreč v jedrskih elektrarnah, te nesreče pa bi imele posledice tudi za druge države članice.

(b) Splošneje je ista tretja oseba menila, da je nevarnost jedrskih elektrarn v oboroženih spopadih pred kratkim postala očitna, saj civilna jedrska infrastruktura načeloma ni namenjena preprečevanju neposrednih in posrednih učinkov vojnih dogodkov. Zato lahko jedrske elektrarne postanejo potencialne tarče, katerih uničenje bi lahko povzročilo radioaktivno kontaminacijo, kar ne predstavlja le velikega varnostnega tveganja, temveč lahko tudi destabilizira oskrbo države z energijo.

(c) Druga tretja oseba je trdila, da vsako podaljšanje življenjske dobe jedrske elektrarne kljub nadgradnjam in varnostnim izboljšavam pomeni večje tveganje negativnih učinkov, povezanih s kakovostjo in zanesljivostjo sestavnih delov takih jedrskih reaktorjev, ki se sčasoma zmanjšajo. Po mnenju te tretje osebe vodi do povečane verjetnosti okvar in motenj v delovanju močno onesnaženih sestavnih delov reaktorja.

(d) Ena tretja oseba je opozorila, da je razpoložljivost urana in torija še vedno omejena in da je odvisnost držav članic EU od uvoza uranovih rud skoraj 100-odstotna. Zavrača zamisel o „gorivnem ciklu“ in trdi, da izrabljenega goriva ne bi smeli predelati čim večkrat, ter navaja, da predelava predstavlja znatna tveganja za varnost, zdravje, okolje in širjenje jedrskega orožja.

(348) Ena tretja oseba je navedla, da ima pomisleke glede izvedbe presoje vplivov na okolje. Zlasti je navedla, da ključna vprašanja v zvezi s potrebnimi varnostnimi posodobitvami in obvladovanjem staranja ne bi bila obravnavana v javnem posvetovanju. Navedla je, da je predložila razširjeno stališče o zadevi, ki se ni upoštevalo.

(349) Nazadnje je ena tretja oseba opozorila, da je, čeprav je eden od argumentov, ki jih je Belgija predložila v zvezi z izvedbo projekta dolgotrajnega obratovanja, zmanjšanje njene odvisnosti od Rusije na področju zemeljskega plina, evropska jedrska industrija še vedno močno odvisna od Rusije na področju jedrskega goriva, saj ima Rusija ključno vlogo pri proizvodnji in predelavi urana. Po njenem mnenju bi bilo lažje najti alternativne vire zemeljskega plina kot pa Rusijo izločiti iz njene sedanje vloge v evropski jedrski industriji.

7. **ODGOVOR BELGIJE NA ODGOVOR TRETJIH OSEB**

(350) Belgijski organi so odgovor na pripombe, ki so jih predložile tretje osebe, poslali 30. oktobra 2024.

(351) Belgijska država je na splošno pozdravila izražena stališča, vendar je menila, da je bilo več izpostavljenih vprašanj povsem politične narave, nejasnih ali da so temeljila na napačnem razumevanju projekta dolgotrajnega obratovanja.

(352) Poleg tega je Belgija pojasnila, da je večino izpostavljenih vprašanj že obravnavala v svojih predhodnih predložitvah in odgovoru na sklep o začetku postopka. V nadaljevanju so podrobneje obravnavani glavni argumenti Belgije v odziv na pomisleke tretjih oseb. Obravnavani so zlasti odgovori na pripombe, ki se neposredno nanašajo na oceno državne pomoči.

(353) Kar zadeva kritiko nekaterih tretjih oseb, da bi bilo treba upoštevati druge mehanizme financiranja ali druge proizvodne tehnologije (kot so razpisni postopek za profil proizvodnje električne energije, odprt za druge proizvajalce energije, uporaba belgijskega mehanizma za zmogljivost, naložbe v obsežne obnovljive vire energije in akumulatorsko shranjevanje energije), je Belgija predložila naslednje odgovore:

(a) sklicevala se je na pomembne naložbene stroške, povezane z jedrskimi projekti, in na obstoj dodatnih pomanjkljivosti trga v primerjavi z drugimi tehnologijami (glej uvodno izjavo 39), zaradi česar financiranje projekta dolgotrajnega obratovanja prek belgijskega mehanizma za zmogljivost ni mogoče. Poleg tega je trdila, da dražbeni mehanizem, kot so belgijske dražbe mehanizma za zmogljivost, ni ustrezno orodje za financiranje proizvodnje jedrske energije, zato enoti z dolgotrajnim obratovanjem potrebujeta poseben sveženj podpore;

(b) opozorila je, da imajo države članice v skladu s členom 194(2) PDEU avtonomijo pri oblikovanju svoje energetske politike, vključno z možnostjo vključitve jedrske energije v svojo mešanico virov energije, in da je raznolika kombinacija metod proizvodnje energije bistvena za ohranjanje zanesljivega in uravnoteženega elektroenergetskega omrežja. Belgija se je leta 2022 odločila, da bi morale biti zadevne jedrske zmogljivosti še deset let del belgijske mešanice virov energije, ta odločitev o mešanici virov energije pa ne more biti odvisna od izida dražbe;

(c) poleg tega je poudarila, da lahko samo družba Electrabel razumno upravlja enoti z dolgotrajnim obratovanjem kot sedanji (večinski) lastnik enot z dolgotrajnim obratovanjem in edini upravljavec jedrskih elektrarn v Belgiji. Opozorila je, da so za dostop do zmogljivosti za proizvodnjo jedrske energije potrebni posebno znanje in izkušnje, vključno z znanjem in izkušnjami, značilnimi za posamezno državo, ki niso na voljo vsem udeležencem na trgu, in da izidi razpisa v tem primeru ne bi bili uporabni, saj razen družbe Electrabel ne bi bilo mogoče izbrati nobenega drugega upravljavca.

(354) Kar zadeva pripombe tretjih oseb o svežnju različnih ukrepov (finančna podpora, dogovor o ravnanju z odpadki) za podporo projektu dolgotrajnega obratovanja, ki naj bi bili pretirani, ne bi bili v skladu s tržnimi spodbudami in ne bi bili sorazmerni, Belgija trdi, da sporazumi vključujejo različne mehanizme, ki bodo podjetje BE-NUC spodbudili, da se v okviru tehničnih omejitev elektrarn čim bolj odzove na tržne signale. Natančneje:

(a) Kar zadeva pogodbo na razliko, je Belgija ponovila, da zasnovo pogodbe na razliko oblikujejo tehnične, regulativne in gospodarske omejitve enot z dolgotrajnim obratovanjem. Zajema mehanizem za delitev tveganja in dobička z interno stopnjo donosnosti med 6 % in 8 %, ki podjetje BE-NUC spodbuja, da: (i) pred določitvijo in spremembo izvršilne cene optimizira svojo stroškovno strukturo; (ii) kadar se pričakujejo visoke cene, elektroenergetski sistem pa se približuje pomanjkanju (npr. pozimi), čim bolj poveča proizvodnjo elektrarn; (iii) zmanjša morebitne nepričakovane dobičke, (iv) izvede modulacije v primeru daljših obdobij negativnih cen in (v) zagotovi, da so načrtovani remonti za dolgotrajno obratovanje, vzdrževanje in oskrbo z gorivom načrtovani poleti, ko so cene običajno najnižje;

(b) kar zadeva kombinacijo več finančnih podukrepov poleg pogodbe na razliko, je Belgija navedla, da so ti ukrepi omejeni na najmanjšo potrebno in da vsak od njih krije določena tveganja, povezana s projektom dolgotrajnega obratovanja (in se zato dopolnjujejo). Belgija je opozorila, da: (i) sta plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojilo za stroške zaustavitve bistvena za zagotovitev, da podjetje BE-NUC ustvarja zadostne denarne tokove za plačilo upravljavcu in ohranjanje dolgoročne sposobnosti preživetja, ter (ii) so struktura skupnega podjetja, delničarski posojili in obratna sredstva zasnovani tako, da so njihovi pogoji za belgijsko državo in družbo Electrabel kot delničarja enaki, in bodo sklenjeni pod tržnimi pogoji;

(c) Belgija je navedla, da projekt dolgotrajnega obratovanja ni v nasprotju z načelom onesnaževalec plača in previdnostnim načelom, ter opozorila, da je bilo za podobne jedrske projekte v Nemčiji in Združenem kraljestvu v zvezi z mehanizmi financiranja in sistemom omejitve količine odpadkov že ugotovljeno, da spoštujejo načelo onesnaževalec plača in previdnostno načelo, zato jih je Komisija odobrila;

(d) Kar zadeva dogovor o ravnanju z odpadki, je Belgija navedla, da se bodo zadevne obveznosti glede jedrskih odpadkov prenesle na belgijsko državo s pavšalnim plačilom v višini 15 milijard EUR, ta znesek pa je bil določen na podlagi zanesljive metodologije in prispevkov strokovnjakov. Belgija je poudarila tudi, da končno odgovornost za varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi jedrskimi odpadki nosijo države članice in da je to temeljno načelo, zapisano v členu 4(1) Direktive Sveta 2011/70/Euratom ([125]).

(355) Kar zadeva pripombe tretjih oseb glede oviranja razvoja energije iz obnovljivih virov, je Belgija trdila, da se bo povpraševanje po električni energiji še naprej povečevalo, kar bo ustvarilo priložnosti za vse vrste proizvodnje električne energije. Poudarila je tudi, da namerava razviti in podpreti nadaljnji razvoj sektorja energije iz obnovljivih virov.

(356) Kar zadeva pripombo tretje osebe o presoji vplivov na okolje, je Belgija trdila, da je bila presoja vplivov projekta dolgotrajnega obratovanja na okolje izvedena na pobudo zvezne javne službe za gospodarstvo ter da je bila organizirana v celoti v skladu z belgijsko zakonodajo in Aarhuško konvencijo ([126]). Poleg tega je poudarila, da so belgijski organi in skupina Engie spoštovali vsa pravila o javnem naročanju.

(357) Kar zadeva pomisleke tretjih oseb glede prodaje električne energije, proizvedene z jedrsko energijo, je Belgija poudarila, da so uvedeni posebni zaščitni ukrepi, ki zagotavljajo dodatne zaščitne ukrepe v zvezi s partnerjem sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. Poudarila je, da bo skupina Engie izključena iz izbirnega postopka in postopka odločanja ter da bodo sprejeti zadostni ukrepi za preprečevanje navzkrižja interesov, ko bo družba GEMS sodelovala na razpisu za sporazum o storitvah upravljanja z energijo.

(358) V zvezi s pripombo, povezano z nadaljnjo odvisnostjo od Rusije, je Belgija trdila, da so iz pogodb o dobavi, ki jih je družba Synatom sklenila ali jih sklepa pod nadzorom Agencije za oskrbo Euratom, izrecno izključeni dobavitelji naravnega urana in izvajalci storitev predelave iz Rusije.

8. **OCENA UKREPA**

8.1 **Obstoj državne pomoči**

(359) V skladu s členom 107(1) PDEU je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

(360) Ukrep pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, če izpolnjuje štiri kumulativne pogoje. Prvič, ukrep mora financirati država ali pa se mora financirati iz državnih sredstev. Drugič, upravičenec mora z ukrepom pridobiti prednost. Tretjič, ukrep mora dajati prednost posameznim podjetjem ali gospodarskim dejavnostim (tj. obstajati mora stopnja selektivnosti). Četrtič, ukrep lahko vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco na notranjem trgu.

([125]) Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki (UL L 199, 2.8.2011, str. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj).

([126]) Konvencija UN/ECE o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, običajno znana kot Aarhuška konvencija. Aarhuška konvencija je večstranski okoljski sporazum, s katerim se državljanom zagotavljajo večje in preglednejše možnosti dostopa do okoljskih informacij ter zanesljiv regulativni postopek.

(361) Komisija je v oddelku 4.1.1 sklepa o začetku postopka pojasnila, da so bile tri komponente priglašenega ukrepa načrtovane skupaj in so med seboj neločljivo povezane. V skladu s točko 81 obvestila Komisije o pojmu pomoči se lahko različni ukrepi štejejo za „eno samo posredovanje“. To se lahko zgodi zlasti, če so zaporedna posredovanja tako tesno povezana med seboj, zlasti ob upoštevanju časovne razporeditve, namena in položaja podjetja v času teh posredovanj, da jih ni mogoče ločiti med seboj ([127]). Na primer, če se več državnih posredovanj izvede v zvezi z istim podjetjem v razmeroma kratkem času, če so med seboj povezana ali pa so bila vsa načrtovana ali predvidljiva v času prvega posredovanja, se lahko presojajo kot eno posredovanje ([128]).

(362) Komisija je v uvodnih izjavah 204 in 208 sklepa o začetku postopka pojasnila, da imajo zadevne tri komponente ukrepa, vključno z vsemi njihovimi podkomponentami, ki so skupaj namenjeni podaljšanju življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem, saj so bili načrtovani skupaj, isti cilj in so določeni z istim sporazumom, in sicer sporazumom o izvajanju z dne 13. decembra 2023 (glej uvodno izjavo 24), ter istim zakonodajnim aktom, in sicer feniksovim zakonom o varnosti oskrbe z energijo in reformi jedrskega sektorja (glej oddelek 3.5.2), vse pa jih odobril isti organ za dodelitev pomoči, in sicer belgijska država. Poleg tega je podaljšanje življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev in s tem projekta dolgotrajnega obratovanja začela belgijska vlada, sodelovanje skupine Engie in družbe Electrabel pri sporazumu pa je bilo pogojeno s pridobitvijo ustrezne ravni nadomestila, jamstvom za pravne spremembe v zvezi s proizvodnjo električne energije iz jedrskih virov in dodatnim zmanjšanjem tveganja v zvezi s stroški ravnanja z jedrskimi odpadki (glej uvodno izjavo 23). Zato so vse tri komponente priglašenega ukrepa, vključno z njihovimi podkomponentami, tesno povezane in jih ne bi bilo mogoče ločiti, saj skupaj predstavljajo nujen pogoj za sodelovanje skupine Engie in družbe Electrabel pri projektu dolgotrajnega obratovanja.

(363) Glede na navedeno je Komisija menila, da bi bilo treba vse tri komponente proučiti skupaj kot en sam ukrep. Zadevne tri komponente so medsebojno odvisne in vzajemno krepijo učinek na uspešnost projekta dolgotrajnega obratovanja. Komisija je sprejela tudi predhodno ugotovitev, ki velja za zadevne tri komponente, obravnavane skupaj, tj. da bi posredovanje pomenilo državno pomoč, saj je bilo dodeljeno iz državnih sredstev, ki jih je mogoče pripisati belgijski državi, da bi se z ukrepom zagotovila selektivna gospodarska prednost ter da bi lahko ukrep vplival na trgovino med državami članicami in izkrivljal konkurenco na notranjem trgu.

(364) Komisija med formalno preiskavo ni ugotovila nobenih razlogov, da bi spremenila svojo oceno v zvezi s tem. Ker so bile zadevne tri komponente ukrepa načrtovane skupaj, imajo enak cilj, so določene z istim sporazumom in zakonom, jih dodeljuje isti organ za dodelitev pomoči in so bile vse tri potrebne, da sta se skupina Engie in družba Electrabel odločili za sodelovanje pri projektu dolgotrajnega obratovanja, Komisija meni, da so del enega samega posredovanja in jih je treba proučiti skupaj kot eno samo posredovanje.

8.1.1 *Pripisljivost in obstoj državnih sredstev*

(365) Da bi se ukrepi opredelili kot pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, morajo biti dodeljeni neposredno ali posredno iz državnih sredstev.

(366) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 213 sklepa o začetku postopka, je o kombinaciji podukrepov projekta dolgotrajnega obratovanja, kot je opisana v oddelku 3 tega sklepa, odločila belgijska država (v dogovoru s skupino Engie) ob podpisu sporazuma o izvajanju 13. decembra 2023. Poleg tega projekt dolgotrajnega obratovanja vključuje ustanovitev subjekta, ki je delno v državni lasti (BE-NUC), organ za dodelitev pomoči pa je belgijska država.

([127]) Sodba z dne 19. marca 2013, Bouygues in Bouygues Télécom/Komisija in drugi, združeni zadevi C-399/10 P in C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, točka 104; sodba z dne 13. septembra 2010, Helenska republika in drugi/Komisija, združene zadeve T-415/05, T-416/05 in T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, točka 177; sodba z dne 15. septembra 1998, BP Chemicals/Komisija, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, točki 170 in 171.

([128]) Sodba z dne 15. decembra 2021, Oltchim SA/Komisija, T-565/19, ECLI:EU:T:2021:904, točke 93 do 197.

(367) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 214 sklepa o začetku postopka, projekt dolgotrajnega obratovanja sestavljajo številni podukrepi, ki vključujejo prenos državnih sredstev v korist podjetja BE-NUC, tj. novoustanovljenega skupnega podjetja v lasti belgijske države in družbe Electrabel. Zlasti pogodba na razliko, ki jo podpira država in ki skupnemu podjetju omogoča prejemanje dodatnega nadomestila v primeru, da bi se zaradi tržnih cen zmanjšali prihodki iz poslovanja, državo izpostavlja prenosu državnih sredstev v korist skupnega podjetja.

(368) Komisija na podlagi navedenih razlogov ugotavlja, da je ukrep dodeljen iz državnih sredstev in ga je mogoče pripisati državi v smislu člena 107(1) PDEU.

8.1.2 *Selektivna gospodarska prednost*

(369) Šteje se, da je ukrep selektiven, če daje prednost le posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga. Komisija ponovno poudarja, da se s tem ukrepom, vključno z njegovimi različnimi podkomponentami, ocenjenimi skupaj in ločeno, zagotavlja selektivna prednost v smislu člena 107(1) PDEU.

(370) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 217 sklepa o začetku postopka, je projekt dolgotrajnega obratovanja, vključno z zadevnimi tremi komponentami priglašenega ukrepa, usmerjen v podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev, da bi se na energetskem trgu ponudila električna energija in bi se s tem prispevalo k varnosti oskrbe. Ukrep bo glavnim upravičencem, tj. družbama Electrabel in Luminus ter podjetju BE-NUC, zagotovil posebno prednost: (i) ki ni na voljo drugim energetskim operaterjem v podobnih pravnih in dejanskih razmerah, ob upoštevanju cilja in učinkov ukrepa (zagotavljanje financiranja in stabilnih prihodkov za podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev ter zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo v Belgiji), in (ii) ki jih ne bi pridobili pod običajnimi tržnimi pogoji in brez posebnega dogovora glede različnih elementov ukrepa. Ta prednost je selektivna, ker daje prednost lastnikom in upravljavcu enot z dolgotrajnim obratovanjem, ki so v primerljivem dejanskem in pravnem položaju kot drugi ponudniki proizvodnih zmogljivosti, ki nimajo možnosti upravljati jedrskih elektrarn v Belgiji, vendar lahko prav tako prispevajo k varnosti oskrbe (kot so plinske elektrarne, operaterji prilagajanja odjema in ponudniki shranjevanja).

(371) Poleg tega, kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 218 sklepa o začetku postopka, številni posamezni podukrepi, ki so del projekta dolgotrajnega obratovanja, zagotavljajo selektivno gospodarsko prednost družbama Electrabel in/ali Luminus (in po potrebi sodelujočima družbama). Sporazum o nadomestilu v komponenti 1 na primer vključuje dvosmerno pogodbo na razliko, ki določa fiksni tok prihodkov za proizvodnjo električne energije iz jedrskih virov, s čimer lastnike elektrarn ščiti pred tržnimi tveganji. Belgija zagotavlja tudi delničarsko posojilo, posojila za stroške zaustavitve ter plačilo minimalnih stroškov poslovanja in plačilo osnovnega kapitala za kritje zagonskih stroškov enot z dolgotrajnim obratovanjem in njihovega morebitnega pomanjkanja donosnosti. Ta posojila in sporazumi niso na voljo drugim konkurentom in tako zagotavljajo selektivno gospodarsko prednost družbi Electrabel kot delu podjetja BE-NUC in družbi Luminus. Komponenta 3 skupini Engie in družbi Luminus zagotavlja zaščito pred povračilom stroškov v primeru spremembe zakonodaje ali politike, s čimer se naložbeno tveganje zmanjša in prenese na državo, zagotovi pa se tudi gospodarska korist, ki je ne bi bilo mogoče pridobiti pod običajnimi tržnimi pogoji in ni na voljo drugim udeležencem na trgu.

(372) Belgija trdi, da bo razpisni postopek za sporazum o storitvah upravljanja z energijo potekal v skladu z belgijskim zakonom o javnem naročanju z dne 17. junija 2016 in kraljevim odlokom z dne 18. junija 2017 o javnem naročanju v sektorjih gospodarskih javnih služb. Partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo bo izbran na podlagi odprtega, preglednega, nediskriminatornega in brezpogojnega razpisa. Konkurenčni razpisni postopek za sporazum o storitvah upravljanja z energijo, pri katerem se uporabljajo in upoštevajo postopki iz direktiv o javnem naročanju, zagotavlja, da je transakcija, v tem primeru nakup storitev upravljanja z energijo, skladna s tržnimi pogoji in izključuje vse prednosti, dodeljene energetskemu upravljavcu. Projekt dolgotrajnega obratovanja torej ne zagotavlja selektivne prednosti partnerju sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

(373) Komisija na podlagi zgoraj navedenih razlogov ugotavlja, da projekt dolgotrajnega obratovanja upravičencem do ukrepa zagotavlja selektivno gospodarsko prednost.

8.1.3 *Nevarnost izkrivljanja konkurence in vpliva na trgovino*

(374) Kot je Komisija poudarila v uvodni izjavi (221) sklepa o začetku postopka, je trg električne energije liberaliziran, proizvajalci električne energije pa sodelujejo v trgovini med državami članicami, zato lahko prednost, zagotovljena proizvajalcem jedrske električne energije, izkrivlja konkurenco in vpliva na trgovino med državami članicami. Električna energija iz jedrskih virov se običajno prodaja na notranjem trgu električne energije, kjer konkurira vsem virom električne energije, vključno s tistimi v drugih državah članicah. Poleg tega je belgijski trg električne energije v območju določanja zmogljivosti, imenovanega „CORE“, močno medsebojno povezan.

(375) Zato Komisija ponavlja svoje stališče, da bi prednost, dodeljena upravičencem prek projekta dolgotrajnega obratovanja, lahko izkrivljala konkurenco in vplivala na trgovino med državami članicami.

8.1.4 *Sklepna ugotovitev o obstoju pomoči*

(376) Komisija ugotavlja, da komponente 1, 2 in 3 priglašenega ukrepa (skupaj projekt dolgotrajnega obratovanja) kot različni ukrepi, ki se nanašajo na eno samo državno posredovanje, vključujejo državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU.

8.2 **Zakonitost pomoči**

(377) Kot je Komisija poudarila v uvodni izjavi 224 sklepa o začetku postopka, ji je bil ukrep priglašen 21. junija 2024 in se do zdaj še ni izvajal. Belgija je potrdila, da pred zaključkom transakcije ne bodo izvedena nobena dejanska dela, razen pripravljalnih del, ki so del razvojnih dejavnosti v okviru sporazuma o skupnem razvoju++. Zaključek transakcije in izvedba ukrepa sta pogojena z odobritvijo ukrepa s strani Komisije, saj je odobritev državne pomoči predpogoj za uporabo sporazuma o izvajanju.

(378) Belgijski organi so torej izpolnili obveznosti priglasitve in mirovanja iz člena 108(3) PDEU.

8.3 **Združljivost ukrepa z notranjim trgom**

(379) Komisija je zaradi ugotovitve, da ukrep vključuje državno pomoč, proučila še, ali bi se lahko štel za združljivega z notranjim trgom.

8.3.1 *Pravna podlaga za oceno*

(380) Komisija je priglašeni ukrep ocenila na podlagi člena 107(3), točka (c), PDEU, v skladu s katerim lahko Komisija za združljivo razglasi „pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi“.

8.3.2 *Pozitivni pogoj: razvoj gospodarske dejavnosti*

8.3.2.1 *Prispevek k razvoju gospodarske dejavnosti*

(381) Člen 107(3), točka (c), PDEU določa, da lahko Komisija za združljivo razglasi „pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi“. Zato mora pomoč, da bi bila združljiva v skladu z navedeno določbo Pogodbe, prispevati k razvoju določene gospodarske dejavnosti ([129]).

(382) Posredovanje države je lahko potrebno, da se olajša ali spodbudi razvoj nekaterih gospodarskih dejavnosti, ki se brez pomoči ne bi razvijale ali se ne bi razvijale enako hitro ali pod enakimi pogoji.

([129]) Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, točki 20 in 24.

(383) Belgija trdi, da vse tri komponente ukrepa zmanjšujejo glavne dejavnike tveganja, ki izhajajo iz naložb v sredstva za proizvodnjo jedrske energije. Kot je pojasnjeno v oddelku 3.1 tega sklepa in oddelku 2.3 sklepa o začetku postopka, je cilj priglašenega ukrepa omogočiti naložbe v dva obstoječa jedrska reaktorja, da se zagotovi njuno delovanje za daljše obdobje desetih let (zlasti prek komponente 1 ukrepa, glej oddelek 3.3.1), s čimer se prispeva k zanesljivosti oskrbe v Belgiji ter zagotovi dolgoročno financiranje ravnanja z jedrskimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom (zlasti prek komponente 2 ukrepa, glej oddelek 3.3.2). Poleg tega Belgija trdi, da je pravno varstvo (v okviru komponente 3 ukrepa, glej oddelek 3.3.3) potrebno za pospešitev projekta dolgotrajnega obratovanja z zmanjšanjem nekaterih tveganj, za katera se šteje, da so zunaj nadzora vlagatelja.

(384) Komisija opozarja, da je Sodišče razvoj novih jedrskih zmogljivosti priznalo kot gospodarsko dejavnost v smislu člena 107(3), točka (c), PDEU ([130]) in ugotovilo, da se člen 107 PDEU lahko uporablja za naložbe v proizvodnjo jedrske energije ([131]). Projekt dolgotrajnega obratovanja prispeva k razvoju proizvodnje električne energije iz virov jedrske energije v Belgiji, zato prispeva k razvoju gospodarske dejavnosti v Belgiji.

(385) Komisija zato meni, da se z ukrepom pospešuje razvoj določene gospodarske dejavnosti, kot se zahteva s členom 107(3), točka (c), PDEU.

8.3.2.2 Spodbujevalni učinek

(386) Za državno pomoč se lahko šteje, da spodbuja gospodarsko dejavnost, samo, če ima spodbujevalni učinek. Pomoč ima spodbujevalni učinek, če upravičenca spodbudi k spremembi ravnanja v smeri razvoja gospodarske dejavnosti, ki se izvaja s pomočjo, in če do te spremembe ravnanja brez pomoči ne bi prišlo.

(387) Kot je pojasnjeno v uvodnih izjavah 5 in 6 sklepa o začetku postopka ter uvodnih izjavah 19 in 23 tega sklepa, je Belgija pojasnila, da skupina Engie brez pomoči ne bi imela potrebnih spodbud za nadaljnje naložbe v razvoj jedrskih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije, zlasti ker je Belgija pred odločitvijo belgijske vlade o projektu dolgotrajnega obratovanja marca 2022 načrtovala popolno postopno opustitev jedrske energije (glej oddelek 2.2). Poleg tega je pojasnila, da obstajajo pomembne pomanjkljivosti trga, povezane z naložbami v vire za proizvodnjo energije na splošno in zlasti v proizvodnjo jedrske energije (glej oddelek 3.1). Naložbe v jedrsko energijo brez državne podpore verjetno ne bodo dobičkonosne zaradi negotovosti razvoja dogodkov na trgu električne energije, zlasti v primeru podaljšanja življenjske dobe za omejeno obdobje desetih let.

(388) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 19 tega sklepa in uvodni izjavi 5 sklepa o začetku postopka, je skupina Engie že napovedala, da namerava zapustiti jedrski sektor v Belgiji, ter ustrezno prilagodila svoje sporočilo in strategijo. V odzivu na javno posvetovanje v zvezi s sklepom o začetku postopka potrdila, da ni dvoma, da družba Electrabel brez projekta dolgotrajnega obratovanja, vključno z zadevnimi tremi komponentami, ne bi nadaljevala obratovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem (glej oddelek 5.1.2).

(389) Belgija trdi tudi, da so razvojne dejavnosti, ki se pred zaključkom transakcije izvajajo zaradi sklenitve sporazuma o skupnem razvoju++, zgolj pripravljalna dela in študije izvedljivosti ter da se pred uradnim zaključkom transakcije ne bodo izvedla nobena dejanska dela (glej oddelek 3.3.1.1).

(390) Komisija meni, da imajo vse komponente ukrepa isti specifični cilj in so vse potrebne za nadaljevanje projekta dolgotrajnega obratovanja.

(a) Mehanizmi finančne podpore v okviru komponente 1 priglašenega ukrepa so potrebni za zmanjšanje tveganja projekta dolgotrajnega obratovanja in kritje njegovih naložbenih stroškov, vključno z zmernim dobičkom, zlasti ker mora upravljavec jedrskih elektrarn v skladu s sedanjo pravno podlago ponovno prenehati z jedrskimi dejavnostmi po desetletnem podaljšanju življenjske dobe, zaradi česar je negotovost v zvezi s prihodki od proizvodnje jedrske energije še večja.

([130]) Glej prejšnjo opombo, točka 63.
([131]) Glej prejšnjo opombo, točka 32.

(b) Prav tako sta skupina Engie in družba Electrabel zahtevali dogovor o ravnanju z odpadki v okviru komponente 2 ukrepa in sporazum o pravnem varstvu v primeru spremembe zakonov o proizvodnji jedrske energije (komponenta 3), preden bi razmislili o sodelovanju v projektu dolgotrajnega obratovanja in ponovnem vstopu v jedrsko dejavnost v Belgiji.

(391) Komisija na podlagi navedenega meni, da ima ukrep spodbujevalni učinek, saj upravičence spodbuja k izvajanju gospodarske dejavnosti, ki je brez ukrepa ne bi opravljal.

8.3.2.3 Skladnost z ustreznimi določbami prava EU

(392) Kot je pojasnjeno v sklepu o začetku postopka, je Sodišče v zadevi Hinkley Point C ([132]) menilo, da „državne pomoči, ki krši določbe ali splošna načela prava Unije, ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom“. V zvezi z jedrsko energijo je izrecno pojasnilo, da za sektor iz Pogodbe Euratom „državne pomoči za gospodarsko dejavnost tega sektorja, katere preučitev bi pokazala, da krši pravila prava Unije na področju okolja, ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom na podlagi te določbe“.

(393) Poleg tega je Sodišče poudarilo, da se za jedrske elektrarne in druge jedrske reaktorje uporablja sekundarna zakonodaja, kot je Direktiva 2011/92/EU, v skladu s katero je treba za nekatere projekte opraviti presojo vplivov na okolje.

(394) Sodišče je pojasnilo še, da člen 194 PDEU o energetski politiki Unije ne nasprotuje naložbam v jedrsko energijo ([133]). V skladu s sodno prakso ([134]) je jasno, da si cilji in načela okoljskega prava Unije ter cilji Pogodbe Euratom niso v nasprotju, saj imajo države članice EU v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije svobodno izbiro, da jedrsko energijo vključijo v svojo mešanico virov energije, tako da ni mogoče šteti, da načelo varstva okolja, previdnostno načelo, načelo onesnaževalec plača in načelo trajnostnosti v vseh okoliščinah nasprotujejo temu, da bi se za gradnjo ali obratovanje jedrske elektrarne odobrila državna pomoč.

(395) Zato dejstvo, da se ukrep nanaša na jedrsko energijo, ne pomeni, da je nezdružljiv z notranjim trgom. Belgija se je odločila za jedrsko energijo, da bi odpravila pomisleke glede zanesljivosti oskrbe in prispevala k razogljičenju svoje mešanice virov energije (glej oddelka 2.3 in 2.4).

(396) Kot je navedeno v uvodni izjavi 240 sklepa o začetku postopka in uvodni izjavi 222 tega sklepa, je Belgija pojasnila, da je bil pred razvojem projekta dolgotrajnega obratovanja opravljen obsežen in odprt postopek presoje vplivov na okolje, izveden v skladu z zahtevami sekundarne zakonodaje EU ([135]). Belgija je v odziv na pripombo tretje osebe v zvezi s tem (glej uvodno izjavo 348) ponovila, da je bila presoja vplivov projekta dolgotrajnega obratovanja na okolje izvedena na pobudo belgijske zvezne javne službe za gospodarstvo ter da je bila organizirana v celoti v skladu z belgijsko zakonodajo in Aarhuško konvencijo (glej uvodno izjavo 356). Komisija zato nima nobenih dokazov, da projekt dolgotrajnega obratovanja krši katere koli določbe okoljskega prava EU.

(397) Komisija je bila obveščena o projektu dolgotrajnega obratovanja in belgijski organi so ga priglasili v skladu s členom 41 Pogodbe Euratom.

(398) Ni izključeno, da bo moralo družba Electrabel izvesti gradbena dela, da bi enoti z dolgotrajnim obratovanjem uskladila z zahtevami varnostnega organa. V skladu z ustaljeno sodno prakso mora „Komisija ob uporabi postopka na področju državnih pomoči v skladu s splošnim namenom Pogodbe upoštevati skladnost med določbami, ki

([132]) Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2022, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, točki 44 in 45.
([133]) Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2022, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, točki 48 in 49.
([134]) Glej prejšnjo opombo, točka 49.
([135]) Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

urejajo državne pomoči, in drugimi posebnimi določbami razen tistih v zvezi z državnimi pomočmi ter tako presoditi, ali je zadevna pomoč združljiva s temi posebnimi določbami. […] Vendar je Komisiji taka obveznost naložena le v zvezi z oblikami pomoči, ki so tako neločljivo povezane z namenom pomoči, da jih ne bi bilo mogoče presojati ločeno. […] Nasprotno, če je mogoče zadevno obliko ločiti od namena pomoči, Komisiji ni treba presoditi, ali je združljiva z drugimi določbami razen tistih v zvezi z državnimi pomočmi v okviru postopka iz člena 108 PDEU“ ([136]). Splošno sodišče je v sodbi v zvezi z državno pomočjo za jedrsko elektrarno Paks II potrdilo, da Komisiji ni treba preveriti, ali je vsak vidik ukrepa pomoči ali element v zvezi s pomočjo – če ni neločljive povezave – v skladu s pravom Unije ([137]). Poleg tega je v obravnavani zadevi navedlo, da „[i]zvedba postopka javnega naročanja in morebitna gradnja reaktorjev, ki bi jo opravilo drugo podjetje, ne bi spremenili niti predmeta pomoči […] niti upravičenca do pomoči [z]“ ([138]).

(399) Kot je navedeno v uvodni izjavi 243 sklepa o začetku postopka, Komisija meni, da bi morebitna neskladnost z Direktivo 2014/25/EU lahko vplivala na oceno združljivosti priglašenega ukrepa, če bi povzročil dodatno neupravičeno izkrivljanje konkurence in trgovine na trgu električne energije (trgu, na katerem so dejavni upravičenci). Komisija ugotavlja, da je Direktiva 2014/25/EU pomembna v zvezi z neposredno oddajo (morebitnih) gradbenih del za enoti z dolgotrajnim obratovanjem določenim podjetjem.

(400) Tudi če bi v obravnavanem primeru družba Electrabel oddala v podizvajanje vsa (morebitna) gradbena dela (ali njihov del), povezana s projektom dolgotrajnega obratovanja, za katera bi lahko veljala uredba o javnem naročanju, Komisija meni, da ni „neločljive povezave“ med vidiki pomoči in javnega naročanja, saj jih je mogoče oceniti ločeno. Priglašeni ukrep podpira podaljšanje življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev ne glede na to, kako se izberejo bodoči pogodbeni izvajalci. Poleg tega izvajanje priglašene pomoči ni odvisno od natančne uporabe pravil o javnem naročanju. Obratovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem in pogoje za trženje električne energije je torej mogoče ločiti od vidikov javnega naročanja v zvezi s prenovo jedrskih reaktorjev. Zato lahko Komisija oceni ukrep, ne da bi ocenila vidike javnega naročila v zvezi s prenovo, saj taki vidiki niso neločljivo povezani z gospodarsko dejavnostjo, ki jo spodbuja pomoč, ali njenimi oblikami.

(401) Kar zadeva sporazum o storitvah upravljanja z energijo, Belgija trdi, da poteka javni razpis za izbiro partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in da se v razpisnem postopku upoštevajo pravila belgijske zakonodaje o javnem naročanju (glej oddelek 3.3.1.5.1). Belgijska vlada deluje kot naročnik v imenu in za račun podjetja BE-NUC (ker podjetje BE-NUC še ne deluje popolnoma), vendar bo podjetje BE-NUC samo sklenilo sporazum o storitvah upravljanja z energijo. Glede na dejavnost podjetja BE-NUC je bilo sklenjeno, da se uporabljajo pravila za sektorje gospodarskih javnih služb. Naročnik bo izbral upravičene stranke in jih pozval k predložitvi ponudbe na podlagi osnutka zadevnega sporazuma, ki ga predlaga naročnik, nato pa lahko sledijo pogajanja in ponudbe. Komisija lahko zato sklene, da je razpis za sporazum o storitvah upravljanja z energijo v skladu z ustreznimi belgijskimi pravili in pravili EU o javnem naročanju.

(402) Belgija je potrdila, da so belgijski organi in skupina Engie spoštovali pravila o javnem naročanju, kar zadeva razpisni postopek za sporazum o storitvah upravljanja z energijo (glej uvodno izjavo 143), in pravila o javnem naročanju na splošno (glej uvodno izjavo 356). Iz razlogov, navedenih v uvodnih izjavah 398 do 401, Komisija nima nobenih dokazov, da projekt dolgotrajnega obratovanja krši katere koli določbe zakonodaje o javnem naročanju.

([136]) Glej sodbo z dne 3. decembra 2014, Castelnou Energía, zadeva T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, točke 181–184. Sodba z dne 30. novembra 2022, Avstrija/Komisija, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, točka 30.

([137]) Sodba z dne 30. novembra 2022, Avstrija/Komisija, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, točka 32.

([138]) Sodba z dne 30. novembra 2022, Avstrija/Komisija, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, točka 37. Sodišče je razlogovanje v zvezi s potrebo po „neločljivi povezavi“, da Komisija oceni združljivost nekaterih podrobnih pravil pomoči s pravom EU, potrdilo v sodbi v zadevi Braesch. Glej sodbo z dne 31. januarja 2023, Komisija/Braesch in drugi, C-284/21 P, ECLI:EU:C:2023:58, točke 96 do 99.

(403) Kot je navedeno v uvodni izjavi 245 sklepa o začetku postopka in oddelku 3.3.2.1 tega sklepa, je dogovor glede prenosa odgovornosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom v skladu z določbami Direktive 2011/70/Euratom. Pogodba Euratom in ustrezna sekundarna zakonodaja glavno odgovornost za zagotavljanje odgovornega in varnega ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter njihovega financiranja nalagata upravljavcem jedrskih objektov v skladu z načelom iz člena 4(3) Direktive 2011/70/Euratom. Vendar je država končno odgovorna za odgovorno in varno ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ter za zagotovitev, da so za tako ravnanje na voljo ustrezna finančna sredstva. Belgijski organi so dokazali, da je cilj ukrepa zagotoviti financiranje ravnanja z izrabljenim gorivom in jedrskimi odpadki kot predpogoja za odgovorno in varno ravnanje s temi materiali. Komisija zato nima nobenih dokazov, da bi del projekta dolgotrajnega obratovanja, ki se nanaša na ravnanje z odpadki, kršil določbe iz Direktive 2011/70/Euratom.

(404) Ker projekt dolgotrajnega obratovanja prejema podporo v obliki dvosmerne pogodbe na razliko, Komisija meni, da se načela iz člena 19d(2) Uredbe (EU) 2019/943 ([139]), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2024/1747 (v nadaljnjem besedilu: uredba o električni energiji), uporabljajo za vse dvosmerne pogodbe na razliko od začetka veljavnosti navedene uredbe 16. julija 2024. To vključuje primere, ko se država članica, ne da bi to morala storiti v skladu z uredbo o električni energiji, odloči za uvedbo dvosmerne pogodbe na razliko v zvezi z naložbami, namenjenimi podaljšanju življenjske dobe obstoječih objektov, kot v primeru projekta dolgotrajnega obratovanja. V tem okviru so belgijski organi uvedli nekatere spremembe zasnove pogodbe na razliko, da bi izboljšali odločitve o modulaciji, in sicer so pristojnost za odločanje v zvezi z ekonomskimi modulacijami prenesli na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, kot je pojasnjeno v oddelku 3.3.1.5.2. Poleg tega je Belgija okrepila mehanizem za delitev tveganja in dobička, da bi finančno podporo tesneje uskladila s spremembami tržnih cen (glej uvodno izjavo 107). Komisija priznava, da so elektrarne razmeroma velike v primerjavi z likvidnostjo trga znotraj dneva in izravnalnega trga v Belgiji, da se v zadevnih elektrarnah uporablja stara jedrska tehnologija z omejeno prilagodljivostjo, da za elektrarne veljajo posebej visoke varnostne zahteve ter da podaljšanje in uvedba ekonomskih modulacij povečujeta tveganje zaustavitev (glej oddelek 2.1). Hkrati Komisija priznava, da sta belgijski trg znotraj dneva in izravnalni trg vse bolj povezana s sosednjimi trgi, vendar ostajata razmeroma majhna v primerjavi z velikostjo obeh elektrarn. Glede na navedeno priznava dejstvo, da so belgijski organi izvedli nekatere spremembe zasnove pogodbe na razliko, da bi jo bolje uskladili s cilji iz člena 19d(2) uredbe o električni energiji, tako da so zagotovili, da se bosta enoti z dolgotrajnim obratovanjem prilagodili tržnim signalom, zlasti tudi z zagotavljanjem – kolikor je to tehnično izvedljivo – učinkovitega časovnega razporeda proizvodnje in vzdrževanja.

(405) Kot je navedeno v uvodni izjavi 247 sklepa o začetku postopka in uvodni izjavi 110 tega sklepa, Belgija trdi, da se bodo vsi prihodki iz dvosmerne pogodbe na razliko stekali v splošni državni proračun (ob upoštevanju ločenega računovodstva) in se bodo uporabili predvsem za financiranje plačil nasprotne stranke sporazuma o nadomestilu v okviru pogodbe na razliko za enoti z dolgotrajnim obratovanjem. Kadar prihodki pogodbe na razliko presegajo zneske, potrebne za financiranje stroškov pogodbe na razliko za enoti z dolgotrajnim obratovanjem, bi se lahko uporabili za financiranje stroškov druge pogodbe na razliko. Belgija se zavezuje, da se bo, če morebitni preostali prihodki iz pogodbe na razliko uporabijo za razdelitev podjetjem, ta razdelitev izvedla v skladu s členom 19d(2), točki (d) in (e), uredbe o električni energiji. Belgija bo Komisijo vnaprej obvestila, če se prihodki iz pogodbe na razliko razdelijo podjetjem, in po potrebi priglasila tak ukrep (glej uvodno izjavo 110). Komisija na podlagi te zaveze meni, da je Belgija predložila zadostno zagotovilo glede skladnosti z načeli iz člena 19d(2), točki (d) in (e), uredbe o električni energiji. Belgija je potrdila tudi, da zasnova pogodbe na razliko vključuje kazenske klavzule v primeru neupravičene enostranske predčasne prekinitve pogodbe v skladu s členom 19d(2), točka (f), uredbe o električni energiji (glej uvodno izjavo 110).

([139]) Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (UL L 158, 14.6.2019, str. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2024/1747 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o spremembi uredb (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 glede izboljšanja zasnove trga električne energije v Uniji (UL L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

(406) Kot je navedeno tudi v uvodni izjavi 248 sklepa o začetku postopka, je v zvezi s skladnostjo skupnega podjetja z Uredbo Sveta (ES) št. 139/2004 ([140])iz stališč belgijske države in skupine Engie razvidno, da načrtovanega skupnega podjetja ni mogoče šteti za polno delujočega v smislu člena 3 navedene uredbe. Iz tega sledi, da ukrepa ni treba priglasiti Evropski komisiji glede njegove skladnosti z navedeno uredbo.

(407) Kot je navedeno v uvodni izjavi 249 sklepa o začetku postopka in oddelku 3.6 tega sklepa, so belgijski organi v zvezi s financiranjem ukrepa pojasnili, da se stroški, povezani s projektom dolgotrajnega obratovanja, po potrebi krijejo iz državnega proračuna. Koristi projekta bi se stekale tudi v državni proračun. Z ukrepom niso neločljivo povezana nobena sredstva, zato ukrep ne krši člena 30 ali 110 PDEU.

(408) Iz zgoraj navedenih razlogov Komisija ugotavlja, da predlagani ukrep kot tak ne krši nobene ustrezne določbe prava EU.

8.3.2.4 Sklepna ugotovitev

(409) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da projekt dolgotrajnega obratovanja izpolnjuje prvi (pozitivni) pogoj ocene združljivosti (tj. da se s pomočjo pospešuje razvoj gospodarske dejavnosti).

8.3.3 *Negativni pogoj: pomoč ne sme neupravičeno spreminjati trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi*

8.3.3.1 Opredelitev trga, na katerega vpliva pomoč

(410) Kot je poudarjeno v sklepu o začetku postopka, je bil projekt dolgotrajnega obratovanja vzpostavljen, da bi prispeval k zanesljivosti oskrbe z električno energijo na belgijskem trgu in hkrati zmanjšal odvisnost Belgije od fosilnih goriv (s čimer bi prispeval tudi k razogljičenju belgijskega energetskega sistema). Hkrati je bilo ugotovljeno, da je belgijski trg dobro povezan na območju določanja zmogljivosti CORE (glej uvodno izjavo 374).

(411) Glede na navedeno sta upoštevna trga za oceno zadevnih ukrepov trg električne energije v Belgiji in trg električne energije na območju določanja zmogljivosti CORE.

8.3.3.2 Opredelitev pozitivnih učinkov ukrepa pomoči

(412) Kot je navedeno v uvodni izjavi 254 sklepa o začetku postopka in preglednici 2 tega sklepa, naj bi podaljšanje življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev predstavljalo 12–16 % proizvodnje električne energije v Belgiji, kar omogoča nadaljevanje proizvodnje električne energije iz jedrske energije in s tem ohranjanje potrebne proizvodnje na strani ponudbe v skladu s posebno mešanico mešanici virov energije, ki jo je izbrala Belgija. Da bi se odzivali na nenehno naraščajoče povpraševanje po električni energiji v Belgiji, je treba poleg zmogljivosti, pridobljene prek mehanizma za zmogljivost, dva najmlajša jedrska reaktorja ohraniti na trgu nadaljnjih deset let, kot je prikazano v najnovejši oceni zadostnosti virov belgijskega operaterja prenosnega sistema (glej oddelek 2.4). Projekt dolgotrajnega obratovanja ima zato pozitivne učinke na trg, saj bo pomagal odpraviti težave v zvezi z zadostnostjo virov in prispeval k zanesljivosti oskrbe v Belgiji.

(413) Poleg tega naložbe v jedrske vire energije zagotavljajo zanesljive nizkoogljične proizvodne zmogljivosti. Proizvodnja jedrske energije, za katero so značilne nizke emisije ogljika na MWh proizvedene električne energije, z zagotavljanjem zanesljive oskrbe med postopnim opuščanjem najbolj onesnažujočih goriv in zmanjšanjem odvisnosti od zemeljskega plina (skupaj z razvojem obnovljivih virov energije) prispeva k doseganju nacionalnih in evropskih ciljev razogljičenja.

(414) Projekt dolgotrajnega obratovanja bo tudi neposredno podpiral cilje REPowerEU, saj bo zmanjšal odvisnost od uvoženih fosilnih goriv (zlasti plina), na katera vplivajo nihanja cen in geopolitična tveganja, ter tako okrepil energetsko varnost (glej uvodno izjavo 21).

([140]) Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL L 24, 29.1.2004, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj).

(415) Komisija na podlagi navedenega ugotavlja, da ima projekt dolgotrajnega obratovanja pozitivne učinke na trg, saj bo izboljšal zanesljivost oskrbe in prispeval k razogljičenju mešanice virov energije Belgije. Ker je območje določanja zmogljivosti CORE dobro medsebojno povezano, lahko ti pozitivni učinki koristijo sosednjim državam članicam, ki uvažajo električno energijo iz Belgije.

8.3.3.3 Nujnost posredovanja države

(416) Da bi Komisija ugotovila, ali je ukrep pomoči nujen, mora oceniti, ali je ciljno usmerjen v okoliščine, v katerih bi lahko prinesel konkretne izboljšave, ki jih trg sam ne more doseči. Pomoči, s katero se izboljša finančni položaj upravičenega podjetja, vendar ni potrebna za doseganje predvidenega cilja, ni mogoče šteti za združljivo z notranjim trgom.

(417) V obravnavanem primeru želi Belgija podaljšati življenjsko dobo svojih dveh najmlajših jedrskih reaktorjev, da bi rešila vprašanja varnosti oskrbe, hkrati pa zmanjšala porabo fosilnih goriv in tako prispevala k razogljičenju. Komisija mora oceniti, ali je državna pomoč za ohranitev jedrske energije na trgu potrebna za doseganje teh ciljev.

(418) Komisija je v oddelku 2.3.2 sklepa o začetku postopka in oddelku 3.1 tega sklepa pojasnila, da je obstoj pomanjkljivosti trga pomemben dejavnik za oceno nujnosti pomoči, in priznala, da je zaradi nekaterih pomanjkljivosti trga potrebno posredovanje države v zvezi z razvojem jedrske energije ([141]). Zlasti pri naložbah v jedrsko energijo do nedelovanja trga prihaja predvsem zaradi številnih posebnih tveganj, ki jih trgovski vlagatelji težko obvladujejo ([142]), kot so:

(a) kompleksnost jedrske tehnologije, ki vodi do izpostavljenosti tehničnim in projektnim tveganjem ter tržnim in investicijskim tveganjem (zaradi kapitalske intenzivnosti naložb in nestanovitnosti energetskih trgov), ki jih obravnava komponenta 1 ukrepa;

(b) dolgoročna tveganja, povezana z ravnanjem z jedrskimi odpadki ter razgradnjo in demontažo jedrskih elektrarn, ki jih obravnava komponenta 2 ukrepa, ter

(c) izpostavljenost tveganjem, povezanim z regulativnimi in političnimi odločitvami, ki jih obravnava komponenta 3 ukrepa.

(419) Po navedbah Belgije vsaka od treh komponent projekta dolgotrajnega obratovanja obravnava eno od tveganj in pomanjkljivosti trga, kot je navedeno v uvodni izjavi 418.

(420) Belgija trdi tudi, da belgijski mehanizem za zmogljivost ni ustrezen mehanizem financiranja za zmogljivost za jedrsko energijo v Belgiji, zlasti glede na kratek časovni okvir, v katerem je bila sprejeta odločitev o podaljšanju življenjske dobe, dodatne negotovosti in pomanjkljivosti trga, povezane z naložbami v jedrsko energijo v primerjavi z drugimi tehnologijami, posebne značilnosti mehanizma za zmogljivost, v okviru katerega se organizirajo letne dražbe z negotovim izidom, in časovni okvir, ki ni združljiv s časovnim okvirom projekta dolgotrajnega obratovanja (glej oddelek 3.3.4 in uvodno izjavo 353). Poleg tega Belgija trdi, da je bil priglašeni ukrep, vključno s svežnjem podukrepov, potreben, da se je skupina Engie odločila začeti pogajanja o podaljšanju življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem, saj je skupina Engie že sprejela odločitev o prenehanju vseh jedrskih dejavnosti v Belgiji (glej uvodno izjavo 19).

([141]) Sklep Komisije (EU) 2015/658 z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (UL L 109, 28.4.2015, str. 44), uvodne izjave 382 do 385.

([142]) Glej na primer Sklep Komisije (EU) 2015/658 z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (UL L 109, 28.4.2015, str. 44); Sklep Komisije (EU) 2017/2112 z dne 6. marca 2017 o ukrepu/shemi pomoči/državni pomoči SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ki jo Madžarska namerava izvesti za podporo razvoju dveh novih jedrskih reaktorjev v jedrski elektrarni Paks II (UL L 317, 1.12.2017, str. 45); Sklep Komisije z dne 17. marca 2017, SA.39487 (2016/NN), Belgija, Podaljšanje življenjske dobe jedrskih elektrarn Tihange 1, Doel 1 in Doel 2 (UL C 142, 5.5.2017, str. 1); Sklep Komisije z dne 16. junija 2017, SA.45296 (2017/N), Nemčija, Prenos obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom v Nemčiji (UL C 254, 4.8.2017, str. 1).

(421) Belgija zato trdi, da je malo verjetno, da bi se življenjska doba obeh jedrskih reaktorjev podaljšala brez državne podpore, vključno z ustreznim modelom nadomestila (komponenta 1), sporazumom o prenosu obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom (komponenta 2) ter določbami o pravnem varstvu (komponenta 3), ki obravnavajo eno od zgoraj navedenih pomanjkljivosti trga.

(422) Potreba po vsakem od treh komponent ukrepa je (ločeno) ocenjena v oddelkih 8.3.3.3.1, 8.3.3.3.2 in 8.3.3.3.3. Ocena skupne potrebe po komponentah 1, 2 in 3 ter njihovih možnih kumulativnih učinkov je na voljo v oddelku 8.3.3.6.

8.3.3.3.1 Potreba po komponenti 1

(423) Kar zadeva tehnična, projektna, tržna in naložbena tveganja, ki jih je omenila Belgija, je Komisija v prejšnjih sklepih priznala, da so naložbe v nove projekte jedrske energije izpostavljene znatnemu tveganju zaradi kombinacije visokih začetnih stroškov kapitala, dolgega časa gradnje in dolgega obdobja delovanja za povrnitev naložbenih stroškov. Priznala je tudi, da je pomanjkanje finančnih instrumentov, ki temeljijo na trgu, in drugih vrst pogodb, s katerimi bi se zavarovalo pred takim velikim tveganjem, nedelovanje trga, ki je značilno za nekaj tehnologij, med drugim tudi za jedrsko energijo ([143]). Vendar se je to nanašalo na naložbe v nove jedrske elektrarne. Nasprotno pa obravnavana zadeva zajema naložbe v podaljšanje življenjske dobe dveh obstoječih jedrskih reaktorjev. Komisija zato meni, da se vprašanje naložb v podaljšanje življenjske dobe obeh jedrskih reaktorjev brez pomoči ne bi pojavilo.

(424) Prvič, kar zadeva ugotovitev Komisije iz uvodne izjave 295 sklepa o začetku postopka, da je bilo desetletno podaljšanje življenjske dobe reaktorjev Doel 1, Doel 2 in Tihange 1 leta 2015 izvedeno brez svežnja ukrepov finančne podpore ([144]), je skupina Engie v odgovoru na javno posvetovanje (glej uvodno izjavo 290) navedla, da okoliščine obeh projektov niso primerljive; v obravnavanem primeru: (i) je namreč belgijska vlada odločitev o projektu dolgotrajnega obratovanja sprejela po tem, ko se je skupina Engie začela pripravljati na opustitev jedrske dejavnosti, (ii) obstajajo dodatni stroški, povezani s kratkim časovnim razporedom sedanjega projekta dolgotrajnega obratovanja, ki jih je priznal tudi organ za jedrsko varnost (AFCN/FANC), in (iii) povečan delež obnovljivih virov energije v energetskem sistemu vodi v večjo nestanovitnost tržnih cen v primerjavi s stanjem in pričakovanji v letu 2015.

(425) Drugič, kar zadeva pomisleke Komisije glede potrebe po celotnem svežnju ukrepov v zvezi z nadomestilom, sta Belgija in skupina Engie navedli, da vsak del komponente 1 izpolnjuje poseben cilj in da se podkomponente dopolnjujejo. Belgija je podrobneje pojasnila ureditev finančnih ukrepov (glej tudi uvodno izjavo 68).

(a) Stroški poslovanja in vzdrževanja projekta dolgotrajnega obratovanja se financirajo s prihodki iz poslovanja, pridobljenimi z dolgotrajnim obratovanjem, pri čemer je tok prihodkov iz poslovanja zagotovljen s pogodbo na razliko. Kot sta pojasnili Belgija in skupina Engie, je projekt dolgotrajnega obratovanja zaradi pomanjkljivosti trga, povezanih z jedrsko industrijo, in velike nestanovitnosti trga električne energije v prihodnjih letih izpostavljen velikemu tveganju vrzeli v financiranju, zaradi česar je pogodba na razliko potreben instrument za doseganje stabilnega prihodka iz poslovanja. Komisija meni, da je ustrezno zasnovana pogodba na razliko potreben instrument za zagotovitev stabilnega toka prihodkov v negotovem tržnem okolju. Že v sklepu o začetku postopka je priznala visoko tveganje negativne neto sedanje vrednosti za projekt dolgotrajnega obratovanja brez pogodbe na razliko. Poleg tega se strinja tudi, da podaljšanje življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem (deset let) zajema kratko časovno obdobje v primerjavi s povprečnim trajanjem naložb v jedrskem sektorju (še toliko bolj, ker enoti z dolgotrajnim obratovanjem v prvih treh letih ne bosta delovali s 100-odstotno zmogljivostjo, ker je treba hkrati dokončati dela za podaljšanje dolgotrajnega obratovanja), obstajajo pa znatni stroški za uskladitev enot z dolgotrajnim obratovanjem z varnostnimi predpisi.

([143]) Sklep Komisije (EU) 2015/658 z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (UL L 109, 28.4.2015, str. 44), uvodni izjavi 382 in 383.

([144]) V navedenem primeru je bilo zagotovljeno le pravno varstvo pred tveganjem političnega oviranja (podobno pravnemu varstvu, zagotovljenemu v okviru komponente 3 sedanjega ukrepa).

(b) Plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve dopolnjujejo pogodbo na razliko, da se zagotovi dolgoročna finančna stabilnost, saj ni mogoče izključiti, da se bodo v desetletnem obdobju pojavila obdobja pomembnih nenačrtovanih izpadov delovanja. Podatki, ki jih je predložila družba Electrabel, dejansko kažejo, da verjetnost takega dogodka ni majhna, ampak je glede na izkušnje te družbe z belgijskimi jedrskimi reaktorji v obdobju 2012–2022 verjetna (glej preglednico 10). S posojili za stroške zaustavitve naj bi se zagotovila zadostna denarna sredstva v fazi ponovnega začetka projekta dolgotrajnega obratovanja, ko je treba še izvesti pomembna dela in enoti z dolgotrajnim obratovanjem ne moreta delovati s polno zmogljivostjo, ta posojila pa naj bi bila po načrtih odplačana do konca desetletnega obdobja. Nasprotno je plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala na voljo v celotnem desetletnem obdobju, vendar je namenjeno le za primere pomembnih nenačrtovanih izpadov delovanja. Shema za obratna sredstva se uporablja kot medletni most do letnega plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala. Belgija je predložila tri scenarije, iz katerih je razviden kažejo učinek pojava pomembnih nenačrtovanih izpadov delovanja. Kot je razvidno iz preglednice 11, bi lahko skupno podjetje v teh primerih, do katerih bi lahko prišlo v zadevnem desetletnem obdobju, brez plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojila za stroške zaustavitve bankrotiralo.

(c) Komisija zato priznava, da so pogodba na razliko, posojila za stroške zaustavitve, plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter shema za obratna sredstva dopolnilni ukrepi, ki so vsi potrebni za zagotovitev, da ima podjetje BE-NUC vedno zadostno likvidnost za plačilo stroškov poslovanja, vzdrževanja in goriva, da se omogoči varno in zanesljivo delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem.

(d) Skupina Engie je bila v postopku omejevanja svoje izpostavljenosti jedrski energiji (glej uvodno izjavo 19) in ni želela sama izvesti zahtevanih naložb v osnovna sredstva v višini več kot [2–2,5] milijarde EUR za projekt dolgotrajnega obratovanja ter sama podpreti vseh morebitnih izgub zaradi nepričakovanih izpadov delovanja in prekoračitev stroškov, zato je pred podpisom sporazuma o projektu dolgotrajnega obratovanja zahtevala mehanizem delitve tveganja v razmerju 50/50 z Belgijo (glej uvodno izjavo 23) in poleg mehanizmov nadomestil v sporazumu o nadomestilu vztrajala pri strukturi skupnega podjetja (vzpostavitev podjetja BE-NUC), da bi se pokrila preostala tveganja glede financiranja in solventnosti. Zahteve glede naložb v osnovna sredstva projekta dolgotrajnega obratovanja financirajo delničarji skupnega podjetja po načelu enakovrednosti, in sicer prek lastniškega kapitala ali prek delničarskih posojil.

— Kljub vzpostavljenim mehanizmom finančnega nadomestila iz sporazuma o nadomestilu ostajajo znatna tveganja, ki jih skupina Engie ni želela prevzeti sama. Skupina Engie je predložila simulacijo, ki prikazuje učinek zmanjšane razpoložljivosti in/ali zvišanih stroškov poslovanja v fazi izvajanja, ki jih ne zajema plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, kar lahko znatno negativno vpliva na dobičkonosnost podjetja BE-NUC, kot je prikazano v preglednici 16.

— Struktura skupnega podjetja omogoča financiranje naložb v osnovna sredstva brez zadolževanja, ki bi bilo v tem primeru zelo drago ali bi ga bilo težko pridobiti, saj se komercialne banke ne želijo izpostavljati jedrskim sredstvom.

— Uvedba delničarskih posojil poleg vložka lastniškega kapitala izhaja iz finančnih vidikov, saj omogoča večjo prilagodljivost pri oblikovanju načrtov črpanja in odplačevanja ter optimizira finančno strukturo glede na obdavčljivi dohodek.

(e) Komisija zato ugotavlja, da se lahko ustanovitev skupnega podjetja, v katerem se tveganja, povezana s prekoračitvami stroškov in prisilnim nedelovanjem, ki se ne krijejo z drugimi finančni instrumenti, delijo z Belgijo, šteje za potrebno.

(f) Sporazum o skupnem razvoju++ krije stroške, povezane z razvojnimi dejavnostmi, ki jih je treba izvesti, da se izpolnijo pričakovanja varnostnega organa v zvezi s projektom dolgotrajnega obratovanja. Komisija glede na kratek časovni razpored projekta dolgotrajnega obratovanja meni, da je bilo zato treba vzpostaviti mehanizem in sprejeti sklep o financiranju teh dejavnosti.

(g) Kar zadeva ostale podukrepe komponente 1, kot je že navedeno v sklepu o začetku postopka, Komisija meni, da:

— sporazum o obratovanju in vzdrževanju omogoča, da se kadar koli zagotovi kritje vseh stroškov obratovanja in vzdrževanja, torej je potreben;

— sklenitev sporazuma o upravnih praksah in prodaji energije je pogoj za delovanje projekta dolgotrajnega obratovanja v praksi, tako da sta sporazum o upravnih storitvah in sporazum o storitvah upravljanja z energijo potrebna ter

— običajna praksa je, da se stranki v okviru dogovora dogovorita o pogojih v primeru, da se transakcija ne zaključi, tako da je v takem primeru potrebno nadomestilo za kritje stroškov.

(426) Tretjič, Komisija opozarja na pripombe tretjih oseb, ki so trdile, da bi bilo mogoče oskrbo z energijo zagotoviti tudi s cenejšimi tehnologijami, ter menile, da bi se zaradi subvencij v jedrskem sektorju upočasnil napredek pri drugih tehnologijah, ki so cenejše in podnebju prijaznejše (zlasti obnovljivih virov energije). Belgija je trdila, da imajo države članice avtonomijo pri oblikovanju svoje energetske politike, vključno z možnostjo vključitve jedrske energije v svojo mešanico virov energije, in da je raznolika kombinacija metod proizvodnje energije bistvena za ohranjanje zanesljivega in uravnoteženega elektroenergetskega omrežja. Glede na to, da se je koncentracija na trgu v zadnjih letih zmanjšala zaradi večjega deleža energije iz obnovljivih virov v belgijski mešanici virov energije (glej uvodne izjave 34 do 37), in glede na nedavne naložbe belgijske države v odobalna vetrna polja na območju Princess Elisabeth ([145]), Komisija ne vidi razloga za sklep, da bi projekt dolgotrajnega obratovanja preprečeval povečevanje deleža energije iz obnovljivih virov v Belgiji. Potreba po naložbah v jedrsko energijo in energijo iz obnovljivih virov je prav tako verjetna, saj imajo obnovljivi viri energije trenutno še vedno slabosti, kot sta razpoložljivost lokacij in zmogljivost za priključitev na omrežje. Nadomestilo prek (spremenjene) zasnove pogodbe na razliko zagotavlja več spodbud za povečanje proizvodnje v urah z visokimi cenami (kolikor je mogoče glede na staro tehnologijo, vključeno v enoti z dolgotrajnim obratovanjem). To zmanjšuje konkurenčni učinek ukrepa na naložbe v obnovljive vire energije, ki temeljijo na trgu, saj se lahko pričakuje, da bodo sredstva za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov obratovala pogosto zlasti v obdobjih nižjih cen (ker je v teh obdobjih razpoložljivost obnovljivih virov velika, kar znižuje tržne cene).

(427) Nazadnje, Komisija v zvezi s trditvijo Belgije, da vrzeli v financiranju enot z dolgotrajnim obratovanjem ni mogoče ustrezno odpraviti s sodelovanjem v mehanizmu za zmogljivost (glej oddelek 3.3.4 in uvodno izjavo 353), priznava, da negotov izid dražb mehanizma zmogljivosti in časovni razpored dražb nista združljiva z načrtom Belgije, da bi se ponovni zagon zaradi dolgotrajnega obratovanja začel leta 2025. Belgijska vlada je marca 2022 napovedala projekt dolgotrajnega obratovanja in 13. decembra 2023 podpisala zavezujoč sporazum o izvajanju (glej oddelek 2.3). Do takrat so se izvedle že tri dražbe mehanizma za zmogljivost.

(428) Komisija glede na navedeno meni, da so se vsi podukrepi komponente 1 izkazali za dopolnilne in potrebne.

8.3.3.3.2 Potreba po komponenti 2

(429) Kar zadeva pomanjkljivosti trga in tveganja, povezana z negotovimi stroški ravnanja z jedrskimi odpadki in razgradnje, kot je navedeno v uvodni izjavi 276 sklepa o začetku postopka, Komisija meni, da se ti obravnavajo s prenosom obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ter prenosom dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja. Cilj dogovora o ravnanju z odpadki je zagotoviti odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, saj bo s prenosom zagotovilo financiranje jedrskih odpadkov in povečala raven varnosti za začasno skladiščenje in končno odlaganje teh materialov. Belgija trdi, da dodatne obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, krijejo le dodatne stroške, nastale zaradi projekta dolgotrajnega obratovanja, ne krijejo nobenih stroškov poslovanja, povezanih s tekočim upravljanjem ali običajnimi dejavnostmi, in zato ne izkrivljajo konkurence.

([145]) Glej Sklep Komisije z dne 13. septembra 2024, SA.107336 (2024/N), Belgija, Mehanizem podpore za sklop 1 odobalnega območja Princess Elisabeth (UL C, C/2024/5754, 25.9.2024, str. 1).

(430) Kot je Komisija poudarila v prejšnjih sklepih v zvezi s prenosom obveznosti glede jedrskih odpadkov v Nemčiji in Združenem kraljestvu ([146]), so za ravnanje z radioaktivnimi odpadki so značilni dolgi roki, zaradi česar je lahko potrebna določena oblika posredovanja države. Poleg tega je potreba po posredovanju države, da se zagotovi odgovorno in varno ravnanje z radioaktivnimi odpadki, določena v členu 4(1) Direktive 2011/70/Euratom, ki določa končno odgovornost države v zvezi s tem. Prenos obveznosti za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in njihovo razgradnjo je namenjen zagotoviti financiranje ravnanja z izrabljenim gorivom in jedrskimi odpadki kot predpogoja za odgovorno in varno ravnanje s temi materiali. Poleg tega skupina Engie svojih jedrskih dejavnosti v Belgiji ni nameravala ohraniti (glej uvodno izjavo 19) in se je strinjala, da bo pogajanja o podaljšanju življenjske dobe začela šele, ko bosta sklenjena sporazuma o finančnih ureditvah in prenosu obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki (glej uvodno izjavo 23).

(431) Kar zadeva prenos dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, ker ta prenos zajema le dodatne stroške, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, medtem ko običajne obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo še vedno nosi upravljavec jedrskih elektrarn, in ker je podaljšanje življenjske dobe zahtevala belgijska vlada, ne pa skupina Engie ali družba Electrabel, Komisija meni, da je potreben tudi ta prenos dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja. V primerjavi z oceno iz sklepa o začetku postopka je dodatne stroške razgradnje, povezane s projektom dolgotrajnega obratovanja, medtem potrdila tudi komisija CPN/CNV (glej uvodno izjavo 200).

(432) Poleg tega Komisija ne nasprotuje sprostitvi neevropskih sredstev družbe Electrabel iz obsega sredstev družbe Electrabel, saj bo skupina Engie zagotovila, da bo v družbi Electrabel ostalo vsaj 4 milijarde EUR sredstev (glej uvodni izjavi 59 in 181).

(433) Komisija glede na navedeno zato meni, da je komponenta 2 priglašenega ukrepa potrebna.

8.3.3.3.3 Potreba po komponenti 3

(434) Kar zadeva pomanjkljivosti trga, povezanimi z regulativnimi in političnimi tveganji, kot je navedeno v uvodni izjavi 278 sklepa o začetku postopka, Komisija meni, da lahko zaradi sporne narave jedrske tehnologije načeloma vse tehnologije trpijo zaradi političnega „oviranja“, vendar se lahko pričakuje, da bodo jedrski projekti zaradi tega bolj prizadeti ([147]). Belgija je v zadnjih 25 letih že nekajkrat spremenila svojo politično usmeritev v zvezi z jedrsko energijo (glej oddelek 2.2), zato Komisija meni, da je to tveganje v Belgiji še posebej prisotno. Poleg tega Komisija med javnim posvetovanjem o zadevi ni prejela dokazov o nasprotnem.

(435) Komisija zato meni, da se regulativna in politična tveganja učinkovito obravnavajo z ukrepom pravnega varstva in da je pravno varstvo potrebno v primeru jedrske energije, kot je priznala tudi Komisija v sklepu v zadevi SA.39487 ([148]).

8.3.3.3.4 Sklepna ugotovitev o potrebi po ukrepu

(436) Glede na navedeno Komisija ugotavlja, da so vse tri komponente ukrepa (vključno z njihovimi podkomponentami) potrebne za zagotovitev podaljšanja življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev v Belgiji. Poleg tega ugotavlja, da ima ukrep spodbujevalni učinek za upravičence in tako zagotavlja, da bo projekt dolgotrajnega obratovanja uspešno izveden.

([146]) Glej Sklep Komisije z dne 16. junija 2017, SA.45296 (2017/N), Nemčija, Prenos obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom v Nemčiji (UL C 254, 4.8.2017, str. 1); Sklep Komisije z dne 20. aprila 2016, SA.34962 (2015/N), Združeno kraljestvo, Pogodba o prenosu odpadkov za nove jedrske elektrarne (UL C 161, 4.5.2016, str. 1).

([147]) Glej tudi uvodni izjavi 384 in 385 sklepa Komisije v zadevi SA.34947 (glej opombo 144).

([148]) Glej Sklep Komisije z dne 17. marca 2017, SA.39487 (2016/NN), Belgija, Podaljšanje življenjske dobe jedrskih elektrarn Tihange 1, Doel 1 in Doel 2 (UL C 142, 5.5.2017, str. 1).

8.3.3.4 Ustreznost

(437) Pomanjkljivosti trga, navedene v oddelku 3.1, ki izhajajo iz: (i) negotovega energetskega trga in naložbenega okolja; (ii) negotovih stroškov, povezanih z jedrskimi odpadki, in (iii) izpostavljenosti političnim odločitvam, ki upravljavcu jedrskih elektrarn preprečujejo, da bi pridobil gotovost glede prihodkov. V obravnavanem primeru Komisija meni, da je to zlasti problematično zaradi stare tehnologije, na kateri temeljita enoti z dolgotrajnim obratovanjem, ki omogoča le malo prilagodljivosti, in omejenega trajanja podaljšanja življenjske dobe za 10 let. Te značilnosti, ki so zlasti prisotne v obravnavanem primeru, dodatno otežujejo dobičkonosno delovanje enot z dolgotrajnim obratovanjem, tako da Komisija meni, da je državna podpora ustrezna.

(438) Belgija trdi, da je zaradi ugotovljenih pomanjkljivosti trga in posebnih tveganj, povezanih z jedrsko energijo, potreben ločen mehanizem podpore za jedrsko energijo. Kot je navedeno v oddelku 3.3.4, trdi, da so se proučile druge oblike shem neposredne finančne podpore (fiksna premija za odkup, enosmerna pogodba na razliko in model reguliranih osnovnih sredstev), vendar se niso zdele ustrezne za podporo projektu dolgotrajnega obratovanja. Trdi, da so zadevne tri komponente priglašenega ukrepa potrebne za odpravo pomanjkljivosti trga in tveganj. Po navedbah Belgije: (i) so posebna vzpostavitev projekta dolgotrajnega obratovanja in ukrepi finančne podpore komponente 1 ustrezni za to, da se upravljavcu jedrskih elektrarn zagotovijo stabilni prihodki in se prepreči insolventnost skupnega podjetja v primeru pomembnih nenačrtovanih dogodkov, (ii) so omejitev količine odpadkov in povezani podukrepi komponente 2 ustrezni za zagotovitev, da bodo na voljo sredstva, potrebna za financiranje rešitev za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, (iii) je pravno varstvo komponente 3 ustrezno za zagotovitev zaščite pred spremembami javnega mnenja in stališča oblikovalcev politik do jedrske energije.

(439) Komisija bo za vsako komponento posebej v oddelkih v nadaljevanju ocenila, ali so komponente 1, 2 in 3 priglašenega ukrepa, vključno z njihovimi posameznimi podukrepi, ustrezne. Ocena skupne ustreznosti komponent 1, 2 in 3 ter njihovih možnih kumulativnih učinkov je na voljo v oddelku 8.3.3.6.

8.3.3.4.1 Ustreznost komponente 1

(440) Prvič, kot je navedeno v uvodnih izjavah 285, 300 oziroma 303 sklepa o začetku postopka, je Komisija menila, da so sporazum o skupnem razvoju++, sporazum o upravnih storitvah in nadomestilo za kritje stroškov v primeru, da se transakcija ne zaključi, ustrezni ukrepi. Prvič, glede na kratko obdobje pred datumom ponovnega zagona zaradi dolgotrajnega obratovanja in potrebo po čimprejšnjem začetku razvojnih dejavnosti po tem, ko je belgijska vlada sprejela odločitev o podaljšanju življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev, Komisija meni, da je sklenitev sporazuma o skupnem razvoju++ pred dokončnim zaključkom transakcije ustrezen instrument za zagotovitev, da upravljavec jedrskih elektrarn pravočasno izvede potrebne razvojne dejavnosti. Drugič, Komisija meni, da sta sklenitev sporazuma o upravnih storitvah in dogovor o pogojih v primeru, da se transakcija ne zaključi, običajna praksa v okviru sporazuma med dvema strankama. Poleg tega Komisija med javnim posvetovanjem o zadevi v zvezi s temi tremi podukrepi ni prejela dokazov o nasprotnem. Zato meni, da so sporazum o skupnem razvoju++, sporazum o upravnih storitvah in odškodnina za izgube pri kritju stroškov v primeru, da se transakcija ne zaključi, ustrezni ukrepi, ki morajo biti del projekta dolgotrajnega obratovanja.

(441) Drugič, Belgija v zvezi s pogodbo na razliko trdi, da je dvosmerna pogodba na razliko najustreznejša možnost za odpravo pomanjkljivosti trga in zagotovitev gotovosti glede prihodkov, hkrati pa preprečuje, da bi se upravljavcu jedrskih elektrarn izplačalo prekomerno nadomestilo. Belgijski organi so proučili alternativne mehanizme podpore (sodelovanje v mehanizmu za zmogljivost, fiksna premija za odkup, enosmerna pogodba na razliko, model reguliranih osnovnih sredstev), vendar so se šteli za manj ustrezne (glej oddelek 3.3.4). Kot je navedeno v uvodnih izjavah 290 do 293 sklepa o začetku postopka, je imela Komisija več pomislekov glede zasnove pogodbe na razliko, številne tretje osebe, ki so sodelovale v javnem posvetovanju, pa so se strinjale s stališčem Komisije (glej oddelek 6.2.1.2):

(a) (prvotna) zasnova pogodbe na razliko je ustrezala dodelitvi fiksnega nadomestila na MWh dejansko proizvedene električne energije in ni vsebovala ustreznih spodbud za proizvodnjo električne energije in časovno načrtovanje vzdrževanja v skladu s tržnimi razmerami, kar bi lahko povzročilo neupravičeno izkrivljanje delovanja trga;

(b) poleg tega so bile v (prvotni) vnaprej določeni ureditvi glede modulacije predvidene le kazni v primeru, da se proizvodnja enot z dolgotrajnim obratovanjem ni zmanjšala, ko je bila cena električne energije več kot 6 ur minus 20 EUR/MWh ali nižja, kar bi privedlo do dodelitve pomoči v času negativnih cen električne energije;

(c) Komisija takrat tudi ni bila prepričana, da bi (prvotni) mehanizem za delitev tveganja in dobička imel v praksi kakršen koli učinek;

(d) nazadnje se je pojavilo vprašanje, ali je bila tržna cena za dan vnaprej kot tržna referenčna cena v formuli iz pogodbe na razliko najučinkovitejša izbira in ali ne bi bilo ustrezneje, da se v tržno referenčno ceno vključi tudi dolgoročni produkt.

(442) Belgija je v odgovor na pomisleke Komisije v zvezi z zasnovo pogodbe na razliko uvedla nekatere spremembe:

(a) najprej je pojasnila, da je zaradi stare jedrske tehnologije, na kateri temeljita enoti z dolgotrajnim obratovanjem, nemogoče doseči, da bi bili ti enoti zelo odzivni na kakršne koli tržne signale. Kot je navedeno v oddelku 2.1, je bila skupina Engie sama pripravljena ovrednotiti prilagodljivost enot z dolgotrajnim obratovanjem na energetskih trgih v okviru ukrepa, pri čemer je poudarila posledična tveganja zaustavitev zaradi modulacij reaktorjev. Hkrati je belgijski organ za jedrsko varnost uvedel omejitev števila ekonomskih modulacij na cikel. Da bi se Belgija odzvala na pomisleke Komisije in tretjih oseb, kot je navedeno v uvodni izjavi 441, točka (a), ob upoštevanju tehničnih omejitev elektrarn, se je odločila spremeniti nadomestilo neodvisnega partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. V formulo za izračun nadomestila je vključila variabilni del, tako da je partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo spodbujen k čim večji prodaji jedrske električne energije v skladu s tržnimi razmerami, ob upoštevanju omejitev glede modulacije, kot je pojasnjeno v oddelku 3.3.1.5.2. V okviru te nove ureditve je bila v odziv na pomisleke iz uvodne izjave 441(b) ureditev glede modulacije opuščena, saj se bo partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo sam odločil, kdaj je ustrezno izvesti ekonomsko modulacijo. Partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo bo ustrezno spodbujen k temu, da pozove k ekonomski modulaciji, kadar bodo tržne cene nizke ali negativne, saj bo v nasprotnem primeru kaznovan;

(b) kar zadeva pomislek iz uvodne izjave 441(c), je Belgija okrepila mehanizem MPRA, tako da je nadomestilo na podlagi pogodbe na razliko bolj usklajeno s spreminjajočimi se tržnimi razmerami (glej oddelek 3.3.1.3.2);

(c) kar zadeva pomislek iz uvodne izjave 441(d), je Belgija tržno ceno za dan vnaprej ohranila kot tržno referenčno ceno v formuli iz pogodbe na razliko iz razlogov, navedenih v uvodni izjavi 98. Belgija je zlasti v fazi formalne preiskave poudarila veliko tveganje in velik učinek nenačrtovanih izpadov, zlasti v fazi ponovnega začetka projekta dolgotrajnega obratovanja. Zaradi tega bi bila proizvodnja enot z dolgotrajnim obratovanjem v prvih treh letih proizvodnje zelo negotova, dolgoročna referenčna cena v zasnovi pogodbe na razliko pa bi še povečala tveganja elektrarn;

(d) nazadnje Belgija potrjuje tudi, da bo nasprotna stranka pogodbe na razliko (družbo BE-WATT) razvila strategijo obvladovanja tveganj za svojo odprto pozicijo, kot je zakonsko predvideno, in da bo njeno izvajanje prispevalo k likvidnosti terminskih trgov električne energije (glej uvodno izjavo 99). Sprejetje strategije je odvisno od mnenja regulatorja, ki bo vključeval oceno učinka strategije na zadevne trge električne energije (glej uvodno izjavo 158).

(443) Komisija meni, da spremembe v zvezi z zasnovo pogodbe na razliko in njenim izvajanjem ter zaveza glede razvoja strategije obvladovanja tveganja, ki bo prispevala k likvidnosti terminskih trgov električne energije, zadostujejo za odpravo pomislekov, izraženih v sklepu o začetku postopka. Priznava, da enoti z dolgotrajnim obratovanjem temeljita na stari tehnologiji z omejeno prilagodljivostjo, zaradi česar upravljavec jedrskih elektrarn ne more redno spreminjati proizvodnje elektrarn. To je v nasprotju z novejšimi jedrskimi tehnologijami ali drugimi zasnovami jedrskih elektrarn (npr. sivimi v primerjavi s črnimi regulacijskimi palicami), ki omogočajo sledenje bremenu. Komisija glede na omejeno podaljšanje za deset let priznava, da se tehnologija šteje že za nekaj samoumevnega, zaradi česar so možnosti jedrskega upravljavca, da bistveno spremeni delovanje elektrarn, omejene. V tem smislu

ceni poskuse belgijskih organov in družbe Electrabel, da bi proizvodnjo in vzdrževanje čim bolj uskladili s tržnimi razmerami, prvič, s prenosom pristojnosti za odločanje o ekonomskih modulacijah na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in s spremembo njegovega nadomestila, in drugič, s prehodom z 18-mesečnega na 12-mesečni gorivni cikel, da bi v poletnem obdobju čim bolj načrtovali vzdrževanje. V zvezi s tem tudi okrepitev mehanizma za delitev tveganja in dobička prispeva k cilju, da je nadomestilo na podlagi pogodbe na razliko čim bolj v skladu s tržnimi razmerami, in k večji izpostavljenosti tržnemu tveganju. Čeprav podpore v času negativnih cen še vedno ni mogoče v celoti izključiti zaradi omejene prilagodljivosti obratov in pomislekov glede varnosti, spremenjena zasnova pogodbe na razliko skupaj s spremenjeno formulo za izračun nadomestila iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo zmanjšuje spodbude za proizvodnjo v času negativnih cen. Komisija priznava tudi, da zlasti v fazi ponovnega začetka projekta dolgotrajnega obratovanja obstaja veliko tveganje nenačrtovane nerazpoložljivosti in izpadov, tako da bi lahko izpostavljenost dolgoročnim trgom pomenila dodatna tveganja, zato je tržna cena za dan vnaprej v začetnem obdobju projekta dolgotrajnega obratovanja primernejša kot tržna referenčna cena. Ugotavlja tudi, da lahko belgijski organi po treh začetnih letih projekta prosto prilagodijo tržno ceno za dan vnaprej v zasnovi pogodbe na razliko in poravnavo nadomestila iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. Nazadnje, učinek uporabe cene na trgu za dan vnaprej na terminskih trgih se zmanjša s strategijo varovanja pred tveganjem, ki bo spodbujala likvidnost terminskih trgov, učinek na trg znotraj dneva pa se ublaži s spremenljivimi stroški, ki jih nosi partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

(444) Zato in glede na posebne okoliščine tega primera, ki se nanaša na obstoječe jedrske enote, ki delujejo na podlagi stare tehnologije z omejeno prilagodljivostjo, Komisija meni, da je spremenjena zasnova pogodbe na razliko skupaj s spremenjenim nadomestilom iz sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ustrezna.

(445) Tretjič, Komisija je izrazila pomisleke tudi glede ustreznosti posojil za stroške zaustavitve ter plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, s katerimi se pokrivajo stroški zaustavitve oziroma morebitni izpadi denarnih tokov iz poslovanja, ki lahko nastanejo na način, podobno kot potencialno neomejena subvencija, ki ščiti skupno podjetje pred kakršnimi koli operativnimi tveganji. Poleg tega plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala zagotavlja 50-odstotno zaščito kapitala. Belgija trdi, da bi bili brez posojil za stroške zaustavitve, shema za obratna sredstva ter plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala potrebni dodatni vložki lastniškega kapitala, saj bi bili delničarji skupnega podjetja v primeru enega samega izpada delovanja izpostavljeni tveganjem insolventnosti in vrzeli v financiranju, zaradi česar bi bila naložba nedonosna.

(446) Belgija je v odgovor na pomisleke Komisije v zvezi s posojili za stroške zaustavitve ter plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala predložila dodatna pojasnila in prilagodila te ukrepe:

(a) Belgija trdi, da bodo posojila za stroške zaustavitve načeloma odplačana. Kar zadeva tveganje, da posojila za stroške zaustavitve ne bi bila povrnjena, če bi bili denarni prilivi nezadostni (ker se izvedejo po poplačilu prispevkov delničarjev), trdi, da je ta scenarij zelo malo verjeten in da se posojila za stroške zaustavitve ne povrnejo le v primeru zelo negativnega scenarija (glej uvodno izjavo 132), tj. če bi prišlo do večletnih pomembnih izpadov delovanja in bi bila na primer razpoložljivost manjša od 60 % vsako leto od leta 2029 do leta 2035. Čeprav to tveganje ni malo verjetno, je majhno in se uresniči le v izjemnih okoliščinah, kar bi pomenilo večje ali več večjih nepričakovanih dogodkov v daljšem časovnem obdobju in bi lahko sčasoma pomenilo prenehanje delovanja elektrarne (glej točko (b)). To bi bilo v škodo delničarjev: posojila za stroške zaustavitve se ne bodo v celoti odplačala, če in samo če projekt ne bo ustvaril zadostnega dobička za izplačilo donosa na naložbo delničarjev, zato posojila za stroške zaustavitve ne bodo nesorazmerno koristila delničarjem;

(b) podobno Belgija trdi, da se plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala izvede le v primeru zelo negativnega položaja in da skupina Engie še vedno tvega, da bo izgubila 50 % svoje kapitalske naložbe. Vendar je v odgovor na pomislek, da bi plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala lahko preraslo v neomejena nepovratna sredstva, uvedla omejitev plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala. Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 121, bo nasprotna stranka sporazuma o nadomestilu (tj. belgijska država) uveljavljala svoje pravice do prekinitve na podlagi sporazuma o nadomestilu, če bo plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala dosegel izplačani znesek v višini 2 milijard EUR;

(c) nazadnje je Belgija predložila dodatne informacije v zvezi s tveganjem pomembnega nenačrtovanega izpada delovanja v desetletnem obdobju podaljšanja življenjske dobe, za katerega se je izkazalo, da ni majhno (glej uvodne izjave 114 do 118), in njegovimi učinki, ki imajo velik vpliv na donosnost projekta dolgotrajnega obratovanja (glej preglednico 11).

(447) Komisija zato ugotavlja, da so posojila za stroške zaustavitve ter plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala potrebni in ustrezni instrumenti za zaščito izvedljivosti projekta dolgotrajnega obratovanja, zlasti glede na posebne okoliščine obravnavanega primera, ki se nanaša na obstoječe jedrske reaktorje, ki temeljijo na stari tehnologiji in so zato izpostavljeni tveganju znatnih nenačrtovanih izpadov. Glede na to, da je podaljšanje življenjske dobe omejeno na obdobje desetih let, kar omejuje možnost povrnitve znatnih izgub, plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala skupnemu podjetju zagotavlja varovalni mehanizem, tako da ga ščiti pred operativnim tveganjem. Zasebni vlagatelj brez dodatnih jamstev v obliki plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter posojil za stroške zaustavitve verjetno ne bi prevzel tveganja za izvedbo projekta dolgotrajnega obratovanja. Glede na potencialni obseg plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala v primeru daljše zaustavitve ene od obeh enot z dolgotrajnim obratovanjem v več letih se je zdelo potrebno, da se ta mehanizem omeji na znesek, ki bi ustrezal tržnim praksam in bi omogočil dovolj časa za ponovno vzpostavitev normalnega delovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem. Komisija pozdravlja omejitev (morebitnih) plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, tako da je izpostavljenost Belgije vsaj količinsko opredeljena in znana vnaprej.

(448) Kar zadeva udeležbo belgijske države v skupnem podjetju, Belgija trdi, da ji omogoča soodločanje v projektni družbi, saj oba delničarja vstopita v skupno podjetje pod enakimi pogoji. Belgijski državi omogoča tudi, da ohrani določeno stopnjo lastništva nad kritično infrastrukturo. Komisija zato ugotavlja, da je skupno podjetje ustrezno.

(449) Četrtič, kar zadeva sporazum o storitvah upravljanja z energijo, Komisija meni, da je ustrezno izbrati partnerja za prodajo električne energije, ki jo proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem, na veleprodajnem trgu, pod pogojem, da bo ta partner deloval popolnoma neodvisno in ne v interesu družbe Electrabel. Vendar je imela pomisleke glede omejitve prodaje na veleprodajni trg za dan vnaprej. Belgija je pojasnila, da lahko partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo prosto prodaja električno energijo, ki jo proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem, na katerem koli trgu in ni omejen na trg za dan vnaprej (glej uvodno izjavo 152). Potrdila je tudi, da bo partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo izbran na podlagi konkurenčnega razpisa in da bodo vzpostavljeni zaščitni ukrepi za zagotovitev, da skupina Engie ne bo vplivala na razpisni postopek ali izid (glej oddelka 3.3.1.5.1 in 3.3.1.5.3). Poleg tega se Belgija in skupina Engie zavezujeta, da bosta v primeru, da bo družba GEMS izbrana za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, vzpostavili potrebne zaščitne ukrepe, da družba GEMS ne bo posegala v druge trgovinske dejavnosti (glej oddelek 3.3.1.5.3). Zato Komisija meni, da sta ureditev sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in izbira partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ustrezni.

(450) Nazadnje, Komisija je imela pomisleke glede ustreznosti kombinacije več mehanizmov nadomestil, ki dopolnjujejo pogodbo na razliko, in je menila, da se lahko sveženj podukrepov v okviru komponente 1 šteje za ustreznega le, če ne povzroča dodatnega neupravičenega izkrivljanja trgovine in konkurence. Komisija nima nobenih dokazov, da partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ne bi deloval neodvisno ali da bi bila skupina Engie zaščitena pred vsemi tržnimi tveganji (prek prilagojenega mehanizma MPRA, omejitve plačil minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala ter 50-odstotnega kapitalskega tveganja), zato lahko sklene, da se lahko vsi podukrepi v okviru komponente 1 štejejo za ustrezne posamično in skupaj.

8.3.3.4.2 Ustreznost komponente 2

(451) Kot je navedeno v uvodni izjavi 304 sklepa o začetku postopka, so za ravnanje z radioaktivnimi odpadki značilni dolgi roki, zato je morda potrebna določena oblika državnega posredovanja; končna odgovornost države glede odgovornega in varnega ravnanja z radioaktivnimi odpadki je določena v členu 4(1) Direktive 2011/70/Euratom.

(452) Komisija zato meni, da je prenos odgovornosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom na neodvisen javni organ Hedera primerno sredstvo za dodelitev večje odgovornosti za končno odlaganje izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov Belgiji ter zagotovitev njenega financiranja v daljšem časovnem obdobju. Poleg ukrepa ali ureditve, opisanega v oddelku 3.3.2.2, ni opredelila nobenega drugega ukrepa ali ureditve, ki bi Belgiji omogočil enako dobro doseganje teh ciljev.

(453) Kar zadeva prenos dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja (t. i. negativne sinergije pri razgradnji), kot je navedeno v oddelku 3.3.2.4, ta prenos zajema le dodatne stroške, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, medtem ko običajne obveznosti v zvezi z razgradnjo in demontažo še vedno nosi upravljavec jedrskih elektrarn. Komisija CPN/CNV je dejansko potrdila, da obstajajo negativne sinergije, ki vplivajo na stroške razgradnje in demontaže, ter količinsko opredelila znesek. Podaljšanje življenjske dobe zahtevala belgijska vlada in ne skupina Engie/družba Electrabel, zato Komisija meni, da je prenos negativnih sinergij pri razgradnji z enkratnim pavšalnim plačilom belgijske države ustrezen.

(454) Nazadnje, prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki na sklad Hedera, tj. ločen javni organ, ki zagotavlja sredstva za predvideni namen in nadzoruje stroške v zvezi s prenesenimi obveznostmi, oboje pod nadzorom neodvisnega vladnega organa (komisije CPN/CNV), upravičuje sprostitev neevropskih sredstev družbe Electrabel iz obsega sredstev družbe Electrabel ter zagotavlja ustreznost prenosa obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom.

(455) Komisija zato meni, da je komponenta 2 priglašenega ukrepa, vključno z njegovimi podukrepi, primerna za odpravo tržne nepopolnosti, povezane z negotovimi stroški ravnanja z odpadki in razgradnje.

8.3.3.4.3 Ustreznost komponente 3

(456) Komisija meni, da je jedrska tehnologija še posebej izpostavljena političnemu oviranju. Zato, kot je že navedeno v uvodni izjavi 306 sklepa o začetku postopka, meni, da je sporazum o pravnem varstvu ustrezen za odpravo nedelovanja trga, povezanega s političnimi in regulativnimi tveganji, kot je priznala tudi Komisija v sklepu v zadevi SA.39487 ([149]).

8.3.3.4.4 Sklepna ugotovitev o ustreznosti ukrepa

(457) Komisija meni, da spremembe ukrepa, vključno s spremembo zasnove pogodbe na razliko, okrepitvijo mehanizma MPRA ter omejitvijo plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, in dodatna pojasnila o kombinaciji podukrepov zadostujejo, da Komisija sprejme sklep o ustreznosti komponente 1. Upošteva tudi posebne okoliščine primera, ki se nanaša na naložbo v obstoječe jedrske elektrarne na podlagi stare tehnologije in za omejeno časovno obdobje. Kar zadeva komponenti 2 in 3, v formalni preiskavi niso bili predloženi dokazi, ki bi odstopali od prejšnjega sklepa Komisije, da sta komponenti 2 in 3 ustrezni.

(458) Glede na navedeno Komisija meni, da so podukrepi v okviru komponente 1, komponente 2 in komponente 3 ustrezen način za podporo projektu dolgotrajnega obratovanja.

8.3.3.5 Sorazmernost

(459) Komisija mora pri oceni sorazmernosti ukrepa preveriti, ali je omejen na najnižjo raven, ki omogoča uspešno izvedbo projekta dolgotrajnega obratovanja za dosego zastavljenih ciljev.

(460) Komisija je v sklepu o začetku postopka pojasnila, da je treba pri oceni sorazmernosti upoštevati kombinacijo podpornih ukrepov, ki so jih predlagali belgijski organi, tj. kombinacijo komponente 1, komponente 2 in komponente 3, vključno s kombinacijo podukrepov znotraj vsake komponente.

(461) Komisija bo v oddelkih v nadaljevanju najprej ocenila, ali so komponente 1, 2 in 3 priglašenega ukrepa, vključno z njihovimi posameznimi podukrepi, ustrezne. Ocena skupne sorazmernosti komponent 1, 2 in 3 ter njihovih možnih kumulativnih učinkov je na voljo v oddelku 8.3.3.6.

([149]) Glej tudi uvodno izjavo 103 sklepa Komisije v zadevi SA.39487 (glej opombo 25).

8.3.3.5.1 Sorazmernost komponente 1

(462) Kot je navedeno v uvodni izjavi 331 sklepa o začetku postopka, je bilo ugotovljeno, da so bili sporazum o skupnem razvoju++, sporazum o obratovanju in vzdrževanju, sporazum o upravnih storitvah in nadomestilo za izgube zaradi kritja stroškov v primeru, da se transakcija ne zaključi, sklenjeni pod tržnimi pogoji in se zato lahko štejejo za sorazmerne. Kot je navedeno v uvodni izjavi 324 sklepa o začetku postopka, je Komisija priznala, da izvajanje konkurenčnega postopka zbiranja ponudb za sporazum o obratovanju in vzdrževanju morda ni ustrezno glede na občutljivost in posebno naravo enot z dolgotrajnim obratovanjem, tako da se lahko njegova sorazmernost oceni na podlagi stopnje marže, ki jo družba Electrabel zasluži z izvajanjem sporazuma in bi jo bilo treba določiti pod tržnimi pogoji. Ker so stopnje marž, določene v sporazumu o obratovanju in vzdrževanju, usklajene s stopnjami, ki se uporabljajo na podlagi partnerskega sporazuma o dolgotrajnem obratovanju z družbo Luminus, ki je ustrezen referenčni sporazum, saj zajema podobne storitve, je Komisija menila, da je sporazum o obratovanju in vzdrževanju sorazmeren. Poleg tega Komisija med javnim posvetovanjem o zadevi ni prejela nobenih nasprotnih dokazov v zvezi s sorazmernostjo sporazuma o skupnem razvoju++, sporazuma o obratovanju in vzdrževanju, sporazuma o upravnih storitvah in nadomestila za izgube zaradi kritja stroškov v primeru, da se transakcija ne zaključi.

(463) Skupno podjetje se je v sklepu o začetku postopka prav tako štelo za sorazmerno, saj bosta belgijska vlada in družba Electrabel svoje pravice uveljavljali pod enakimi pogoji: upravljanje skupnega podjetja ter stroški in prihodki bodo enakomerno porazdeljeni.

(464) V tem oddelku Komisija ocenjuje sorazmernost interne stopnje donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja in preostalih finančnih podukrepov komponente 1 (plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, sheme za obratna sredstva, posojil za stroške zaustavitve in delničarskih posojil). Da se zagotovi sorazmernost ukrepa državne pomoči in prepreči prekomerno nadomestilo, mora ukrep državne pomoči upravičencu zagotoviti minimalno stopnjo donosnosti za izvedbo naložbe. To pomeni najnižjo stopnjo, ob kateri se zapolni vrzel v financiranju projekta. Vrzel v financiranju je opredeljena kot razlika med neto sedanjima vrednostma dejanskega scenarija in hipotetičnega scenarija, hkrati pa je to najnižji znesek državne pomoči, ki je potreben, da ima ukrep spodbujevalni učinek na podjetje, in najvišji sorazmerni znesek državne pomoči za izvedbo naložbe.

(465) Koncept vrzeli v financiranju je globoko zakoreninjen v običajnem poslovnem odločanju. Ko se podjetja, ki si prizadevajo ustvariti čim večji dobiček, odločajo, ali bodo izvedla projekt, ocenijo vrednost, ustvarjeno z zadevnim projektom, jo primerjajo z drugimi ukrepi in izberejo možnost z največjim pričakovanim donosom. Da bi bila podjetja pripravljena izvesti projekt, ki ni možnost z največjim pričakovanim donosom, jih je morda treba spodbuditi z državno pomočjo, s katero se zapre vrzel v financiranju.

(466) Da bi Belgija ugotovila, kateri del različnih izboljšanj je mogoče pripisati učinku posredovanja, saj taka izboljšanja niso nujno posledica projekta dolgotrajnega obratovanja, ampak tudi drugih dejavnikov, je predložila hipotetični scenarij, ki Komisiji v času sklepa o začetku postopka ni bil na voljo ([150]). V tem primeru je hipotetični scenarij, v katerem ne bi prišlo do podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem, kar bi se zgodilo, če z belgijsko vlado ne bi bil sklenjen sporazum. V analizi hipotetičnega scenarija se rezultati posredovanja primerjajo z rezultati, ki bi se dosegli, če se posredovanje ne bi izvedlo. V takem primeru bi družba Electrabel: (i) še naprej obratovala jedrske reaktorje do njihovih prvotnih zakonsko določenih datumov prenehanja obratovanja in (ii) ohranila vse obveznosti v zvezi z odpadki. Belgijska vlada je predložila finančna sredstva, povezana s to točko, in sicer določene napovedane nediskontirane ([151]) proste denarne tokove v zvezi z obratovanjem belgijskih jedrskih enot v njihovi preostali življenjski dobi (do njihovih zakonsko določenih datumov prenehanja obratovanja leta 2025). Belgija trdi, da denarni tokovi enot z dolgotrajnim obratovanjem za preostalo obdobje zakonske življenjske dobe ostajajo nespremenjeni s projektom dolgotrajnega obratovanja ali brez njega.

(467) V zvezi s sorazmernostjo komponente 1 so bili v sklepu o začetku postopka izraženi trije glavni pomisleki, ki so pomembni za oceno Komisije:

(a) plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, pogoji sheme za obratna sredstva, delničarski posojili in posojila za stroške zaustavitve (glej oddelek 8.3.3.5.1.1);

(b) ciljna 7-odstotna interna stopnja donosnosti, na kateri temelji finančni model (glej oddelek 8.3.3.5.1.2), in

(c) sporazum o storitvah upravljanja z energijo (glej oddelek 8.3.3.5.1.3).

([150]) Analiza hipotetičnega scenarija iz sklepa o začetku postopka se nanaša na scenarij, po katerem bi skupina Engie izvedla projekt dolgotrajnega obratovanja brez sklenitve dogovora z belgijsko vlado.

([151]) Prosti denarni tokovi niso bili diskontirani, ker je do zakonsko določenega datuma prenehanja obratovanja ostalo manj kot eno leto poslovanja.

8.3.3.5.1.1 Sorazmernost ukrepov finančne podpore v okviru komponente 1

(468) Prvič, kot je navedeno v sklepu o začetku postopka, je Komisija menila, da plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala skupnemu podjetju dejansko zagotavlja varovalni mehanizem, saj se bo vsak izpad prihodkov, ki izhaja iz pomanjkanja proizvodnje električne energije v začetnem obdobju in obdobju zagona, kril s plačilom Belgije, s čimer bo skupno podjetje finančno zaščiteno pred kakršnim koli operativnim tveganjem. Glavno vprašanje v zvezi s plačilom minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala je bilo povezano z dejstvom, da bi lahko dejansko predstavljalo skoraj neomejena nepovratna sredstva za podjetje BE-NUC v primeru dolgih nenačrtovanih obdobij izpadov delovanja enot z dolgotrajnim obratovanjem. Teoretično bi se lahko v primeru velikega nepričakovanega dogodka ali vrste večjih nepričakovanih dogodkov, zaradi katerih enoti z dolgotrajnim obratovanjem ne bi mogli proizvajati električne energije v desetletnem obdobju trajanja projekta dolgotrajnega obratovanja, izvedlo plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala v višini [7 000–8 000] milijonov EUR. Belgija je predložila dodatna pojasnila v zvezi z nezanemarljivo verjetnostjo, da bi prišlo do takih znatnih nenačrtovanih izpadov delovanja (glej uvodne izjave 114 do 118), in posledicami, ki bi jih to lahko imelo (glej preglednico 11), ter se zavezala, da bo plačilo v okviru plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala omejila na 2 milijardi EUR (glej uvodno izjavo 121). Ta znesek, ki se zdi v skladu s praksami industrije, kar zadeva ravni jamstva, ustreza zgornji meji v scenariju, v katerem obe enoti z dolgotrajnim obratovanjem hkrati nista na voljo dve zaporedni leti. Glede na podaljšano obdobje elektrarne (omejeno na deset let) sta se dve leti šteli za najdaljše obdobje, ki bi ga bilo mogoče nameniti za ugotavljanje in reševanje težave ali vrste težav, glede na njihov pomen, preden se je začelo razmišljati o možnosti zaprtja elektrarne. Komisija zato meni, da je omejen znesek plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala sorazmeren.

(469) Drugič, Belgija v zvezi s posojili za stroške zaustavitve trdi, da bodo posojila za stroške zaustavitve do leta 2028 krila stroške v obdobju, v katerem enoti z dolgotrajnim obratovanjem predvidoma ne bosta ustvarjali neto dohodka, in da jih bo treba vrniti belgijski vladi, kar zagotavlja, da bo pomoč čim manjša. Kot je navedeno v sklepu o začetku postopka, je imela Komisija pomisleke glede odplačila posojil za stroške zaustavitve, saj zadevna posojila v praksi pomenijo linijo financiranja, ki je podrejena vsem drugim posojilom in lastniškemu kapitalu skupnega podjetja. To pomeni, da jih ob koncu obdobja dolgotrajnega obratovanja morda ne bo mogoče odplačati, če proizvodnja električne energije ne bo dovolj velika, kar pomeni znatno tveganje, da obrestna mera, ki je nižja od obrestne mere (petletnih) linearnih obveznic ([152]) v Belgiji, povečana za 200 bazičnih točk in 6 %, morda ne bo ustrezna. Belgija je pojasnila, da posojila za stroške zaustavitve ne bodo odplačana le v primeru zelo negativnega scenarija, tako da je tveganje, da se ne bodo vrnila belgijski državi, zelo majhno (glej uvodno izjavo 132). Poudarila je zlasti, da v tako zelo negativnem scenariju prav tako ne bi bilo nobenega donosa na kapitalski vložek. Tveganja posojil za stroške zaustavitve so dejansko povezana le s tveganji v zvezi z uspešnostjo in donosnostjo projekta, saj se posojila za stroške zaustavitve ne uporabljajo za financiranje stroškov naložb v osnovna sredstva. Obrestna mera je omejena na najvišjo raven, ki ne bi presegala ciljnega razpona interne stopnje donosnosti v skladu z MPRA v višini 6–8 %. Komisija zato meni, da so pogoji posojil za stroške zaustavitve sorazmerni. Če bi se zaradi končnih pogojev posojil za stroške zaustavitve spremenil priglašen ukrep, kot je predstavljen v tem sklepu, se Belgija zavezuje, da jih bo priglasila Komisiji.

(470) Tretjič, Belgija je v zvezi s pogoji sheme za obratna sredstva in delničarskima posojiloma med formalnim postopkom preiskave pojasnila, da bodo ti pridobljeni po tržnih pogojih, po obrestnih merah, ki še niso bile določene, vendar bodo določene na podlagi prevladujočih tržnih obrestnih mer in vseh primerljivih oblik financiranja dolga tretjih oseb, ki bodo na voljo v zadevnem času. Pripravljen je bil dokument o pogojih, v katerem so določeni pogoji obeh delničarskih posojil in opisana metodologija za določanje obrestne mere. Belgija je pojasnila, da je ta metodologija skladna s posojilnimi politikami skupine Engie glede določanja transfernih cen in načelom OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička (BEPS), ki zagotavlja, da je obrestna mera določena na ravni običajnih tržnih pogojev. V skladu z dokumentom o pogojih se pričakuje, da bo obrestna mera spremenljiva obrestna mera, določena na ravni 6-mesečne obrestne mere EURIBOR, povečana za pričakovano maržo v višini približno [0–3] %. Komisija ugotavlja, da bo marža, prišteta šestmesečni obrestni meri EURIBOR, ocenjena na podlagi […], ki je splošno priznano in uporabljeno orodje za oceno razponov marž na podlagi meril, kot so zapadlost, kreditna sposobnost ter valuta posojila in posojilojemalca. Kar zadeva bonitetno oceno, ki se bo upoštevala za skupno podjetje pri ocenjevanju razpona marže, bonitetna agencija ni pripravila uradne bonitetne ocene za podjetje BE-NUC, zato jo je Belgija ocenila tako, da je upoštevala najnižjo bonitetno oceno delničarjev subjekta. To sta belgijska država (bonitetna ocena Aa3 agencije Moody's ([153]), kot je potrjena na

([152]) To ustreza ocenjenemu trajanju posojil za stroške zaustavitve (pet let).
([153]) Enakovredno bonitetni oceni AA– v skladu s terminologijo bonitetnih agencij S&P in Fitch.

spletni strani belgijske vlade ([154]), bonitetna ocena AA agencije S&P in bonitetna ocena AA– agencije Fitch, kot je potrjena na spletišču belgijske vlade in jo je Evropska komisija preverila na portalu Capital IQ Pro ([155]) agencije S&P 16. januarja 2025) in Electrabel (bonitetna ocena Baa1 agencije Moody's ([156]) v skladu z javno dostopnim poročilom z dne 10. julija 2024 ([157]) in bonitetna ocena BBB+ agencije Fitch v skladu z javno dostopnimi informacijami na spletišču agencije Fitch ([158])). To je standardni pristop, zlasti ob upoštevanju, da enoti z dolgotrajnim obratovanjem predstavljata osrednjo dejavnost družbe Electrabel, ki jo dodatno podpira neomejeno jamstvo matične družbe skupine Engie (bonitetna ocena Baa1 agencije Moody's ([159]) in bonitetna ocena BBB+ agencije Fitch ([160])) in ob upoštevanju strukture lastniškega kapitala skupnega podjetja. Komisija zato meni, da so pogoji sheme za obratna sredstva in delničarskih posojil sorazmerni. Če bi se zaradi končnih pogojev sheme za obratna sredstva in delničarskih posojil spremenil priglašen ukrep, kot je predstavljen v tem sklepu, se Belgija zavezuje, da jih bo priglasila Komisiji.

(471) Glede na vključitev omejitve plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala in dodatna pojasnila v zvezi s posojili za stroške zaustavitve ter pogoji sheme za obratna sredstva in delničarskih posojil Komisija meni, da so plačilo minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, shema za obratna sredstva, posojila za stroške zaustavitve in delničarski posojili sorazmerni.

8.3.3.5.1.2 Sorazmernost ciljnega 7-odstotnega donosa (na katerem temelji pogodba na razliko)

(472) V okviru sporazuma o nadomestilu se bo med strankama uporabljala dvosmerna pogodba na razliko. Komisija je ocenila metodologijo za določitev izvršilne cene, med drugim s preverjanjem parametrov, vnesenih v finančni model, ki določa raven izvršilne cene. Kot je navedeno v uvodni izjavi 71, Belgija v osnovnem scenariju s finančnim modelom, na katerem temelji izvedbeni sporazum, podpisan 13. decembra 2023, predpostavlja, da stroški posodobitve obeh reaktorjev znašajo [2–2,5] milijarde EUR naložb v osnovna sredstva, kar bi pomenilo izvršilno ceno v višini [80–90] EUR na MWh, da se zagotovi 7-odstotna interna stopnja donosnosti v življenjski dobi enot z dolgotrajnim obratovanjem. Povedano drugače, z diskontiranjem prostih denarnih tokov po 7-odstotni stopnji po obdavčitvi bi bila neto sedanja vrednost nič, s čimer bi se pokazala sorazmernost interne stopnje donosnosti in zapolnila vrzel v financiranju. Poleg tega Belgija trdi, da sporazum o nadomestilu vključuje mehanizem za delitev tveganja in dobička (MPRA), prek katerega skupina Engie z belgijsko državo delno deli tveganja, kadar se tržne cene izkažejo za nižje ali višje od cen, pričakovanih v osnovnem scenariju. Pri nižjih cenah se ciljni donos (v obliki nižje izvršilne cene) zniža s 7 % na 6 %, pri višjih cenah pa se ciljni donos (v obliki višje izvršilne cene) zviša na 8 %.

(473) Belgija je med formalnim postopkom preiskave predložila dodatna pojasnila, zakaj sta ciljna 7-odstotna stopnja donosnosti in razpon od 6 do 8 % sorazmerna, s čimer se dokazuje, da je znesek pomoči omejen na najnižji znesek, potreben za premostitev finančne vrzeli.

(474) Prvič, Belgija je spremenila zasnovo pogodbe na razliko, tako da je proizvodnja električne energije v enotah z dolgotrajnih obratovanjem bolje usklajena s tržnimi signali, partnerju sporazuma o storitvah upravljanja z energijo pa ni zagotovljena nobena spodbuda za prodajo električne energije po negativnih cenah. Kot je navedeno v oddelku 8.3.3.4.1, Komisija meni, da je spremenjena zasnova pogodbe na razliko dejansko ustrezna.

([154]) Glej https://www.debtagency.be/en/datafederalstaterating.
([155]) Na portalu agencije S&P Capital IQ Pro, ki je dostopen Evropski komisiji, sta prikazani samo oceni agencij S&P in Fitch, če sta na voljo.
([156]) Enakovredno bonitetni oceni BBB+ v skladu s terminologijo bonitetnih agencij S&P in Fitch.
([157]) Glej https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-07/Credit_Opinion-Electrabel-SA-Update-to-credit-10Jul2024-PBC_1410170.pdf.
([158]) Glej https://www.fitchratings.com/entity/electrabel-sa-96533890.
([159]) Bonitetna ocena Baa1 je enakovredna bonitetni oceni BBB+ v skladu s terminologijo bonitetnih agencij S&P in Fitch https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-07/Credit_Opinion-ENGIE-SA-Update-to-credit-03Jul2024-PBC_1409724.pdf.
([160]) Glej https://www.fitchratings.com/entity/engie-sa-80361337.

(475) Drugič, Belgija je posodobila primerjalno analizo in ugotovila, da je razpon donosnosti od 6 % do 8 % v skladu z referenčnimi vrednostmi industrije, in sicer 7-odstotna interna stopnja donosnosti ustreza premiji, ki je za približno 4 % višja od netvegane obrestne mere v višini približno 3 % (glej oddelek 3.3.1.3.1.1). V mednarodni primerjalni analizi, ki jo je predložila Belgija, se v največji možni meri uporabljajo primerljive družbe in projekti. Glede na to, da je jedrski sektor odvisen od zelo specifičnega in prilagojenega financiranja, pogosto z močno udeležbo vlade, se zdi nerealno predlagati merilo natančno enakovrednih mehanizmov. Belgija je dejansko priznala, da različni tržni in regulativni okviri, profili tveganja ter značilnosti družb in projektov ovirajo razvoj popolnoma primerljivega sklopa družb ali projektov. Vendar se lahko primeri, ki jih je predlagala Belgija, štejejo za ustrezne, saj se zajemajo družbe in projekte, ki imajo v lasti sredstva za proizvodnjo jedrske energije na različnih geografskih območjih in mobilizirajo mehanizme financiranja, ki so najbližji tistim iz zadevnega projekta. Kar zadeva interno stopnjo donosnosti v višini od 6 % do 8 %, se zdi, da so tako kot pri večini projektov s primerljivimi razponi in ukrepi finančne zaščite parametri, ki jih je ohranila Belgija, v spodnjem delu lestvice.

(476) Tretjič, Belgija je spremenila mehanizem MPRA, tako da se interna stopnja donosnosti hitreje prilagodi v skladu s tržnimi razmerami (glej oddelek 3.3.1.3.2). S prilagoditvijo stopenj MPRA s 30 % na 20 %, zaradi česar se bo mehanizem okrepil, se bo interna stopnja donosnosti hitreje zniževala, kadar bo tržna cena nižja od izvršilne cene, ali hitreje zviševala, kadar bo tržna cena višja od izvršilne cene. Če vse ostalo ostane nespremenjeno, bi to imelo večji učinek na interno stopnjo donosnosti skupnega podjetja v primeru sprememb tržnih cen znotraj cenovnega razpona.

(477) Četrtič, Belgija je na podlagi posodobljenega MPRA in trenutnih napovedi tržnih cen izračunala dejansko stopnjo donosnosti, ki bi jo podjetje BE-NUC doseglo danes, in sicer 6,5 %, kar je 0,5 bazične točke manj od ciljne 7-odstotne stopnje in je na spodnjem koncu razpona od 6 % do 8 %. Ta ocena temelji na razvoju trgov električne energije od podpisa sporazuma (2023) in dejstvu, da bi se projekcije za obdobje 2025–2035 zmanjšale. Komisija ugotavlja, da so te ocene v skladu s trenutnimi kotacijami na platformi EEX. Od 16. januarja 2025 so projekcije povprečnih cen naslednje: 79,72 EUR/MWh za leto 2025, 80,23 EUR/MWh za leto 2026, 75,75 EUR/MWh za leto 2027 in 64,99 EUR/MWh za leto 2028 ([161]).

(478) Petič, Belgija je primerjala ciljno interno stopnjo donosnosti s teoretičnimi stroški kapitala na podlagi dveh splošno sprejetih metodologij, in sicer tehtanega povprečja stroškov kapitala in stroškov lastniškega kapitala (brez zadolženosti). Izračunala je tehtano povprečje stroškov kapitala v razponu od 6,2 % do 7,4 %, stroške lastniškega kapitala brez zadolženosti pa v razponu od 6,2 % do 7,5 %. V zvezi s tem je Komisija za nadaljnjo potrditev sorazmernosti ciljne interne stopnje donosnosti primerjala ciljno tehtano povprečje stroškov kapitala Belgije s tržnim razponom tehtanega povprečja stroškov kapitala ([162]). Ciljna interna stopnja donosnosti, ki je višja od razpona, pomeni nesorazmerno visoko donosnost, ciljna interna stopnja donosnosti, ki je nižja od razpona, pa pomeni nesorazmerno nizko donosnost (tj. donosnost, ki je tržni vlagatelj ne bi sprejel). Komisija je za oceno teoretičnega razpona tehtanega povprečja stroškov kapitala na podlagi tržnih podatkov uporabila standardno formulo za tehtano povprečje stroškov kapitala, ki jo je uporabila tudi Belgija in je opisana v oddelku 3.3.1.3.1.2.1.

(479) Kar zadeva stroške lastniškega kapitala, se je Komisija oprla na standardno formulo modela določanja osnovnih sredstev, ki jo je uporabila tudi Belgija in je opisana v oddelku 3.3.1.3.1.2.2, pri čemer je vsakega od njenih sestavnih delov ocenila na podlagi tržnih podatkov, kot je pojasnjeno v nadaljevanju.

(480) Kar zadeva netvegano obrestno mero, se Komisija v skladu z belgijskim pristopom opira na donose desetletnih belgijskih državnih obveznic (linearnih obveznic), ki se lahko zelo približajo netveganemu dejavniku, denominiranemu v eurih, v bonitetni oceni Belgije in so skladni z desetletnim trajanjem projekta. Kar zadeva obdobje povprečenja, je Komisija upoštevala šestmesečno in dvanajstmesečno drseče povprečje, ki sta

([161]) Glej https://www.eex.com/en/market-data.

([162]) Glede na to, da so tržni parametri, uporabljeni za stroške lastniškega kapitala brez zadolženosti in tehtano povprečje stroškov kapitala enaki, se bo Komisija v tem oddelku osredotočila na izračun tehtanega povprečja stroškov kapitala.

septembra 2024 znašala 3,01 % oziroma 3,03 % ([163]). Ocenjeni razpon netvegane obrestne mere zato spada v spodnjo in zgornjo oceno, ki ju je izračunala Belgija in znašata 2,8 % oziroma 3,11 % (na podlagi dvanajstmesečnega drsečega povprečja za sredino leta 2023 oziroma konec leta 2023). Te ocene so tudi v skladu s povprečnimi netveganimi obrestnimi merami, ki se uporabljajo v Belgiji, v skladu s podatki Pabla Fernandeza in drugih ([164]) za začetek leta 2024.

(481) Kar zadeva premijo za tveganje, Belgija na podlagi Damodaranovih podatkov in podatkov družbe Kroll predpostavlja razpon med 5,27 % in 5,75 % (glej preglednico 8). Ti podatkovni zbirki sta splošno priznani in se pogosto uporabljata v finančnem in poslovnem svetu. Komisija meni, da sta ti vira zanesljiva, ter v svojem manj ugodnem scenariju predpostavlja vrednost, enako povprečju Damodaranovih podatkov (5,27 %), v bolj ugodnem scenariju pa konservativno vrednost Belgije, ki znaša 5,75 %. V svojem osnovnem scenariju je upoštevala tretji splošno priznan vir podatkov, ki se pogosto uporablja, in sicer podatke letnih raziskav, ki so jih objavili Pablo Fernandez in drugi ([165]), pri čemer je bila premija za tveganje v začetku leta 2024 ocenjena na 5,7 %. Zaradi previdnosti Komisija v svojem osnovnem scenariju upošteva povprečje zadevnih treh virov (Damodarana, družbe Kroll in Fernandeza), ki znaša 5,57 %.

(482) Kar zadeva beto brez zadolženosti, je Komisija ocenila obe metodologiji, ki ju je predložila Belgija in ki temeljita na preprostem povprečju in mediani finančnega vzvoda (dolg/lastniški kapital) petih primerljivih javnih gospodarskih služb, ter koeficiente beta, ki so od sredine leta 2023 vsak dan ocenjeni kot drseča petletna povprečja. Po njenem mnenju sta ta metodologija in vir podatkov (Bloomberg) v skladu s splošno priznanimi metodologijami ([166]). Za svoj osnovni scenarij je upoštevala povprečje spodnje ([0,40–1,00]) in zgornje ([0,40–1,00]) ocene za svoj osnovni scenarij ([0,40–1,00]). Pri postopku neupoštevanja in upoštevanja zadolženosti ocen beta v skladu z Belgijo je upoštevala tudi Hamadov pristop (kot je opisan v preglednici 6) in je iz previdnosti uporabila spodnjo mejo belgijske ocene ciljnega finančnega vzvoda (dolg/lastniški kapital) v višini 53 %.

(483) Kar zadeva finančni vzvod ([167]), Komisija ugotavlja, da je razpon od 34,6 % do 35,2 % (glej preglednico 6) izpeljan iz ciljnega finančnega vzvoda v razponu od 53 % do 54,5 %, ki temelji na primerljivih družbah, uporabljenih za ocene beta, kot je opisano v uvodni izjavi 482. Zaradi previdnosti Komisija v svojem osnovnem scenariju uporablja spodnjo mejo ocen ([168]).

(484) Belgija za oceno stroškov dolga pred obdavčitvijo uporablja splošno priznano metodologijo, v skladu s katero se netvegani obrestni meri prišteje razmik v donosnosti podjetniških obveznic (glede na panogo, v kateri deluje družba). Komisija v skladu s to metodologijo za svoj osnovni scenarij k netvegani obrestni meri v višini 3,03 % (osnovni scenarij) prišteje povprečje razmikov v donosnosti podjetniških obveznic v začetku leta 2023 v višini 2,69 % in v začetku leta 2024 v višini 2,17 % ([169]).

([163]) Podatki, pridobljeni s portala agencije S&P Capital IQ Pro 4. septembra 2024.

([164]) Splošno priznan vir podatkov. Pablo Fernandez in drugi vsako leto objavijo raziskavo o premiji za tveganje in netvegani obrestni meri, ki se uporabljata v številnih državah. Raziskava iz leta 2024, ki je na voljo na naslednji povezavi, kaže, da povprečna netvegana obrestna mera znaša 3,1 %. Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 96 countries in 2024 (Raziskava: Premija za tveganje in netvegana obrestna mera, uporabljeni za 96 držav leta 2024), avtorji Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza in Lucía Fernández Acín – https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4754347.

([165]) Splošno priznan vir podatkov. Pablo Fernandez in drugi vsako leto objavijo raziskavo o premiji za tveganje in netvegani obrestni meri, ki se uporabljata v številnih državah. Raziskava iz leta 2024, ki je na voljo na naslednji povezavi, kaže, da povprečna premija za tveganje znaša 5,7 %. Survey:Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 96 countries in 2024 by Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza, Lucía Fernández Acín:SSRN (Raziskava: Premija za tveganje in netvegana obrestna mera, uporabljeni za 96 držav leta 2024), avtorji Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza in Lucía Fernández Acín).

([166]) Uporaba petletnega drsečega povprečja z dnevno pogostostjo omogoča izravnavo kratkoročne nestanovitnosti in zagotavlja stabilnejše merilo tveganja.

([167]) Finančni vzvod (dolg/skupni kapital) se izpelje iz ciljnega finančnega vzvoda, uporabljenega v postopku neupoštevanja in upoštevanja zadolženosti ocen beta, kot je opisano v oddelku 3.3.1.3.1.2. Finančni vzvod se izračuna kot (ciljni finančni vzvod/(1 + ciljni finančni vzvod)).

([168]) Finančni vzvod je tudi na splošno v skladu z informacijami o industriji, ki jih je zagotovil Aswath Damodaran, ki ocenjuje, da bo povprečni finančni vzvod v elektroenergetskem sektorju za leto 2023 znašal 39,25 % (podatki, objavljeni januarja 2024, na voljo na spletnem naslovu https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html#capstru).

([169]) Na spletnem mestu Aswatha Damodarana, stran „Archived data“ (Arhivirani podatki)(https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html#discrate), datoteke za 1/24 in 1/23 za Evropo v oddelku „Cost of Capital by Industry“ (Stroški kapitala po dejavnostih).

(485) Sklepne ugotovitve Komisije o tehtanem povprečju stroškov kapitala so prikazane v preglednici 17 v nadaljevanju. Preglednica prikazuje tri scenarije tehtanega povprečja stroškov kapitala, ki temeljijo na treh sklopih predpostavk: „manj ugodni scenarij Belgije“, „osnovni“ scenarij Komisije in „bolj ugodni scenarij Belgije“.

Preglednica 17

predstavitev treh scenarijev tehtanega povprečja stroškov kapitala

Scenariji (*)	Manj ugodni scenarij Belgije	Osnovni scenarij Komisije	Bolj ugodni scenarij Belgije
Netvegana obrestna mera	2,8 %	3,0 %	3,1 %
Premija za tveganje	5,3 %	5,6 %	5,8 %
Beta z zadolženostjo	[0,40–1,00]	[1,00–1,60]	[1,00–1,60]
Stroški dolga pred obdavčitvijo	5,5 %	5,5 %	5,3 %
Finančni vzvod	34,6 %	34,6 %	35,2 %
Davčna stopnja	25 %	25 %	25 %
Tehtano povprečje stroškov kapitala	6,5 %	7,0 %	7,2 %

(*) Številke so zaokrožene na eno decimalno mesto.

(486) Na podlagi parametrov tehtanega povprečja stroškov kapitala, prikazanih v preglednici 17, je tehtano povprečje stroškov kapitala v osnovnem scenariju Komisije približno 7,0 % in v razponu, ki ga je Belgija ocenila v manj in bolj ugodnem scenariju. Ciljna 7-odstotna interna stopnja donosnosti je v tem razponu. Upoštevati je treba, da:

(a) ti podatki ne vključujejo nobene posebne premije za jedrsko tveganje ali drugih premij, kot je premija za nelikvidnost, ki bi odražale zmanjševanje tveganja, zagotovljeno z različnimi ukrepi, opisanimi v zgornjih oddelkih ([170]);

(b) beta in finančni vzvod iz belgijskega „manj ugodnega“ scenarija temeljita na aritmetičnem povprečju izbranih primerljivih družb. Vendar Belgija zlasti v zvezi s količnikom beta v dodatnih pojasnilih o razponu ocen stroškov kapitala, predloženih decembra 2024, kot je obravnavano v oddelku 3.3.1.3.1.2, poudarja, da bi se z aritmetičnim povprečjem primerljivih količnikov beta podcenila tržna tveganja gospodarske javne službe, ki je izpostavljena jedrski proizvodnji, saj se družbam z različno sestavo portfelja pripiše enaka teža ([171]). Zato je Belgija predložila nekoliko popravljene ocene beta brez zadolženosti, pri čemer je uporabila aritmetično povprečje vseh primerljivih družb, razen tiste z najmanjšo mešanico jedrske proizvodnje v svojih sredstvih, s čimer je dobila vrednost [0,40–1,00], in povprečje beta brez zadolženosti dveh družb z najvišjo vključenostjo v dejavnosti proizvodnje jedrske energije, s čimer je dobila vrednost [0,40–1,00]. Komisija priznava, da so pripombe Belgije utemeljene. Če bi se povprečje ([0,40–1,00]) obeh ocen beta brez zadolženosti upoštevalo za tehtano povprečje stroškov kapitala v osnovnem scenariju Komisije, bi tehtano povprečje stroškov kapitala pomenilo nekoliko višjo oceno, in sicer 7,12 %;

(c) v skladu s popravljenimi projekcijami tržnih cen (električne energije), kot so navedene v oddelku 3.3.1.3.1.3, ocenjena realizirana interna stopnja donosnosti dejansko znaša 6,5 %.

(487) Nazadnje, kot je navedeno v uvodni izjavi 318 sklepa o začetku postopka, je sorazmernost finančnih podukrepov komponente 1 povezana z njihovo ustreznostjo. Kot je navedeno v oddelku 8.3.3.4.1, je Komisija sklenila, da se lahko sveženj finančnih podukrepov komponente 1 šteje za ustreznega za obravnavanje pomanjkljivosti trga in tveganj, povezanih z naložbami v jedrsko energijo.

([170]) To je v skladu s sklepom v zvezi z jedrsko elektrarno v Dukovanih.

([171]) Glej Belgijo, december 2024, SA.106107 Supplementary note – additional explanations on the range of cost of capital estimates (Dopolnilno obvestilo – Dodatna pojasnila o razponu ocen stroškov kapitala): družba Iberdrola (z beta brez zadolženosti [0,00–0,60]) je imela na primer 5 % nameščenih zmogljivosti v sredstvih za proizvodnjo jedrske energije, 14 % njene proizvodnje pa je izviralo iz jedrske energije. Hkrati je bilo 53 % celotne proizvodnje družbe Fortum jedrske energije, njena beta pa je znašala [0,40–1,00].

(488) Iz zgoraj navedenih razlogov Komisija meni, da je Belgija zadostno dokazala sorazmernost zasnove pogodbe na razliko in osnovne interne stopnje donosnosti.

8.3.3.5.1.3 Sorazmernost sporazuma o storitvah upravljanja z energijo

(489) Nazadnje je Belgija med formalnim postopkom preiskave potrdila, da bo organiziran razpis za izbiro partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, v katerem bodo podrobneje pojasnjena izbirna merila in pogoji, ki se uporabljajo za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (glej oddelek 3.3.1.5.1). Komisija meni, da je postopek zbiranja ponudb konkurenčen, in sicer odprt, jasen, pregleden, nediskriminatoren in temelji na objektivnih merilih, ki so bila predhodno opredeljena v skladu s ciljem ukrepa in zmanjšanjem tveganja strateških ponudb. Merila za izbor so bila objavljena tudi na ustreznih belgijskih platformah in platformah EU ter dovolj zgodaj pred rokom za oddajo prijav, da se je omogočila učinkovita konkurenca. Belgija je dejansko uvedla dodatne določbe in zaščitne ukrepe za zagotovitev, da se bodo cilji sporazuma o storitvah upravljanja z energijo dosegli in da bodo pričakovane storitve ustrezno opravljene (npr. zahtevo po informacijah in poziv za prijavo kandidatov, kot je pojasnjeno v oddelku 3.3.1.5.1).

(490) Belgija je sprejela tudi ukrepe za učinkovito opredelitev in preprečevanje morebitnih navzkrižij interesov s skupino Engie med izvajanjem razpisnega postopka.

(491) Belgija je v odgovor na pomisleke Komisije iz uvodne izjave 328 sklepa o začetku postopka spremenila tudi zasnovo pogodbe na razliko, tako da je pristojnost odločanja v zvezi z ekonomskimi modulacijami prenesla na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, ki ima s spremenjeno formulo za izračun nadomestila prave spodbude za sprejemanje odločitev o ekonomski modulaciji v skladu s tržnimi razmerami, s čimer so se zagotovili optimalno dispečiranje in vzdrževanje enot z dolgotrajnim obratovanjem ter zmanjšane spodbude za proizvodnjo v času negativnih cen (glej oddelek 8.3.3.4.1). Zato Komisija meni, da partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo ne bo spodbujen k temu, da bi ponudil polno zmogljivost enot z dolgotrajnim obratovanjem na trgu za dan vnaprej po najnižji dovoljeni ceni.

(492) Spremenjena formula za izračun nadomestila za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo prav tako vzpostavlja pravo ravnovesje med povečanimi tveganji zaustavitev in ohranjanjem pravih spodbud za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, da si prizadeva za uravnoteženost. Zato Komisija meni, da bo razpis za sporazum o storitvah upravljanja z energijo privabil dovolj ponudnikov.

(493) Poleg tega je Belgija pojasnila, da so bile predvidene posebne določbe in ukrepi v primeru sodelovanja in izbire družba GEMS na razpisu ali v primeru, da mora družba GEMS v primeru neuspešnega razpisnega postopka začasno delovati kot partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (glej oddelek 3.3.1.5.3). Komisija meni, da ti ukrepi zadostujejo za zagotovitev neodvisnosti partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo v vseh okoliščinah.

(494) Iz zgoraj navedenih razlogov Komisija meni, da je Belgija zadostno dokazala sorazmernost sporazuma o storitvah upravljanja z energijo.

8.3.3.5.2 Sorazmernost komponente 2

(495) Da bi Komisija ugotovila, ali je prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom sorazmeren, je preverila, ali so pogoji, pod katerimi poteka prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom, opredeljeni tako, da se tveganje, povezano s prekoračitvami stroškov, ki vpliva na državo, in s tem povezana negotovost čim bolj zmanjšata. Zaradi narave ravnanja z radioaktivnimi odpadki in preostale negotovosti glede izbire lokacije in stroškov odlaganja to morda ne bo zadostovalo za popolno izključitev možnosti prekoračitve stroškov, kot je bilo priznano v prejšnjih sklepih Komisije v zvezi z obveznostmi v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom (glej opombo 149).

(496) Komisija je v prejšnjih primerih tudi poudarila, da so za ravnanje z radioaktivnimi odpadki značilni dolgi roki, zaradi katerih je morda potrebna določena oblika državnega posredovanja. Belgija trdi tudi, da je potreba po posredovanju države, da se zagotovi odgovorno in varno ravnanje z radioaktivnimi odpadki, določena v členu 4(1) Direktive 2011/70/Euratom, ki določa končno odgovornost države v zvezi s tem, ter v Skupni konvenciji o varnem ravnanju z izrabljenim gorivom in varnem ravnanju z radioaktivnimi odpadki. Belgija trdi, da je državno posredovanje lahko upravičeno, da se prepreči tveganje večjega bremena za državo v prihodnosti, če ne bi bili sprejeti nobeni ukrepi.

(497) Belgija je navedla tudi, da je belgijski upravljavec jedrskih elektrarn v skladu z načelom onesnaževalec plača iz Priporočila Euratom 2006/851 rezerviral ustrezna finančna sredstva za stroške ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki med življenjsko dobo sedmih jedrskih reaktorjev. Komisija CPN/CNV redno pregleduje ustreznost teh finančnih sredstev. Poleg tega Belgija trdi, da sedanji dogovor o ravnanju z odpadki še naprej spoštuje načelo onesnaževalec plača in izpolnjuje zahteve iz člena 4(3), točka (e), člena 5(1), točka (f), in člena 9 Direktive 2011/70/Euratom iz naslednjih razlogov:

(a) upravljavec jedrskih elektrarn ostaja odgovoren za obveznosti razgradnje in dejavnosti za uskladitev radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva s pogodbenimi merili za prenos. Poleg tega Belgija trdi, da se ta pogodbena merila za prenos lahko štejejo za zelo stroga, zaradi česar je še dodatno omejeno tveganje, ki ga je prevzela belgijska država. Država tudi ne nosi nobene finančne ali druge odgovornosti za del upravljanja pred prenosom, ki ga opravi upravljavec jedrskih elektrarn;

(b) količina odpadkov je bila določena vnaprej, upravljavec jedrskih elektrarn pa nosi tveganje v zvezi s količino, če nastane več odpadkov, kot je bilo dogovorjeno, in sicer v obliki pristojbine za prilagoditev količine, v primeru manjše količine odpadkov pa se ne zagotovi nobeno nadomestilo;

(c) v pavšalno plačilo je vključena premija za tveganje, ki pokriva negotovosti, za katere v skladu z mednarodnim računovodskim standardom MRS 37 rezervacije še niso bile oblikovane;

(d) družba Electrabel plačilo pavšalnega zneska v višini 15 milijard EUR izvede takoj in ne v obdobju več desetletij, upravlja in vlaga pa ga neodvisni javni organ (sklad Hedera), ki bo zagotovil, da bodo sredstva uporabljena za predvideni namen, in nadzoroval stroške v zvezi s prenesenimi obveznostmi, oboje pod nadzorom neodvisnega vladnega organa (komisije CPN/CNV). S tem se zagotovi, da bodo finančna sredstva na voljo, ko se bo končno odlaganje radioaktivnih odpadkov začne izvajati, in zmanjšujejo tveganja, povezana z morebitno insolventnostjo družbe Electrabel. Belgijska država bo z vnaprejšnjim pavšalnim plačilom omejenih zneskov že imela na voljo finančna sredstva in ne bo več odvisna od obstoja zasebnega upravljavca jedrskih elektrarn v daljni prihodnosti.

(498) Komisija je v uvodnih izjavah 337 do 340 sklepa o začetku postopka priznala dejstvo, da ima dogovor o ravnanju z odpadki, o katerem sta se dogovorili Belgija in skupina Engie, številne pozitivne značilnosti, kot so: (i) takojšnje gotovinsko plačilo, ki temelji na veljavnih rezervacijah za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki (potrdili so ga mednarodni računovodje) ter vključuje premijo za tveganje, ki belgijsko državo zavaruje pred morebitno insolventnostjo upravljavca jedrskih elektrarn, (ii) vključitev pristojbine za prilagoditev količine, če bi bila količina jedrskih odpadkov večja od trenutno predvidene, in (iii) vključitev strogih pogodbenih meril za prenos.

(499) Komisija meni, da prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki na sklad Hedera, tj. ločen javni organ, ki zagotavlja sredstva za predvideni namen in nadzoruje stroške v zvezi s prenesenimi obveznostmi, oboje pod nadzorom neodvisnega vladnega organa (komisije CPN/CNV), upravičuje sprostitev neevropskih sredstev družbe Electrabel iz obsega sredstev družbe Electrabel (in spremljajoč nadzor, ki ga izvaja komisija CPN/CNV) ter zagotavlja sorazmernost prenesenih obveznosti v zvezi z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, glede na to, da je bilo ocenjeno, da je ob zaključku transakcije v obsegu sredstev družbe Electrabel ostalo vsaj 4 milijarde EUR sredstev. Poleg tega, kot je že navedeno v uvodni izjavi 334 sklepa o začetku postopka, se lahko sprostitev šteje za sorazmerno, saj skupina Engie zagotavlja neomejeno in nepreklicno jamstvo matične družbe, ki zajema: (i) obveznosti družbe Electrabel v zvezi z razgradnjo (kar vključuje tudi tveganje, da vrednost rezervacij ne bo zadostna), (ii) tveganje v zvezi s količino v okviru sporazuma o omejitvi količine odpadkov in (iii) odplačilo posojil, ki jih ima pri družbi Synatom.

(500) Belgija je pojasnila tudi, da se v finančnem modelu upoštevajo stroški ravnanja z odpadki, nastalimi med dolgotrajnim obratovanjem, in izrabljenim gorivom, nastalim med dolgotrajnim obratovanjem, ali zaledni stroški, ocenjeni na približno 0,9 milijona EUR na sklop (v vrednostih iz leta 2022) (glej uvodno izjavo 177), tako da je mogoče te vrednosti odpadkov pripisati samo obdobju podaljšanja življenjske dobe in se ne upoštevajo v dogovoru o ravnanju z odpadki.

(501) V zvezi s sorazmernostjo komponente 2 so bili v sklepu o začetku postopka izraženi trije glavni pomisleki, ki so pomembni za oceno Komisije:

(a) višina diskontne stopnje za izračun sedanje vrednosti prenesenih obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki, ki morda ne odraža zelo dolgoročnih tveganj, povezanih s popolnim prenosom vseh obveznosti v zvezi z odpadki na Belgijo (kot je v svojem mnenju navedla komisija CPN/CNV);

(b) višina premije za tveganje in

(c) vrednost prenosa dodatnih obveznosti v zvezi z razgradnjo, ki izhajajo iz projekta dolgotrajnega obratovanja, ki v času ocene v sklepu o začetku postopka še ni bila znana.

(502) Prvič, Belgija se je za izračun sedanje vrednosti obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom odločila za edinstven 3-odstotni nominalni diskontni faktor, ki temelji na 2-odstotni stopnji inflacije in 1-odstotni realni stopnji, v nasprotju z mnenjem komisije CPN/CNV, da se uporabi dvostopenjski pristop, pri katerem se za prvih 30 let uporablja 3,17-odstotna diskontna stopnja (na podlagi 30-letne obrestne mere na linearne obveznice), za naslednje obdobje pa 2,17-odstotna diskontna stopnja (na podlagi netvegane obrestne mere). Komisija se je spraševala, zakaj se je Belgija oddaljila od pristopa komisija CPN/CNV.

(503) Kot je pojasnjeno v oddelku 3.3.2.3.1, je Belgija pojasnila, da je 3-odstotna diskontna stopnja konservativna dolgoročna stopnja, in sicer na podlagi primerjave s simulirano enotno stopnjo, ki je enakovredna dvostopenjskemu pristopu komisije CPN/CNV (izračunani v različnih obdobjih) in končnega terminskega tečaja organa EIOPA. Kot je prikazano v preglednici 14, je ob primerjavi 3-odstotne diskontne stopnje s temi drugimi referenčnimi stopnjami, sprejetimi v različnih obdobjih od podpisa sporazuma o izvajanju, ta 3-odstotna stopnja na spodnjem delu razpona referenčnih stopenj.

(504) Zadevna 3-odstotna stopnja je tudi v skladu z belgijsko 30-letno obrestno mero na linearne obveznice in bi bila glede na podaljšano časovno obdobje in glede na to, da je 3-odstotna stopnja že na spodnji meji različnih ocen, najboljša razpoložljiva ocena v skladu s tržno prakso. Prav tako je precej nižja od 4,58-odstotne diskontne stopnje, ki jo je Nemčija uporabila v podobnem primeru in jo je Komisija odobrila v zadevi SA.45296.

(505) Belgija pri izračunu omejitve količine odpadkov predpostavlja stalno 2-odstotno stopnjo inflacije, kar je dolgoročni cilj ECB glede inflacije. Komisija CPN/CNV je izrazila zaskrbljenost, da bi lahko bila dejanska inflacija stroškov gradnje jedrske elektrarne (na podlagi indeksa ABEX) višja od 2-odstotnega cilja ECB glede inflacije (glej uvodno izjavo 278). Belgija trdi, da je 2-odstotni cilj ECB glede inflacije pravilen približek inflacije za izračun omejitve količine odpadkov, ker: (i) je indeks ABEX le slab približek za stroške gradnje jedrske elektrarne, saj zajema le stanovanjsko gradnjo, ter (ii) so osnovni strukturni trendi indeksa ABEX in indeksa cen življenjskih potrebščin podobni. Komisija se strinja z utemeljitvijo Belgije, da kot ustrezno stopnjo inflacije upošteva ciljno stopnjo ECB v višini 2 % v skladu s tržno prakso.

(506) Komisija zato ugotavlja, da se 3-odstotna diskontna stopnja lahko šteje za konzervativno in zato sorazmerno.

(507) Drugič, kar zadeva višino premije za tveganje, je Belgija pojasnila, a se je osnovnemu znesku v višini 9 815 milijonov EUR prištela znatna dodatna premija za tveganje v višini 5 185 milijonov EUR za kritje preostalih negotovosti, in sicer na podlagi tehničnega obvestila agencija ONDRAF/NIRAS.

(508) Belgija je v fazi formalne preiskave pojasnila, kako so se pri izračunu premije za tveganje upoštevale negotovosti in tveganja, povezana s prenosom finančne odgovornosti za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom s sedmih belgijskih jedrskih elektrarn na Belgijo, kot je opredeljeno v obvestilu agencije ONDRAF/NIRAS (glej preglednico 15).

(509) Komisija priznava, da ni enostavno količinsko opredeliti vseh teh tveganj in oceniti njihove verjetnosti. Kljub temu meni, da je premija za tveganje iz sporazuma o omejitvi količine odpadkov namenjena kritju vseh „manj verjetnih“ tveganj, kot so opredeljena v obvestilu agencije ONDRAF/NIRAS, zato meni, da je premija za tveganje v višini 5 185 milijonov EUR sorazmerna.

(510) Tretjič, kar zadeva izračun zneska za negativne sinergije pri razgradnji, je Komisija seznanjena z mnenjem komisije CPN/CNV o zmanjšanju zneska, ki ga je predlagala skupina Engie, na [100–500] milijonov EUR (nominalno) (glej uvodno izjavo 200) in meni, da je ta znesek sorazmeren.

(511) Glede na navedeno utemeljitev in dodatna pojasnila Belgije Komisija meni, da je komponenta 2 ukrepa sorazmerna.

8.3.3.5.3 Sorazmernost komponente 3

(512) Belgijska država bo morala v skladu z določbami o pravnem varstvu, dogovorjenimi s skupino Engie, skupini Engie povrniti neposredne izgube, ki jih bo dejansko imela, kadar koli bodo sprejeti novi predpisi v zvezi z upravljavci jedrskih elektrarn v Belgiji ali jedrskimi dejavnostmi družbe Electrabel, ki bodo negativno vplivali na pogoje transakcije.

(513) V primeru enostranskega dejanja belgijske države, katerega posledica je predčasna zaustavitev jedrskih reaktorjev Doel 4 in Tihange 3 ali sprememba gospodarskih parametrov, določenih v sporazumih, lahko lastniki jedrskih elektrarn aktivirajo klavzule o nadomestilu, vključene v sporazume, in pri sodišču ali arbitražnem sodišču vložijo odškodninski zahtevek. Tožeča stranka mora dokazati svoj zahtevek, pri čemer zneska odškodnine ne določijo Belgija ali lastniki jedrskih reaktorjev, temveč tretja oseba.

(514) Kot je bilo že navedeno v sklepu o začetku postopka, bi se moralo s postopkom pred sodiščem ali arbitražnim sodiščem za določitev zneska škode, ki ga je treba povrniti, zagotoviti, da je znesek pomoči čim manjši in zato sorazmeren.

8.3.3.5.4 Sklepna ugotovitev o sorazmernosti ukrepa

(515) Komisija meni, da spremembe ukrepa, vključno s spremembo zasnove pogodbe na razliko, okrepitvijo mehanizma MPRA ter omejitvijo plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala, in dodatna pojasnila o kombinaciji podukrepov zadostujejo, da Komisija sprejme sklep o sorazmernosti komponente 1. Pri tem upošteva tudi posebne okoliščine primera, ki se nanaša na naložbo v obstoječe jedrske elektrarne na podlagi stare tehnologije in za omejeno obdobje desetih let. Poleg tega meni, da dodatna pojasnila o izračunu diskontne stopnje in premije za tveganje zadostujejo za sklep o sorazmernosti komponente 2 ukrepa. Nazadnje, kar zadeva komponento 3, v formalni preiskavi niso bili predloženi dokazi, ki bi odstopali od prejšnjega sklepa Komisije, da je komponenta 3 sorazmerna.

(516) Glede na navedeno Komisija meni, da so podukrepi v okviru komponente 1, komponente 2 in komponente 3 sorazmeren način za podporo projektu dolgotrajnega obratovanja.

8.3.3.6 Kombinacija zadevnih treh komponent in možni kumulativni učinki

(517) Belgija je v odgovoru na sklep o začetku postopka (glej oddelek 4.4.4) navedla, da se komponente 1, 2 in 3 ukrepa, čeprav služijo istemu cilju podaljšanja življenjske dobe enot z dolgotrajnim obratovanjem in so bile dogovorjene hkrati, razlikujejo glede na predmet in naravo, namen in upravičence, tako da se lahko šteje, da se vse komponente in podkomponente ukrepa medsebojno dopolnjujejo, kar omejuje morebitne kumulativne učinke.

(518) Kar zadeva trditve Belgije (glej uvodni izjavi 517 in 419), da vsaka od zadevnih treh komponent projekta dolgotrajnega obratovanja obravnava posebno tveganje ali poseben sklop tveganj in posebne pomanjkljivosti trga, kot je navedeno v uvodni izjavi 418, je Komisija v prejšnjih sklepih v zvezi z jedrsko energijo priznala, da je kombinacija teh posebnih tveganj in pomanjkljivosti trga značilna za jedrsko tehnologijo ([172]) in predstavlja splošno značilnost vseh trgov EU, vključno z belgijskim trgom električne energije.

(519) Komisija meni, da vsaka od zadevnih treh komponent ukrepa krije ločeno tveganje in pomanjkljivost trga ter da v zvezi s tem ni prekrivanja med temi komponentami. Zato ugotavlja, da je za kritje vseh opredeljenih tveganj, povezanih z jedrsko tehnologijo (tehničnih tveganj in tveganj pri upravljanju projektov, tržnih in naložbenih tveganj, dolgoročnih tveganj, povezanih z ravnanjem z jedrskimi odpadki ter razgradnjo in demontažo jedrskih elektrarn ter regulativnih in političnih tveganj), kombinacija zadevnih treh komponent ukrepa (komponente 1, komponente 2 in komponente 3) potrebna in ustrezna.

(520) Kar zadeva sorazmernost združenega sklopa ukrepov, je Komisija v sklepu o začetku postopka menila, da Belgija ni zadostno dokazala medsebojnega učinka zadevnih treh komponent ukrepa, zlasti kar zadeva sorazmernost združenega sklopa vseh podukrepov.

(521) Belgija je med formalno preiskavo pojasnila, da po eni strani finančni model, na katerem temeljijo ukrepi finančne podpore komponente 1, vključuje dodatne stroške, povezane z odpadki, nastalimi med obratovanjem, in izrabljenim gorivom, ki jih proizvedeta enoti z dolgotrajnim obratovanjem v obdobju dolgotrajnega obratovanja, ter znesek za negativne sinergije pri razgradnji (ki ga krije belgijska država), po drugi strani pa dogovor o ravnanju z odpadki ne zadeva le enot z dolgotrajnim obratovanjem, temveč vseh sedem jedrskih reaktorjev v Belgiji, v njem pa se upoštevajo vse rezervacije za razgradnjo in ravnanje z jedrskimi odpadki, ki jih je treba zagotoviti do prvotnih zakonsko določenih datumov prenehanja obratovanja zadevnih sedmih jedrskih reaktorjev (glej oddelek 3.3.2.5). Zato se Komisija strinja, da so se stroški jedrskih odpadkov in izrabljenega goriva po potrebi upoštevali v finančnem modelu komponente 1, na katerem temelji kalibracija finančnih podukrepov komponente 1, največji del dogovora o ravnanju z odpadki v okviru komponente 2 (ob upoštevanju prenosa odgovornosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom do prvotnega zakonsko določenega datuma prenehanja obratovanja zadevnih sedmih jedrskih reaktorjev) pa se ne prekriva s finančnimi podukrepi komponente 1. Zato ugotavlja, da se je učinek podukrepov komponente 2 pravilno upošteval pri analizi sorazmernosti komponente 1.

(522) Belgija priznava, da komponenti 2 in 3 ukrepa (potencialno) spreminjata profil tveganja družbe Electrabel. Vendar po njenem mnenju komponenti 2 in 3 ne spreminjata profila tveganja podjetja BE-NUC, ki je glavni upravičenec komponente 1. Zato je profil tveganja podjetja BE-NUC pomemben dejavnik za oceno sorazmernosti komponente 1. Kot je navedeno v oddelku 3.4, se Komisija strinja, da se upravičenci zadevnih treh komponent ukrepa vsakič nekoliko razlikujejo in da je treba učinek vsake komponente ukrepa oceniti na ravni zadevnega upravičenca. Kljub temu sta podjetje BE-NUC in družba Electrabel glavna upravičenca komponent 1 in 3. Zmanjšan profil tveganja družbe Electrabel in podjetja BE-NUC zaradi ukrepov pravnega varstva komponente 3 se je na primer upošteval pri oceni finančnih podukrepov komponente 1, saj se v posodobljeni primerjalni analizi šteje, da je ciljna interna stopnja donosnosti projekta dolgotrajnega obratovanja na spodnjem koncu razpona (glej oddelek 3.3.1.3.1.1), s čimer se približuje dobičkonosnosti družb z zmanjšanim profilom tveganja. Poleg tega se ni prištela nobena dodatna premija za jedrsko tveganje (ali likvidnost) v skladu z zmanjšanim profilom tveganja (glej uvodno izjavo 486(a)). Nazadnje, ciljna interna stopnja donosnosti je 7-odstotna, pričakovana realizirana notranja stopnja donosnosti pa je 6,5-odstotna in bi lahko bila celo precej nižja glede na to, da se bodo vsako leto zelo verjetno zgodili nepričakovani dogodki, ki negativno vplivajo na donos projekta (glej oddelek 3.3.1.3.1.3).

([172]) Glej na primer Sklep Komisije (EU) 2015/658 z dne 8. oktobra 2014 o državni pomoči SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ki jo namerava Združeno kraljestvo odobriti kot podporo za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (UL L 109, 28.4.2015, str. 44), uvodna izjava 385; Sklep Komisije (EU) 2017/2112 z dne 6. marca 2017 o ukrepu/shemi pomoči/državni pomoči SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ki jo Madžarska namerava izvesti za podporo razvoju dveh novih jedrskih reaktorjev v jedrski elektrarni Paks II (UL L 317, 1.12.2017, str. 45), uvodna izjava 322; Sklep o začetku postopka z dne 30. junija 2022, SA.58207 (2021/N), Češka, Podpora za gradnjo in obratovanje nove jedrske elektrarne v Dukovanih (UL C 299, 5.8.2022, str. 5), uvodne izjave 182, 183 in 184.

(523) Zato Komisija ugotavlja, da se je pri oceni sorazmernosti po potrebi upošteval kumulativni učinek zadevnih treh komponent ukrepa, in zato ugotavlja, da je sorazmerna tudi kombinacija zadevnih treh komponent ukrepa.

8.3.3.7 Preprečevanje neupravičenih negativnih učinkov za konkurenco in trgovino ter test tehtanja

(524) Da bi bil ukrep združljiv z notranjim trgom, morajo biti negativni učinki ukrepa v smislu neupravičenega izkrivljanja konkurence in vpliva na trgovino med državami članicami omejeni in manjši od pozitivnih učinkov pomoči.

(525) Da bi analizirala učinek na trg, je Komisija proučila vpliv na konkurenco, ki sta ga imela prvotni in edini upravljavec zadevnih dveh enot z dolgotrajnim obratovanjem, tj. družba Electrabel, in druga družba (v smislu tržnih deležev) na belgijskem trgu električne energije, tj. družba Luminus, kot glavna upravičenca priglašenega ukrepa. Glede na močan položaj družbe Electrabel na visoko koncentriranem belgijskem trgu z električno energijo (glej oddelek 2.5) je izbira družbe Electrabel kot glavnega upravičenca do pomoči vzbudila pomisleke o morebitnem neupravičenem izkrivljanju strukture trga.

(526) Komisija je v oddelku 4.3.3.1 sklepa o začetku postopka ocenila dejstvo, da je bila družba Electrabel (kot pomemben upravičenec projekta dolgotrajnega obratovanja in edini upravljavec enot z dolgotrajnim obratovanjem) izbrana brez razpisa, izbirnega postopka ali javnega razpisa za prijavo interesa. Zato ni bilo jasno, ali so se upoštevali drugi potencialni upravljavci, zaradi česar se je pojavilo vprašanje, ali bi bila družba Electrabel najučinkovitejši upravljavec in na podlagi katerih tehničnih ali gospodarskih razlogov je bila izbrana.

(527) Komisija je pri ugotovitvi, da izbira družbe Electrabel brez javnega razpisa ne bi povzročila morebitnega neupravičenega izkrivljanja strukture trga, v sklepu o začetku postopka upoštevala naslednje argumente:

(a) družba Electrabel je bila vedno edini upravljavec jedrskih elektrarn v Belgiji in ima zato potrebne izkušnje z obratovanjem obstoječih belgijskih jedrskih elektrarn ter potrebna dovoljenja. Zato ni drugega upravljavca, ki bi bil primernejši za delovanje kot upravljavec jedrskih reaktorjev (glej uvodno izjavo 22);

(b) v drugih primerih, ki vključujejo gradnjo novih jedrskih reaktorjev (npr. Paks II ([173])), upravičenec do pomoči v zvezi z upravljanjem obratov ni bil izbran z razpisom;

(c) podpora se dodeli za omejeno obdobje (deset let) in podpira le nadaljnje obratovanje zadevnih dveh jedrskih elektrarn, ne pa tudi novih naložb.

(528) Komisija je v sklepu o začetku postopka opozorila tudi na močan položaj skupine Engie na belgijskem trgu električne energije in izrazila pomisleke zaradi morebitnega neupravičenega izkrivljanja strukture trga zaradi obravnavanega ukrepa pomoči. Komisija je imela pomisleke in vprašanja v zvezi s tem, zlasti glede

(a) zasnove pogodbe na razliko;

(b) neodvisnosti partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, imenovanega za prodajo jedrske električne energije;

(c) morebitne preusmeritev alternativnih naložb zaradi ukrepa.

([173]) Glej opombo 145.

(529) Prvič, kot je podrobneje pojasnjeno v oddelku 3.3.1.3.2 in ocenjeno v oddelku 8.3.3.4.1, je Belgija spremenila zasnovo pogodbe na razliko, tako da je pristojnost odločanja o modulaciji prenesla na partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, ki je – prek spremenjene formule za izračun nadomestila – spodbujen k temu, da pozove k ekonomski modulaciji, kadar so tržne cene nizke ali negativne, in da ne poziva k ekonomskim modulacijam, kadar so tržne cene višje (v nasprotju s prvotno zasnovo pogodbe na razliko, pri kateri se je upravljavca jedrskih elektrarn spodbujalo k stalni proizvodnji). Komisija je podvomila tudi o uporabi tržne cene za dan vnaprej kot tržne referenčne cene v formuli iz pogodbe na razliko. Belgija ni spremenila tržne referenčne cene in je v zvezi s tem trdila, da je uporaba dolgoročnega produkta v pogodbi na razliko manj primerna zaradi zmanjšane proizvodnje v fazi ponovnega zagona projekta dolgotrajnega obratovanja (ko bodo hkrati potekala dela v zvezi z dolgotrajnim obratovanjem) in tveganja izpadov v celotni življenjski dobi projekta dolgotrajnega obratovanja, hkrati pa se bo jedrska flota s sedmih jedrskih reaktorjev zmanjšala na dva (glej uvodno izjavo 98). Belgija ima možnost, da po treh letih in pol spremeni izbiro tržne referenčne cene (glej uvodno izjavo 100). Belgija potrjuje tudi, da bo nasprotna stranka pogodbe na razliko (družbo BE-WATT) razvila strategijo obvladovanja tveganj za svojo odprto pozicijo, kot je zakonsko predvideno, in da bo njeno izvajanje prispevalo k likvidnosti terminskih trgov električne energije (glej uvodno izjavo 99).

(530) Drugič, Belgija je potrdila, da bo sporazum o storitvah upravljanja z energijo oddan na podlagi odprtega in konkurenčnega razpisnega postopka, da bi se izbral neodvisni partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo za prodajo električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem. Z organizacijo javnega razpisa se odpravi pomislek Komisije o postopku za sklenitev sporazuma o storitvah upravljanja z energijo. Kar zadeva pomislek Komisije glede neodvisnosti partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, zlasti če razpis ni dokončen in bi družba GEMS, trgovinska enota skupine Engie, pokrival prodajo električne energije v prvem letu ali če bi bil družba GEMS na podlagi razpisa izbrana za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, je Belgija podrobneje pojasnila dodatne zaščitne ukrepe, ki bodo sprejeti v teh primerih (glej oddelek 3.3.1.5.3).

(531) Nazadnje, kot je bilo že navedeno v sklepu o začetku postopka, je imela Komisija pomisleke, da bi projekt dolgotrajnega obratovanja pustil premalo prostora za druge naložbene projekte v energetskem sektorju. Na morebitne negativne posledice projekta dolgotrajnega obratovanja zlasti za naložbe v energijo iz obnovljivih virov so opozorile tretje osebe v svojih pripombah (glej oddelek 6.2.3.1). Komisija meni, da trditve tretjih oseb niso bile dovolj utemeljene, in meni, da projekt dolgotrajnega obratovanja ne bo v celoti absorbiral nezadostne proizvodne zmogljivosti za električno energijo v obdobju 2025–2035 iz naslednjih razlogov:

(a) družba Elia je v svoji zadnji študiji o zadostnosti virov (nacionalna študija o zadostnosti virov iz leta 2023) navedla, da dodatna zmogljivost 2 GW enot z dolgotrajnim obratovanjem ne bo zadostovala za izpolnitev pričakovanega povečanja povpraševanja po električni energiji v naslednjih desetih letih;

(b) prek belgijskega mehanizma za zmogljivost imajo druge nove in obstoječe tehnologije za proizvodnjo energije (zlasti proizvodnja toplotne energije, prilagajanje odjema in shranjevanje) dostop do financiranja za kratko ali daljše obdobje (pogodbe o mehanizmu za zmogljivost se dodelijo za eno, tri, osem ali petnajst let). Zato projekt dolgotrajnega obratovanja ne bo neupravičeno vplival na položaj drugih tehnologij za proizvodnjo energije v Belgiji in do leta 2035 ne bo odvračal od naložb v nove toplotne naprave, prilagajanje odjema in shranjevanje;

(c) nič ne kaže na to, da bi Belgija prenehala podpirati razvoj novih zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov. Komisija je na primer leta 2024 odobrila načrte Belgije za razvoj polj vetrnih elektrarn v Severnem morju prek projekta odobalnih vetrnih polj na območju Princess Elisabeth (glej opombo 148).

(532) Iz zgoraj navedenih razlogov Komisija nima nobenih dokazov, da bo projekt dolgotrajnega obratovanja novim akterjem preprečil vstop na trg za proizvodnjo električne energije v Belgiji in/ali drugim akterjem preprečil razvoj novih proizvodnih zmogljivosti. Zato se pričakuje, da bo tudi učinek projekta dolgotrajnega obratovanja na maloprodajni trg ostal omejen.

(533) Poleg tega Komisija ugotavlja tudi, da se je tržna koncentracija belgijskega energetskega trga v zadnjih letih nekoliko zmanjšala (glej oddelek 2.5) in da bi se ta trend lahko nadaljeval z vzporedno razgradnjo drugih jedrskih reaktorjev skupine Engie v Belgiji.

(534) Kar zadeva komponento 2, je Komisija v uvodni izjavi 372 sklepa o začetku postopka ugotovila, da prenos obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom ne bo imel takojšnjega učinka izboljšanja konkurenčnega položaja upravičencev v primerjavi z njihovimi konkurenti. Sprva bo ta komponenta ukrepa upravljavca jedrskih elektrarn prisilila, da plača višji znesek v gotovini, kot je trenutno zbran v bilancah stanja. Pristojbina za prilagoditev količine, ki zagotavlja, da upravljavec jedrskih elektrarn plača dodaten znesek, če nastane več jedrskih odpadkov, kot je bilo prvotno predvideno, deluje kot zaščitni ukrep. Poleg tega Komisija po formalni preiskavi na podlagi dodatnih elementov, ki jih je predložila Belgija, kot je pojasnjeno v oddelku 3.3.2.3, ugotavlja, da bo vnaprejšnje pavšalno plačilo v višini 15 milijard EUR dovolj zmanjšalo tveganje, ki ga je prevzela Belgija, ko je od družbe Electrabel prevzela obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki, in je zato sorazmerno. Podobno je bilo ugotovljeno, da so tudi drugi podukrepi komponente 2 sorazmerni (glej oddelek 8.3.3.5.2). Zato podukrepi komponente 2 nimajo morebitnih negativnih učinkov na konkurenco in trgovino med državami članicami.

(535) Nazadnje, kar zadeva komponento 3, kot je navedeno v uvodni izjavi 373 sklepa o začetku postopka, imajo klavzule o pravnem varstvu, če in kadar je to ustrezno, zgolj funkcijo nadomestila škode. Zato Komisija meni, da nimajo morebitnega negativnega učinka na konkurenco in trgovino med državami članicami.

(536) Glede na spremembe zasnove pogodbe na razliko, organizacijo razpisa za sporazum o storitvah upravljanja z energijo (in spremembe nadomestila za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo) ter jamstva glede neodvisnosti partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo, odsotnost dokazov, da bo projekt dolgotrajnega obratovanja oviral razvoj drugih tehnologij za proizvodnjo električne energije v Belgiji, ter sorazmernost prenesenih obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom ter pravnega varstva Komisija meni, da bodo morebitna neupravičena izkrivljanja na belgijskem trgu ostala omejena.

8.3.4 *Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na konkurenco in trgovino*

(537) Po oceni iz oddelka 8.3.2 tega sklepa Komisija priznava, da je ukrep namenjen spodbujanju naložbe v jedrsko energijo in zato prispeva k razvoju gospodarske dejavnosti – tj. proizvodnje električne energije iz virov jedrske energije, hkrati pa prispeva k zanesljivosti oskrbe z električno energijo in zmanjšanju odvisnosti Belgije od fosilnih goriv (s čimer prispeva tudi k ciljem Belgije glede razogljičenja).

(538) Komisija priznava, da brez pomoči, vključno z vsemi zadevnimi tremi komponentami, ki sestavljajo ukrep, ne bi bilo mogoče pričakovati izvedbe naložbe. Pomoč je zato potrebna za razvoj te gospodarske dejavnosti in zagotavlja spodbujevalni učinek.

(539) Komisija ugotavlja, da so dvosmerna pogodba na razliko, dopolnjena z drugimi finančnimi ukrepi za podporo finančni sposobnosti preživetja skupnega podjetja, dogovor o prenosu obveznosti v zvezi z jedrskimi odpadki in izrabljenim gorivom ter pravno varstvo ustrezni instrumenti. V formalni preiskavi niso bili predloženi dokazi, da bi bili drugi ukrepi z manjšimi izkrivljajočimi učinki enako učinkoviti, zlasti glede na posebne okoliščine primera, ki se nanaša na podaljšanje življenjske dobe obstoječih sredstev in to za omejeno časovno obdobje.

(540) Pomoč bo dodeljena sorazmerno, saj upravičenec ne bo zadržal dodatnega dobička, ki presega to, kar je nujno potrebno za zagotovitev gospodarskega delovanja in sposobnosti preživetja jedrske elektrarne. Spremenjena zasnova pogodbe na razliko in spremenjena formula za izračun nadomestila za partnerja sporazuma o storitvah upravljanja z energijo (katere parametri se pregledajo čez tri leta) ter omejitev plačila minimalnih stroškov poslovanja in osnovnega kapitala zagotavljajo, da bosta enoti z dolgotrajnim obratovanjem proizvajali električno energijo v skladu s tržnimi signali in da bosta upravljavec jedrskih elektrarn in skupno podjetje bolj izpostavljena tržnemu tveganju, izpostavljenost belgijske države pa se je zmanjšala.

(541) Z rednimi pregledi jasno opredeljenega nabora vhodnih vrednosti za finančni model, pri katerih so mogoče prilagoditve navzgor in navzdol, se prepreči, da bi znatne negotovosti, ki zdaj obstajajo v zvezi s stroški kapitala in stroški poslovanja, privedle do prekomernega nadomestila za upravičence. Uporaba (okrepljenega) mehanizma za porazdelitev tveganja in dobička nadalje zagotavlja spodbude za čim učinkovitejše upravljanje enot z dolgotrajnim obratovanjem in hkrati delitev bremena z belgijsko državo, če so tržne cene višje ali nižje od pričakovanih.

(542) Stopnja donosnosti lastniškega kapitala v razponu od 6 % do 8 % (s ciljno 7-odstotno stopnjo) je nižja v primerjavi z referenčnimi projekti in v skladu s stroški kapitala, zato se šteje za sorazmerno. To še zlasti velja glede na okoliščine projekta dolgotrajnega obratovanja, ki se nanaša na podaljšanje življenjske dobe obstoječih sredstev na podlagi stare tehnologije in za omejeno obdobje desetih let.

(543) Komisija ugotavlja tudi, da družba Electrabel in podjetje BE-NUC ne bosta nadzorovala prodaje električne energije, proizvedene v enotah z dolgotrajnim obratovanjem, da pa bo neodvisni partner sporazuma o storitvah upravljanja z energijo vso električno energijo prodajal na trgu. To bo prispevalo k zagotavljanju, da se položaj skupine Engie na belgijskem trgu ne bo okrepil.

(544) Poleg tega Komisija nima nobenih dokazov, da bo projekt dolgotrajnega obratovanja novim akterjem preprečil vstop na trg za proizvodnjo električne energije v Belgiji in/ali drugim akterjem preprečil razvoj novih proizvodnih zmogljivosti, ter na podlagi premislekov iz oddelka 8.3.3 ugotavlja, da so morebitna neupravičena izkrivljanja konkurence na splošno omejena.

(545) Komisija je po temeljitem tehtanju in ob upoštevanju predloženih zavez ugotovila, da so neupravičena izkrivljanja konkurence zaradi ukrepov omejena na najmanjša potrebna in da jih izravnavajo pozitivni učinki ukrepa.

8.3.5 *Sklepna ugotovitev glede združljivosti pomoči*

(546) Komisija na podlagi ocene iz tega sklepa in ob upoštevanju posebnih okoliščin tega primera, in sicer podaljšanja življenjske dobe obstoječih jedrskih reaktorjev na podlagi stare tehnologije z omejeno prilagodljivostjo in za omejeno obdobje desetih let, ugotavlja, da je sveženj ukrepov, ki so ga belgijski organi priglasili in nato spremenili, vključno z zagotovljenimi možnostmi pregleda in zavezami, združljiv z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), PDEU.

9. **SKLEPNE UGOTOVITVE**

(547) Ukrep, kot je bil spremenjen, je združljiv z notranjim trgom na podlagi člena 107(3), točka (c), PDEU.

(548) Komisija ugotavlja, da so bili sporazum o izvajanju in spremni dokumenti predloženi v oceno v skladu s pogoji sporazuma o storitvah upravljanja z energijo in finančnim modelom. Belgija se zavezuje, da bodo sporazumi, za katere končni pogoji še niso bili določeni (npr. pogoji sporazuma o upravnih storitvah, delničarskih posojil, posojil za stroške zaustavitve, sheme za obratna sredstva) vsebovali standardne klavzule, ki jih vsak vlagatelj zahteva za podoben projekt, pogoji pa bodo določeni na podlagi običajnih tržnih pogojev. Če bi se zaradi končnih pogojev navedenih dokumentov spremenil priglašen ukrep, kot je predstavljen v tem sklepu, se Belgija zavezuje, da jih bo priglasila Komisiji –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Ukrep, ki ga Belgija namerava izvesti v podporo podaljšanju življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev v Belgiji, tj. reaktorjev Doel 4 in Tihange 3, je združljiv z notranjim trgom.

V skladu s tem se izvajanje ukrepa odobri.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Kraljevino Belgijo.

V Bruslju, 21. februarja 2025

Za Komisijo
Teresa RIBERA
izvršna podpredsednica